

Príloha :

Časť A – tabuľkový prehľad plnenia úloh

Časť B – správy jednotlivých gestorov

**PREHĽAD PLNENIA ÚLOH VYPLÝVAJÚCICH Z NÁRODNÉHO PROGRAMU
AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020 ZA OBDOBIE do 31.12.2015**

Názov časti NPAS	Znenie úlohy	Gestor a ostatné subjekty	Termín plnenia	Aktuálny stav plnenia
5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí				
5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií	Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 19
	Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16 Gestor č. 17
	Cieľ 3: Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“).	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 17 Gestor č. 18 Gestor č. 19

	Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.	Gestor: obce a VÚC Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 19
5.2. Právna ochrana seniorov	Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.	Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 4 Gestor č. 6 Gestor č. 9 Gestor č. 17 Gestor č. 18 Gestor č. 19
	Cieľ 2: Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.	Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov Spolupracujúce subjekty: MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, RTVS, vysoké školy a univerzity, inštitúcie ďalšieho vzdelávania	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 17 Gestor č. 19
5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti	Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a	Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 18 Gestor č. 19

	preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.			
	Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.	Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 19
5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi	Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi. Opatrenia: 1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 19
	1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16 Gestor č. 17
	1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a	Gestor: MH SR, MV SR, Spolupracujúce subjekty: MS	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní

	služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.	SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie		Gestor č. 3 Gestor č. 4 Gestor č. 9 Gestor č. 17 Gestor č. 19
	1.4. Vytvárať podmienky na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí, ktorá je jedným z rizikových faktorov možného týrania a zanedbávania starších ľudí, prípadne ich manipulácii.	Gestor: obce Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 15 Gestor č. 17 Gestor č. 19
	1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).	Gestor: MV SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, tretí sektor	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 11 Gestor č. 17 Gestor č. 19
5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí	Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých	Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 17 Gestor č. 18

	ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.			Gestor č. 19
	Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.	Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 17
6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí				
6.2. Starší ľudia na trhu práce	Cieľ: Zvyšovať mieru zamestnanosti a zamestnateľnosť starších ľudí vo veku 50 a viac rokov.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21
6.2.1. Vekový manažment	Cieľ 1: Transformovať Výbor pre seniorov na poradný orgán vlády Slovenskej republiky pre prispôbovanie verejných politík procesu starnutia populácie. Opatrenie: Transformovať Výbor pre seniorov na poradný orgán vlády	Gestor: MPSVR SR	do 31.12.2013	Úloha je splnená Gestor č. 8

	Slovenskej republiky, ktorý zabezpečí užšiu spoluprácu zainteresovaných subjektov na riešení dôsledkov starnutia populácie. Hlavnou úlohou uvedeného orgánu bude navrhovať, koordinovať a kontrolovať jednotlivé opatrenia zamerané na elimináciu negatívnych dôsledkov procesu starnutia populácie na ekonomiku, trh práce, dôchodkový systém a ďalšie oblasti života spoločnosti.			
	Cieľ 2: Definovať vekový manažment a vytvoriť zásady vekového manažmentu pre zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe).	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie	priebežne 2014 – 2020	MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa. Gestor č. 8
	Cieľ 3: Motivovať zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) k aplikácii vekového manažmentu, podporiť zamestnávanie starších zamestnancov a motivovať zamestnancov zotrvať na trhu práce. Opatrenie: Propagovať zásady vekového manažmentu u zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborových	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie	priebežne 2014 – 2020 (osvetová kampaň a účelová publikácia do 31.12.2016)	MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa. Gestor č. 8

	<p>organizácií.</p> <p>Spôsob plnenia: Realizovať osvetovú a informačnú kampaň zameranú na zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborové organizácie s cieľom upozorniť ich na negatívny demografický vývoj a zásady vekového manažmentu. Vytvoriť publikáciu zameranú na aplikáciu zásad vekového manažmentu vrátane príkladov dobrej praxe. Po dohode so sociálnymi partnermi pravidelne verejne vyhodnocovať a oceňovať zamestnávateľov, ktorí sa správajú ústretovo k starším zamestnancom.</p>			
	<p>Cieľ 4: Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu.</p> <p>Spôsob plnenia: Vypracovať minimálny rozsah žiaducich pravidiel správania sa zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) pri aplikácii vekového manažmentu a indikátorov ich plnenia. Aplikovať tieto pravidlá vo všetkých organizáciách a spoločnostiach, kde ako zamestnávateľ alebo dominantný akcionár vystupuje štát alebo samospráva. Odporučiť dodržiavanie týchto pravidiel širokej zamestnávateľskej</p>	<p>Gestor: MPSVR SR a MV SR Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, univerzity a vysoké školy</p>	<p>Termín: vypracovanie žiaducich pravidiel a indikátorov ich plnenia do 30.06.2015, aplikácia týchto pravidiel subjektmi vo verejnej správe do 01.01.2016, rozhodnutie o novej bonifikácii zamestnávateľov do 31.12.2016, ostatné priebežne do roku 2020</p>	<p>MPSVR vzhľadom na priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p> <p>Gestor č. 8 Gestor č. 11</p>

	verejnosti. Prerokovať s KOZ SR, aby jednotlivé odborové zväzy a organizácie uplatňovali v rámci kolektívnych vyjednaní tieto požiadavky. Zvážiť bonifikáciu zamestnávateľov, ktorí budú dobrovoľne tieto požiadavky akceptovať.			
6.2.2. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky	<p>Cieľ 1: Zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí prostredníctvom intenzívnych vzdelávacích kurzov zameraných na prácu s IKT pre ľudí vo veku 50 a viac rokov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.</p> <p>Cieľ 2: Zvýšiť možnosť zamestnať sa na kratší pracovný úväzok uchádzačom o zamestnanie vo veku 50 a viac rokov dovtedy, kým získajú nárok na starobný dôchodok.</p> <p>Cieľ 3: Motivovať zamestnávateľov na vytvorenie „deleného“ pracovného miesta pre starších ľudí vo veku 50 a viac rokov na polovičný úväzok, resp. na 2,5 hodinový úväzok.</p> <p>Cieľ 4: Podporovať rozvoj nových (atypických) foriem zamestnania zvyšujúcich flexibilitu trhu práce pre starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.</p> <p>Opatrenie: K riešeniu problému starších ľudí so získavaním zamestnania</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie</p>	priebežne 2014 - 2020	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21</p> <p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21</p> <p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21</p> <p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21</p>

	<p>môže prispieť okrem koncepčných zmien v ekonomike aj prijateľná motivácia zamestnávateľských subjektov.</p> <p>Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny môžu pomôcť informačno – poradenskými službami obsahovo zameranými na voľné pracovné miesta, ktoré sú vhodné špeciálne pre starších ľudí evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v pozícii záujemcov o zamestnanie a uchádzačov o zamestnanie.</p> <p>Následne by títo starší nezamestnaní mohli byť pozývaní na výberové konania, kde by sa zamestnávateľom predstavovali ako vhodní zamestnanci.</p> <p>Skupinové poradenské služby pre starších nezamestnaných by preto mali byť orientované aj na aktivovanie schopností sebareprezentácie a zvyšovanie sebavedomia starších uchádzačov o prácu. MŠVVŠ SR v súčinnosti s MPSVR SR na základe aktuálnej požiadavky trhu práce bude spolupracovať pri príprave vzdelávacích programov potrebných na doplnenie si zručností pre trh práce</p>			
	<p>Cieľ 5: Aktualizovať existujúce a vytvárať nové nástroje</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR, vedecko-výskumné a</p>	<p>priebežne 2014 - 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 21</p>

	<p>aktívnych opatrení trhu práce na udržanie osôb nad 50 rokov veku na trhu práce.</p> <p>Opatrenie: Zdokonaľovať nástroje aktívnych politík trhu práce zamerané na starších ľudí.</p>	akademické inštitúcie, sociálni partneri		
	<p>Cieľ 6: Vypracovať štúdiu pre objektivizované posudzovanie pracovnej schopnosti starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: ÚPSVa R, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri</p>	priebežne 2014 - 2020	<p>MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p> <p>Gestor č. 8</p>
<p>6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky</p>	<p>Cieľ 1: Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cieľenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.</p> <p>Spôsob plnenia: Cieľená inšpekcia práce zameraná na vekovú kategóriu zamestnancov starších ako 50 rokov bude navrhnutá do celoslovenského plánu úloh na realizáciu prvý raz v roku 2014 a následne aj v roku 2016, 2018</p>	Gestor: inšpektoráty práce	priebežne 2014 - 2020	<p>Úloha sa plní</p> <p>Gestor č. 11 Gestor č. 27</p>

	<p>a 2020. Obsahom previerky bude kontrola stavu bezpečnosti a ochrany zdravia s konkrétnym zameraním na vytvorenie vhodných pracovných podmienok zohľadňujúcich vyšší vek zamestnancov, úpravu ich pracovísk a pracovných miest z ergonomického hľadiska, podmienky práce so zohľadnením zdravotného stavu, psychosociálnej záťaže, faktorov spôsobujúcich stres a vyvolávajúcich zdravotné problémy a pod. Východiskom bude kontrola hodnotenia rizík, t. j., či zamestnávateľa v písomnom hodnotení rizík zohľadnili špecifiká týkajúce sa vyššieho veku zamestnancov. Kontrolovaným subjektom bude v rámci vykonávaných previerok poskytované bezplatné odborné poradenstvo v zmysle platnej legislatívy. Pri tvorbe obsahového zamerania budú taktiež využívané zdroje Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorej Európska komisia vzhľadom na nepriaznivý demografický vývoj v štátoch EÚ zadala na vypracovanie 2-ročný projekt týkajúci sa staršej pracujúcej populácie.</p>			
	<p>Cieľ 2: Odhaľovať a následne účinnými opatreniami odstraňovať diskrimináciu na</p>	<p>Gestor: inšpektoráty práce</p>	<p>priebežne 2014 - 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní.</p>

	<p>trhu práce z dôvodu veku a zabezpečiť tak starším ľuďom rovnaké zaobchádzanie v profesionálnom živote.</p> <p>Spôsob plnenia: V druhom polroku 2013 bude zrealizované vzdelávanie inšpektorov práce financované z Európskeho sociálneho fondu v rámci projektu „Zvyšovanie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávaním zamestnancov inšpekcie práce“ na tému rozpoznávanie diskriminácie za účelom efektívneho výkonu inšpekcie práce. Výsledky vzdelávania sa premietnu v ďalšom monitorovacom období Národného programu aktívneho starnutia 2014 – 2020 v spôsobe zlepšenia vedenia výkonov inšpekcie práce v danej oblasti, z dôvodu prehĺbenia vedomostí inšpektorov práce týkajúcich sa diskriminácie, okrem iného aj z dôvodu veku zamestnancov.</p>			<p>Gestor č. 27</p>
	<p>Cieľ 3: Zlepšiť právne postavenie starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov v pracovnoprávných vzťahoch najmä v prípade výpovede a okamžitého skončenia pracovného pomeru.</p> <p>Spôsob plnenia: V právnom systéme zakotviť požiadavku na neplatnosť právnych úkonov</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: MS SR, sociálni partneri</p>	<p>2014</p>	<p>Úloha je považovaná za strany gestora za splnenú.</p> <p>Gestor č. 8</p>

	s diskriminačným obsahom.			
6.2.4. Celoživotné vzdelávanie	<p>Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.</p> <p>Opatrenie: Celoživotné vzdelávanie má vytvoriť také prostredie, v ktorom bude môcť osoba počas celého života získavať a prehľbovať svoju kvalifikáciu tak, ako to momentálne vyžaduje trh práce. Slovenská republika, ako členská krajina EÚ, je na posledných priečkach v účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. V spolupráci s relevantnými partnermi je potrebné motivovať ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu aj vyššou kvalitou vzdelávacích programov, ktoré by boli jasnejšie zamerané na požiadavky na trhu práce. Je nevyhnutné ponímať vzdelávanie seniorov ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj v období po ukončení profesijného života. Zvýšenie dostupnosti a orientácie v oblasti ďalšieho vzdelávania pre dospelú populáciu je možné dosiahnuť aj prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám o možnostiach celoživotného vzdelávania sa. Pri tvorbe</p>	<p>Gestor: MŠVVŠ SR Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSV a R, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania</p>	priebežne 2014 - 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 6 Gestor č. 10 Gestor č. 15 Gestor č. 21</p>

	<p>programov ďalšieho vzdelávania a predvídania budúcich požiadaviek na zručnosti je potrebné využívať aj existujúce prognostické informácie a hodnotenia OECD (PISA, PIAAC). V spolupráci s MPSVR SR a ÚPSVa R predkladať návrhy dopytovo -orientovaných výziev, ktoré by reagovali na aktuálnu situáciu na trhu práce s potrebou dopĺňania a získavania nových poznatkov, zručností a potrieb záujmového vzdelávania seniorov.</p>			
	<p>Cieľ 2: Legislatívne ukotviť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí do vzdelávacieho systému Slovenskej republiky. Opatrenie: Bude potrebné zapracovať do príslušných právnych predpisov vzdelávanie starších ako samostatnú a kompatibilnú súčasť vzdelávacieho systému SR, legislatívne ustanoviť postavenie inštitúcií, ktoré ho zabezpečujú (najmä univerzít tretieho veku, akademii tretieho veku, seniorské organizácie a pod.), druhy a formy vzdelávania, ich financovanie a tiež uznávanie vybraných druhov vzdelávania na trhu práce. V záujme zabezpečenia vzdelávacích podmienok seniorov umožniť využívanie školských priestorov (základné školy, stredné školy) aj pre formy záujmového vzdelávania</p>	<p>Gestor: MŠVVŠ SR Spolupracujúce subjekty: Národný ústav celoživotného vzdelávania v SR, univerzity a vysoké školy, základné školy, stredné školy</p>	<p>2014 – 2015</p>	<p>Úloha sa ešte stále plní, do 31.12.2015 nebola splnená .</p> <p>Gestor č. 6 Gestor č. 10</p>

	starších ľudí za podmienok stanovených riaditeľom školy.			
	<p>Ciel' 3: Finančne zabezpečiť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí.</p> <p>Opatrenie: Sústavne treba hľadať nové možnosti financovania a pravidelne využívať možnosti, ktoré tu sú a priebežne odstraňovať rôzne administratívne prekážky, ktoré bránia ich využitiu.</p> <p>Financovanie vzdelávania starších ľudí by výhľadovo malo byť súčasťou finančného rámca na budúce roky 2014 – 2020, priame finančné prostriedky na vzdelávanie starších ľudí by mali pravidelne vyčleňovať vo svojich rozpočtoch ústredné orgány štátnej správy, vysoké školy, VÚC, mestá a obce.</p> <p>Rovnako by sa mali na tento účel intenzívnejšie využívať finančné zdroje Európskej únie a ďalšie finančné mechanizmy. Je nevyhnutné, aby finančné zabezpečenie vzdelávania starších ľudí bolo aj súčasťou plnenia vyššie uvedeného cieľa 2.</p> <p>V rámci systému financovania celoživotného vzdelávania najst' vhodnú schému prostredníctvom, ktorej by sa dala financovať aktívna účasť starších ľudí na vzdelávacích aktivitách. Na financovaní celoživotného vzdelávania by sa okrem jednotlivcov mal</p>	<p>Gestori: MŠVVŠ SR</p> <p>Spolupracujúce subjekty: MPSVR, AZZZ, ZMOS, univerzity a vysoké školy, príslušné agentúry</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha je vo fáze prípravy plnenia</p> <p>Gestor č. 10 Gestor č. 15</p>

	podieľať aj štát formou národných grantov, územná samospráva, zamestnávateľa z verejného a súkromného sektora, bankový sektor.			
	<p>Cieľ 4: Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.</p> <p>Opatrenie: Vytvárať a podporovať programy na zlepšenie digitálnej gramotnosti a zároveň podporovať informovanosť na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT. Zintenzívniť a podporovať vzdelávanie v oblasti IKT a používanie moderných technológií (obsluha bankomatov, internet banking, používanie platobných a iných elektronických kariet, mobilných telefónov atď.)</p>	<p>Gestori: MF SR, MŠVVŠ SR Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, tretí sektor</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 3 Gestor č. 10 Gestor č. 19</p>
	<p>Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.</p> <p>Opatrenia: Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.</p>	<p>Gestori: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 8</p>

	<p>Cieľ 6: Posilniť a systematicky rozvíjať kvalitu špecifickej odbornej prípravy kariérových poradcov pre prácu so staršími ľuďmi.</p> <p>Opatrenia: Vytvoriť jednotný štandard vedomostí, zručností a kompetencií kariérového poradcu vo väzbe na jeho kompetencie pre prácu so staršími ľuďmi. Iniciovať vznik a realizovať vzdelávacie programy zamerané na špecifickú odbornú prípravu kariérových poradcov pre prácu so staršími ľuďmi.</p>	<p>Gestori: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, ÚPSVaR, Euroguidance, vzdelávacie inštitúcie zamerané na prípravu kariérových poradcov, tretí sektor</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného opatrenia a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p> <p>Gestor č. 8</p>
7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí				
7.1. Zdravotná starostlivosť	<p>Cieľ 1: Znížiť úmrtnosť na srdcovocievne ochorenia.</p> <p>Opatrenie: Redukcia štandardizovanej úmrtnosti na ischemickú chorobu srdca u ľudí pod 75 rokov, redukcia miery fajčenia, najmä u vysokorizikových osôb, ktoré prekonali infarkt myokardu, cievnu mozgovú príhodu, tranzitórnu ischemickú ataku alebo majú diabetes, resp. ochorenie periférnych ciev dolných končatín, zlepšenie včasnej detekcie hypertenzie a zníženie počtu neliečených hypertonikov a súčasne zlepšenie liečby hypertenzie.</p>	<p>Gestor: MZ SR Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 13</p>

	<p>Cieľ 2: Zlepšiť včasnú diagnostiku kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice prostredníctvom vyššej účasti obyvateľstva na preventívnych programoch zameraných na prevenciu kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice.</p> <p>Opatrenie: Program prevencie kolorektálneho karcinómu, program prevencie karcinómu prsníka, program prevencie karcinómu krčka maternice; vytvorenie národného skriningového centra, vyšetriť čo najväčšiu časť populácie Slovenska nad 50 rokov tak, aby sa odhalilo čo najviac včasných štádií ochorenia, čo by viedlo k zníženiu úmrtnosti na kolorektálny karcinóm (KRCa), karcinóm krčka maternice a karcinóm prsníka.</p>	<p>Gestor: MZ SR Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 13</p>
	<p>Cieľ 3: Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.</p> <p>Opatrenia: Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a</p>	<p>Gestor: MZ SR Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje</p>	<p>priebežne 2015 - 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 13</p>

	zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a s prihliadnutím na vývoj chorobnosti seniorov.			
	Cieľ 4: Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, v oblasti preventívneho očkovania s dôrazom na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou výchovy k zdraviu, podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.	Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 13 Gestor č. 26
	Cieľ 5: Vypracovať metodické usmernenie o postupe zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti seniorom ohrozených domácim násilím s cieľom predchádzať formám diskriminácie starších ľudí.	Gestor: MZ SR, hlavný odborník pre geriatriciu MZ SR	priebežne 2014 – 2020	Úloha je splnená Gestor č. 13
	Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva. Opatrenie: Podpora aktívneho starnutia,	Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť,	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 13 Gestor č. 17 Gestor č. 19

	zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov	Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.		Gestor č. 26
	Cieľ 7: Zachovať dotácie na podporu rekondičných aktivít seniorov podľa §6, odsek 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 17
7.2. Bývanie	Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaní s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania Opatrenia: 1.1. Zabezpečiť podporu výstavby nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania a Štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.	Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: MF SR	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 2 Gestor č. 3
	1.2. Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia	Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: ZMOS, Únia miest Slovenska a samosprávne kraje	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 2 Gestor č. 15 Gestor č. 16
	1.3. Podporovať opatrenia zvyšujúce energetickú efektívnosť v bývaní, nakoľko sa tým znižujú náklady užívateľov a preto sa zvyšuje dostupnosť bývania.	Gestor: MDVRR SR	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 2

7.3. Dôchodkový systém	Cieľ 1: Ustanoviť minimálny dôchodok v závislosti od počtu odpracovaných rokov tak, aby sa fyzické osoby, ktoré odpracujú zákonom ustanovený počet rokov neocitli v systéme sociálnej pomoci.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa	2014 - 2015	Úloha je splnená. Gestor č. 8
	Cieľ 2: Priebežne vyhodnocovať zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia aj v závislosti od ekonomického vývoja a v prípade potreby prijať opatrenia na ochranu primeranosti dôchodkových dávok.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8
	Cieľ 3: Zvážiť možnosti zavedenia alternatívy k odchodu do starobného dôchodku. Spôsob plnenia: Analyzovať možnosti pre zásadné zvýšenie minimálneho počtu rokov dôchodkového poistenia potrebných pre nárok na plný starobný dôchodok až na úroveň 30 rokov. Stanoviť počet rokov dôchodkového poistenia, nad ktoré nebude ďalšou podmienkou pre nárok na plný starobný dôchodok fyzický vek. Pripraviť konštrukciu čiastočného starobného dôchodku. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa	analýzu vypracovať do 31.12.2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018	MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa. Gestor č. 8

	č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.			
	<p>Cieľ 4: Zvážiť možnosť postupného odchodu do dôchodku.</p> <p>Spôsob plnenia: Pripraviť návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku. Realizovať informačnú kampaň o tejto možnosti a následne realizovať prieskum potenciálneho záujmu o tento inštitút. Pripraviť dopadovú štúdiu a na základe jej výsledkov rozhodnúť o možnej realizácii opatrenia.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa</p>	návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku do 30.06.2017, informačná kampaň, prieskum potenciálneho záujmu do 31.12. 2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018	<p>MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p> <p>Gestor č. 8</p>
	<p>Cieľ 5: Zanalyzovať možnosti sprísnenia podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok.</p> <p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa</p>	do 31. 12. 2014	<p>Z predmetnej analýzy vyplýva, že d'alšie sprísňovanie nie je potrebné, keďže podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok sú v súčasnosti nastavené tak, že ho využívajú prevažne tí poistenci, ktorí sa nevedia uplatniť na trhu práce, čo korešponduje aj s prvotným účelom predčasného starobného dôchodku.</p> <p>Gestor č. 8</p>
	<p>Cieľ 6: Stanoviť optimálne podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.</p> <p>Spôsob plnenia:</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: MZ SR</p>	do 31.12.2017	<p>MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p>

	<p>Vypracovať analýzu rizikovosti jednotlivých zamestnaní u zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4 z medicínskeho, ekonomického a právneho hľadiska. Na základe výsledkov analýzy rozhodnúť o novelizácii príslušných legislatívnych noriem, najmä zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov s cieľom optimálne nastaviť podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.</p>			<p>Gestor č. 8</p>
	<p>Cieľ 7: Analyzovať vymožitelnosť práva pri povinných príspevkoch zamestnávateľov na doplnkové dôchodkové sporenie tých zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4.</p> <p>Spôsob plnenia: Realizovať analýzu reálnych počtov dotknutých zamestnancov a stavu dodržiavania príslušných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pripraviť metodické usmernenie pre inšpektoráty práce na realizáciu pravidelných kontrol danej oblasti.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: inšpektoráty práce, ADDS, sociálni partneri</p>	<p>analýzu súčasného stavu vypracovať do 31. 12. 2015, metodické usmernenie pre inšpektoráty práce do 30. 06. 2016, realizácia kontrol priebežne</p>	<p>Na splnení úlohy MPSVR v súčasnosti pracuje, NIP úlohy plní.</p> <p>Gestor č. 8</p>

	<p>Cieľ 8: Zvážiť prípravu novej legislatívnej normy umožňujúcej a regulujúcej transformáciu dlhodobých aktív občanov Slovenska na dlhodobý pravidelný príjem v starobe.</p> <p>Spôsob plnenia: Analyzovať existujúce legislatívne normy upravujúce fungovanie reverzných hypoték v zahraničí a skúsenosti s ich fungovaním. Na základe analýzy rozhodnúť o príprave obdobného zákona v podmienkach Slovenskej republiky.</p>	<p>Gestor: MF SR Spolupracujúce subjekty: NBS, MPSVR SR</p>	<p>analýzu zahraničných skúseností vypracovať do 31.12. 2015, rozhodnutie o príprave osobitnej legislatívnej normy do 01. 06. 2016</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 3 Gestor č. 23</p>
	<p>Cieľ 9: Zanalyzovať možnosti zavedenia novej dávky poskytovanej z doplnkového dôchodkového sporenia, ktorá by bola určená pre občanov v preddôchodkovom veku.</p> <p>Spôsob plnenia: Zanalyzovať konštrukciu dávky z doplnkového dôchodkového sporenia, ktoré by umožnila účastníkom systému odísť skôr z pracovného trhu a financovať svoje životné náklady súkromnými prostriedkami z osobného účtu. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: MZ SR, ADDS, zástupcovia zamestnávateľov, KOZ SR</p>	<p>priebežne 2014 - 2020</p>	<p>MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.</p> <p>Gestor č. 8</p>
	<p>Cieľ 10: Zanalyzovať možnosti zavedenia poistenia v</p>	<p>Gestor: MPSVR SR</p>	<p>priebežne 2014 - 2020</p>	<p>MPSVR vzhľadom na termín predmetného</p>

	odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.	Spolupracujúce subjekty: MF SR		opatrenia (priebežne do 2020) a priebežné plnenie iných opatrení NPAS zatiaľ nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa. Gestor č. 8
7.4. Sociálne služby 7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb	Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb. Opatrenia: 1.1. Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.	Gestor: MPSVR SR, MF SR Spolupracujúce subjekty: ZMOS	priebežne 2014 - 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 15 Gestor č. 18
	1.2 Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.	Gestor: MPSVR SR, MF SR Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	2014	Na splnení úlohy sa ešte stále pracuje Gestor č. 8 Gestor č. 18
	1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov,	Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR Spolupracujúce subjekty:	priebežne 2014 - 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 1

	štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.	VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb		Gestor č. 7 Gestor č. 8
	1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).	Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 - 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 1 Gestor č. 16 Gestor č. 18
	1.5. Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.	Gestor: VÚC a obce	priebežne 2014 - 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16

	<p>1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb</p>	<p>priebežne 2016- 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8</p>
	<p>1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8</p>
	<p>1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k</p>	<p>Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16</p>

	IKT – internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.			
	1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.	Gestor: VÚC, obce a MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
	1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.	Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
	1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.	Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
	1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 17

	1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).	Gestor: VÚC a obce Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16 Gestor č. 18
	1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).	Gestor: obce a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
	1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.	Gestor: obce a vyššie územné celky Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
	1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.	Gestor: obce a vyššie územné celky Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16
7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí	Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí			
	Opatrenia: 1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných	Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16

	sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.	sociálnych služieb		
	1.2. Zabezpečiť dostupnosť asistenčných služieb, najmä monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci v prirodzenom sociálnom prostredí.	Gestor: obce Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Združenie miest a obcí sa k uvedenej problematike nevyjadriло Gestor č. 15 Gestor č. 16
	1.3. Zabezpečiť dostupnosť opatrovateľskej služby na celom území SR a vyhľadávanie starších osôb odkázaných na pomoc iných osôb.	Gestor: obce Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Združenie miest a obcí sa k uvedenej problematike nevyjadriло Gestor č. 15
	1.4. Riešiť nedostatočné financovanie prijímateľov domácej opatrovateľskej služby u neverejných poskytovateľov.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: obce, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, poskytovatelia sociálnych služieb	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8
7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb	Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb Opatrenia: 1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb – náhradu	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16

	inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.	služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb		
	1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8 Gestor č. 16 Gestor č. 17
	1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhobej starostlivosti.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8
7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana	Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu. Opatrenia: 1.1. Zabezpečiť prístup k informáciám a k základnému školeniu o problematike starostlivosti o starších ľudí odkázaných na pomoc iných osôb aj osobám, ktoré poskytujú neformálnu pomoc.	Gestor: obce Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Združenie miest a obcí sa k uvedenej problematike nevyjadriilo Gestor č. 15

	<p>1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.</p>	<p>Gestor: obce a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 16</p>
	<p>1.3. Zvýšiť úroveň sociálnej ochrany neformálne opatrovujúcich fyzických osôb tak, aby sa predchádzalo riziku ich chudoby a riziku sociálneho vylúčenia a zvýšila sa schopnosť členov rodín prevziať starostlivosť o starších rodinných príslušníkov.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR</p>	2018	<p>Opatrenie z dôvodu neskoršieho termínu plnenia MPSVR doposiaľ nezačalo realizovať. Gestor č. 8</p>
	<p>1.4. Zabezpečiť rozvoj odľahčovacej služby pre rodinných opatrovateľov v záujme udržania ich fyzického a duševného zdravia</p>	<p>Gestor: obce</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Združenie miest a obcí sa k uvedenej problematike nevyjadrilo Gestor č. 15</p>
	<p>1.5. Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8</p>

	1.6. Zabezpečiť odbornú podporu, informácie a pomoc (vrátane finančnej podpory) rodinám a opatrovateľom (vrátane ich psychosociálnej podpory).	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8
	1.7. Iniciovat' a podporovat' vzdelávacie a výcvikové programy pre neformálnych poskytovateľov zamerané na starostlivosť o starších ľudí, integrovaný prístup k zdraviu, pohodu a starostlivosť o starších ľudí, na sociálne a psychologické aspekty starnutia.	Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami	priebežne 2014 – 2020	Plnenie úlohy sa doposiaľ nezačalo realizovať. Gestor č. 8
7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb	Cieľ 1: Vytvorit' právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.	Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: obec a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb	2014	Úloha je splnená. Gestor č. 8
	Cieľ 2: Zvyšovat' zosúladenie zamestnania a starostlivosti o odkázaných členov rodiny prostredníctvom organizovania súťaží a auditov zamestnaneckých prorodinných a prorodových politík.	Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: IVPR	2014	Úloha je splnená. Gestor č. 8
7.6. Sociálne začlenenie	Cieľ: Podporovat' sociálne			

<p>starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie</p>	<p>začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie.</p> <p>Opatrenie: Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.</p>	<p>Gestor: MPSVR SR Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 8</p>
<p>7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí</p> <p>7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava</p>	<p>Cieľ 1: Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.</p> <p>Opatrenie: Udržať a podľa možnosti aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.</p>	<p>Gestor: v oblasti poskytovania sociálnych zliav MDVRR SR; v oblasti poskytovania komerčných zliav – jednotlivé železničné spoločnosti Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, jednotliví dopravcovia v železničnej doprave na základe Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 2</p>
	<p>Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy Opatrenie: Zvýšenie počtu bezbariérových prístupov k dopravnej infraštruktúre a zvýšenie počtu nízkopodlažných vozidiel verejnej osobnej dopravy.</p>	<p>Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: relevantní prijímatelia pre projekty v rámci súčasného a budúceho operačného programu v sektore dopravy</p>	<p>priebežne do konca roku 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní Gestor č. 2</p>

	<p>Opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Dopravná osвета seniorov zameraná na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke, •vzdelávať seniorov ako sa správať v premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, ako dodržiavať predpisy cestnej premávky s dôrazom na počty nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku, •dopravná osвета seniorov pomocou prednášok o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky SR. 	<p>Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: MV SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, vyššie územné celky, policajný zbor MV SR, miestne a regionálne správy, vzdelávací sektor, zdravotné organizácie, dopravní a územní plánovači, výcvikové zariadenia a autoškoly atď.</p>	<p>priebežne, počas celej realizácie stratégie „<i>Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011 – 2020</i>“</p>	<p>Úlohy sa priebežne plnia.</p> <p>Gestor č. 11</p>
<p>7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami</p>	<p>Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.</p> <p>Opatrenia na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:</p> <p>1.1. Podporovať prostredníctvom dotačného systému MK SR aktívnu účasť seniorov na tvorbe kultúrnych hodnôt.</p>	<p>Gestor: MK SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>

	1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.	Gestor: MK SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17
	1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácií a sociálnemu vylúčeniu.	Gestor: MK SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17
	1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.	Gestor: MK SR Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17
	Cieľ 2: Podporovať prípravu na aktívne starnutie, rúcať stereotypy voči starším ľuďom, posilňovať medzigeneračné vzťahy, zodpovedať otázky zdravia a prevencie chorôb, zdravého životného štýlu, aktívneho využitia voľného času a duševnej očisty prostredníctvom relácií vysielaných v televízii a rozhlase. Opatrenie: Každoročne pri tvorbe programovej a vysielacej	Gestor: RTVS Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 5 Gestor č. 8

	<p>štruktúry rozhlasového a televízneho vysielania prihliadať na potreby starších ľudí a zaradiť do vysielania relácie pre starších zamerané aj na vzdelávanie.</p> <p>Opatrenie: Podporiť rozvoj cykloturistiky a pešej turistiky na Slovensku</p>	<p>Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: Klub slovenských turistov</p>	<p>2014 a následne</p>	<p>Gestor č. 17 Gestor č. 25</p> <p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 2 Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>
	<p>Cieľ 3: Umožniť širšiu účasť občanov so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie na cestovnom ruchu prostredníctvom potrebného stavebno-technického riešenia.</p> <p>Opatrenie: Splnenie cieľa zabezpečiť prostredníctvom novej vyhlášky, ktorou sa ustanovia technické požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie v ubytovacích a stravovacích zariadeniach.</p>	<p>Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR</p>	<p>v priebehu roka 2014 (v súvislosti s prijatím stavebného zákona)</p>	<p>Úloha nebola v termíne splnená, nakoľko do dnešného dňa nebol prijatý návrh nového stavebného zákona.</p> <p>Gestor č. 2</p>
	<p>Cieľ 4: Podpora filatelistických združení, a to pri usporadúvaní filatelistických podujatí, ktoré majú vzdelávací a náučný charakter a sú určené prevažne pre širokú verejnosť.</p>			

	<p>Opatrenie: Poskytnutie technicko-organizačnej podpory filatelistickým podujatiam, najmä Dňom filatelie Slovenska, národným a regionálnym výstavám, Dňu slovenskej poštovej známky a filatelie, inaugurácii poštových známok a iným, a to formou finančného príspevku (napr. na prenájom priestorov, príležitostnú poštovú pečiatku, prevoz výstavných panelov, propagačnú a publikačnú činnosť, kultúrny program a pod.). MDVRR SR ako spoluusporiadateľ uvedených podujatí spolu s filatelistickými združeniami v rámci programu aktívneho starnutia podporí rozvoj organizovanej filatelie na Slovensku, pričom ide o nenáročné finančné aktivity a odhadované náklady na ich zabezpečenie by ročne predstavovali približne 4800 eur.</p>	<p>Gestor: MDVRR SR Spolupracujúce subjekty: dobrovoľné filatelistické združenia a Slovenská pošta a.s.</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 2 Gestor č. 5 Gestor č. 8</p>
7.7.3. Bezpečnosť a kvalita potravín	<p>Cieľ 1: Zabezpečiť medzigeneračnú výmenu v poľnohospodárstve.</p> <p>Opatrenie: Zabezpečiť medzigeneračný tútoring v poľnohospodárstve priamo v teréne.</p>	<p>Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik) Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárstva univerzita v Nitre, ÚPSVa R</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>
	<p>Cieľ 2: Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí</p>			

	<p>pracujúcich v poľnohospodárstve. Celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve by malo byť zamerané najmä na oblasť IKT, aby aj starší ľudia vedeli využívať súčasné, ako aj nové nástroje a formy komunikácie, ktoré majú k dispozícii.</p> <p>Opatrenie: Školenia seniorov pracujúcich v poľnohospodárstve, najmä v oblasti IKT (kurzy, semináre, vzdelávacie víkendy špeciálne navrhnuté a prispôsobené pre seniorov zamerané na aktuálne požiadavky trhu práce, rozvíjanie počítačovej gramotnosti a PC zručností, komunikácie prostredníctvom internetu i špecifické témy podľa požiadaviek respondentov).</p>	<p>Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik) Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 7 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>
	<p>Cieľ 3: Zabezpečiť vzdelávanie v oblasti kvality potravín. Podpora vzdelávania v oblasti výživy obyvateľstva s osobitným zameraním na starších ľudí, osvetu o zdravej výžive (publikačná činnosť, výstavy, atď.).</p> <p>Opatrenie: Semináre na témy kvality potravín a najmä ich zdravotnej bezchybnosti, ktoré umožnia starším ľuďom zistiť, ktoré potraviny sú kvalitné. Toto opatrenie by bolo realizované v spolupráci so staršími ľuďmi pracujúcimi v</p>	<p>Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik) Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Úrad verejného zdravotníctva, Ústredný</p>	<p>priebežne 2014 – 2020</p>	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 7 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>

	poľnohospodárstve a ktorí by sami mohli poskytnúť ich pohľad na výrobu potravín a ich kvalitu.	kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky		
	<p>Cieľ 4: Zohľadnenie požiadaviek starších ľudí v komunitárnej legislatíve v oblasti potravín. V pripravovanej európskej legislatíve v oblasti potravín trvalo presadzovať prvky pokrývajúce špecifické požiadavky starších ľudí.</p> <p>Opatrenie: Zabezpečenie systematického uplatňovania špecifických požiadaviek staršej časti obyvateľstva prostredníctvom nových potravinárskych komunitárnych prepisov.</p>	Gestor: MPRV SR	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 7 Gestor č. 8 Gestor č. 17</p>
7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť	<p>Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.</p> <p>Opatrenie: Zabezpečiť environmentálnu výchovu a vzdelávanie prostredníctvom edukačných programov pre cieľovú skupinu seniorov.</p>	Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, Živica18	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 14 Gestor č. 17</p>
	Cieľ 2: Umožniť dôchodcom návštevu expozícií a výstav so			

	<p>zľavou na vstupnom; dobudovať bezbariérové prístupy v areáli zoologickej záhrady.</p> <p>Opatrenie: Dôchodcom poskytnúť možnosť navštíviť expozície múzeí, jaskýň a zoologickej záhrady so zľavou na vstupnom.</p>	<p>Gestor: MŽP SR Spolupracujúce subjekty: vecne príslušné organizácie MŽP SR</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 5 Gestor č. 8 Gestor č. 14 Gestor č. 17</p>
	<p>Cieľ 3: Zabezpečiť informovanosť najmä starších ľudí o počasí, smogových, meteorologických a protipovodňových výstrahách, o vlnách horúčav, o kvalite životného prostredia.</p> <p>Opatrenie: Prevádzkovať monitorovacie strediská kvality životného prostredia ako službu občanom, najmä starším a obyvateľom so zdravotnými ťažkosťami</p>	<p>Gestor: MŽP SR Spolupracujúce subjekty: vecne príslušné organizácie MŽP SR</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní, celoslovenskú informovanosť zabezpečuje SHMÚ.</p> <p>Gestor č. 14</p>
	<p>Cieľ 4: Formou spoločenských, vzdelávacích a kultúrno-výchovných akcií, stretnutí študentov so staršou generáciou pozitívne pôsobiť na rozvoj osobností mladej generácie a zároveň zapojiť staršiu generáciu do spoločenského diania a týmto pozitívne vplývať na medzigeneračné vzťahy.</p> <p>Opatrenie: Realizovať spoločenské, vzdelávacie a kultúrno-</p>	<p>Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské</p>	priebežne 2014 – 2020	<p>Úloha sa priebežne plní</p> <p>Gestor č. 14</p>

	výchovné akcie pozitívne ovplyvňujúce medzigeneračné vzťahy.	organizácie, študenti		
7.7.5. Cenová dostupnosť energií	Cieľ: Prostredníctvom štátnej regulácie sieťových odvetví pri využití možností daných zákonom č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach prijímať opatrenia na ochranu domácností starších ľudí a dôchodcov, ako zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.	Gestor: Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	priebežne do roku 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 24
7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôbovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí	Cieľ 1: Podpora technických inovácií v oblasti výroby jednoduchých zariadení pre starších ľudí. Spôsob plnenia: Podporovať technické inovácie v oblasti jednoduchých zariadení pre domácnosti (len s najdôležitejšími základnými funkciami), ktoré dokážu starší ľudia samostatne využívať aj vo vysokom veku, resp. so zmenenými schopnosťami.	Gestor: MH SR Spolupracujúce subjekty: vývojové pracoviská, VŠ, akadémie	priebežne 2014 – 2020	Úloha sa priebežne plní. Gestor č. 22
	Cieľ 2: Zvýšiť úroveň katastra, geodézie a kartografie pre obyvateľov pomocou moderného informačného systému, zlepšiť prístup k údajom z katastra nehnuteľností z pohľadu efektívnosti pre občanov, vrátane starších ľudí, ako aj zamestnancov rezortu a	Gestor: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ÚGKK SR a miestne orgány štátnej správy vykonávajúce štátnu správu na úseku geodézie, kartografie a	priebežne do roku 2020	Úloha sa priebežne plní Gestor č. 22

	<p>taktiež neustále udržiavať jeho aktuálnosť a bezpečnosť s cieľom zabezpečiť priority a úlohy na úseku geodézie, kartografie a katastra.</p> <p>Opatrenie: Ukončiť implementáciu prebiehajúcich programov - Operačného programu informatizácia spoločnosti – Elektronické služby katastra nehnuteľností (ESKN) a Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZB GIS).</p>	katastra		
--	---	----------	--	--

**Podrobné správy o plnení úloh vyplývajúcich
z Národného programu aktívneho starnutia
na roky 2014 – 2020**

1. Úrad vlády Slovenskej republiky.....	47
2. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.....	48
3. Ministerstvo financií SR.....	56
4. Ministerstvo hospodárstva SR.....	59
5. Ministerstvo kultúry SR.....	61
6. Ministerstvo obrany SR.....	77
7. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.....	79
8. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.....	88
9. Ministerstvo spravodlivosti SR.....	123
10. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.....	127
11. Ministerstvo vnútra SR.....	131
12. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.....	137
13. Ministerstvo zdravotníctva SR.....	138
14. Ministerstvo životného prostredia SR.....	142
15. Združenie miest a obcí Slovenska.....	146
16. Združenie samosprávnych krajov.....	149
17. Jednota dôchodcov na Slovensku.....	235
18. Združenie kresťanských seniorov Slovenska.....	242
19. Fórum pre pomoc starším.....	244
20. Sociálna poisťovňa ústredie.....	256
21. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.....	257
22. Úrad geodézie, kartografie a katastra SR.....	308
23. Národná banka Slovenska.....	309
24. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví.....	310
25. Rozhlas a televízia Slovenska.....	314
26. Úrad verejného zdravotníctva SR.....	318
27. Národný inšpektorát práce.....	320

Úrad vlády Slovenskej republiky

Úrad vlády Slovenskej republiky ako gestor úlohy 1.3 Vytvoriť podmienky pre využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu, Regionálneho operačného programu a dotácií v rámci dotačnej politiky Príloha č. 2 MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným krytím, bez vylúčenia bratislavského kraja zabezpečil vypracovanie Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. Dňa 20. júna 2014 bola Európskou komisiou prijatá Partnerská dohoda na roky 2014 – 2020, ako základný strategický dokument Slovenskej republiky na využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020. Týmto dokumentom boli vytvorené podmienky na podporu rozvoja sociálnych služieb v Bratislavskom kraji, v rámci priority financovania „Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce“, ktoré prispievajú k zníženiu rizika sociálneho vylúčenia obyvateľstva. Konkrétne aktivity budú realizované už prostredníctvom príslušných operačných programov Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

7.2. Bývanie

Cieľ: *Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania.*

Opatrenie 1.1. *Zabezpečiť podporu výstavby nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania a Štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.*

T: priebežne 2014 - 2020

Opatrenie 1.2. *Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia.*

T: priebežne 2014 - 2020

Opatrenie 1.3. *Podporovať opatrenia zvyšujúce energetickú efektívnosť v bývaní, nakoľko sa tým znižujú náklady užívateľov a preto sa zvyšuje dostupnosť bývania.*

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

MDVRR SR každoročne pri tvorbe štátneho rozpočtu navrhuje vyčleniť finančné prostriedky pre Program rozvoja bývania a Štátny fond rozvoja bývania. V roku 2015 bolo v rámci programu rozvoja bývania vyčlenených cca 35 mil. eur a v rámci ŠFRB bolo na účel obstarania nájomných bytov vyčlenených 86 mil. eur.

K 31.12.2015 bola v rámci Programu rozvoja bývania poskytnutá dotácia vo výške cca 31,18 mil. eur na obstaranie nájomných bytov, k 109 zmlúvam, čím sa podporilo obstaranie 1900 bytov. Zo Štátneho fondu rozvoja bývania bola na obstaranie nájomných bytov poskytnutá podpora vo výške cca 59,6 mil. eur, čo reprezentuje 111 uzatvorených zmlúv o poskytnutí úveru na obstaranie nájomného bytu (z toho 2 zmluvy boli uzatvorené s právnickými osobami, ktoré obstarávali 73 bytov).

Žiadateľ je pri obstarávaní nájomného bytu motivovaný k dosahovaniu nižšej celkovej potreby energie než sú zákonom stanovené požiadavky na energetickú hospodárnosť znížením istiny úveru zo ŠFRB.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1 *Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava*

Cieľ 1: *Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.*

Opatrenie: *Udržať a podľa možností aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.*

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

V rámci uplatňovania cestovného pre „senior“ cestujúcich vo verejnej osobnej železničnej doprave sa umožňuje starším ľuďom prístup k cenovo dostupnej a bezplatnej doprave a to aj napriek tomu, že pri poskytovaní týchto zliav vzniká v súčasnosti Železničnej spoločnosti

Slovensko, a. s. a súkromnému dopravcovi RegioJet, a. s. vo verejnej doprave strata, ktorú uhrádza štát.

Vo verejnej osobnej železničnej doprave sa starším ľuďom od 17. 11. 2014 priznávajú nasledujúce zľavy:

Seniori

- nad 60 rokov - SENIOR RAILPLUS cca 40% zľava za ročný poplatok 9,90 eur s preukazom vo forme bezkontaktnéj čipovej karty,

- nad 62 rokov – bezplatná preprava, kde je potrebný cestovný lístok na bezplatnú prepravu viazaný na zákazníka a vlaky diaľkovej dopravy s preukazom ZSSK.

Plnenie úlohy o vytváraní podmienky pre mobilitu starších ľudí je zabezpečované prostredníctvom modernizácie a debarierizácie dopravných prostriedkov a železničných staníc a zastávok.

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Opatrenie: Zvýšenie počtu bezbariérových prístupov k dopravnej infraštruktúre a zvýšenie počtu nízkopodlažných vozidiel verejnej osobnej dopravy.

T: priebežne do konca roku 2020

Spôsob plnenia:

Opatrenia na zabezpečenie bezbariérovosti sa realizujú pri všetkých projektoch modernizácie koľajovej infraštruktúry železníc (mimoúrovňový prístup na nástupištia železničných staníc, nájazdové rampy, kabínové výťahy, zdvíhacie plošiny a pod.), infraštruktúry MHD (električkové trate) a nákupoch dráhových vozidiel (vlaky, trolejbusy a električky).

Spolupracujúcimi prijímateľmi pomoci sú Železnice Slovenskej republiky (železničná infraštruktúra, vybavenie zdvíhacími plošinami), Železničná spoločnosť Slovensko a.s. (železničné koľajové vozidlá), mesto Košice (električková infraštruktúra), mesto Bratislava (električková infraštruktúra), Dopravný podnik Bratislava, a.s. (trolejbusy, električky), Dopravný podnik mesta Košice, a.s. (električky).

Modernizácia železničnej infraštruktúry je takmer výhradne financovaná z fondov EÚ a v rámci každého projektu sú pri výbere a schvaľovaní hodnotené a následne monitorované horizontálne priority (rovnosť príležitostí). V praxi sa sleduje pokrok v realizácii sledovaných indikátorov (počet bezbariérových prístupov do budov a na nástupištia, počet výťahov pre imobilných, hlasových a vizuálnych informačných systémov, vybavenie prístupových trás a perónov vodiacimi prvkami pre nevidomých, počet upravených bezbariérových WC prístupných pre vozíčkarov, počet zdvíhacích plošín, popis ovládacích prvkov Braillovým písmom a pod.).

Modernizácia koľajovej infraštruktúry v rámci miest Bratislava a Košice je z pohľadu zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou zameraná na odstránenie bariér pre vozíčkarov, pri prístupe na zastávky (nástupištia) z chodníkov a komunikácií, osvetlenie nástupíšť, vyznačenie prístupov pre osoby s poruchami zraku, vybavenie zastávok obrazovými informačnými systémami a pod.

V rámci Operačného programu Doprava (OPD) vyjadruje v tejto oblasti ciele a ich naplnenie horizontálna priorita **Rovnosť príležitostí**, ktorá sa sleduje za projekty financované z Prioritnej osi č. 1 (Železničná infraštruktúra), Prioritnej osi č. 4 (Infraštruktúra a dopravné prostriedky integrovaných dopravných systémov) a Prioritnej osi č. 6 (Železničná verejná osobná doprava). Stav napĺňania indikátorov za jednotlivé roky programového obdobia 2007 – 2013 je súčasťou výročnej správy OPD za rok 2014 (kumulatívny rast ukazovateľov).

Železničné koľajové vozidlá a infraštruktúra

V rámci OPD bolo v roku 2014 dodaných a Železničnou spoločnosťou Slovensko a.s. (ZSSK) uvedených do prevádzky 5 ks dvojpodlažných električiek a 5 ks motorových jednotiek komplexne vybavených pre prepravu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou (nizkopodlažné vozidlá). Zároveň bolo ZSSK dodaných a uvedených do prevádzky 17 ks osobných vozňov prispôsobených pre prepravu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou (vozidlá s normálnou výškou podlahy a miestom pre umiestnenie vozíka).

V roku 2015 bolo dodaných a Železničnou spoločnosťou Slovensko a.s. (ZSSK) uvedených do prevádzky 5 ks dvojpodlažných električiek a 15 ks motorových jednotiek komplexne vybavených pre prepravu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou (nizkopodlažné vozidlá). Zároveň bolo ZSSK dodaných a uvedených do prevádzky 71 ks osobných vozňov prispôsobených pre prepravu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou (vozidlá s normálnou výškou podlahy a miestom pre umiestnenie vozíka). Obe skupiny vozidiel sú určené prioritne pre prímestskú, regionálnu a medziregionálnu dopravu.

V roku 2014 a 2015 súčasne prebiehala komplexná modernizácia železničných tratí vrátane výstavby bezbariérových prístupov na úsekoch Zlatovce – Trenčianska Teplá, Beluša – Púchov, Považská Teplá – Dolný Hričov, v žst. Trnava a Košice a adaptácia 19 železničných staníc pre zabezpečenie prístupu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou k službám osobnej železničnej dopravy.

V rámci uvedených projektov boli v roku 2015 sprevádzkované bezbariérové prístupy vrátane ostatných opatrení vyplývajúcich z TSI PRM (technické špecifikácie interoperability pre osoby so zníženou pohyblivosťou) na 2 železničných zastávkach a 22 železničných staniciach. Zároveň sa uskutočnila 2. etapa vybavenia železničných staníc zdvíhačmi plošinami pre mechanizáciu nakládky osôb s obmedzenou mobilitou (najmä vozíčkarov) do vlaku, pričom v roku 2015 boli dodané zdvíhacie plošiny do železničných staníc na sieti ŽSR.

Vozidlá a infraštruktúra MHD

V rámci OPD bolo v roku 2014 uvedených do prevádzky spolu 9 električiek (DPMK, a.s.), 15 trolejbusov a 23 dvojlánkových trolejbusov (DPB, a.s.). V roku 2015 bolo uvedených do prevádzky spolu 19 ks električiek v Košiciach (DPMK, a.s.), 44 ks električiek a 77 ks trolejbusov v Bratislave (DPB, a.s.). Všetky dotknuté vozidlá sú považované za nizkopodlažné.

V roku 2014 bola zmodernizovaná aj električková trať v Bratislave - Dúbravke (v úseku Hanulova – Pri kríži), kde bolo v rámci projektu zmodernizovaných 5 zastávok (nástupišťa s bezbariérovým prístupom, osvetlenie nástupíšť, prístrešky s lavičkami, svetelná signalizácia, obrazové informačné systémy, vyznačenie prístupov pre osoby s poruchami zraku, bezbariérové riešenie priechodov pre chodcov a pod.).

V roku 2015 bola zmodernizovaná, resp. postavená aj nová električková trať v mestách Bratislava (úsek Šafárikovo námestie – Bosákova) a Košice (projekt IKD), kde bolo v rámci projektu komplexne zmodernizovaných spolu 12 zastávok (nástupišťa s bezbariérovým prístupom, osvetlenie nástupíšť, prístrešky s lavičkami, svetelná signalizácia, obrazové informačné systémy, vyznačenie prístupov pre osoby s poruchami zraku, bezbariérové riešenie priechodov pre chodcov a pod.).

Opatrenia:

- *dopravná osвета seniorov zameraná na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke,*

- *vzdelávať seniorov ako sa správať v premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, ako dodržiavať predpisy cestnej premávky s dôrazom na počty nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku,*
- *dopravná osвета seniorov formou prednášok o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky SR.*
- *T: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011-2020“.*

Spôsob plnenia:

V oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky medzi širokou verejnosťou, vrátane seniorov MDVRR SR vykonáva celoročne osvetovú, vzdelávaciu a propagačnú činnosť.

V sledovanom období MDVRR SR propagovalo zvyšovanie bezpečnosti cestnej premávky prostredníctvom viacerých podujatí určených pre širokú verejnosť, ktorých sa v značnej miere zúčastňovali aj seniori (napr. Autosalón Bratislava, Noc výskumníkov, séria podujatí „BECEP v akcii“ a pod.).

MDVRR SR počas celého roka 2014 a 2015 bezodplatne distribuovalo informačný leták „Stále aktívni za volantom“ určený kategórii seniorov a tiež reflexné pásky (napr. domom pre seniorov).

7.7.2 Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Opatrenie: *Podporiť rozvoj cykloturistiky a pešej turistiky na Slovensku.*

T: 2014 a následne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR v sledovanom období implementuje postupne jednotlivé opatrenia vyplývajúce z dokumentu: „Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike“, schváleného uznesením vlády SR č. 223/2013. V oblasti podpory rozvoja cykloturistiky sa jednalo predovšetkým o:

- vytvorenie podmienok pre zahrnutie cykloturistiky do Operačných programov Programového obdobia 2014-2020 – Program rozvoja vidieka a Program cezhraničnej spolupráce,
- komplexný marketing a propagácia cykloturistiky ako vhodnej príležitosti na aktívny oddych a spoznávanie Slovenska,
- konkrétna finančná podpora v rokoch 2014 – 2015 vo forme vyhlásených výziev oprávneným subjektom v súlade so zákonom č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja predovšetkým pre prípravu projektov v oblasti budovania nových cykloturistických trás, ako aj pre obnovu a opravu existujúceho cykloturistického značenia. V rokoch 2014 – 2015 to predstavovalo čiastku takmer 800 tis. eur,
- novelizácia STN 01 8028– Cykloturistické značenie, ktorou sa novelizujú základné technické podmienky pre značenie cykloturistických trás.

V oblasti podpory cykloturistiky na Slovensku poskytlo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v auguste 2015 jednotlivým krajom takmer 165 000 eur na obnovu a opravu cykloturistického značenia.

V rámci organizovania osvetových kampaní „Do školy na bicykli 2015“, ako aj v rámci spolupráce s Hlavným mestom SR Bratislavou pri organizovaní Európskeho týždňa mobility 2015 v mesiaci september 2015, podporilo ministerstvo svojou aktívnou účasťou aj rozvoj cykloturistiky na Slovensku.

Ciel' 3: Umožniť širšiu účasť občanov so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie na cestovnom ruchu prostredníctvom potrebného stavebno-technického riešenia.

Opatrenie: Splnenie cieľa zabezpečiť prostredníctvom novej vyhlášky, ktorou sa ustanovia technické požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie v bytovacích a stravovacích zariadeniach.

T: v priebehu roka 2014 (v súvislosti s prijatím stavebného zákona)

Spôsob plnenia:

MDVRR SR v priebehu roka 2014 zabezpečovala spracovanie návrhu nového stavebného zákona, ktorý bol po absolvovaní zákonného legislatívneho procesu predložený v máji 2015 na prerokovanie a schválenie do Národnej rady Slovenskej republiky, avšak následne bol predkladateľom stiahnutý z rokovania Národnej rady Slovenskej republiky. Sekcia výstavby naďalej priebežne pokračuje v prácach na príprave novej vyhlášky, ktorou sa majú nanovo ustanoviť technické požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Napriek uvedenému aj v súčasnosti navrhovaná a uskutočňovaná stavba nebytovej budovy (ktorou je aj stavba ubytovacieho alebo stravovacieho zariadenia v časti určenej na užívanie verejnosťou) musí spĺňať podmienky pre bezbariérový prístup a užívanie v zmysle 4. časti v súčasnosti platnej vyhlášky č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Požiadavky vyplývajúce z tejto časti vyhlášky sa vzťahujú nielen na navrhovanie stavieb užívaných osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, ale primerane aj na zmeny existujúcich stavieb, ak to nie je vylúčené zo závažných kultúrnych, historických alebo technickoprevádzkových dôvodov; odôvodnenie musí obsahovať projektová dokumentácia.

Ciel' 4: Podpora filatelistických združení, a to pri usporadúvaní filatelistických podujatí, ktoré majú vzdelávací a náučný charakter a sú určené prevažne pre širokú verejnosť.

Opatrenie: Poskytnutie technicko-organizačnej podpory filatelistickým podujatiam, najmä Dňom filatelie Slovenska, národným a regionálnym výstavám, Dňu slovenskej poštovej známky a filatelie, inaugurácii poštových známok a iným, a to formou finančného príspevku (napr. na prenájom priestorov, príležitostnú poštovú pečiatku, prevoz výstavných panelov, propagačnú a publikačnú činnosť, kultúrny program a pod.).

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

V priebehu roka 2014 bolo zabezpečené realizovanie úlohy podľa Plánu spolupráce MDVRR SR a filatelistických občianskych združení zastúpených Zväzom slovenských filatelistov (ďalej len „ZSF“). Jednotlivé aktivity uvedeného plánu boli uskutočňované seniormi nielen v rámci ZSF a prostredníctvom jeho klubov v regiónoch, ale aj prostredníctvom Slovenskej filatelickej akadémie a Spoločenstva Sv. Gabriel. Na podujatia poskytlo MDVRR SR celkovú čiastku vo výške 4 470 eur. Uvedené finančné prostriedky boli venované na pokrytie výdavkov súvisiacich s technicko-organizačnou podporou filatelistických podujatí s kultúrno-spoločenským a vzdelávacím poslaním zameraným na propagáciu poštových známok a filatelie, ako aj na pokrytie výdavkov na publikačnú a výstavnú činnosť.

Z jednotlivých podujatí uskutočnených v rámci ZSF je treba osobitne vyzdvihnúť podujatie venované XXXI. ročníku Dní filatelie Slovenska, ktoré zabezpečil klub filatelistov v Poprade v priestoroch Tatranskej galérie (20. – 21. 9. 2014). Prednášková časť podujatia, ku ktorej bol vydaný zborník, bola venovaná popri poštových známkach a filatelii aj histórii poštovníctva

na Slovensku a osobitne v tatranskom regióne. Druhá časť podujatia bola venovaná návšteve kultúrno-historických pamiatok v Spišskej Sobote a exkurzii v Štátnom archíve v uvedenej mestskej časti. Medzi podujatiami s kultúrno-spoločenským poslaním uvádzame aj Deň poštovej známky a filatelie v Košiciach. Podujatie sa uskutočnilo v Technickom múzeu Košice (13. 12. 2014) a pri jeho príležitosti bola vydaná s podporou MDVRR SR filatelistická ročenka Košice vo filatelii. Ďalšie podujatia, a to inaugurácie poštových známok sa uskutočnili v Topoľčiankach (poštová známka Umenie: A. Stróbl, 5. 12. 2014) a v Bytči (poštová známka Sobášny palác v Bytči, 19. 9. 2014).

Zaujímavou súčasťou filatelistických aktivít zameraných na účasť širokej verejnosti boli filatelistické výstavy, ktoré sa uskutočnili v Galante a Nitre, a to:

- výstava venovaná 80. výročiu Klubu filatelistov 52-51 Nitra, ktorá sa konala v Ponitrianskom múzeu v Nitre (9. 9. 2014),
- výstava exponátu Slovenského národného múzea - Múzea židovskej kultúry: FDC Izraelskej pošty, ktorá sa konala v spolupráci s Mestským kultúrnym centrom v synagóge v Nitre (7. 10. – 13. 11. 2014),
- filatelistická výstava s medzinárodnou účasťou GALAFILA 2014, ktorá sa konala v spolupráci so ZSF v Mestskom kultúrnom stredisku v Galante (7. – 9. 8. 2014). Výstava bola zameraná na filatelistickú výstavnú činnosť členov ZSF a zahraničných zväzov z Maďarska, Českej republiky, Poľska, Ukrajiny a Srbska.

MDVRR SR finančne podporilo aj účasť seniora s jeho výstavným filatelistickým exponátom (príspevok na výstavnú plochu) na európskej filatelickej výstave **Salon Planète Timbres** v Paríži, kde jeho exponát „*Mlyny*“ získal striebornú medailu.

MDVRR SR finančne podporilo vydávanie publikácií seniorov venovaných témam poštových známok, filatelie, poštových odťahov a propagačných strojových pečiatok, ako aj histórie poštovníctva. V rámci Slovenskej filatelickej akadémie boli vydané ako filatelistické štúdie nasledovné publikácie:

- Piešťany v zrkadle poštovej histórie, 2. časť, autori A. Urminský a L. Mušínský, Piešťany;
- Propagačné strojové pečiatky po roku 1946, autor M. Kiššimon, Banská Bystrica;
- Odtlačky slovenských výplatných strojov 1993 – 2008, autor I. Tvrдый, Hlohovec;
- Košice vo filatelii, kolektív autorov, Košice.

Finančný príspevok bol poskytnutý aj na publikáciu: Cyrilo-metodská misia vo filatelii, ktorej autorom je člen klubu filatelistov v Nitre pán M. Šajgalík. Publikácia je venovaná prevažne slovenským poštovým známkam súvisiacim s uvedenou témou.

Filatelisti-seniori rozvíjali publikačnú činnosť s podporou MDVRR SR popri vyššie uvedených publikáciách aj vydávaním informačného bulletinu, ktorý pripravuje Klub filatelistov 53-38 Bytča – Bytčianska filatelia. Finančný príspevok poskytlo MDVRR SR aj na vydávanie informačného bulletinu Spoločenstva zberateľov filatelistických materiálov s kresťanskou tematikou Sv. Gabriel.

MDVRR SR ocenilo činnosť filatelistov-seniorov, ktorí sa venujú filatelickej mládeži a sú dlhoročným vzorovým príkladom medzigeneračného prenosu filatelistických vedomostí a skúseností. Rezortné ocenenie Pocta ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR bolo udelené v novembri 2014 seniorom PaedDr. J. Oškovi (Liptovský Mikuláš), N. Feinerovi (Levice), MVDr. A. Bárdovi, CSc. (Košice) a Mgr. J. Mičkovi (Trnava).

Pokiaľ ide o filatelistické aktivity roka 2015, tieto sú zahrnuté do Zmluvy o spolupráci od r. 2015 – do r. 2020 medzi MDVRR SR a ZSF. Súčasťou zmluvy je aj Plán spolupráce

MDVRR SR a filatelistických občianskych združení zastúpených ZSF na rok 2015, ktorý obsahuje filatelistické aktivity zamerané na plnenie Národného programu aktívneho starnutia (poskytnutá suma 4 800 eur). Pokiaľ ide o nasledujúce roky, výška finančného príspevku, ako aj plán spolupráce na príslušný rok budú dohodnuté v rámci dodatkov k zmluve.

V roku 2015 sa v rámci uvedeného plánu spolupráce v dňoch 18. – 24. 3. 2015 uskutočnila v Bratislave v priestoroch Slovenskej chemickej knižnice propagačná filatelistická výstava, ktorá sa konala pri príležitosti 50. výročia založenia Klubu filatelistov 51-09 Bratislava. Pri tejto príležitosti bola vydaná publikácia „50 rokov klubu filatelistov Ladislava Novotného, Pamätnica rokov 1985 – 2015“, v ktorej je zhodnotená história klubu.

Ďalšou realizovanou aktivitou z uvedeného plánu (príspevok na výstavnú plochu) bola účasť slovenského filatelistického exponátu „*Predznámkové obdobie Uhorska*“ od seniora J. Pálku z Košíc na európskej filatelickej výstave EUROPHILEX LONDON 2015, ktorá sa konala v dňoch 13. – 16. 5. 2015 v Business Design Centre v Londýne. Uvedený exponát získal v triede poštovej histórie veľkú zlatú medailu.

V priebehu prvého polroka pokračovalo aj vydávanie informačných filatelistických bulletinov Sv. Gabriel (2 čísla) a Bytčianska filatelia (4 čísla).

V rámci medzigeneračnej spolupráce filatelisti-senióri výraznou mierou prispeli aj k usporiadaniu mládežníckej filatelickej výstavy JUNIORFILA 2015, ktorá sa konala v dňoch 13. – 20. 6. 2015 Nitre.

V priestoroch Poštového múzea v Banskej Bystrici sa dňa 12. 9. 2015 uskutočnilo v spolupráci so ZSF filatelistické podujatie s kultúrno-spoločenským poslaním - XXXII. ročník Dní filatelie Slovenska, ktoré bolo zamerané na priblíženie poslania Poštového múzea a jeho zbierkový fond.

MDVRR SR finančne podporilo pokračovanie vydávania publikácií vytvorených filatelistami - seniormi, ktorí ich pripravili s cieľom zachovania dôležitých informácií z oblasti filatelie pre nasledujúce generácie. Slovenská filatelistická akadémia, združenie filatelistických odborníkov z oblasti poštovej histórie, vydala v roku 2015 Filatelistickú štúdiu č. 14 "Začal to Joseph Sloper - Čo je to perfin?" od filatelistu Júliusa Píšu z Piešťan. Publikácia, ktorá je venovaná perfinovaným známkam a celistvostiam, bola predstavená dňa 2. 10. 2015 v Poštovom múzeu v Banskej Bystrici, a to na zasadnutí Slovenskej filatelickej akadémie.

S finančným príspevkom MDVRR SR bola vydaná publikácia filatelistu - seniora, doc. Ing. Radomila Květoňa, PhD., pod názvom „T. G. Masaryk 1920 známky a celistvosti“, ktorá je venovaná téme skúmania pravosti vybraných celistvostí a ich odlíšenia od falzifikátov. Ďalšie publikačné aktivity finančne podporené MDVRR SR sa týkali vydávania bulletinu Spoločenstva zberateľov kresťanskej filatelie (2 čísla) a bulletinu Klubu filatelistov 53-38 Bytča (3 čísla).

Pri príležitosti 90. výročia založenia klubu filatelistov v Leviciach sa v dňoch 5. – 11. 10. 2015 uskutočnila v Mestskom kultúrnom stredisku v Leviciach propagačná filatelistická výstava s medzinárodnou účasťou. Finančný príspevok bol použitý na výtvarný návrh ďakovného listu a príležitostnej poštovej pečiatky.

Ďalšie kultúrno-spoločenské podujatia, ktoré sa uskutočnili v závere roka, boli venované Dňu slovenskej poštovej známky a filatelie a inaugurácii poštovej známky, ktorá bola vydaná v emisnom rade Umenie (Alfons Mucha - maľba z hotela Thermia Palace v Piešťanoch).

Po prvýkrát sa uskutočnila slávnosť venovaná Dňu slovenskej poštovej známky a filatelie v Bytči, v Dome kultúry, a to pre filatelistov z regiónu stredného Slovenska. Finančný príspevok na slávnosť bol venovaný na tlač propagačných materiálov podujatia (prítlač na poštový lístok, pozvánky a pamätný list).

Pri príležitosti slávnosti v Košiciach, v Technickom múzeu, bola tradične vydaná publikácia – zborník „Košice vo filatelii č. 26“. Obe slávnosti sa uskutočnili dňa 12. 12. 2015. Pri príležitosti slávnosti dňa 18. 12. 2015 v Bratislave boli odovzdané ceny ministra a generálneho riaditeľa Slovenskej pošty, a. s., za známkovú tvorbu roka 2015. Príspevok v rámci Národného programu aktívneho starnutia bol venovaný na tlač pozvánok.

MDVRR SR zabezpečilo v závere roka prípravu podmienok na realizáciu finančnej podpory filatelistických aktivít na rok 2016, a to Dodatkom č. 1 k Zmluve o spolupráci medzi MDVRR SR a ZSF č. 521/C520/2015, ktorý nadobudol účinnosť dňa 9. 2. 2016. Jeho súčasťou je i plán spolupráce MDVRR SR a filatelistických občianskych združení zastúpených ZSF na rok 2016 so zameraním na aktivity v rámci Národného programu aktívneho starnutia.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 4: *Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.*

Opatrenie:

Vytvárať a podporovať programy na zlepšenie digitálnej gramotnosti a zároveň podporovať informovanosť na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT. Zintenzívniť a podporovať vzdelávanie v oblasti IKT a používanie moderných technológií (obsluha bankomatov, internet banking, používanie platobných a iných elektronických kariet, mobilných telefónov atď.).

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

V rámci nového programového obdobia bol v rámci operačného programu integrovaná infraštruktúra (ďalej ako „OP II“) zadefinovaný špecifický cieľ 7.6 - Zlepšenie digitálnych zručností a inklúzie znevýhodnených jednotlivcov do digitálneho trhu, ktorý nadväzuje na iniciatívu inkluzívneho eGovernmentu. Každý, vrátane znevýhodnenej skupiny občanov vo veku od 55 do 74 rokov, má mať prístup k výhodám eGovernmentu, aj keď nedisponuje najmodernejšími informačnými a komunikačnými technológiami, alebo ich nevie dostatočne využívať. Aplikovaním týchto princípov sa výrazne zníži digitálna priepasť a znevýhodnení občania sa elektronickými prostriedkami zapoja do diania vo verejnej správe. Snahou je tiež predĺžiť obdobie, počas ktorého môže človek žiť autonómne v preferovanom prostredí, v ktorom sa cíti sebaisto, bezpečne a dostatočne mobilne. Tento zámer možno dosiahnuť technológiami asistovaného života a telemedicíny.

Výsledkami realizácie opatrení na úrovni špecifického cieľa 7.6 bude zvýšenie využívania nástrojov pre podporu asistovaného života, zvýšenie dostupnosti vzdelávacích materiálov a digitálneho obsahu vo vhodnom formáte, zvýšenie intenzity využívania služieb a vzdelávania sa v digitálnom prostredí a tiež zvýšenie aktívneho zapojenia znevýhodnených skupín do ekonomického a sociálneho diania v svojom okolí. Ako špecifické ukazovatele výsledkov programu zodpovedajúce špecifickému cieľu 7.6 OP II, ktoré sú zároveň ukazovateľom zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti v zmysle časti 6.2.4 cieľa 4 Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020, boli zvolené percento znevýhodnených jednotlivcov používajúcich internet a percento jednotlivcov so strednými až vysokými počítačovými zručnosťami.

7.3. Dôchodkový systém

Cieľ 8: *Zvážiť prípravu novej legislatívnej normy umožňujúcej a regulujúcej transformáciu dlhodobých aktív občanov Slovenska na dlhodobý pravidelný príjem v starobe.*

Spôsob plnenia:

Analyzovať existujúce legislatívne normy upravujúce fungovanie reverzných hypoték v zahraničí a skúsenosti s ich fungovaním. Na základe analýzy rozhodnúť o príprave obdobného zákona v podmienkach Slovenskej republiky.

Termín: *analýzu zahraničných skúseností vypracovať do 31.12. 2015, rozhodnutie o príprave osobitnej legislatívnej normy do 01. 06. 2016*

MF SR vypracovalo na základe aktívnej spolupráce s NBS materiál s názvom „Analýza existujúcich legislatívnych noriem upravujúcich fungovanie reverzných hypoték v zahraničí a skúseností s ich fungovaním“, ktorý bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania.

V tejto súvislosti bola zriadená medzirezortná pracovná skupina, ktorej úlohou bude aj na základe predmetnej analýzy navrhnuť ďalšie smerovanie agendy za účelom splnenia úlohy.

MF SR ako spolupracujúci subjekt:

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Gestori predmetnej úlohy nepožiadali MF SR za obdobie do konca roka 2015 o súčinnosť.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Opatrenie:

Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Dňa 27.7.2015 sa na pôde MF SR uskutočnilo rokovanie s MŠVVŠ SR. Predmetom rokovania bolo stanovenie postupov a plánov na plnenie predmetnej úlohy. MF SR a MŠVVŠ SR sa dohodlo na ďalšom pracovnom stretnutí, ktorého predmetom bolo vytvorenie pracovnej skupiny na riešenie predmetnej úlohy, rozdelenie a naplánovanie činností pre jednotlivé inštitúcie. V období od 1.8.2015 do konca roka 2015 gestor úlohy nepožiadala MF SR o ďalšiu súčinnosť.

7.2. Bývanie

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania

Opatrenie:

1.1. Zabezpečiť podporu výstavby nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania a Štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Zo štátneho rozpočtu prostredníctvom kapitoly Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR sa poskytujú najmä obciam dotácie na výstavbu a obnovu bytového fondu. V roku 2015 boli čerpané dotácie na výstavbu a obnovu bytového fondu vo výške 34 861 098 eur, z toho pre obce 19 890 100 eur a na náhradné nájomné byty za reštituované byty bolo čerpaných 906 460 eur.

Pre informáciu uvádzame, že zo štátneho rozpočtu sa poskytuje transfer pre Štátny fond rozvoja bývania (ďalej len „ŠFRB“), ktorý v roku 2015 bol čerpaný vo výške 32 027 331 eur.

V roku 2015 bol zo ŠFRB poskytnutý úver na výstavbu a kúpu bytu 61 287 570, z toho:

- obciam vo výške 57 380 310 eur,
- jednotlivcom v sume 1 683 190 eur,
- ostatným 2 224 070 eur.

Na výstavbu zariadení sociálnych služieb boli poskytnuté úvery zo ŠFRB vo výške 618 200 eur obciam. MF SR nedisponuje informáciami, aká suma prostriedkov sa vynakladá na plnenie uvedenej úlohy.

7.3. Dôchodkový systém

Cieľ 10: Zanalyzovať možnosti zavedenia poistenia v odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR

Termín: priebežne 2014 – 2020

Gestor úlohy nepožiadaval v sledovanom období MF SR o spoluprácu.

Ministerstvo hospodárstva SR

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1. : Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov

Plnenie:

Plní sa priebežne, odbor ochrany spotrebiteľa a Európske spotrebiteľské centrum organizujú školenia pre seniorov, kde sa oboznamujú so všeobecnými právami spotrebiteľov podľa súčasnej legislatívy, najväčší dôraz sa kladie na práva pri predaji tovaru a poskytovaní služieb mimo prevádzkových priestorov predávajúcich.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ 1.3. : Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zakotviť právnu úpravu, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Plnenie:

Dňa 12. novembra 2015 Národná rada Slovenskej republiky schválila zákon č. 391/2015 Z. z. o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý od 1. februára 2016 zavádza nový spôsob riešenia sporov zmierlivou cestou medzi spotrebiteľom a predávajúcim.

Zákon umožní spotrebiteľom v prípade vzniku sporu s predávajúcim obrátiť sa na nezávislý a nestranný subjekt alternatívneho riešenia spotrebiteľských sporov, ktorého cieľom bude pomôcť stranám sporu dosiahnuť rýchle a spravodlivé riešenia spotrebiteľských sporov, čím sa predídne často krát zdĺhavým a finančne náročným pojednávaniam prostredníctvom súdov, pričom však ani táto možnosť riešenia sporu nebude spotrebiteľom odopretá.

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 1: Podpora technických inovácií v oblasti výroby jednoduchých zariadení pre starších ľudí(ide o cieľovú skupinu osôb 50-ročných a starších)

Plnenie:

Na základe žiadosti o poskytnutie dotácie na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko – výskumných pracovísk prostredníctvom Inovačných voucherov podľa § 2 písm. f) zákona o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR bol schválený projekt:

Sociálne inovácie v oblasti stavebníctva

Žiadateľ : CHRANENEPRACOVISKO.eu, s.r.o., Sadová 29/A, 900 28 Ivanka pri Dunaji

Termín riešenia: 12/2013-1/2014

Dotácia: 3500 eur

Projekt bol predložený v zmysle dokumentu „GUIDE TO SOCIAL INNOVATION“ (vydaného EK 02/ 2013) so zameraním na vypracovanie systému – databázy (s možnosťami filtrovania) o obmedzeniach jednotlivých invalidít definovaných zákonom a možnostiach uplatnenia takto zdravotne ťažko postihnutých uchádzačov o zamestnanie na trhu práce v oblasti stavebníctva.

Ministerstvo kultúry SR

Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) vytvára podmienky na tvorbu nástrojov smerujúcich k podpore kultúrnych práv znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane seniorov, pričom rešpektuje princíp rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie a zároveň podporuje odstraňovanie predsudkov, stereotypov a informačných bariér v prístupe ku kultúre pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva a tiež elimináciu všetkých foriem násilia s cieľom posilniť solidaritu a toleranciu v spoločnosti.

MK SR v sledovanom období rozvíjalo aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovalo rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhalo ich začleneniu do spoločnosti v zmysle základného cieľa a opatrení vyplývajúcich rezortu kultúry z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020.

Opatrenia na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:

7.7.2 Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začleneniu do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Opatrenie:

1.1. Podporovať prostredníctvom dotačného systému MK SR aktívnu účasť seniorov na tvorbe kultúrnych hodnôt.

Plnenie:

MK SR má vytvorený dotačný systém - **dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**, ktorý je zameraný najmä na podporu dostupnosti kultúry pre zraniteľné skupiny vrátane seniorov. O podporu v rámci dotačného programu sa môžu uchádzať subjekty zabezpečujúce starostlivosť o rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín - osôb so zdravotným postihnutím, marginalizovaných rómskych komunít, zraniteľných skupín detí a mládeže, žien, ľudí bez domova, ľudí bez práce, migrantov, **ako aj senioriek a seniorov**. Zámerom programu je tiež vytváranie podmienok na zviditeľňovanie a prezentáciu kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je v súčasnosti etablovaným a stabilným finančným nástrojom MK SR, ktorý dlhodobo a zmysluplne sprístupňuje kultúrne hodnoty marginalizovaným skupinám obyvateľstva. MK SR prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva pokračuje tiež v rozvíjaní iniciatív a výziev, ktoré priniesol Európsky rok aktívneho starnutia 2012 (a ktorý bol explicitne tematizovaný aj v rámci výzvy k podávaniu žiadostí na rok 2012 v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva). V rámci predmetného programu sa v roku 2013 prerozdělilo 340 000 eur, v roku 2014 išlo o sumu 375 300 eur, v roku 2015 o sumu 375 500 eur. MK SR plní prostredníctvom predmetného programu aj záväzky –dočasné vyrovnávacie opatrenia – vyplývajúce rezortu kultúry zo zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

Zámerom dotačného programu v oblasti aktívneho starnutia je aktivizovať seniorov, zapájať ich do medzigeneračného dialógu prostredníctvom kultúry a vytvoriť im priestor na tvorivú sebarealizáciu. Cieľom je podporiť proces aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami, klásať dôraz na dôstojne prežitý, nezávislý a plnohodnotný život, podporovať činnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú život seniorov, odstrániť stereotypy spojené s vekom a odbúrať bariéry, predchádzať diskriminácii.

Podpora dostupnosti kultúry pre seniorky a seniorov v rezorte kultúry. MK SR sa prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva zameriava na podporu nasledujúcich cieľov: uľahčenie prístupu ku kultúre (zľavy na vstupnom), podpora talentu a aktívna umelecká sebarealizácia seniorov a senioriek (aktívna kultúra – tvorivé dielne, súťaže, prehliadky, výstavy); rozvíjanie neformálneho vzdelávania seniorov a senioriek v oblasti kultúry; podpora kultúrnych aktivít posilňujúcich medzigeneračné vzťahy (kultúrne aktivity s rôznymi cieľovými skupinami formou tvorivých dielní, prednášok v rámci neformálneho vzdelávania a pod.).

Štatistické údaje o dotačnom programe Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva za roky 2010 - 2015

Prehľad projektov z dotačného programu - Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva – podpora kultúrnych aktivít seniorov a na podporu aktívneho starnutia
Počet projektov/suma v rokoch 2010 – 2015 (v eurách)

Typ znevýhodnenia	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Seniori a aktívne starnutie	4/7 000	4/7 250	15/24 600	9/17 800	12/28 200	17/28 300

V rámci dotačného programu boli podporované napr.: prehliadka seniorov v prednese poézie a prózy, výstavy ručných prác seniorov, umelecké tvorivé dielne, arteterapeutické podujatia, muzikoterapia, ergoterapia, aktivity na sprístupnenie tradičnej ľudovej kultúry, neformálno-vzdelávacie aktivity a pod.

Prehľad vybraných projektov podporených z dotačného systému Ministerstva kultúry SR - Dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva v sledovanom období:

Tvorivé dielne s hlinou pre seniorov 6, OZ Annogallery, Celoslovenská prehliadka seniorov v prednese poézie a prózy, Jednota dôchodcov na Slovensku, Celoslovenská výstava ručných prác seniorov, Celoslovenská prehliadka speváckych súborov seniorov Jednota dôchodcov na Slovensku, Seniori tvorivo - po stopách štúrovcov v Turci, Turčianske kultúrne stredisko v Martine, Seniori živá inšpirácia deťom, NOEMI n. o., Veľké Kostolany, Svet nápadov - tvorivá farebná jar s enkaustikou, Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou, Kreativita seniorov, "K-2000", Prievidza, Stretnutie vo farbách – umelecká tvorivá činnosť seniorov - aktívne starnutie, Galantské osvetové stredisko, Kreativne so seniormi - tvorivé dielne pre seniorov, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach, Babie leto - tvorivé dielne pre seniorov na vidieku, Tvorivý dom na vidieku n. o., Drienovec, Piece by piece (kúsok po kúsok), OZ EUROSIA, Zvolen, Strieborná reťaz – Festival porozumenia, Občianske združenie Bagar, Bratislava, Konfrontácie v ľudovom umení, OZ ŽAMPIK, Rožňava, Skúsenosť s umením - povzbudenie pre ubolenú dušu, Renovatio – Nova, n.o., Banská Bystrica, Dotyky

s históriou, Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote, **SCHODY - príležitosť pre aktívne starnutie (časopis)**, Žilinská univerzita v Žiline. V sledovanom období bolo podporených v rámci predmetného programu **celkom 29 podujatí v objeme 56 500 eur.**

Významnú úlohu pri podpore kultúrnych aktivít seniorov plní v rámci dotačného systému MK SR aj dotačný program **Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť**. Program je zameraný na podporu uchovávanania, rozvíjania, prezentácie, propagácie a šírenia tradičnej ľudovej kultúry, amatérskej umeleckej tvorby, kultúrno-osvetovej činnosti a miestnej a regionálnej kultúry ako súčasť nehmotného kultúrneho dedičstva. Dotačný program podporuje festivaly, prehliadky, súťaže, tvorivé dielne, vzdelávanie, sympóziá, semináre a výstavy, uchovávanie a osvojovanie si tradičných zručností, vznik a prezentáciu tvorby v oblasti tradičnej ľudovej kultúry, folklorizmu, amatérskeho umenia a kultúrnoosvetovej činnosti, vedecko-výskumnú a publikačnú činnosť. Cieľovou skupinou sú tiež seniori a napĺňanie ich kultúrnych potrieb.

Prehľad vybraných projektov podporených z dotačného systému Ministerstva kultúry SR - dotačného programu Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrnoosvetová činnosť v sledovanom období:

Slovenský festival seniorských folklórnych súborov, OZ Kým žiješ, tancuj! - Slovenský festival seniorských folklórnych súborov prezentuje kultúru Slovenska (v roku 2014 išlo o sumu 8 000 eur a v roku 2015 o sumu 8 500 eur). Ide o podujatie, ktoré prináša návštevníkom kultúrne bohatstvo našich predkov, ktoré uchovávajú vo svojich programoch práve folklórne telesá z jednotlivých regiónov Slovenska. Vzťah k folklóru potom sprístupňujú mladšej generácii. Cieľom projektu je ukázať im tradície našich predkov, ich zvyky a obyčaje, krásu slova, spevu, hudby a tanca.

Nositelia tradícií 2015 – celoštátna súťaž a prehliadka folklórnych skupín, Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne (17 100 eur) - Národné osvetové centrum z poverenia MK SR vyhlásilo na rok 2015 celoštátnu súťaž a prehliadku folklórnych skupín Nositelia tradícií 2015. Zámerom podujatia je aktivovať, predstaviť folklórne skupiny, výsledky ich práce smerujúce k oživovaniu miestnych tradícií, vyhľadávať a rekonštruovať neznáme alebo menej známe folklórne tradície, tvorivo spracovať folklórne prejavy do scénických výstupov.

Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka folklórnych skupín, Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi (3 200 eur), **Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka dedinských folklórnych skupín**, Stredoslovenské osvetové stredisko v Banskej Bystrici (3 200 eur), **Nositelia tradícií - Vidiečanova Habovka - krajská súťažná prehliadka dedinských folklórnych skupín**, Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne (3 200 eur),

Nositelia tradícií - krajská prehliadka folklórnych skupín, Krajské osvetové stredisko v Nitre (1 700 eur); **Nositelia tradícií - krajská súťaž a prehliadka folklórnych skupín**, Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici (2 000 eur), **Nositelia tradícií - krajská súťažná prehliadka folklórnych skupín zvykoslovných**, Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom (3 200 eur). Podujatie Nositelia tradícií sa realizuje v dvojročných intervaloch.

Najstarší zvonár v Hnilčíku - filmový dokument o najstaršom žijúcom zvonárovi v Hnilčíku, Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi (700 eur). Zámerom projektu z etnologického hľadiska je prostredníctvom výskumu „oral history“ zdokumentovať a zachytiť zanikajúci kultúrny fenomén ručného zvonenia na Spiši. Hlavným cieľom je prostredníctvom amatérskej filmovej kamery a v spolupráci s Filmovým klubom existujúcim pri Spišskom osvetovom stredisku, vytvoriť filmový dokument o najstaršom žijúcom zvonárovi Štefanovi Leškovi z Hnilčíka. V sledovanom období bolo podporených v rámci predmetného programu **celkom 9 podujatí v objeme 50 800 eur.**

Prehľad vybraných projektov podporených z dotačného systému Ministerstva kultúry SR - dotačného programu Umenie:

V rámci dotačného systému v programe Umenie sa podporujú aj tvorivé aktivity slovenských umelcov v seniorskom veku. V podprograme Literatúra a knižná kultúra sú pravidelne pridelené dotácie na literárnu tvorbu autorov najstaršej slovenskej spisovateľskej generácie, ktorá zohrala významné miesto v našej literatúre, a dáva jej priestor umelecky sa vyjadriť i v pokročilom veku.

V roku 2014 podporilo MK SR v dotačnom programe 4 Umenie v podprograme 4.5 Literatúra a knižná kultúra vydanie kníh spisovateľov starších ako 70 rokov: Július Vanovič (1935): Nová vetera – 2100 eur, Matúš Kučera (1932): Dejiny sa píše pre jestvujúcu generáciu – 2 000 eur, Ján Kačala (1937): Jazyk majstrov – 2800 eur, Jozef Vladár (1934), Viliam Turčány (1928): Venuše slovenského praveku – 2000 eur, Alta Vášová (1939): Menoslov – 3200 eur, Rudolf Dobiáš (1934): Príbehy z prítmnia – 3500 eur, Ivan Stadtrucker (1935): Idúc životom – 2000 eur, Peter Jaroš (1940): Tisícročná včela – 6000 eur, Pavel Vilikovský (1941): Príbeh ozajského človeka – 2900 eur, František Juriga (1934): Žiť cudzí život – 3500 eur, Anton Baláž (1943): Portréty prežitia – 3000 eur a ďalšie. Uvedené publikácie boli podporené v celkovej sume **33 000 eur**.

V roku 2015 boli podporené publikácie: Štefan Moravčík (1943) – Vruby do medu – 2500 eur, Štefan Moravčík (1943) – Chcete vidieť zlatú Bratislavu – 4500 eur, Štefan Moravčík (1943) – Veselé potulky po svete – 4000 eur, Ondrej Sliacky (1941) – Divy Slovenska II – 4 000 eur, Pavel Branko (1921) – Úskalia a slasti jazyka – 3500 eur, Anton Blaha (1934) – Manderla a Modrý Mauritius – 2000 eur, Tomáš Janovic (1937), Dušan Polakovič – Dvaja v jednom – 2200 eur, Ján Buzássy (1935) – Slohy a stanze – 3000 eur, Ivan Szabó (1939) – Takmer letné známosti – 2500 eur, Dušan Šimko (1945) – Mramor a granit – 3000 eur, Peter Jaroš (1940) – Nemé ucho, hluché oko – 5000 eur, Ján Čomaj (1935) – Súboje s prekliatím – 3000 eur, Rudolf Dobiáš (1934) – Perličky na slniečku – 5000 eur, Katarína Habovštiaková (1929) – Rok má svoj krok – 3500 eur, Ján Navrátil (1935) – Kráľ s gitarou – 4000 eur, Libuša Friedová (1925) – Kytička s ružičkou – 4500 eur, Jozef Žarnay (1944) – Časolet – 3500 eur, Marta Šurinová (1944) – Záhada čarovného vajička – 4500 eur, Viera Švenková (1937) – Anička a Smejko – 2500 eur, Jaroslava Blažková (1933) – Minka a Pyžaminka – 2700 eur, Jaroslav Rezník (1942) – Literárne hádanky – 2000 eur, Jozef Pavlovič (1934) – Slováci a slová – 3000 eur. Uvedené publikácie boli podporené v celkovej sume **74 400 eur**. V sledovanom období bolo podporených v rámci predmetného programu **celkom 35 projektov v objeme 107 400 eur**.

V roku 2014 a v I. polroku 2015 MK SR podporilo priamo z dotačného systému (dotačných programov 4., 6. a 7.) aktivity, ktoré sa týkajú posilnenia kultúrnych práv seniorov a senioriek, medzigeneračnej solidarity a predchádzania sociálnemu vylúčeniu seniorov v celkovom počte 73 projektov v sume 214 700 eur.

Opatrenie:

1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

Plnenie:

Starostlivosť o rozvoj kultúrnych potrieb seniorov zabezpečuje aj **Univerzitná knižnica v Bratislave** (ďalej len „UKB“) nasledovným spôsobom: v uvedenom období získala v rámci akvizičnej činnosti literatúru s problematikou aktívneho starnutia v rámci slovenskej, ale aj zahraničnej knižnej produkcie, ktorú poskytuje na absenčné aj prezenčné výpožičky; vypracovala podľa požiadaviek používateľov desiatky rešerší s predmetnou tematikou; realizovala 336 kultúrno-vzdelávacích podujatí typu: prednášky, besedy, koncerty, výstavy

kníh na aktuálne témy z rôznych oblastí života – všetky podujatia boli s voľným prístupom, bezplatne dostupné pre širokú verejnosť a aj pre seniorov; kontinuálne realizuje cyklus prednášok organizovaný Informačným a dokumentačným strediskom UNESCO so zameraním na celoživotné vzdelávanie ako jednej z možností sebarealizácie a získavania duševnej a fyzickej rovnováhy a kvalitného a plnohodnotného využitia voľného času starších ľudí; podporovala sa dostupnosť knižničných služieb zľavneným registračným poplatkom pre dôchodcov; poskytovala prístup k širokému spektru zdrojov využívajúc tradičné aj elektronické médiá - sprístupňovaním dokumentov, informácií a databáz z oblasti spoločenských a prírodných vied: inštruktážne školenia pre verejnosť mali za cieľ podporovať záujem seniorov o využívanie informačnej a komunikačnej techniky; venovala sa pozornosť procesu komunikácie so staršími ľuďmi a možnostiam pomoci prostredníctvom konzultačných služieb so zameraním na prekonávanie informačných bariér v digitálnom prostredí; priebežne bezplatne realizuje exkurzie po knižnici a podľa záujmu aj výklad k službám pre skupiny, čo môžu využívať aj organizované skupiny seniorov. UKB zrealizovala v rámci rôznych cyklických neformálno-vzdelávacích projektov pre širokú verejnosť vrátane seniorov a senioriek 20 kultúrnych aktivít – prednášok, výstav, umeleckých večerov z rôznych oblastí kultúrneho a spoločenského života (v spolupráci s renomovanými odborníkmi z oblasti filozofie, vedy a umenia).

Štátna vedecká knižnica v Prešove v roku 2014 a v I. polroku 2015 zrealizovala spolu 15 výstav: Svet bez konfliktov – január 2014, Klenot v tme – Braillov deň – január 2014, Odovzdaná štafeta – solidarita a spolupráca medzi generáciami – apríl 2014, Multikultúrna rozmanitosť – máj 2014, Svetový deň bez tabaku – máj 2014, Domov pre všetkých – júl – august 2014, Ľudskosť tvárou dobrovoľníctva – Svetový humanitárny deň – júl – august 2014, Dni európskeho kultúrneho dedičstva – september 2014, Kresťanská kultúra koncom 19. a začiatkom 20. storočia – september 2014, Sila solidarity – december 2014, Pomôž druhým – staň sa dobrovoľníkom – január 2015, Svetový deň chorých – február 2015, Európsky deň obetí zločinu – február 2015, Zdravá Zem – marec 2015, Svetový deň kultúrneho dedičstva – apríl 2015. Inštitúcia v roku 2014 zrealizovala v predmetnej oblasti 25 rešerší a v I. polroku 2015 spolu 3 rešerše. V II. polroku 2015 vypracovali spolu 10 rešerší s predmetnou problematikou.

Štátna vedecká knižnica v Košiciach poskytovala priestor na stretávanie (záujmové skupiny starších ľudí - filatelisti, dejepisný spolok), organizovanie rôznych spomienkových podujatí pre rovesníkov (výstavy a podujatia o známych ľuďoch z regiónu – Košický maratón a jeho mladší brat, Advokácia na Slovensku a jej významní predstavitelia, Po stopách Forgáčovcov na východnom Slovensku). Dôchodcovia nad 62 rokov tvorili v roku 2014 – 3 % zo všetkých používateľov. Starší ľudia trávia v knižnici voľný čas, pretože sú častými návštevníkmi čítární, požičovne a zúčastňujú sa na podujatiach knižnice bezplatne. Knižnica využíva pracovný potenciál starších ľudí v pozícii odborných zamestnancov i pomocného personálu (odborné poznatky a skúsenosti bývalých zamestnancov pri riešení odborných problémov knižnice, napríklad pri získavaní a spracovaní knižničných fondov, spracovaní regionálnej bibliografie i výskume historických fondov). Inštitúcia tiež pripravila spoločenské a odborné stretnutie s dôchodcami - bývalými zamestnancami knižnice. Inštitúcia má vybudovaný bezbariérový prístup do požičovne.

V **Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici** realizovali v rámci kultúrnych aktivít na podporu aktívneho starnutia prednáškovú činnosť a literárnu prechádzku venovanú osobnostiam slovenskej literatúry, a to najmä v spolupráci s klubom Harmónia v Banskej Bystrici, s Jednotou dôchodcov zo Zvolenskej Slatiny a s Okresnou organizáciou Únie žien Slovenska. Išlo o nasledovné podujatia: Martin Kukučín – život a dielo – prednáška s besedou pre seniorov z Klubu Harmónia; prednáška s besedou k 173. výročiu narodenia spisovateľky

Terézie Vansovej - vrátane pietnej spomienky pri hrobe T. Vansovej; Pocta literárnym osobnostiam – Ján Botto, Martin Rázus (literárna prechádzka).

Slovenský ľudový umelecký súbor (ďalej len „SLUK“) poskytuje seniorom na vybrané predstavenia organizované v divadle SLUK zľavy; v rámci komponovaných umeleckých programov (Folkcool) účinkujú aj seniori (solisti muzikanti, speváci, členovia folklórnych skupín a pod.); v rámci cyklu programov Stopy v SLUK-u prezentuje inštitúcia medailóny umelcov ktorí spolupracovali so SLUK-om a sú v seniorskom veku (napr. Heda Melicherová, Juraj Kubánka a pod.); v rámci projektu Digitálny fond tradičnej ľudovej kultúry (OPIS) spolupracuje organizácia s desiatkami seniorov v teréne, ktorí poskytujú materiál - objekty pre digitalizáciu zo svojich súkromných archívov a zbierok. Zároveň seniori aktívne spolupracujú pri vytváraní metadát k týmto objektom.

Múzeum Slovenského národného povstania (ďalej len „Múzeum SNP“) poskytuje návštevníkom v dôchodkovom veku zľavnené vstupné 1 euro. Informácia o zľave je umiestnená v pokladni Múzea SNP na viditeľnom a dostupnom mieste. Keďže stála expozícia Múzea SNP je umiestnená na zvýšenom prvom podlaží, bezbariérový prístup starších návštevníkov sa rieši prepravou služobným výťahom. Vstupy do pietnej siene a výstavných priestorov sú plynulé. Chodníky v skanzene ťažkých zbraní sú udržiavané v takom stave, aby nespôsobovali ťažkosti pri chôdzi. Bezbariérový prístup bol dotvorený v NKP Kalište a do expozície v Pamätníku Nemecká. Múzeum SNP každoročne organizuje podujatia, ktorých spoluorganizátormi sú členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Pre zvyšovanie kvality života danej skupiny občanov v rámci predchádzania diskriminácii sú významné stretnutia mladších a starších generácií a spoločná realizácia jednotlivých podujatí napr. **Stretnutie generácií**. Cieľom je realizovať aktivity zamerané na vytváranie bližších kontaktov medzi staršou generáciou - účastníkmi odboja a súčasnou generáciou, návštevníkmi Múzea SNP, priaznivcami a záujemcami o históriu,. Inštitúcia pripravila tiež celoslovenskú výtvarnú a literárnu súťaž **Cesty za poznaním minulosti** (seniori sú členmi odbornej komisie). V septembri 2015 vo výstavných priestoroch múzea usporiadali autorskú umeleckú výstavu Eleny Králikovej-Bračokovej pod názvom Jubilejná - pri príležitosti jej osemdesiatych narodenín, (členka zoskupenia Detvianska umelecká kolónia).

V záujme aktivizácie senioriek a seniorov prizýva **Pamiatkový úrad SR** svojich bývalých zamestnancov na významné odborné podujatia, organizované úradom (napr. výročné konferencie založenia úradu, udeľovanie cien A. G. Mayerovej, udeľovanie výročných cien revue Pamiatky a múzeá, podujatia, konané v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva a pod.).

Umelecký súbor Lúčnica vychádza v ústrety zariadeniam pre seniorov prostredníctvom prezentácie menších foriem. Vyše 67-ročná história súboru svedčí o niekoľkých generáciách, ktoré sa v Lúčnici úspešne vystriedali. Pre bývalých členov je stále prístupný Klub Lúčnice, v ktorom sa môžu stretávať a oboznamovať s aktuálnymi aktivitami súboru. Pri jubilejných programoch sú prizývaní nielen ako hostia, ale i ako poradcovia. Organizačná zložka Umelecký súbor Lúčnica - Dom umenia Piešťany podporuje program aktívneho starnutia a úzko spolupracuje s Jednotou dôchodcov na Slovensku v celom trnavskom regióne, ponúka programy i prostredníctvom portálu www.AkSen.sk (aktívny senior) a poskytuje zľavy na jednotlivé podujatia.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby v rámci svojej činnosti aktívne spolupracuje, metodicky usmerňuje, propaguje i verejne prezentuje na mnohých podujatiach tradičné remeslá, remeselníkov a ľudovoumeleckých výrobcov z celého Slovenska. K jedným z ich najvýznamnejších kultúrnych podujatí patrí festival tradičných remesiel a ľudových výrob Dni majstrov ÚLUV, ktorý sa koná v Bratislave od roku 1990. Festival predstavuje širokej verejnosti tradičné remeslá a remeselníkov z celého Slovenska, v rámci ktorých sú každoročne početne zastúpení aj seniori a seniorky. Podujatie prispieva k aktívnej tvorivej

činnosti, osobnej prezentácii a v neposlednom rade i zlepšení finančnej situácie seniorov – remeselníkov a výrobcov príjmom za odpredaj svojich výrobkov. Prostredníctvom tvorivých dielní a predvádzania výroby rovnako napomáha k nadväzovaniu medzigeneračného dialógu. Podujatie je spojené s udeľovaním čestných titulov **Majster ľudovej umeleckej výroby**, ktorý sa udeľuje jednotlivcom za umelecký prínos a dosiahnuté výnimočné výsledky pri rozvíjaní konkrétneho výrobného postupu ľudovej umeleckej výroby a tradičných remesiel v súčasnosti. Je ocenením individuálnych zásluh pri zachovávaní unikátnych prejavov v oblasti ľudovej umeleckej výroby a tradičných remesiel v Slovenskej republike. Od roku 2014 udeľuje ÚĽUV ocenenie spolu s MK SR. Medzi ocenenými sú vo veľkej miere zastúpené osobnosti z radov seniorov a senioriek.

ÚĽUV v II. polroku 2015 publikovalo knihu Tradičný odev Slovenska, ktorej autorom je PhDr. Mojmir Benža, CSc. (nar. v roku 1941). ÚĽUV spolupracoval aj s etnografkou Irenou Pišútovou (nar. v roku 1931), ktorá autorsky pripravuje dielo Fajansa na Slovensku. V sledovanom období boli publikované články autorov - seniorov v časopise Remeslo – umenie – dizajn (v číslach 3/2015, 4/2015). Na pôde ÚĽUV sa uskutočnili pravidelné stretnutia priateľov remesiel (predovšetkým pozostávajúcich zo starších vekových skupín) prostredníctvom 4 klubov (Priadky, Džarek, Sporofa a Vretienko). V rámci Školy remesiel sa kurzovej činnosti zúčastnili aj záujemcovia z radov starších ľudí. Z celkového počtu cca 2450 kurzistov v roku 2015 bolo v dôchodkovom veku cca 6 % absolventov. Odborníkov v dôchodkovom veku využíva Škola remesiel na pozície lektorov kurzov. ÚĽUV pri príležitosti 70. výročia založenia inštitúcie zorganizoval kultúrno-spoločenské stretnutie remeselných majstrov dlhodobu spolupracujúcich s ÚĽUV-om, z ktorých väčšina sa radí ku skupine seniorov. Majstrov - seniorov si svojou osobnou účasťou uctil aj sám prezident Andrej Kiska.

Slovenské národné divadlo. Pre seniorov ponúkalo zľavy na predstavenia všetkých troch súborov: Činohra SND – 40 % z ceny vstupenky na vybrané kategórie a určené predstavenia, Opera a Balet SND – 50 % z ceny vstupenky na vybrané predstavenia na miesta 3. a 4. kategórie. Seniori môžu využívať aj pevne stanovené ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie repertoárové predstavenia (do 16.00 hod. vrátane) v pracovných dňoch: v rozpätí od 2,50 eura do 5,00 eur podľa kategórie a miesta predstavenia. Tieto zľavy sa nevzťahujú na premiéry a večerné predstavenia (po 16.00 hod.), na predstavenie 1914 a na predstavenie Luskáčik cez víkendy a v sviatočných dňoch. Takisto môžu seniori využívať ponuku rodinnej vstupenky, ktorá je skupinovým typom zľavy určeným pre rodiny s deťmi. Skupinovú zľavu vo výške 15 % si môže uplatniť návštevník na ktorékoľvek repertoárové predstavenie SND vo všetkých kategóriách miest. Podmienkou uplatnenia zľavy pri nákupe vstupeniek je počet dospelých osôb, ktorý nesmie prevýšiť počet detí v skupine s výnimkou trojčlennej skupiny, kde môžu byť dvaja dospelí a jedno dieťa. Počet detí v skupine nie je obmedzený a vek detského návštevníka je ohraničený 17 rokom vrátane.

Štátny komorný orchester Žilina poskytoval seniorom 40 % zľavu pre dôchodcov nad 60 rokov a 50 % zľavu pre ZŤP na všetky podujatia v Dome umenia Fatra v Žiline. Pre osoby s telesným postihnutím, a tiež pre seniorov, je vybudovaný bezbariérový vstup na prízemie Domu umenia Fatra. Inštitúcia podporovala v sledovanom období skladateľskú a interpretačnú činnosť slovenských umelcov v seniorskom veku, hlavne v rámci koncertov venovaných životným jubileám slovenských umelcov.

Štátna opera Banská Bystrica poskytovala seniorom v sledovanom období zľavnené vstupné vo výške 50 % na vybrané druhy predstavení (okrem premiér nových titulov). Inštitúcia ponúkla možnosť všestranného umeleckého vyžitia divákov vrátane seniorov nielen na domovskej scéne, ale aj prostredníctvom svojich vystúpení v iných mestách Slovenska.

Literárne informačné centrum je v rámci plnenia svojich zámerov a cieľov v oblasti rozvoja literárnych aktivít (v zmysle svojej zriaďovateľskej listiny) otvorené a prístupné všetkým cieľovým skupinám obyvateľstva vrátane senioriek a seniorov.

Štátne divadlo Košice spolupracovalo s klubmi seniorov, ktorým poskytovalo výrazné zľavy na vstupnom na dopoludňajšie i večerné predstavenia.

Opatrenie:

1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácii a sociálnemu vylúčeniu.

Plnenie:

Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) zameriava svoju pozornosť aj na vzdelávacie, záujmovo-umelecké a voľno-časové aktivity v oblasti starostlivosti o starších ľudí. NOC podporovalo a podporuje zvyšovanie povedomia o význame aktívneho starnutia spojeného s kvalitou kultúrnej a spoločenskej úrovne života starších ľudí. Svojimi aktivitami NOC prispieva k možnosti seberealizácie ľudí v tretej fáze ich života a vytvára priaznivé podmienky na aktívne zapojenie seniorov do oblasti záujmovej umeleckej činnosti, vzdelávania, umožňuje im získať informácie o kultúrnych aktivitách a podporuje ich neformálne vzdelávanie. Tradičné podujatia, ako sú Scénická žatva, Folklórny festival Východná a iné celoštátne prehliadky a súťaže, aktivity v oblasti národných a kresťanských tradícií, činnosť V-klubu a ďalšie podporujú všetky 4 opatrenia zadefinované MK SR a vytvárajú podmienky na aktívne zapojenie seniorov do kultúrno-osvetovej činnosti.

V roku 2014 a v I. polroku 2015 NOC, vychádzajúc z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, uskutočnilo nasledujúce aktivity s cieľom podporovať aktívne starnutie a kultúrne a spoločenské vyžitie seniorov: **Hviezdoslavov Kubín** – celoštátna postupová súťaž a prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy detí, mládeže a dospelých, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie, 20. – 23. 6. 2014, Dolný Kubín. Na tomto tradičnom podujatí sa pravidelne zúčastňujú recitátori v kategórii dospelých, v roku 2014 vystúpilo 5 recitátorov – seniorov; **Šaffova ostroha** – celoštátna postupová súťaž a prehliadka sólistov tanečníkov v ľudovom tanci, Program podujatia Šaffova ostroha pravidelne predstavuje tanečníkov v nesúťažnej kategórii nad 60 rokov. V roku 2014 a 2015 do celoštátneho kola súťaže postúpilo 5 tanečných párov v seniorskom veku, ktoré sa predstavili v galaprograme Nositelia tradícií, tzv. Zlatý fond; **Cineama** – celoštátna súťaž amatérskej filmovej tvorby, 6. – 8. 6. 2014, Bratislava a **Amfo** – celoštátna súťaž amatérskej fotografie, 7. – 9. 11. 2014, Levice. Na týchto súťažiach sa prezentovali v kategórii nad 21 rokov aj súťažiaci – seniori (cca 10 %). Pravidelne sú oceňovaní zástupcovia jednotlivých klubov, prípadne tvorcovia amatérskych filmov a fotografií vo veku seniorov. Ako príklad uvádzame Ing. Ľubora Patscha z filmového klubu v Liptovskom Hrádku, ktorý bol už niekoľkokrát ocenený za svoju tvorbu na celoštátnom kole súťaže; **Slovenská kronika 2014**, vyhodnotenie 26. 11. 2014, Martin. Ôsmy ročník celoslovenskej súťaže Slovenská kronika ukázal, že medzi ocenenými kronikármi a spracovateľmi monografií boli väčšinou starší občania, ktorí majú záujem o dôsledné uchovávanie a záchranu kultúrno-spoločenského dedičstva, venujú sa spoznávaniu a sprístupňovaniu miestnej a regionálnej histórie a kultúry, spoločenských a kultúrnych tradícií jednotlivých obcí, miest a regiónov.

Aj v roku 2015 bola problematika aktívneho starnutia pre NOC prioritou - námetom na umelecké spracovanie napr. v rámci súťaže CINEAMA 2015: Martina Kvaková: Priateľstvo - animovaný film o netradičnom priateľstve starého muža a vtáčika - ZUŠ, Poprad; Laura Kočanová: Babkine halušky (ale nie bryndzové) - animovaný film – príbeh babky, ktorej sa

stále zdalo, že jej niekto zvoní; Ing. Pavol Kocan, PhD.: Na jednej nohe - dokumentárny film zo spomienok 97-ročného muža; Michal Koliba: Máte čas? II. - minútový film. V rámci súťaže AMFO 2015 išlo o nasledovné projekty týkajúce sa aktívneho starnutia: Samuel Gubi, Trnava: Obdiv; Jana Hladká, Trenčín: Potajomky. S tvárou či bez tváre? Pohľad cez okno. Kto sa skrýva pred záclonou?; Ľubomír Švec, Senica: Po chvíli to asi vzdám; Peter Babka, Biely Kostol: Pamäť fotografie 1 – 4; Kristína Galbavá, Levice: Moja rodina; Lukáš Procházka, Dunajská Streda: Samota 1, 2. Pri príležitosti životného jubilea (80 rokov) ocenilo Národné osvetové centrum dlhoročného spolupracovníka v oblasti amatérskeho umeleckého prednesu, porotcu Hviezdoslavových Kubínov a výnimočného básnika Jána Buzássyho Poctou svätého Gorazda. Ocenenie mu bolo odovzdané v rámci festivalu Dni literatúry 2015.

Činnosť V-klubu v rámci NOC. V-klub, ktorý má multifunkčný a multižánrový charakter, realizoval počas roka 2014 akcie rôzneho zamerania, rôznych umeleckých žánrov, určené pre rôzne typy návštevníkov – od koncertov, výchovných koncertov cez divadelné predstavenia, festivaly (literárny aj hudobný) až po rôzne charitatívne projekty. Priestor tu našli aj marginalizované a špecifické cieľové skupiny, seniorov nevynímajúc. V priestoroch Domu umenia sa začiatkom roka 2014 uskutočnili tri výstavy, na ktorých participovali seniori – tak autori, ako aj účastníci. V roku 2015 V-klub pripravil v máji oslavy 50. výročia V-klubu a Včerkovicu, kde primárnu cieľovú skupinu tvorili seniorky a seniori.

Slovenská národná knižnica má 10 068 registrovaných čitateľov, z toho 10% nad 60 rokov, pričom im poskytuje všetky druhy knižnično-informačných služieb (vystavenie čitateľského preukazu je pre seniorov bezplatné). Inštitúcia pripravila výstavy literatúry o aktívnom starnutí, prijímala dôchodcov v rámci lektorských služieb, poskytovala poradenské a inštruktážne služby, pozvala seniorov a seniorky na stretnutie v rámci Týždňa slovenských knižníc, podieľala sa na príprave kultúrnej aktivity pod názvom Senior klub, zorganizovala tiež odborný seminár Dobrovoľníci v knižniciach a viaceré podujatia na zvýšenie informačnej gramotnosti seniorov v súvislosti s prístupom k internetu a využívaním nových technológií. Inštitúcia zamestnáva 6 starších ľudí so zdravotným postihnutím

Štátna vedecká knižnica v Košiciach poskytovala seniorom príležitosť pre celoživotné vzdelávanie, zabezpečovala im dokumenty na štúdium k univerzite tretieho veku, možnosť získavania informácií a voľný prístup k internetu. Umožňuje im získať tiež základy počítačovej a komunikačnej gramotnosti.

Slovenské národné múzeum ponúka vo svojej sídelnej budove, ako aj vo všetkých svojich 18 pobočkách po celom Slovensku množstvo atraktívnych expozícií, výstav a rôznych podujatí, ktoré sú určené aj seniorom. Okrem toho je dostupnosť kultúry zabezpečená zľavneným vstupným vo všetkých pobočkách SNM. SNM-Múzeum Červený Kameň umožňuje seniorom nad 62 rokov uplatniť si 40 % zľavu pri kúpe vstupenky na prehliadky stálej expozície, výstav a podujatí, organizovaných múzeom. SNM-Múzeum Bojnice vzhľadom na pretrvávajúci dopyt zo strany seniorov od roku 2014 poskytuje v rámci cenového výmeru osobitné, zľavnené vstupné pre seniorov nad 65 rokov. SNM-Múzeum Slovenských národných rád v Myjave sprístupňuje seniorom kultúru prostredníctvom všetkých svojich expozícií, výstav, podujatí, špecializovaných akcií a prednášok za zvýhodnené vstupné, resp. zdarma. Prehliadku expozícií zabezpečujeme aj mimo otváracích hodín. SNM-Múzeum židovskej kultúry v Bratislave zabezpečuje dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom zľavneného vstupného (seniori nad 70 rokov vstupné zdarma). Expozičné priestory múzea sú bezbariérové.

SNM-Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave sa aktívne zapája do podujatia Deň seniorov v Bratislave. Pre seniorov poskytuje výklad a prednášky o karpatských Nemcoch. SNM-Spišské múzeum Levoča uskutočňuje raz do mesiaca prednáškový cyklus Pohľady do minulosti, ktorého prednášky z blízkej a ďalekej minulosti sú zamerané hlavne na strednú a staršiu vekovú kategóriu. SNM-Hudobné múzeum (kaštieľ Dolná Krupá) -

priestory kaštieľa sú bezbariérové, seniori vyhľadávajú hlavne kultúrne podujatia vážnej hudby a folklóru napr.: Advent 2014 v kaštieli a Slávnosť ruží 2015 (seniori využívajú aj možnosť aktívnej participácie pri udržiavaní prostredia ružovej záhrady a parku). Múzeum dlhodobo spolupracuje s Jednotou dôchodcov na Slovensku v rámci mesiaca úcty k starším. SNM-Múzeum rusínskej kultúry v Prešove poskytuje priestor nasledujúcim seniorským organizáciám: Slovenská asociácia rusínskych organizácií (Prešov), Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska (Prešov), Kultúrno-osvetový spolok Alexandra Duchnoviča (Prešov), Miestny odbor Matice Slovenskej v Prešove, Mestská organizácia Slovenského zväzu žien atď., zo zahraničných organizácií je to napr. Združenie Carpatho-Rusyn Society z Pittsburghu. Múzeum realizovalo maturitné stretnutie prvých absolventov Ukrajinského gymnázia po 52 rokoch. V roku 2015 bola v múzeu sprístupnená výstava O Parašutizme v Prešove, v spolupráci s Klubom vojenských výsadkárov SR a Slovenským leteckým zväzom Generála. Dr. M. R. Štefánika, pobočka Prešov, pričom najmä seniori prispeli k prezentácii významných osobností z civilného aj vojenského života v oblasti parašutizmu. SNM-Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave zapája do svojej činnosti odborníkov – seniorov– do série podujatí s názvom Salón múzea, v rámci ktorých sa konajú besedy s významnými jubilanťmi z oblasti menšinovej kultúry. Aktívna spolupráca s odborníkmi seniormi prebieha aj v rámci rôznych výstavných projektov múzea. SNM-Múzeum bábkarských kultúr a hračiek, hrad Modrý Kameň zorganizovalo seminár Modrý Kameň a 2. svetová vojna s aktívnou účasťou expertov seniorov.

Pamiatkový úrad SR obsadzuje do odborných pracovných komisií a sekcií úradu, ktoré sú poradnými orgánmi generálneho riaditeľa úradu, aj odborníkov z radov bývalých zamestnankýň a zamestnancov. Bývalí zamestnanci sú zo strany úradu oslovovaní aj v rámci spolupráce pri riešení úloh, kde môžu naplno využiť svoj odborný potenciál.

Slovenské národné divadlo. Aj staršej generácii sú určené aktivity v Modrom salóne. Ich jednotlivé línie – Diskutujeme a Prezentujeme – umožňujú veľmi živý a doslova interaktívny kontakt divákov s hercami či odbornými účastníkmi diskusií Tvorcovia prezentujú svoju tvorbu, úvahy o umení i o umeleckom smerovaní divadla ako takého. Toto všetko môžu diváci priamo na mieste reflektovať svojimi otázkami. Vzniká tak živý dialóg, pri ktorom sa odhaľujú informácie o hercovej práci, aj ich následné reálne ocenenie konkrétnym divákom. Pri programoch v línii Tvoríme sa odhalil záujem publika o spontánne diskusie o tom, čo práve videli, s hercami, dramaturgmi či autorom konceptu divadla poézie. Jednoznačne to umožňuje komornosť priestoru, ktorý dodáva divákovi pocit rodinnej atmosféry, pokoja a aj odvahu pýtať sa a hovoriť. Podujatia vytvárajú tiež priestor pre medzigeneračný dialóg.

Štátna opera Banská Bystrica spolupracovala s klubmi dôchodcov na celom území Slovenska, informovala ich o svojej činnosti zasielaním propagačných materiálov, týkajúcich sa podujatí konaných v Štátnej opere (sufléry, plagáty, letáky a i.), priamo do klubov dôchodcov nielen v Banskej Bystrici, ale i v iných mestách Slovenska a na požiadanie i jednotlivcom.

Štátny komorný orchester Žilina uskutočnil pre seniorov niekoľko besied s umelcami-jubilanťmi, umožňuje voľný vstup na generálky abonentných koncertov.

Slovenský filmový ústav realizuje v Kine Lumière vzdelávací program Filmový kabinet, do ktorého sa každý rok majú možnosť prihlásiť i seniori. Filmový kabinet je výborným nástrojom, ktorý na jednej strane umožňuje seniorom doplnkové vzdelávanie, na strane druhej vytvára podmienky na posilnenie medzigeneračnej solidarity v spoločnosti prostredníctvom kultúry a umenia.

Opatrenie:

1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.

Plnenie:

NOC dlhodobo podporuje činnosť Akadémií III. veku, ako aj ďalších podujatí venovaných starším občanom, napr. Medzinárodného dňa starších ľudí, Mesiaca úcty k starším – využíva pravidelné celoslovenské porady, metodické návštevy i rôzne pracovné stretnutia. Inštitúcia každoročne udeľuje seniorkám a seniorom Poctu generálnej riaditeľky Národného osvetového centra a Medailu Daniela Gabriela Licharda pri významných jubileách za dlhoročnú prácu a prínos v kultúrno-osvetovej činnosti. NOC usmerňuje činnosť súborov a záujmových krúžkov, ktorých členmi sú seniori a seniorky – najmä v oblasti zborového spevu, folklórnych súborov, celoslovenských podujatí. NOC tiež podporuje seniorov a seniorky prostredníctvom Celoštátnej súťaže Slovenská kronika a vytvára tak priestor pre zapojenie starších ľudí do kronikárstva, tvorby monografií a dokumentácie miest a obcí na Slovensku.

Odborný časopis **Národná osвета** v roku 2014 priniesol nasledujúce príspevky zamerané na aktívne starnutie: *Národná osвета* č. 2/2014, s. 36-37 *Osveta spojila seniorov a škôlkarov* (metodický príspevok o podujatí Turčianskeho osvetového strediska opisuje činnosť Vzdelávacieho klubu tretieho veku, kde dobrovoľníci seniori sprístupňovali históriu deťom z MŠ); *Národná osвета* 3/2014, s. 4-8 *Učiť sa? Učiť sa!* (príspevok zameraný na celoživotné vzdelávanie, jeho ciele a kľúčové kompetencie potrebné aj pre osoby v neskoršom produktívnom veku); *Národná osвета* 1/2015, s. 29-33 *Belo Felix: Chcem deťom sprostredkovať krásu hudby* (profil a rozhovor s pedagógom, hudobníkom a skladateľom, spolupracovníkom NOC, ktorý sa dlhé roky venuje pedagogickej činnosti). Národné osvetové centrum problematiku seniorov akcentovalo v časopise *Javisko* 3/2015, kde boli uverejnené nasledujúce články: článok pod názvom *V Kaniaňke oslavovali* - autorka príspevku Katarína Súkeníková informovala o celoštátnej prehliadke seniorského divadla a článok pod názvom *Sadílekove divadelné cesty* - rozhovor s divadelníkom seniorom Vladimírom Sadílekom.

Oceňovanie spolupracovníkov NOC. NOC aktívne podporuje napĺňanie kultúrnych potrieb seniorov prostredníctvom participácie na kultúrno-osvetovej činnosti. Seniori a aktívni kultúrno-osvetoví pracovníci v staršom veku sa zúčastňujú na príprave a realizácii kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích i poradenských aktivít, zapájajú sa do práce odborných porôt, poradných zborov, prispievajú do odborných časopisov a publikácií NOC, pracujú ako odborní lektori. Mnohých z nich NOC ocenilo za ich významnú prácu v oblasti rozvoja kultúrno-osvetovej činnosti. V roku 2014 boli v rámci NOC ocenené tieto osobnosti: **Medaila Daniela Gabriela Licharda 2014** – ocenený bol Stanislav Dužek, 80 rokov v oblasti folklóru; **Poctu generálnej riaditeľky NOC 2014** získali: Helena Macalová, oblasť folklóru, Jana Ratkošová, oblasť výtvarného umenia, Vladimír Šufliarsky, oblasť výtvarného umenia, Štefan Čečotka, oblasť výtvarného umenia, Marián Kravetz, oblasť folklóru, Marián Plavec oblasť folklóru, Ivan Gašparovič za mimoriadnu podporu rozvoja svätogorazdovskej tradície. Vo vzťahu k cieľovej skupine seniorov v roku 2014 **Univerzitná knižnica Bratislava** (ďalej len „UKB“) realizovala 13 neformálno-vzdelávacích podujatí v rámci dlhodobých tematických cyklov (*Hovory o kultúre a kriku doby*, *Filozofické dedičstvo ľudstva*, *Salón u Liszta*, *Rytieri túžby*, *Letné literárne láskanie*) a tiež rôznych diskusií napr. o celostnej medicíne. UKB tiež realizovala projekt *Víkend otvorených parkov a záhrad* a hudobný projekt *Voces Gregorianaе Cassovienses*. V roku 2015 UKB realizovala 5 podujatí napr. v rámci nového cyklu *Veľké osobnosti vedy v dejinách ľudstva* a cyklu *Nomen-omen* - dotyky s osobnosťami. Podujatia v sledovanom období boli spojené s tematikou dejín umenia a premietaním filmov, prechádzkami po histórii napr. Slovenské banské mapy v klenotnici

UNESCO, India, kolíska východnej múdrosti, Filozofia starovekej Číny, Voda, čo ma drží nad vodou, Jastrab na slepačích krídlach, Veteráni SNP, Adam František Kollár – slovenský Sokrates, Jean-François Champollion – egyptológ, Laco Novomeský, Historia magistra – Rok 1944 v domácich a zahraničných reflexiách, Zoznámte sa s tradičnou čínskou medicínou atď.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici zrealizovala nasledujúce podujatia: Komu sa nelení, tomu sa pamäť zdokonalí! Tréning pamäti pre seniorov (2 ukážkové tréningy) – podujatie sa uskutočnilo v rámci Týždňa mozgu (10. – 14. 3. 2014), Sériá 10 tréningov pamäti pre seniorov (podporené z projektu Nadácie Orange – Zelená pre seniorov), Kurz počítačovej gramotnosti pre seniorov (16 lekcií). Zrealizovali tiež exkurziu pre účastníkov Tréningu pamäti pre seniorov po ŠVK, Inštruktážna hodina k vyhľadávaniu a objednávaníu kníh v online katalógu ŠVK pre účastníkov Tréningu pamäti pre seniorov. Osobitnú a nenahraditeľnú pozíciu v spektre voľno-časových aktivít seniorov majú vzdelávacie aktivity knižnice, ktoré sú zabezpečované besedami, prehliadkami expozícií a dopĺňané filmom alebo hudbou. Ide o nasledovné podujatia: Daniel Šustek a Július Thurzo – prednáška spojená s aktívnou prácou so zbierkovým predmetom pre Klub Harmónia v BB; Mikuláš Kováč: Prednáška pri príležitosti 80. výročia jeho narodenia v Klube Harmónia s možnosťou recitácie jeho básní v podaní seniorov; Daniel Lichard – prednáška spojená s prezentáciou múzejných zbierok pre 40 členov Klubu Harmónia; Tajovskí rodáci – Jozef Murgaš a Jozef Gregor Tajovský; prehliadka expozície spojená s besedou na tému významných životných udalostí (I. svetová vojna a vznik I. ČSR); Deň sprievodcov – v rámci špecializovaných prednášok na tému Štúrovci sa podujatia zúčastnili aj seniori, Hana Gregorová - prednáška spojená s aktívnou prácou so zbierkovým predmetom pre Klub Harmónia v BB; Andrej Sládkovič - špecializovaná prednáška pre seniorov z Klubu Harmónia BB s premietaním dokumentu a čítaním textov v interpretácii seniorov; Jozef Dekret Matejovie – prednáška spojená s aktívnou prácou so zbierkovým predmetom pre Klub Harmónia v Banskej Bystrici.

Múzeum SNP realizuje tiež vzdelávacie programy pre seniorov napr.: Jeseň môjho života (ide o podujatia, ktoré sú obsahovo zamerané nielen na problematiku Slovenského národného povstania, 2. svetovej vojny, ale ľudové tradície a zvyky banskobystrického regiónu; Naučte sa s nami angličtinu (ide o jazykový kurz pre začiatočníkov a súčasťou výučby je získanie slovnej zásoby obohatenej o historické dobové pojmy - seniori sa učia základné frázy v anglickom jazyku, základy slovnej zásoby, základy gramatiky a historické pojmy s tematikou Múzea SNP), Pamätám si...(ide o literárno-hudobné pásmo v rámci medzigeneračnej solidarity v spolupráci s Denným centrom Lipa. - obsahovo a tematicky bol projekt postavený na literárnych a hudobných znalostiach i schopnostiach účinkujúcich seniorov). V rámci publikačnej činnosti Múzeum SNP dlhoročne spolupracuje s účastníkmi antifašistického odboja a pamätníkmi udalostí 2. svetovej vojny, najmä v oblasti zbierania historických artefaktov, osobných spomienok, ale i v oblasti vedecko-výskumnej činnosti. Publikácie, ktoré budú vydané Múzeom SNP s metodickou spolupracou odborných pracovníkov múzea s autorom napr.: Štefan Šteflovíč - Únik z moci šelmy (Spomienky); slovenský vojak – partizán v Odese; Helena Pažurová – Slovenský partizánsky zväzok Čapajev, Helena Pažurová – Ľudovít Kukorelli; Dušan Halaj – pravidelné odborné príspevky do časopisu Múzea SNP pod názvom Vojnová kronika atď.

Slovenské technické múzeum (ďalej len „STM“) v Košiciach venuje dlhodobú pozornosť podpore rôznorodých prezentačných aktivít, uspokojovaniu duchovných a kultúrnych potrieb, vzdelávacích, záujmových a voľno-časových aktivít starších ľudí smerujúcich k aktívnemu využívaniu voľného času generácie seniorov. STM spolupracuje s klubmi dôchodcov, filatelistami, s krúžkami amatérskych výtvarníkov, paličkovanej čipky, podporuje činnosť zberateľov automobilových i leteckých veteránov. STM prispieva k programu aktívneho starnutia aj tým, že práve seniorom poskytuje výstavné priestory na ich aktivity –

či už výtvarné, fotografické a modelárske. V neposlednom rade využíva STM služby seniorov na múzejné činnosti - informátor, lektor, dozorca. **Slovenská ústredná hvezdáreň** sprístupňuje seniorom jednotlivcom aj skupinám seniorov z klubov a domovov dôchodcov zľavnené vstupné a to vo výške 50 % zľavy na vstupnom do planetária a na prehliadku múzea.

Slovenské národné múzeum (organizačné zložky). SNM - Hudobné múzeum (kaštieľ Dolná Krupá) zabezpečuje v rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov priebežné informovanie o svojich pripravovaných podujatiach. SNM - Múzeum Bojnice dlhodobo spolupracuje so seniorskými organizáciami (klubmi dôchodcov) v rámci okresu Prievidza, ktoré aktívne participujú na výzdobe zámku počas podujatia Vianoce na zámku. SNM - Múzeum rusínskej kultúry v Prešove využíva na propagovanie podujatí masovokomunikačné dostupné prostriedky (elektronické informácie na web stránkach, distribúcia pozvánok prostredníctvom e-mailu). SNM - Spišské múzeum Levoča zabezpečuje dostupnosť informácii pre všetkých občanov Levoče a okolia (vrátane seniorov) napr. aj prostredníctvom mesačných príspevkov o pripravovaných a prebiehajúcich kultúrnych aktivitách v časopise Levočský informačný mesačník. SNM - Múzeum Slovenských národných rád v Myjave zabezpečuje dostupnosť informácií prostredníctvom internetu (www.snm.sk, www.muzeum.sk, www.myjava.sk), regionálnej tlače, televízie, TASR, rozhlasu, propagačnými materiálmi, exteriérovou reklamou, direct mailingom. SNM - Múzeum kultúry Maďarov v Bratislave podporuje dostupnosť svojich výstav a expozícií (poskytuje zľavy pre seniorov) a podujatí (bezplatne). Múzeum má zabezpečený bezbariérový vstup. Múzeum zabezpečuje ciele informovanie seniorov o aktivitách múzea, informačné letáky sú odosielané špeciálne seniorom napr. do spolku Bratislavské casino. SNM - Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave poskytuje seniorom v rámci aktívnej participácie možnosť publikovania v rámci edície Acta Carpatho-Germanica. V roku 2014 múzeum vydalo Slovník slovensko – nemecko – maďarsky. SNM - Múzeum židovskej kultúry v Bratislave poskytuje možnosť špecializovanej prehliadky – výlučne pre skupiny seniorov. Takéto prehliadky už v múzeu úspešne prebehli pre Ohel David (domov dôchodcov) a Domov seniorov Dúbravka.

Významnú pomoc pri sprístupňovaní kultúry seniorom a seniorkám poskytuje tiež **Slovenská knižnica pre nevidiacich v Levoči** (ďalej len „SKN“), ktorá zabezpečuje dostupnosť dokumentov v Braillovom písme a vo zvukovom vyhotovení zrakovo postihnutým seniorom a seniorkám prostredníctvom oddelení pre nevidiacich a slabozrakých vo verejných knižniciach SR, ako aj pravidelným donáškovým servisom kníh do domácností v mieste sídla SKN. SKN tiež sprístupňuje starším ľuďom zvukové nahrávky aktuálnych zákonov, vyhlášok, celonárodných programov a akčných plánov (z fondu odbornej literatúry) a organizuje vzdelávacie, záujmové a kultúrno-výchovné podujatia pre starších zrakovo postihnutých občanov v postproduktívnom veku. SKN vykonáva metodickú a poradenskú činnosť taktiež pre 30 verejných knižníc SR, kde sú zriadené pracoviská poskytujúce služby pre zdravotne postihnutých používateľov, ktorým pravidelne – spravidla raz za štvrtý rok – dodáva cirkulačné súbory obsahujúce zvukové dokumenty. V súčasnosti celkový obsah knižničného fondu tvorí 37 252 knižničných jednotiek, čo predstavuje viac ako 6 100 titulov zvukových kníh, takmer 2 900 kníh v Braillovom písme a viac ako 4 400 on-line zvukových kníh a časopisov. Využíva ho zhruba 2 000 používateľov nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí. Všetky knižnično-informačné služby poskytujeme našim používateľom bezplatne. Okrem uspokojovania vlastných čitateľských potrieb im knižnica napomáha k zmysluplnému využitiu voľného času – knižnica sa stáva miestom ich aktívneho odpočinku, inšpiratívneho stretávania i spoločenského vyžitia. **Knižnica pripravila v sledovanom období 48 neformálno-vzdelávacích podujatí (besedy, prezentácie digitálnej knižnice,**

výstavy, literárne kluby, exkurzie, koncerty a pod.), ktorých účastníkmi boli vo veľkej miere aj seniari.

Pamiatkový úrad SR vydáva dvakrát ročne odborné periodikum Monument revue, ktoré je určené predovšetkým profesionálnym znalcom z oblasti pamiatkového fondu Slovenska. Priestor v tomto periodiku zameranom predovšetkým na archívno-historické výskumy kultúrnych pamiatok dostávajú aj výsledky vedecko-výskumnej činnosti pamiatkarov, realizované bývalými zamestnancami – pamiatkarmi na pôde Pamiatkového úradu SR, s ktorými aj naďalej úrad úzko spolupracuje a podnecuje ich k tvorivosti a publikovaniu svojich odborných príspevkov. Svoje miesto v ňom nachádzajú tiež profily osobností, ktoré v minulosti pracovali v oblasti ochrany pamiatkového fondu.

Štátny komorný orchester Žilina aktívne spolupracuje s nasledovnými seniorskými organizáciami v Žiline a okolí: Senior Klub Žilina – centrum, Jednota dôchodcov na Slovensku (viac pobočiek, aj v obciach v okolí Žiliny), Klub dôchodcov Žilina-Vlčince, Senior country klub pri Krajskom kultúrnom stredisku Žilina. **Štátna opera Banská Bystrica** pravidelne organizuje pre odbornú i laickú verejnosť vrátane seniorov predpremiérové stretnutia zamerané na odbornú prípravu nových inscenácií v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Na prednáškach bývajú spravidla prítomní umeleckí pracovníci (najčastejšie režisér alebo choreograf) participujúci na pripravovanom diele. **V roku 2014** sa uskutočnili tri predpremiérové stretnutia: k opere Rusalka, tanečnému trojtítulu Biele sny – Faunovo popoludnie - Svätenie jari a k opere Priateľ Fritz a v **I. polroku 2015** jedno stretnutie k opere Maria Stuarda, ktorej režisérom bol taliansky režisér G. de Bosio. Všetky podujatia slovom sprevádzala dramaturgička Štátnej opery Alžbeta Lukáčová, pričom prednášky boli obohatené zvukovo-obrazovými prezentáciami vo forme zostrihov rôznych naštudovaných vybraných diel premietaných prítomným. Okrem toho sa naďalej konali stretnutia členov Klubu priateľov opery, ktorého členskú základňu tvoria vo väčšej miere seniari. Pravidelnými hosťami stretnutí boli sólisti Štátnej opery.

Slovenský filmový ústav (ďalej len „SFÚ“). V archívnych zbierkach SFÚ sa nachádzajú audiovizuálne diela súvisiace so starnutím a kultúrnymi potrebami seniorov. Tieto diela sú často zaradované aj do programov, či už kina Lumière alebo televíznych staníc, a sú seniormi aj s obľubou navštevované. Tieto filmové diela podporujú tiež medzigeneračný dialóg, pretože sú obľúbené aj u mladej generácie. Filmové diela slovenských tvorcov ako Biela stužka v твоjich vlasoch (r. V. Kavčiak, 1977), Začiatok sezóny (r. Z. Záhon 1987), V piatok, 13... (r. P. Bielik, 1953), Obrazy starého sveta (r. D. Hanák, 1972), Skús ma objasniť (r. M. Luther) boli uvedené už viackrát na filmových festivaloch u nás doma i v zahraničí a určite budú zaradené do programu aj v nasledujúcich rokoch. SFÚ v súčasnosti aktívne zamestnáva starších ľudí - expertov. Priamo v internom zamestnaneckom pomere je 28 zamestnancov starších ako 50 rokov a do roku 2020 pribudne ďalších 7. Ich priamy prístup k informáciám z oblasti tvorby a samotný podiel na tvorbe kultúrnych hodnôt je neprehliadnuteľný. SFÚ ich zapája do celoustavných aktivít, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou posilňovania medzigeneračnej solidarity. Rovnako SFÚ spolupracuje so seniormi – bývalými pracovníkmi, ktorí sú už na dôchodku a to formou dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, prípadne autorských zmlúv (pri vydávaní rôznych článkov, zborníkov alebo katalógov).

Kino Lumière – Kino SFÚ so sídlom na Špitálskej ulici 4 v Bratislave od začiatku sprevádzkovania (5. 9. 2011) umožňuje seniorom navštevovať filmové predstavenia za zvýhodnených podmienok (znižovaná cena vstupného o 1,00 euro), čím sa podieľa na zabezpečovaní lepšej dostupnosti kultúry – filmového umenia pre starších ľudí. Aj Národný program 5 - Digitalizácia audiovizie v rámci OPIS 2 prispieva k tomu, aby sa kultúrne dedičstvo dostávalo bližšie aj starším ľuďom.

Štátna opera Banská Bystrica realizovala v II. polroku 2015 jedno stretnutie Klubu priateľov opery (členmi sú najmä seniory) k opere Rigoletto. Slovenské národné divadlo zamestnáva v súčasnosti 36 pracovníkov – umelcov v seniorskom veku, pôsobiacich na pozíciách: korepetitor, herec, člen orchestra a člen operného zboru. V divadle pôsobí Senior klub SND. Podľa stanov klubu sú jeho členmi dlhoroční umelci a pracovníci SND, ktorí dlhodobo pracovali v inštitúcii. Stretávajú sa na pôde divadla niekoľkokrát do roka, pričom im SND poskytuje vstup na predstavenia svojich súborov. Umelecký súbor Lúčnica pracoval v sledovanom období pod umeleckým vedením stále aktívneho profesora Štefana Nosáľa (nar. 1927).

Cieľ 2: Podporovať prípravu na aktívne starnutie, rúcať stereotypy voči starším ľuďom, posilňovať medzigeneračné vzťahy, zodpovedať otázky zdravia a prevencie chorôb, zdravého životného štýlu, aktívneho využitia voľného času a duševnej očisty prostredníctvom relácií vysielaných v televízií a rozhlase.

Opatrenie:

Každoročne pri tvorbe programovej a vysielacej štruktúry rozhlasového a televízneho vysielania prihliadať na potreby starších ľudí a zaradiť do vysielania relácie pre starších zamerané aj na vzdelávanie.

Plnenie:

Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“). V súvislosti s realizáciou svojho programového zámeru venovanému oblasti vysielania relácií pre seniorský vek RTVS realizuje svoj programový záväzok v zmysle zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, kde sa venuje aj problematike seniorov. Podpora dôstojného starnutia spočíva vo vytváraní systémov celoživotného vzdelávania, primeraného sociálneho zabezpečenia, posilnenia dobrovoľníctva a aktívneho zapojenia sa do rodinného života a do spoločnosti. Plnohodnotný a dôstojný život pre všetky generácie je možné dosiahnuť len so zapojením všetkých vekových skupín v tomto procese, s presadzovaním zásady solidarity. Kvalita života v starobe je hodnota a priezová téma. Vyžaduje si komplexný prístup a spoluprácu naprieč mnohými oblasťami spoločnosti. Hlavnými cieľmi musí byť podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami, záujem o situáciu, problémy a preferencie starších ľudí, zvýšenie subjektívnej a objektívnej bezpečnosti a ochrany práv starších ľudí. RTVS tento záujem deklaruje tvorbou a vysielaním programov vo verejnom záujme. Programy v rozhlase a televízii so seniorskou tematikou riešia hlavné problémy života ako: zdravie a starostlivosť o zdravie, bývanie v starobe, rodinná a profesionálna starostlivosť v starobe, zapojenie do života komunity a spoločnosti, celoživotné vzdelávanie, uspokojovanie kultúrnych potrieb, dodržiavanie ľudských práv. Programy RTVS reflektujú starnutie ako celoživotný proces a takto musí byť zo strany občana a spoločnosti vnímaný i akceptovaný. Príprava na neskoršie fázy života musí byť súčasťou celoživotného individuálneho vývoja fyzických, ekonomických, psychických, kultúrnych, duchovných a iných stránok osobnosti a je prirodzenou súčasťou života.

Slovenská televízia vysiela magazíny určené seniorom **Senior klub, Senior Magazin, Generácia – Zlaté roky života**. V neposlednom rade RTVS sprístupnila koncerty Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu verejnosti zdarma, čím sprístupnila kultúru širokej verejnosti bez rozdielu veku a finančných možností. **Slovenský rozhlas: Rádio Regina** nemá vo vysielaní konkrétny program, ale celé vysielanie je koncipované tak, aby bolo tematicky a spôsobom spracovania afinitné k záujmom a problémom cieľovej

skupiny 55+. Vo vysielaní má poradenské rubriky a publicistické seriály, v ktorých sa radí spotrebiteľom, poľnohospodárom a farmárom, ľuďom so zdravotným znevýhodnením a pod. Pre seniorov môžu byť cenné najmä večerné poradenské relácie Pohotovosť (pondelok, 21:05 – 22:30) – diskusia s lekárom o vybranom ochorení s možnosťou telefonovať do štúdia, alebo relácia Poradíme – vysvetlíme (štvrtok, 21:05 – 22:30) – rady právnikov, mediátorov a ďalších odborníkov na témy ako susedské spory, domáce hospodárenie, dedičstvo a závet a pod. Pre seniorov sú určite zaujímavé aj folklórne podujatia, ktoré sú mapované v rámci letného projektu Folklórne leto s Rádiom Regina, či rubriky vo vysielaní Rádia Regina BA Ako žijú tradície a Folklór nám pristane. Rádio Regina BB pripravuje na leto seriál Rádio Regina Medzi seniormi a Rádio Regina KE robí rubriku Na strieborných vlnách.

Doplňujúca informácia:

V predchádzajúcom období MK SR vytvorilo priestor pre podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry pre znevýhodnené skupiny prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií – išlo o **bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu v mesiaci (v roku 2012 ho poskytovala len Slovenská národná galéria). V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum (spolu 37 kultúrnych objektov v správe týchto inštitúcií v rámci Slovenska). Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013) a je platné aj na rok 2015. **V roku 2014 bola po celý rok bezplatne pre všetky cieľové skupiny prístupná Slovenská národná galéria** (ďalej len „SNG“). V roku 2014 boli všetky expozície a výstavy SNG v Bratislave a Pezinku bezplatné. Táto iniciatíva podporila proces vyrovnávania šancí v dostupnosti kultúry - rovnosť príležitostí a nediskriminácie smerom k znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Ministerstvo obrany SR

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky nie je uvedené v žiadnej úlohe ako gestor plnenia úlohy ani ako spolupracujúci subjekt, avšak pri niektorých úlohách sú ako spolupracujúce subjekty uvedené vysoké školy. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky plní úlohy zriaďovateľa voči Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš (ďalej len „Akadémia ozbrojených síl“).

Akadémia ozbrojených síl sa do Národného programu aktívneho starnutia zapája prostredníctvom Univerzity tretieho veku (ďalej len „UTV“), ktorá prispieva k zabezpečeniu práva na vzdelanie, objasňovaniu neznámych skutočností a poskytovaniu najnovších informácií v oblasti vedy a spoločenského diania, pomáha k integrovaniu sa do spoločnosti v nových podmienkach a tým prispieva k zlepšovaniu psychologickú kondície a k aktívnemu starnutiu. Z cieľov Národného programu aktívneho starnutia sa podieľa na týchto cieľoch:

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorom v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Plnenie:

Cieľ sa realizuje prostredníctvom prednášok v rámci všeobecného ročníka Univerzity tretieho veku pri AOS (ďalej len „UTV“) v spolupráci s Policajným zborom SR (ďalej len „PZ SR“).

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Opatrenie:

Celoživotné vzdelávanie má vytvoriť také prostredie, v ktorom bude môcť osoba počas celého života získať a prehĺbovať svoju kvalifikáciu tak, ako to momentálne vyžaduje trh práce. Slovenská republika, ako členská krajina EÚ, je na posledných priečkach v účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. V spolupráci s relevantnými partnermi je potrebné motivovať ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu aj vyššou kvalitou vzdelávacích programov, ktoré by boli jasnejšie zamerané na požiadavky na trhu práce. Je nevyhnutné ponímať vzdelávanie seniorov ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj v období po ukončení profesijného života. Zvýšenie dostupnosti a orientácie v oblasti ďalšieho vzdelávania pre dospelú populáciu je možné dosiahnuť aj prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám o možnostiach celoživotného vzdelávania sa. Pri tvorbe programov ďalšieho vzdelávania a predvídania budúcich požiadaviek na zručnosti je potrebné využívať aj existujúce prognostické informácie a hodnotenia OECD (PISA, PIAAC). V spolupráci s MPSVR SR a ÚPSVaR predkladať návrhy dopytovo - orientovaných výziev, ktoré by reagovali na aktuálnu situáciu na trhu práce s potrebou dopĺňania a získavania nových poznatkov, zručností a potrieb záujmového vzdelávania seniorov.

Plnenie:

Opatrenie je realizované prostredníctvom UTV, ktorá je vzdelávacou aktivitou seniorov a je realizovaná Centrom vzdelávania Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava v Liptovskom Mikuláši. UTV, ako súčasť ďalšieho vzdelávania, poskytuje seniorom prostredníctvom ponúkaných študijných programov z rôznych oblastí rozširovanie ich vedomostí a zručností. Absolvovanie študijných odborov zameraných na zvýšenie kompetencií – počítačovej gramotnosti a jazykovej pripravenosti je predpokladom zlepšenia uplatniteľnosti starších ľudí na trhu práce.

***Cieľ 2:** Legislatívne ukotviť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí do vzdelávacieho systému Slovenskej republiky.*

Plnenie:

Akadémia ozbrojených síl je aktívnym členom Asociácie univerzít tretieho veku na Slovensku, ktorej jednou z úloh je aj vyvíjanie legislatívnej iniciatívy v prospech činnosti a ochrany UTV a tým aj vzdelávania seniorov. V novembri 2015 sa na pôde Akadémie ozbrojených síl konalo zasadnutie Rady Asociácie univerzít tretieho veku na Slovensku a seminár „10 rokov vzdelávania seniorov v AOS“ za účasti prezidentky asociácie, zástupcov z vysokých škôl, Mestského úradu Liptovský Mikuláš, Jednoty dôchodcov Slovenska a Zväzu vojakov Slovenska. Jednou z preberaných tém boli aj možnosti legislatívnej úpravy vzdelávania seniorov na Slovensku.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja, Integrovaného regionálneho operačného programu (prioritná os 2 - Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám)

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie úlohy:

Príspevok Regionálneho operačného programu (ďalej „ROP“) za programové obdobie 2007-2013 k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 sa realizuje prostredníctvom obsahovej náplne a implementácie prioritnej osi 2 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.

Cieľ prioritnej osi 2 ROP je definovaný nasledovne:

„Zvýšenie rozsahu a úrovne poskytovaných služieb v sociálnej oblasti¹.“

V rámci prioritnej osi 2 ROP prostredníctvom realizácie opatrenia 2.1 „Zvýšenie kvality poskytovaných služieb v sociálnej oblasti prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, vrátane obstarania ich vybavenia“ prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 2.

V porovnaní s ostatnými prioritnými osami ROP možno prioritnú os 2 ROP považovať za najviac vnútorne diferencovanú.

V rámci daného opatrenia sa podstatne zlepšili podmienky pre život užívateľov – seniorov - podporených zariadení a to prostredníctvom realizácie **skupiny oprávnených aktivít:**

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení sociálnych služieb budovanie zariadení sociálnych služieb
- obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia zariadení sociálnych služieb v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozširovanie, modernizáciu a budovanie,
- budovanie, rekonštrukcia, modernizácia a vybavenie tzv. komunitných centier ako zariadení občianskej infraštruktúry zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie (najmä marginalizovaných rómskych komunít).

Oprávnené aktivity sú rozdelené do 2 skupín:

- 1) **podpora pilotného prístupu deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb prostredníctvom výstavby, rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie stavebných objektov užívaných zariadeniami a s tým súvisiace obstaranie**

vybavenia, vrátane IKT vybavenia (ďalej len „podpora pilotného prístupu deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb

- a) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, rekonštrukcia, modernizácia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona), vrátane bezbariérových úprav stavieb (debarierizácia)
- b) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštalačných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.)
- c) výstavba nových stavieb, dokončenie rozostavaných stavieb pre účely budovania nových objektov existujúcich zariadení
- d) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia
- e) projektové a inžinierske práce pre projekt.

poznámka: intervencie do stavebných objektov, ktoré sú nehnuteľnými kultúrnymi pamiatkami, sú nevyhnutne realizované so súhlasom príslušného krajského pamiatkového úradu, pre zaradenie príslušného projektu v súvislosti s podporou pamiatkového objektu je rozhodujúci účel, na ktorý má byť objekt využívaný (napr. zariadenie sociálnych služieb sídliace v pamiatkovom objekte je podporené v rámci opatrenia 2.1.

2) budovanie, rekonštrukcia, modernizácia a vybavenie tzv. komunitných centier ako zariadení občianskej infraštruktúry zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie (ďalej len „podpora komunitných centier zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie“)

- a) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona), vrátane bezbariérových úprav stavieb (debarierizácia)
- b) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštalačných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.)
- c) výstavba nových stavieb, rekonštrukcia existujúcich a dokončenie rozostavaných stavieb pre účely budovania nových zariadení komunitných centier
- d) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia
- e) projektové a inžinierske práce pre projekt v rozsahu podľa tabuľky 2 PM ROP.

Oblasť podpory bola smerovaná hlavne pre podporu žiadateľov, ktorí splňali nižšie uvedené požiadavky (vybrané aktivity pre zlepšenie podmienok pre život seniorov) :

Oprávnená aktivita a s ňou súvisiaci oprávnení žiadatelia:

1) podpora pilotného prístupu deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych: Zriaďovatelia/zakladatelia zariadení sociálnych služieb v zmysle príslušnej platnej legislatívy, v ktorých sa uskutočňuje deinštitucionalizácia a transformácia starostlivosti na komunitnú úroveň, resp. komunitného typu:

- a) vyšší územný celok založený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ zariadenia sociálnych služieb

2) podpora komunitných centier zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie:

- a) obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
b) mestská časť v zmysle zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov

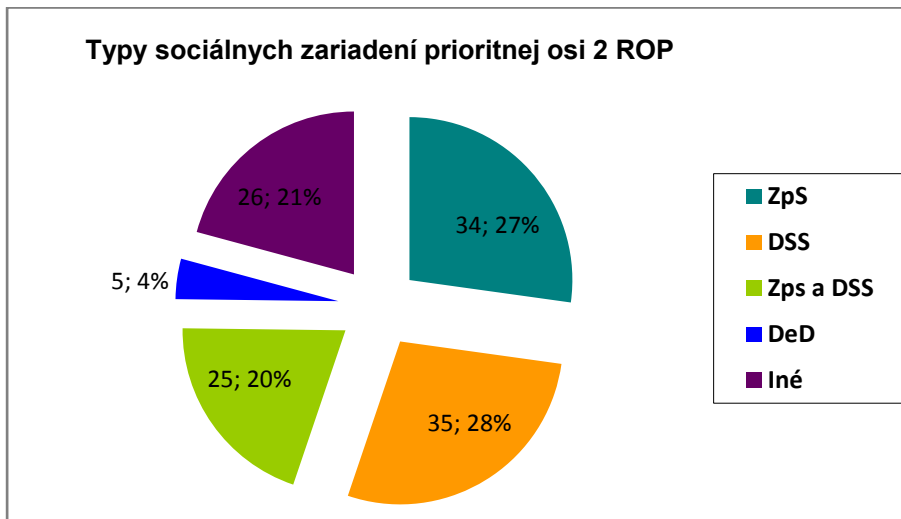
V rámci danej prioritnej osi 2., resp. opatrenia 2.1, bolo vyhlásených spolu 9 výziev v celkovom oprávnenom finančnom objeme COV: 300 758 847,- eur. Z toho pre podporu zariadení pre dospelých, vrátane seniorov bolo vyhlásených 6 výziev :

- ROP-2.1a-2009/01
- ROP-2.1a-2009/02
- ROP-2.1c-2010/02
- ROP-2.1a-2012/01
- ROP-2.1b-2012/01
- ROP-2.1b-2013/01

vo finančnom objeme COV: 240 558 847,- eur, čo predstavuje 79,98%.

Z hľadiska typov zariadení poskytujúcich sociálne služby v zmysle zákona 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách) sú prevládajúcim typom zariadení zariadenia pre seniorov (33 zariadení) a domovy sociálnych služieb 34 (zariadení) ako samostatné zariadenia alebo ako kombinované zariadenia kombinujúce zariadenie pre seniorov (ďalej aj ZpS) a domov sociálnych služieb (ďalej aj DSS) (25 kombinovaných zariadení). Okrem spomenutých typov zariadení sú predmetom implementovaných projektov kombinované zariadenie zahŕňajúce iné služby ako zariadenia ZpS a DSS. Ide napríklad o zariadenia opatrovateľských služieb, špecializované zariadenia, útulok a iné centrá sociálnych služieb a strediská sociálnej pomoci (30). Okrem zariadení sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách prioritná os 2 ROP implementuje projekty, ktorých predmetom sú zariadenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ide o zariadenia detských domovov (6), resocializačné stredisko (1) a krízové stredisko (1).

Graf č.1: Percentuálne rozdelenie typov zariadení k 31.12.2014 poskytuje nasledujúce grafické zobrazenie:

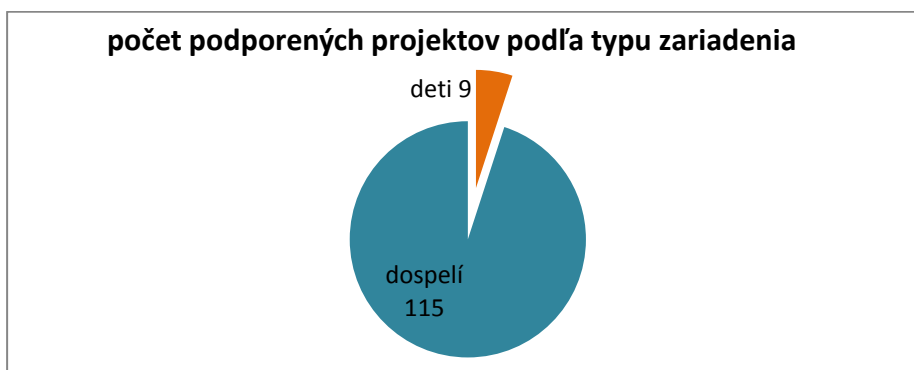

Zdroj RO pre ROP, 2015

Pozn.: ZpS - Zariadenie pre seniorov
 DSS – Domov sociálnych služieb
 DeD – Detský domov

Z hľadiska typu podporených zariadení predstavujú majoritnú väčšinu projekty zamerané na zariadenia pre dospelých klientov (92,7%). K 31.12.2014 bolo v rámci prioritnej osi 2 ROP zazmluvnených 180 projektov. Prehľad projektov z hľadiska prevládajúceho typu klientov využívajúcich podporené zariadenia je uvedený v grafe č. 1:

Graf č. 2: Počet podporených projektov podľa typu zariadenia k 31.12.2014

Zdroj RO pre ROP, 2015

Ako vyplýva z grafického prehľadu, iba 5 % zariadení podporených v rámci ROP sú zariadenia určené pre detských klientov.

V roku 2014 bolo v rámci prioritnej osi 2 ROP riadne ukončených 88 projektov. Táto skutočnosť je spôsobená pomalšou a náročnejšou implementáciou projektov tak v existujúcich zariadeniach, ako aj pri novovznikajúcich zariadeniach. K mimoriadnemu

ukončeniu došlo v prípade 23 projektoch. Ukončenie zmluvného záväzku nastalo väčšinou dohodou zmluvných strán alebo odstúpením od Zmluvy.

Príklady úspešne zrealizovaných projektov v roku 2014:

- Projekt „Zariadenie pre seniorov Skalica – výstavba pavilónu pre ležiacich“: Cieľom projektu bolo rozšírenie poskytovaných služieb pre ležiacich klientov prostredníctvom vybudovania nového zariadenia a zvýšenie ich kvality. Zariadenie nepostačovalo svojou kapacitou a neposkytovalo vhodné priestory a podmienky pre ležiacich klientov. V súvislosti s riešením významnej disproporcie medzi dopytom po službách sociálnej starostlivosti a obmedzenou ponukou bolo potrebné reagovať vybudovaním zariadenia pre špecifickú skupinu ležiacich klientov čím dôjde k plneniu cieľov v danej oblasti. V súvislosti s výsledkami projektu bolo vybudované nové zariadenie, ktoré bude poskytovať sociálne služby pre 76 ležiacich klientov. Novovybudované zariadenie bude spĺňať požiadavky energetickej hospodárnosti budov ako aj podmienky užívania osobami so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie. Obstaranie modernej technológie kuchyne a práčovne prispeje ku komplexnosti predkladaného projektu a plneniu cieľov opatrenia. Realizáciou projektu došlo k vytvoreniu nových pracovných miest a poskytovaniu nových a kvalitnejších služieb (napr. haloterapia).
- Projekt „Rekonštrukcia zariadenia sociálnych služieb Jeseň života“. Po realizácii projektu bude zariadenie sociálnych služieb zriadené žiadateľom (JESEŇ ŽIVOTA) ďalej slúžiť svojmu doterajšiemu účelu, poskytovaniu sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti svojim klientom v zrekonštruovanom objekte so zvýšenou kapacitou. Prístavbou k objektu, výmenou vykurovacích telies v kotolni, rekonštrukciou vnútorných rozvodov, úpravou sociálnych zariadení, výmenou okien a dverí, zabezpečením prevádzkovej a požiarnej bezpečnosti, zateplením obvodového plášťa, zrealizovaním výťahu na prepravu osôb so sťaženou schopnosťou pohybu a realizáciou ďalších aktivít sa podstatne zlepšili životné podmienky klientov zariadenia, tepelné vlastnosti objektu a významne sa predĺži životnosť objektov. Rekonštrukciou a modernizáciou sa zvýšil komfort v izbách a dosiahlo sa potrebné zvýšenie kvality poskytovaných služieb a celková kultúra prostredia, ktorá v minulosti nedosahovala požadovanú úroveň. Najdôležitejšou aktivitou v rámci realizácie projektu bola výmena technológie v objekte kotolne, ktorá pozostáva zo zavedenia moderných vykurovacích telies.

Plnenie úlohy:

Príspevok Integrovaného regionálneho operačného programu (ďalej „IROP“) za programové obdobie 2014-2020 k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 sa realizuje prostredníctvom obsahovej náplne a implementácie prioritnej osi 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, v rámci investičnej priority č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Cieľ prioritnej osi 2 IROP je definovaný špecifickým cieľom č. 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej

ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni.

Špecifický cieľ 2.1.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít (zamerané pre seniorov):

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Oprávnení prijímatelia:

- v sociálnych službách:
 - A.)** obec,
 - B.)** vyšší územný celok,
 - C.)** právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou,
 - D.)** právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a
 - E.)** iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),

Cieľové územie:

- celé územie SR

Plánujú sa dosiahnuť nasledovné výsledky:

- Zvýšiť podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby z 19,7% v roku 2012 na 27% v roku 2023,
- Zvýšiť podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby z 49% v roku 2012 na 62% v roku 2023,

7.7.3. Bezpečnosť a kvalita potravín

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPRV SR“) v rámci svojej pôsobnosti vo vzťahu k starším ľuďom zabezpečuje úlohy najmä v nasledovných oblastiach:

- oblasť potravinárstva – usmerňuje výrobcov potravín prostredníctvom profesijných odborových zväzov, v ktorých sú jednotliví výrobcovia začlenení, na potrebu výroby výrobkov nutrične vhodných pre starších ľudí; v oblasti pripravovanej európskej legislatívy presadzuje uplatňovanie prvkov pokrývajúcich špecifické požiadavky starších ľudí (napr. veľkosť písma na balených potravinách, výživová hodnota, návrh na prípravu); podporuje odborné prednášky a mediálne diskusie v elektronických médiách s akcentom na racionálnu výživu populačne starších ročníkov; podporuje publikovanie článkov týkajúcich sa problematiky správnej výživy starších ľudí cestou príslušných rubriek dennej tlače, ako aj

odborne orientovaných časopisov; uverejňuje informácie v oblasti potravinového práva a práva na ochranu spotrebiteľa s osobitným zameraním na starších ľudí;
- oblasť realizácie operačných programov, ktoré priamo (napr. rekonštrukcie domovov sociálnych služieb), či nepriamo (napr. regenerácie sídiel) prispievajú k podpore zlepšenia kvality života starších ľudí.

Cieľ 1: Zabezpečiť medzigeneračnú výmenu v poľnohospodárstve.

Medzigeneračná výmena je dôležitá najmä v poľnohospodárstve, kde prevláda veková kategória zamestnancov nad 50 rokov. Podľa štatistických zisťovaní najväčší pokles zamestnancov v poľnohospodárstve bol zaznamenaný vo vekovej kategórii 35 – 49 rokov. Naopak, najpočetnejšou vekovou kategóriou je kategória 50 – 59 rokov, mladí farmári tvoria iba cca 16 % z celkového počtu farmárov. Táto situácia je alarmujúca, pretože každý rok klesá počet mladých, ktorí vstupujú do poľnohospodárstva a naopak, zvyšuje sa vekový priemer zamestnancov v poľnohospodárstve. Výmena skúseností pomôže mladým začínajúcim farmárom, umožní zatriktívniť poľnohospodárstvo pre mladých a motivuje starších na odovzdávanie skúseností.

Opatrenie: Zabezpečiť medzigeneračný tútoring v poľnohospodárstve priamo v teréne.

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárstva univerzita v Nitre, ÚPSVaR

Termín plnenia: 2014 – 2020

Plnenie úlohy:

Generačná obmena pracovníkov poľnohospodárskej výroby je o to potrebnejšia, o čo sa mzdové disparity oproti ostatným sektorom slovenského hospodárstva zvyšujú v neprospech pracujúcich v poľnohospodárstve. Narastajúce mzdové disparity vrhajú poľnohospodárskych pracovníkov stále hlbšie do sociálnej záchrannej siete, čím vzrastá miera neochoty pracovať v poľnohospodárskych podnikoch. Vidiecke obyvateľstvo sa takto dostáva do závislosti na sociálnych dávkach a prispieva k rastu nezamestnanosti, vyľudňovaniu slovenského vidieka a chátraniu vidieckeho bytového fondu. Poľnohospodárstvo už neplní ako v minulosti svoju sociálnu funkciu, ktorej základom bolo zabezpečenie vyrovnávania životnej úrovne mestského a vidieckeho obyvateľstva. Jedným z rozhodujúcich dôsledkov týchto procesov je zhoršujúca sa vzdelanostná úroveň pracovníkov v poľnohospodárstve. Úbytok vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov v poľnohospodárskej výrobe a postupný nárast učňovsky a stredoškolsky vzdelaných pracovníkov je dôsledkom súčasnej krízy zamestnanosti. Na čiastočnú generačnú obmenu pracovníkov poľnohospodárskej výroby tak, aby sa v prvom kroku stabilizovala a následne optimalizovala ich veková a vzdelanostná štruktúra je potrebné zabezpečiť nárast pracovníkov do 29 rokov o 15 % a pracovníkov od 30 do 39 rokov o 30 % v porovnaní s ich súčasnou úrovňou. To znamená, že je potrebné zatriktívniť poľnohospodársky sektor v takom rozsahu aby uplatnenie v ňom našlo cca 1 990 osôb do 39 rokov. Kroky smerujúce k tomu cieľu sú rozpracované v rámci Koncepcie podpory pre malých, mladých a rodinných farmárov.

V rámci Programu rozvoja vidieka 2014-2020 sú mladí poľnohospodári podporovaní prostredníctvom podopatrenia 6.1. „Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, kde je podpora vo forme grantu poskytovaná mladému poľnohospodárovi na začatie jeho podnikateľskej činnosti v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby na realizáciu podnikateľského plánu.

Mladý poľnohospodár – fyzická alebo právnická osoba, (mikropodnik alebo malý podnik v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES), ktorý vykonáva poľnohospodársku prvovýrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku, ktorý je hlavným zdrojom jeho príjmu, ktorá v čase podania

ŽoNFP nemá viac ako 40 rokov, má zodpovedajúce profesijné zručnosti a schopnosti a prvýkrát zakladá poľnohospodársky podnik ako jeho najvyšší predstaviteľ.

Rovnako je mladým poľnohospodárom poskytovaná pomoc i formou vzdelávacích aktivít a poradenských služieb a to v oblasti legislatívy, výroby, spracovania a predaja produktov a osobitné poradenstvo pre efektívne riadenie podniku.

V roku 2016 Agroinštitút Nitra, š.p. realizuje vzdelávacie programy pre mladých a začínajúcich farmárov, ktorí nemajú poľnohospodárske vzdelanie a je pripravované aj akreditované vzdelávanie pre certifikovaných poradcov, ktorí môžu poskytovať medzigeneračný tútoring priamo v teréne.

Cieľ 2: Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve.

Celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve by malo byť zamerané najmä na oblasť IKT, aby aj starší ľudia vedeli využívať súčasné, ako aj nové nástroje a formy komunikácie, ktoré majú k dispozícii.

Opatrenie: Školenia seniorov pracujúcich v poľnohospodárstve, najmä v oblasti IKT (kurzy, semináre, vzdelávacie víkendy špeciálne navrhnuté a prispôbené pre seniorov zamerané na aktuálne požiadavky trhu práce, rozvíjanie počítačovej gramotnosti a PC zručností, komunikácie prostredníctvom internetu i špecifické témy podľa požiadaviek respondentov).

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

Termín plnenia: 2014 – 2020

Plnenie úlohy:

Účasť na vzdelávaní pre seniorov je otvorená v rámci všetkých vzdelávacích programoch realizovaných na Agroinštitúte Nitra, š.p. Percento účasti seniorov na vzdelávaní kopíruje percentuálny podiel seniorov pracujúcich v poľnohospodárstve.

Vzdelávanie seniorov v oblasti IKT a nových nástrojov komunikácie je podporené ponukou záujmového vzdelávania v rámci UTV, ktorú organizuje SPU V Nitre.

Cieľ 3: Zabezpečiť vzdelávanie v oblasti kvality potravín.

Podpora vzdelávania v oblasti výživy obyvateľstva s osobitným zameraním na starších ľudí, osvetu o zdravej výžive (publikačná činnosť, výstavy, atď.).

Opatrenie: Semináre na témy kvality potravín a najmä ich zdravotnej bezpečnosti, ktoré umožnia starším ľuďom zistiť, ktoré potraviny sú kvalitné. Toto opatrenie by bolo realizované v spolupráci so staršími ľuďmi pracujúcimi v poľnohospodárstve a ktorí by sami mohli poskytnúť ich pohľad na výrobu potravín a ich kvalitu.

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Úrad verejného zdravotníctva, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

Termín plnenia: 2014 – 2020

Plnenie úlohy:

Odbor bezpečnosti potravín a výživy bol v roku 2015 organizátorom, alebo spoluorganizátorom 7 konferencií zameraných na bezpečnosť potravinového reťazca. Z hľadiska ochrany spotrebiteľov úzko spolupracuje so spotrebiteľskými organizáciami i priamo so spotrebiteľmi. V roku 2015 sa elektronická komunikácia so spotrebiteľmi týkala najmä informácií o označovaní alergénov, označovaní GMO, rezíduí antibiotík a potravín obohatených vitamínmi. Okrem toho bolo v roku 2015 na sociálnej sieti a webovom sídle

MPRV SR zverejnených 21 príspevkov týkajúcich sa 10 tipov pre zdravú životosprávu, informačný leták zameraný na prevenciu a ochranu pred kliešťami, odporúčanie spotrebiteľom z hľadiska konzumácie horkých mandlí a marhuľových jadier, ale i upozornenia na neoznačené alergény v potravinách, nepovolené látky, či prítomnosť toxínov. V rámci Univerzity tretieho veku na STU zabezpečuje odbor prednášky na tému "Zdravotné riziká aditívnych a kontaminujúcich látok v potravinách". Sekcia potravinárstva a obchodu sa priebežne podieľa na poskytovaní informácií ako súčasť vzdelávania aj starších ľudí a to prostredníctvom výstav Danubius Gastro a Agrokomplex, prostredníctvom prípravy podkladov pre tlačové konferencie MPRV SR ako aj prostredníctvom domovského internetového sídla MPRV SR, kde sú zverejňované informácie pre rôzne kategórie spotrebiteľov.

SPU v Nitre v rámci Univerzity tretieho veku realizuje vzdelávací program „Bezpečné a kvalitné potraviny“ a program „Výživa a zdravie seniorov“.

Cieľ 4: Zohľadnenie požiadaviek starších ľudí v komunitárnej legislatíve v oblasti potravín.

V pripravovanej európskej legislatíve v oblasti potravín trvalo presadzovať prvky pokrývajúce špecifické požiadavky starších ľudí.

Opatrenie: Zabezpečenie systematického uplatňovania špecifických požiadaviek staršej časti obyvateľstva prostredníctvom nových potravinárskych komunitárnych prepisov.

Gestor: MPRV SR

Termín: priebežne 2014 - 2020

Plnenie úlohy:

V rámci prípravy a pripomienkovania európskej legislatívy sa priebežne zohľadňujú požiadavky starších ľudí, ako napríklad v rámci nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktoré upravuje problematiku označovania potravín. Toto nariadenie rieši oblasť označovania výživových hodnôt potravín – t. j. informácie o energetickej hodnote, množstve tuku, nasýtených mastných kyselín, sacharidov, cukrov, bielkovín a soli, prípadne aj ďalších živín, ako sú mononenasýtené mastné kyseliny, polynenasýtené mastné kyseliny, alkoholické cukry (polyoly), škrob, vláknina, vitamíny a minerálne látky. Taktiež je tu riešené označovanie, resp. zvýraznenie určitých látok alebo výrobkov spôsobujúcich alergie alebo neznášanlivosť, ktoré sú obsiahnuté v danej potravine. Zároveň uvedené nariadenie upravuje aj informačné postupy, aby spotrebiteľ nebol uvádzaný do omylu, ak ide o vlastnosti potraviny, zákaz uvádzania takých účinkov alebo vlastností, ktoré potravina nemá, alebo pripisovanie osobitných vlastností potraviny hoci v skutočnosti majú takéto vlastnosti všetky podobné potraviny. Tieto požiadavky okrem označovania príslušnej potraviny platia aj na reklamu a prezentáciu potravín. Nariadenie tiež predpisuje minimálnu veľkosť písma a ďalšie povinnosti, ktoré musia byť splnené pri označovaní potravín.

V súčasnosti ako na úrovni EÚ, tak aj na národnej úrovni sa rieši otázka znižovania množstva soli v potravinách.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Priebežné plnenie:

- Vláda SR s účinnosťou od 1. januára 2014 zriadila Radu vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie, ako svoj stály odborný, poradný, koordinačný a iniciatívny orgán v oblasti práv seniorov, pri riešení otázok životných podmienok, rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania so seniormi a pri zabezpečovaní užšej spolupráce zainteresovaných subjektov na riešení dôsledkov starnutia populácie. Rada nadviazala na činnosť Výboru pre seniorov, ktorý bol odborným orgánom Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (Výbor pre seniorov bol uznesením vlády SR č. 17 zo dňa 8. januára 2014 transformovaný na Radu vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie).
- Rada vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie vo svojej pôsobnosti tiež navrhuje, koordinuje a kontroluje opatrenia zamerané na elimináciu negatívnych dôsledkov procesu starnutia populácie na ekonomiku, trh práce, dôchodkový systém a ďalšie oblasti života spoločnosti a zaujíma stanoviská a prijíma uznesenia k návrhom zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré môžu mať dosah na súčasný stav a rozvoj životných podmienok seniorov, predkladá ministerstvám a ostatným ústredným orgánom štátnej správy podnety na tvorbu a zmenu právnych predpisov upravujúcich práva, povinnosti a podporu seniorov vo všetkých oblastiach života (Čl. 4 ods. 2 písm. a) a e) Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie).

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Priebežné plnenie:

- Legislatívne i nelegislatívne návrhy predkladané do pripomienkového konania a na rokovanie vlády SR, ktoré obsahujú uznesenie vlády, musia obsahovať doložku vybraných vplyvov a v prípade identifikovania sociálnych vplyvov aj analýzu sociálnych vplyvov.

Postup vypracovania doložky vybraných vplyvov a analýzy sociálnych vplyvov stanovuje Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov. V rámci jej aktualizácie, ktorá sa začala uplatňovať od 1. októbra 2015, bol pri analýze sociálnych vplyvov posilnený dôraz na zraniteľné skupiny, medzi ktoré patria aj starší ľudia. Súčasťou posudzovania sociálnych vplyvov je posúdenie vplyvov na hospodárenie domácností a na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám so zameraním na potenciálne ovplyvnené zraniteľné skupiny a skupiny v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia vrátane starších ľudí. Pri posúdení vplyvov na rovnosť príležitostí sa okrem iného sleduje, či návrh dodržiava povinnosť rovnakého zaobchádzania so skupinami alebo jednotlivcami z hľadiska veku alebo či môže na základe veku viesť k nepriamej diskriminácii. V rámci analýzy vplyvov na zamestnanosť a trh práce predkladatelia posudzujú vplyv návrhu na špecifické vekové skupiny zamestnancov, napr. či môžu byť zdrojom predčasného odchodu z trhu práce jednotlivcov.

Cieľ 3: Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• MPSVR SR poskytuje za podmienok ustanovených zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 393/2012 Z. z. občianskym združeniam, registrovaným podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, ktorých predmet činnosti je v sociálnej oblasti, teda vrátane seniorských organizácií, dotáciu na podporu rekondičných aktivít, dotáciu na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti a dotáciu na podporu edičnej činnosti. Tieto druhy dotácií poskytlo MPSVR SR aj na rozpočtový rok 2014 a 2015. Prehľad schválených žiadostí podľa jednotlivých druhov dotácií je zverejnený na webovom sídle Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR www.employment.gov.sk (Ministerstvo, Poskytovanie dotácií, Schválené žiadosti 2014, Schválené žiadosti 2015).

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• Práva ustanovené zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) o sociálnych službách sa v súlade s § 5 tohto zákona zaručujú rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom

zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov. Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

- Z pohľadu problematiky sociálnych služieb, ktoré sú integrálnou súčasťou sociálnych práv, a teda aj súčasťou ľudsko-právnej agendy sa aj na sociálne služby vzťahuje všeobecný legislatívny rámec (Ústava SR, antidiskriminačný zákon - zásada rovnakého zaobchádzania a stanovenie prostriedkov právnej ochrany, ak dôjde k porušeniu tejto zásady, všeobecné súdy SR, Ústavný súd SR), inštitucionálny rámec i implementačné a kontrolné mechanizmy ľudských práv v Slovenskej republike (Ústavný súd SR, súdy, verejný ochranca práv, prokuratúra, polícia, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva a inštitúcie zriadené v pôsobnosti vlády - napr. splnomocnenci vlády, poradné orgány vlády vrátane Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť).

- Zákon o sociálnych službách ustanovuje prijímateľom sociálnych služieb jednotlivé práva (vrátane práva na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať ich základné ľudské práva a slobody, zachováva ich ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ich k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje ich sociálnemu vylúčeniu a podporuje ich začlenenie do spoločnosti) tak, aby ich mohli aj reálne a bez neodôvodnených obmedzení uplatňovať.

- V súlade so zákonom o sociálnych službách má fyzická osoba právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania, ako aj právo výberu poskytovateľa sociálnej služby. Poskytovanie terénnej a ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred poskytovaním pobytovej sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb. V súlade s § 6 zákona o sociálnych službách má fyzická osoba právo na zabezpečenie dostupnosti informácií v jej zrozumiteľnej forme o druhu, mieste, cieľoch a spôsobe poskytovania sociálnej služby, o úhrade za sociálnu službu a o cieľovej skupine, ktorej je poskytovaná.

- V § 10 zákona o sociálnych službách sa striktno vymedzuje, že v zariadeniach sociálnych služieb nie je možné používať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby. Výnimku tvoria len situácie, kedy je ohrozený život alebo zdravie prijímateľa alebo iných fyzických osôb. Aj vtedy je možné použiť obmedzenie len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom pred prostriedkami telesného obmedzenia (použitie rôznych špeciálnych úchopov, umiestnenie prijímateľa do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitie liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria) sa uprednostňuje použitie netelesného obmedzenia (napr. verbálna komunikácia). Každý poskytovateľ sociálnej služby je povinný zriadiť a viesť register telesných a netelesných obmedzení sociálnych služieb a o každom použití obmedzenia bezodkladne písomne informovať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré môže v prípade pochybností v rámci dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb skontrolovať oprávnenosť použitia obmedzenia.

- Zákon o sociálnych službách ustanovuje výkon dohľadu nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb a spôsobe ich vykonávania, najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, ktorý vykonáva Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

- Novelou zákona o sociálnych službách vykonanou s účinnosťou od 1. januára 2014 zákonom č. 485/2013 Z. z. sa vykonali zmeny a doplnky v právnej úprave podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. Bola ustanovená nová oblasť podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby- dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd aj v hodnotení podmienok

kvality poskytovanej sociálnej služby (§ 104) a bola ustanovená nová príloha č. 2 upravujúca podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby s uvedením kritérií, štandardu a indikátorov pre jednotlivé kritériá, hodnotiacu škálu plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a vyhodnotenie plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

1.2. *Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V súlade s § 9 ods. 6 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) poskytovateľ sociálnej služby je povinný plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 písm. A k tomuto zákonu. Novelou zákona o sociálnych službách vykonanou s účinnosťou od 1. januára 2014 zákonom č. 485/2013 Z.z. sa vykonali zmeny a doplnky v právnej úprave podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. Bola ustanovená nová oblasť podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby- dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd aj v hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (§ 104) a bola ustanovená nová príloha č. 2 upravujúca podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby s uvedením kritérií, štandardu a indikátorov pre jednotlivé kritériá, hodnotiacu škálu plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a vyhodnotenie plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

- V § 10 zákona o sociálnych službách sa striktno vymedzuje, že v zariadeniach sociálnych služieb nie je možné používať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby. Výnimku tvoria len situácie, kedy je ohrozený život alebo zdravie prijímateľa alebo iných fyzických osôb. Aj vtedy je možné použiť obmedzenie len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom pred prostriedkami telesného obmedzenia použitie rôznych špeciálnych úchopov, umiestnenie prijímateľa do špeciálnej miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitie liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore (psychiatria) sa uprednostňuje použitie netelesného obmedzenia (napr. verbálna komunikácia). Každý poskytovateľ sociálnej služby je povinný zriadiť a viesť register telesných a netelesných obmedzení sociálnych služieb a o každom použití obmedzenia bezodkladne písomne informovať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré môže v prípade pochybností v rámci dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb skontrolovať oprávnenosť použitia obmedzenia.

- Zákon o sociálnych službách ustanovuje výkon dohľadu nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb a spôsobe ich vykonávania, najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, ktorý vykonáva Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

- Vláda SR schválila svojím Uznesením č. 730/2013 z 18. decembra 2013 *Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014-2019*. Jednou z úloh je pripraviť návrh zákona o prevencii rodovo podmieneného násillia a domáceho násillia a ochrane pred rodovo podmieneným násillím a domácim násillím a o zmene a doplnení

niektorých zákonov (zákon o násilí na ženách). Návrh bol vypracovaný a v roku 2015 predložený na verejnú diskusiu.

6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších

6.2. Starší ľudia na trhu práce

Cieľ: *Zvyšovať mieru zamestnanosti a zamestnateľnosť starších ľudí vo veku 50 a viac rokov.*

Gestor: *MPSVR SR*

Spolupracujúce subjekty: *Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri*

Termín: *priebežne 2014 – 2020*

Priebežné plnenie:

Vývoj miery zamestnanosti – vo veku 50 a viac rokov za rok 2014 a za obdobie 1.- 3. štvrtrok 2015 :

- Podľa údajov ŠÚ SR, výberového zisťovania pracovných síl v roku 2014 sa priemerný počet pracujúcich osôb vo veku 50 – 64 rokov medziročne zvýšil o 1,3%, resp. o 7,8 tis. osôb na 611,5 tis. a ich podiel na celkovom počte pracujúcich SR predstavoval 25,8%.
- Z celkového počtu pracujúcich vo veku 50-64 rokov v roku 2014 bolo 83,7% zamestnancov a 16,3% tvorili samostatne zárobkovo činné osoby (podnikatelia a vypomáhajúci členovia rodín podnikateľov).
- Priemerná úroveň miery zamestnanosti osôb vo veku 50 – 64 rokov v roku 2014 dosiahla úroveň 55,5%. V porovnaní s rokom 2013 sa jej celková úroveň zvýšila o 0,4 p. b.
- V priebehu roku 2015 pokračovala tendencia celkového rastu počtu pracujúcich a miery zamestnanosti osôb vo veku 50 – 64 rokov. Priemerný počet pracujúcich osôb vo veku 50 – 64 rokov v roku 2015 sa medziročne zvýšil o 3,8%, resp. o 23,0 tis. osôb na 634,5 tis. a ich podiel na celkovom počte pracujúcich v SR predstavoval 26,2%. Miera zamestnanosti osôb v uvedenej vekovej skupine sa za rovnaké obdobie medziročne zvýšila o 1,8 p. b. na 57,3 %.

6.2.1. Vekový manažment

Cieľ 1: *Transformovať Výbor pre seniorov na poradný orgán vlády Slovenskej republiky pre prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie.*

Opatrenie:

Transformovať Výbor pre seniorov na poradný orgán vlády Slovenskej republiky, ktorý zabezpečí užšiu spoluprácu zainteresovaných subjektov na riešení dôsledkov starnutia populácie. Hlavnou úlohou uvedeného orgánu bude navrhovať, koordinovať a kontrolovať jednotlivé opatrenia zamerané na elimináciu negatívnych dôsledkov procesu starnutia populácie na ekonomiku, trh práce, dôchodkový systém a ďalšie oblasti života spoločnosti.

Gestor: *MPSVR SR*

Termín: *do 31.12.2013*

Cieľ splnený:

- Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 17/2014 zo dňa 8. januára 2014 bol Výbor pre seniorov transformovaný na Radu vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie.

Cieľ 2: *Definovať vekový manažment a vytvoriť zásady vekového manažmentu pre zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe).*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020

- MPSVR SR doposiaľ nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.

Cieľ 3: Motivovať zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) k aplikácii vekového manažmentu, podporiť zamestnávanie starších zamestnancov a motivovať zamestnancov zotrvať na trhu práce.

Opatrenie:

Propagovať zásady vekového manažmentu u zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborových organizácií.

Spôsob plnenia:

Realizovať osvetovú a informačnú kampaň zameranú na zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborové organizácie s cieľom upozorniť ich na negatívny demografický vývoj a zásady vekového manažmentu. Vytvoriť publikáciu zameranú na aplikáciu zásad vekového manažmentu vrátane príkladov dobrej praxe. Po dohode so sociálnymi partnermi pravidelne verejne vyhodnocovať a oceňovať zamestnávateľov, ktorí sa správajú ústretovo k starším zamestnancom.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020 (osvetová kampaň a účelová publikácia do 31.12.2016)

- MPSVR SR doposiaľ nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa a opatrenia.

Cieľ 4: Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu.

Spôsob plnenia:

Vypracovať minimálny rozsah žiaducich pravidiel správania sa zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) pri aplikácii vekového manažmentu a indikátorov ich plnenia. Aplikovať tieto pravidlá vo všetkých organizáciách a spoločnostiach, kde ako zamestnávateľ alebo dominantný akcionár vystupuje štát alebo samospráva. Odporučiť dodržiavanie týchto pravidiel širokej zamestnávateľskej verejnosti. Prerokovať s KOZ SR, aby jednotlivé odborové zväzy a organizácie uplatňovali v rámci kolektívnych vyjednaní tieto požiadavky. Zvážiť bonifikáciu zamestnávateľov, ktorí budú dobrovoľne tieto požiadavky akceptovať.

Gestor: MPSVR SR a MV SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, univerzity a vysoké školy

Termín: vypracovanie žiaducich pravidiel a indikátorov ich plnenia do 30.06.2015, aplikácia týchto pravidiel subjektmi vo verejnej správe do 01.01.2016, rozhodnutie o možnej bonifikácii zamestnávateľov do 31.12.2016, ostatné priebežne do roku 2020

- MPSVR SR doposiaľ nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.

6.2.2. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej Ekonomiky

Cieľ 1: Zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí prostredníctvom intenzívnych

vzdelávacích kurzov zameraných na prácu s IKT pre ľudí vo veku 50 a viac rokov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

Priebežné plnenie:

• Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (úrad PSVR) môže zabezpečiť uchádzačovi o zamestnanie (UoZ) vzdelávanie a prípravu pre trh práce, ak to vyžaduje jeho uplatnenie sa na trhu práce na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu, najmä v prípade nedostatku odborných vedomostí a odborných zručností, potreby zmeny vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a straty schopnosti vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní.

Úrad PSVR môže ÚoZ, ktorému zabezpečuje vzdelávanie a prípravu pre trh práce, poskytnúť príspevok na vzdelávanie a prípravu pre trh práce do výšky 100 % nákladov.

Ústredie PSVR a úrad PSVR môže zabezpečiť vzdelávanie a prípravu pre trh práce v národných alebo pilotných projektoch vzdelávania a prípravy pre trh práce.

Úrad PSVR môže občanovi, ktorý bol UoZ, poskytnúť príspevok vo výške 100 % oprávnených nákladov na vzdelávanie pre trh práce, maximálne však len do výšky 600 eur. Podmienkou je, že absolvoval toto vzdelávanie a prípravu pre trh práce na základe vlastnej iniciatívy a následne sa zamestnal, alebo začal prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť.

V roku 2014 bolo na vzdelávanie, ktoré zabezpečovali úrady práce, sociálnych vecí a rodiny zaradených 5 742 UoZ, z toho bolo 1 017 (17,7 %) starších ako 50 rokov.

Vzdelávanie z vlastnej iniciatívy absolvovalo 948 UoZ, z toho 191 UoZ (20,1 %) starších ako 50 rokov veku.

Vzdelávanie UoZ a UoZ starších ako 50 rokov veku v roku 2015

Počet vzdelávaných UoZ v roku 2015	Spolu	z toho 50+
- ktorým vzdelávanie zabezpečil úrad PSVR	1 412	199
- ktorým vzdelávanie zabezpečil úrad - projekt REPAS (rekvalifikácie)	16 952	2 901
- ktorí si zabezpečili vzdelávanie z vlastnej iniciatívy	64	14

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor metodiky informačných systémov z údajov k 5.2.2016

Cieľ 2: Zvýšiť možnosť zamestnať sa na kratší pracovný úväzok uchádzačom o zamestnanie vo veku 50 a viac rokov dovtedy, kým získajú nárok na starobný dôchodok.

Cieľ 3: Motivovať zamestnávateľov na vytvorenie „deleného“ pracovného miesta pre starších ľudí vo veku 50 a viac rokov na polovičný úväzok, resp. na 2,5 hodinový úväzok.

Cieľ 4: Podporovať rozvoj nových (atypických) foriem zamestnania zvyšujúcich flexibilitu

trhu práce pre starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.

Opatrenie:

K riešeniu problému starších ľudí so získavaním zamestnania môže prispieť okrem koncepcných zmien v ekonomike aj prijateľná motivácia zamestnávateľských subjektov. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny môžu pomôcť informačno – poradenskými službami obsahovo zameranými na voľné pracovné miesta, ktoré sú vhodné špeciálne pre starších ľudí evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v pozícii záujemcov o zamestnanie a uchádzačov o zamestnanie. Následne by títo starší nezamestnaní mohli byť pozývaní na výberové konania, kde by sa zamestnávateľom predstavovali ako vhodní zamestnanci. Skupinové poradenské služby pre starších nezamestnaných by preto mali byť orientované aj na aktivovanie schopnosti sebareprezentácie a zvyšovanie sebavedomia starších uchádzačov o prácu. MŠVVŠ SR v súčinnosti s MPSVR SR na základe aktuálnej požiadavky trhu práce bude spolupracovať pri príprave vzdelávacích programov potrebných na doplnenie si zručností pre trh práce

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa § 42 zákona o službách zamestnanosti zabezpečuje občanom, UoZ, záujemcom o zamestnanie a zamestnávateľom bezplatne informačné a poradenské služby pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane zmeny zamestnania a výbere zamestnanca, adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní.

Informačné a poradenské služby boli v roku 2014 poskytnuté 271 645 UoZ, z toho bolo 54 050 UoZ starších ako 50 rokov, a v roku 2015 takéto služby boli poskytnuté 518 115 UoZ, z ktorých bolo 120 278 starších ako 50 rokov.

Podľa údajov ŠÚ SR, výberového zisťovania pracovných síl, z celkového počtu pracujúcich vo veku 50 a viac rokov v 4. štvrtroku 2015 pracovalo 7,9 % na kratší pracovný čas a 7,0 % bolo zamestnaných dočasne, príležitostne alebo sezónne.

Platné a účinné znenie Zákonníka práce legislatívne zabezpečuje pružné formy zamestnávania, ktoré môžu pozitívne vplývať na zamestnávanie starších ľudí.

Ide napríklad o tieto pružné formy zamestnávania:

1. pracovný pomer na kratší pracovný čas – zamestnávateľ môže so zamestnancom dohodnúť v pracovnej zmluve kratší pracovný čas, ako je ustanovený týždenný pracovný čas.
2. pracovnoprávny vzťah na základe dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti,
3. delené pracovné miesto - ide o možnosť zamestnávateľa vytvoriť pre zamestnancov na kratší pracovný čas delené pracovné miesto, na ktorom si

- zamestnanci sami medzi sebou rozvrhnú pracovný čas a pracovnú náplň pripadajúcu na toto pracovné miesto,
4. pracovný pomer na určitú dobu,
 5. pružný pracovný čas – flexibilnejšia úprava pružného rozvrhnutia pracovného času – zrušenie povinnosti stanoviť voliteľný pracovný čas. Uvedené môže viesť k vyššej efektívnosti práce. Zamestnanec si volí obdobia, kedy mu vyhovuje pracovať,
 6. domácka práca a telepráca.

Z tohto hľadiska nie je problémom právna stránka, keďže Slovenská republika disponuje dostatočným počtom nástrojov, ktoré umožňujú využívanie flexibilných foriem zamestnávania aj pre starších ľudí vo veku 50 a viac rokov, ako skôr záujem a motivácia zamestnávateľov využívať tieto formy.

• **MPSVR SR organizuje súťaž *Zamestnávateľ ústretový k rodine, rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí* a oceňuje zamestnávateľské organizácie, ktoré venujú pozornosť flexibilným formám zamestnávania aj z hľadiska veku.**

Cieľ 5: Aktualizovať existujúce a vytvárať nové nástroje aktívnych opatrení trhu práce na udržanie osôb nad 50 rokov veku na trhu práce.

Opatrenie:

Zdokonaľovať nástroje aktívnych politik trhu práce zamerané na starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri

Termín: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• V Národnej stratégii zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020, ktorá bola schválená vládou SR dňa 17. 12. 2014, boli identifikované kľúčové zmeny, ktoré je potrebné vykonať na dosiahnutie cieľového stavu zamestnanosti do roku 2020.

V oblasti riešenia nezamestnanosti starších (nad 50 rokov veku) boli identifikované najmä tieto strategické zmeny:

- Prioritne podporovať zamestnávanie znevýhodnených skupín na trhu práce, najmä starších (nad 50 rokov veku) a nízko kvalifikovaných osôb.
- Realizovať samostatný národný projekt na podporu návratu na miestny trh práce dlhodobo nezamestnaných žien vo vekových skupinách od 45 rokov, s osobitným zameraním na ženy v týchto vekových skupinách s vyšším odborným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním.

Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020 v prioritnej osi Zamestnanosť si kladie za cieľ zlepšiť podmienky v SR, ktoré budú priaznivo ovplyvňovať trh práce s využitím adicionálnych zdrojov z ESF. Podpora bude smerovať do dopytovej aj ponukovej stránky trhu práce za účelom zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v roku 2015 pripravilo v zmysle § 54 zákona o službách zamestnanosti viaceré národné projekty podpory začlenenia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na pracovný trh (Spoločne hľadáme prácu, Cesta z kruhu nezamestnanosti, Šanca na zamestnanie, Úspešne na trhu práce). Cieľovým národným projektom pre uchádzačov o zamestnanie starších ako 50 rokov veku je projekt **Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)**, ktorého hlavným cieľom je podpora zamestnávania znevýhodnených skupín na trhu práce, najmä občanov starších ako 50 rokov veku a nízko kvalifikovaných osôb.

Cieľ 6: *Vypracovať štúdiu pre objektivizované posudzovanie pracovnej schopnosti starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri

Termín: priebežne 2014 – 2020

- MPSVR SR doposiaľ nevykonalo žiadne aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.

6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky

Cieľ 3: *Zlepšiť právne postavenie starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov v pracovnoprávných vzťahoch najmä v prípade výpovede a okamžitého skončenia pracovného pomeru.*

Spôsob plnenia:

V právnom systéme zakotviť požiadavku na neplatnosť právnych úkonov s diskriminačným obsahom.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MS SR, sociálni partneri

Termín plnenia: 2014

Priebežné plnenie:

- **Platné a účinné znenie Zákonníka práce zakazuje diskrimináciu z dôvodu veku.** V zmysle článku 1 Základných zásad Zákonníka práce v znení neskorších predpisov fyzické osoby majú právo na prácu a na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Tieto práva im patria bez akýchkoľvek obmedzení a diskriminácie z dôvodu veku s výnimkou prípadu, ak rozdielne zaobchádzanie je odôvodnené povahou činností vykonávaných v zamestnaní alebo okolnosťami, za ktorých sa tieto činnosti vykonávajú, ak tento dôvod tvorí skutočnú a rozhodujúcu požiadavku na zamestnanie pod podmienkou, že cieľ je legitímny a požiadavka primeraná.

V zmysle § 13 ods. 2 Zákonníka práce sa v pracovnoprávných vzťahoch zakazuje diskriminácia zamestnancov z dôvodu veku alebo iného postavenia.

Obdobnú ochranu poskytuje fyzickej osobe (zamestnancovi) aj zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. antidiskriminačný zákon). Tento zákon v § 6 ods. 1 ustanovuje, že v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa v pracovnoprávných vzťahoch, obdobných právnych vzťahoch a v právnych vzťahoch s nimi súvisiacich zakazuje diskriminácia osôb z dôvodov podľa § 2 ods. 1 tohto zákona.

V § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona sa stanovuje, že **dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie** z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

V zmysle § 13 ods. 6 Zákonníka práce zamestnanec, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, **môže sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej antidiskriminačným zákonom.**

Starší zamestnanci nemôžu byť v zamestnaní diskriminovaní z dôvodu veku. V priebehu roku 2015 v tejto oblasti nebola uskutočnená žiadna iná legislatívna úprava.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 5: *Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.*

Opatrenia:

Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

MPSVR zrealizovalo niekoľko bilaterálnych ako aj multilaterálnych stretnutí so zástupcami MŠVVŠ SR, MF SR a NBS. Predmetom stretnutí boli diskusie k:

- okruhu tém pre metodiku finančnej gramotnosti,
- spôsobu a možnosti implementácie jednotlivých vzdelávacích aktivít,
- možným distribučným kanálom projektu,
- možnostiam financovania predmetnej úlohy,
- spôsobu realizácie úloh vyplývajúcich z cieľa 5 v kontexte realizácie ostatných cieľov časti 6.2.4 a v konečnom dôsledku ku gestorstvu jednotlivých subjektov po vecnej a obsahovej stránke.

Obsah, rozsah ako aj spôsob realizácie predmetného cieľa bude do značnej miery determinovaný možnosťami financovania jednotlivých iniciatív.

Cieľ 6: *Posilniť a systematicky rozvíjať kvalitu špecifickej odbornej prípravy kariérových poradcov pre prácu so staršími ľuďmi.*

Opatrenia:

Vytvoriť jednotný štandard vedomostí, zručností a kompetencií kariérového poradcu vo väzbe na jeho kompetencie pre prácu so staršími ľuďmi.

Iniciovať vznik a realizovať vzdelávacie programy zamerané na špecifickú odbornú prípravu kariérových poradcov pre prácu so staršími ľuďmi.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, ÚPSVaR, Euroguidance, vzdelávacie inštitúcie zamerané na prípravu kariérových poradcov, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

- MPSVR SR doposiaľ nevykonalo žiadne aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 7: *Zachovať dotácie na podporu rekondičných aktivít seniorov podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytuje za podmienok ustanovených zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 393/2012 Z. z. občianskym združeniam, registrovaným podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, ktorých predmet činnosti je v sociálnej oblasti, teda vrátane seniorských organizácií, aj dotáciu na podporu rekondičných aktivít (§ 6 tohto zákona). Tento druh dotácií poskytlo MPSVR SR aj na rozpočtový rok 2014 a 2015. Prehľad schválených žiadostí podľa jednotlivých druhov dotácií je zverejnený na webovom sídle Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR www.employment.gov.sk

(Ministerstvo, Poskytovanie dotácií, Schválené žiadosti 2014, Schválené žiadosti 2015).

- V roku 2015 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytlo podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR dotáciu zameranú na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v sume **538 250 eur prostredníctvom 3 subjektov – Konfederácie odborných zväzov Slovenska, Odborného zväzu potravinárov SR a Jednoty dôchodcov na Slovensku. V priebehu roku 2015 sa zúčastnilo rekondičných pobytov 10 765 osôb.**

7.3. Dôchodkový systém

Cieľ 1: *Ustanoviť minimálny dôchodok v závislosti od počtu odpracovaných rokov tak, aby sa fyzické osoby, ktoré odpracujú zákonom ustanovený počet rokov neocitli v systéme sociálnej pomoci.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: 2014 – 2015

Cieľ splnený:

• V súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016, ako aj s cieľom Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 ustanoviť minimálny dôchodok, bol vypracovaný a následne schválený **zákon č. 140/2015 Z. z.** zo 16. júna 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. júla 2015. Uvedeným právnym predpisom bol zavedený inštitút minimálneho dôchodku s výškou odvíjajúcou sa od počtu odpracovaných rokov.

Cieľom minimálneho dôchodku je zabezpečiť poistencovi, ktorý počas väčšiny svojho pracovného života vykonával zárobkovú činnosť, dôchodkový príjem na takej úrovni, aby nebol ako jednotliviec odkázaný na pomoc v hmotnej núdzi. Za tým účelom sa starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok vyplácaný po dovŕšení dôchodkového veku zvýši poistencovi, ktorý splní zákonom ustanovené podmienky tak, aby suma tohto dôchodku alebo suma úhrnu dôchodkov, ktoré sa poistencovi vyplácajú alebo na ktoré má nárok, bola vyššia ako suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Cieľ 2: *Priebežne vyhodnocovať zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia aj v závislosti od ekonomického vývoja a v prípade potreby prijať opatrenia na ochranu primeranosti dôchodkových dávok.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• **MPSVR SR priebežne vyhodnocuje zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia.**

Cieľ 3: *Zvážiť možnosti zavedenia alternatívy k odchodu do starobného dôchodku.*

Spôsob plnenia:

Analyzovať možnosti pre zásadné zvýšenie minimálneho počtu rokov dôchodkového poistenia potrebných pre nárok na plný starobný dôchodok až na úroveň 30 rokov. Stanoviť počet rokov dôchodkového poistenia, nad ktoré nebude ďalšou podmienkou pre nárok na plný starobný dôchodok fyzický vek. Pripraviť konštrukciu čiastočného starobného dôchodku. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: analýzu vypracovať do 31.12.2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018

• **MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.**

Cieľ 4: *Zvážiť možnosť postupného odchodu do dôchodku.*

Spôsob plnenia:

Pripraviť návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku. Realizovať informačnú

kampaň o tejto možnosti a následne realizovať prieskum potenciálneho záujmu o tento inštitút.

Pripraviť dopadovú štúdiu a na základe jej výsledkov rozhodnúť o možnej realizácii opatrenia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku do 30.06.2017, informačná kampaň, prieskum potenciálneho záujmu do 31.12. 2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018

• **MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.**

Cieľ 5: Zanalyzovať možnosti sprísnenia podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: do 31. 12. 2014

Cieľ splnený:

• Z predmetnej analýzy vyplýva, že **d'alšie sprísňovanie nie je potrebné**, keďže podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok sú v súčasnosti nastavené tak, že ho využívajú prevažne tí poistenci, ktorí sa nevedia uplatniť na trhu práce, čo korešponduje aj s prvotným účelom predčasného starobného dôchodku.

Cieľ 6: Stanoviť optimálne podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.

Spôsob plnenia:

Vypracovať analýzu rizikovosti jednotlivých zamestnaní u zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4 z medicínskeho, ekonomického a právneho hľadiska. Na základe výsledkov analýzy rozhodnúť o novelizácii príslušných legislatívnych noriem, najmä zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov s cieľom optimálne nastaviť podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR

Termín: do 31.12.2017

• **MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.**

Cieľ 7: Analyzovať vymožitelnosť práva pri povinných príspevkoch zamestnávateľov na doplnkové dôchodkové sporenie tých zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4.

Spôsob plnenia:

Realizovať analýzu reálnych počtov dotknutých zamestnancov a stavu dodržiavania príslušných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pripraviť metodické usmernenie pre inšpektoráty

práce na realizáciu pravidelných kontrol danej oblasti.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: inšpektoráty práce, ADDS, sociálni partneri

Termín: analýzu súčasného stavu vypracovať do 31. 12. 2015, metodické usmernenie pre inšpektoráty práce do 30. 06. 2016, realizácia kontrol priebežne

Priebežné plnenie:

- MPSVR SR zorganizovalo do tohto času 6 pracovných stretnutí so spolupracujúcimi subjektmi, na ktorých sa zameralo na riešenie 3 hlavných okruhov:
 - otázku výkonu kontrol zo strany NIP (spôsob výberu kontrolovaných subjektov, vymedzenie oblastí kontroly, obsah a štruktúru reportovania výstupu predmetných kontrol),
 - otázku úplnosti databázy zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce,
 - otázku realizovateľnosti uvedených kontrol zo strany NIP v požadovanom rozsahu a miere detailu.

Vo veci vytvorenia kvalitnej databázy rizikových prác a pracovísk prebehli rokovania s Ministerstvom kultúry SR.

V súvislosti s predmetnou problematikou bola dohodnutá a v septembri 2015 cez NIP realizovaná kontrolná akcia (tzv. Akcia Škrtič 2) zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov voči svojim zamestnancom vykonávajúcich tzv. rizikové práce v kontexte doplnkového dôchodkového sporenia.

V súčasnosti prebiehajú finálne úpravy návrhu metodického usmernenia pre inšpektoráty práce, ktoré bude zaslané príslušným subjektom v priebehu marca 2016.

Cieľ 9: *Zanalyzovať možnosti zavedenia novej dávky poskytovanej z doplnkového dôchodkového sporenia, ktorá by bola určená pre občanov v preddôchodkovom veku.*

Spôsob plnenia:

Zanalyzovať konštrukciu dávky z doplnkového dôchodkového sporenia, ktoré by umožnila účastníkom systému odísť skôr z pracovného trhu a financovať svoje životné náklady súkromnými prostriedkami z osobného účtu. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR, ADDS, zástupcovia zamestnávateľov, KOZ SR

Termín: priebežne 2014 – 2020

- **MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.**

Cieľ 10: *Zanalyzovať možnosti zavedenia poistenia v odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR

Termín: priebežne 2014 – 2020

- **MPSVR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS doteraz nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.**

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: *Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.*

Opatrenia:

1.1. *Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.*

Gestor: *MPSVR SR, MF SR*

Spolupracujúce subjekty: *ZMOS*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

1.2 *Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.*

Gestor: *MPSVR SR, MF SR*

Spolupracujúce subjekty: *VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb*

Termín plnenia: *2014*

Priebežné plnenie:

• Audit verejnej správy mal byť komplexným auditom kompetencií podľa jednotlivých úrovní verejnej správy a zabezpečenia ich financovania. Zámerom spracovania auditu verejnej správy bolo vzhľadom na prezentovanú destabilizáciu financovania obcí, miest a samosprávnych krajov dôsledne analyzovať verejné služby a náklady súvisiace s ich poskytovaním na miestnej a regionálnej úrovni. Výsledky auditu verejnej správy mali byť využité na optimalizáciu financovania kompetencií samosprávnych krajov, miest a obcí. Závery realizovaného auditu verejnej správy mali preukázať aj mieru pokrytia realizovaných samosprávnych pôsobností pri poskytovaní sociálnych služieb zo strany obcí a vyšších územných celkov, a tým aj mieru potrebnej intervencie štátu do procesu financovania sociálnych služieb, a to v záujme ich dlhodobej udržateľnosti a dostupnosti pre fyzické osoby odkázané na poskytovanie sociálnych služieb, ktorá sa mali premietnuť aj do návrhu vecných riešení v novele zákona o sociálnych službách. Závery vykonaného auditu verejnej správy však neobsahovali relevantné podporné východiská pre potrebu kreovanie nového systému financovania sociálnych služieb.

• MPSVR SR poskytlo zo svojej rozpočtovej kapitoly jednorazový finančný príspevok na rok 2014 v celkovej výške 10 mil. eur neverejným poskytovateľom sociálnych služieb za účelom finančnej podpory nimi poskytovaných sociálnych služieb vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb na regionálnej úrovni (domovoch sociálnych služieb, špecializovaných zariadeniach, rehabilitačných strediskách a zariadeniach podporovaného bývania), ktorí neposkytujú túto sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk. Výška jednorazového finančného príspevku bola viazaná na počet miest konkrétneho neverejného poskytovateľa podľa stavu registra poskytovateľov sociálnych služieb a diferencovaná podľa formy pobytu (celoročný, týždenný a ambulantný pobyt). Poskytovaný jednorazový finančný príspevok na rok 2014 zo štátneho rozpočtu mal vytvoriť podmienky na garantovanú spoluúčasť verejných prostriedkov

na krytí aspoň časti ekonomicky oprávnených nákladov poskytovanej sociálnej služby neverejnými poskytovateľmi na regionálnej úrovni. Skutkový stav bol totiž taký, že vyššie územné celky neposkytujú finančnú podporu neverejným poskytovateľom sociálnych služieb poskytovaním finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v potrebnom rozsahu a za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách, a to vzhľadom na prezentovaný nedostatok finančných prostriedkov vo svojich rozpočtoch. V roku 2015 došlo k zvýšeniu finančných prostriedkov na financovanie sociálnych služieb aj zo strany vyšších územných celkov. Vyššie územné celky v priebehu roka 2015 postupne zvyšovali svoje rozpočty na oblasť sociálnych služieb, pričom celkovo ide o zvýšenie o cca 10 mil. eur v porovnaní so schválenými rozpočtami na začiatku roka. V návrhoch rozpočtov na rok 2016 predpokladajú vyššie územné celky v porovnaní so súčasnou výškou rozpočtov ďalšie zvýšenie finančných prostriedkov na túto oblasť o sumu cca 8 mil. eur. Všetky vyššie územné celky garantovali, že potreby klientov zariadení sociálnych služieb budú v roku 2016 uspokojené.

- Pokiaľ ide o spolufinancovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb na lokálnej úrovni zo štátneho rozpočtu, vláda SR v priebehu rokov 2012 – 2015 navýšila výdavky na spolufinancovanie týchto sociálnych služieb, a to z 38 mil. eur v roku 2012 na 77 mil. eur v roku 2015, požiadavka na rok 2016 je cca 91 mil. eur. Konkrétne ide o účelovú dotáciu MPSVR SR poskytovanú

1. obciam a mestám vo forme finančného príspevku na financovanie sociálnej služby vo vybraných nimi prevádzkovaných druhoch zariadení sociálnych služieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár) a
2. neverejným poskytovateľom sociálnej služby vo forme finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb na lokálnej úrovni (nocľaháreň, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár).

- Na základe pokynu ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR bola v roku 2015 zriadená na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR pracovná skupina v rámci prípravy legislatívnych zmien v oblasti sociálnych služieb s cieľom zabezpečenia ich dostupnosti a udržateľnosti, pod vedením Ing. Jozefa Buriana, štátneho tajomníka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Výstupom pracovnej skupiny má byť aj návrh právneho mechanizmu zabezpečenia systémového financovania sociálnych služieb, a to na základe dosiahnutia čo najširšieho konsenzu zainteresovaných strán. Pracovná skupina je zložená popri zástupcoch MPSVR SR a zainteresovaných rezortov MZ SR a MF SR aj zo zástupcov verejných poskytovateľov sociálnych služieb, neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, mimovládnych organizácii zastupujúcich záujmy poskytovateľov sociálnych služieb, mimovládnych organizácii zastupujúcich záujmy prijímateľov sociálnych služieb, zástupcu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím, zástupcu Rady vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie a zástupcu Inštitútu pre výskum práce a rodiny.

1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna

inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V období rokov 2014 – 2020 budú Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), konkrétne ESF, čerpané v súlade so schváleným Operačným programom Ľudské zdroje (OP ĽZ). Tento operačný program sa v prioritnej osi 4 Sociálne začlenenie prostredníctvom Investičnej priority 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám, vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu, zameriava na podporu, najmä vytváranie a rozširovanie vysoko kvalitných služieb/opatrení poskytovaných v rámci komunity, resp. na úrovni komunity, vrátane služieb/opatrení, ktorých cieľom je predchádzať inštitucionalizácii. Aktivitami bude podporovaný aj postupný prechod na komunitnú starostlivosť postupným uzatváraním veľkokapacitných objektov s dlhodobým pobytom, v ktorých žijú deti, osoby so zdravotným postihnutím, starší ľudia, vrátane podpory prípravy zamestnancov a klientov, vzdelávania, prípravy širšieho prostredia, výskumu v oblasti deinštitucionalizácie. Oprávneným prijímateľom finančných prostriedkov na tento, ale aj iné projekty (napr. NP Terénna sociálna práca) bude taktiež Bratislavský kraj.

- Integrovaný regionálny operačný program (IROP) bude synergicky spolupôsobiť s OP ĽZ najmä v rámci priority podpory deinštitucionalizácie zariadení, ako aj priority zosúladovania rodinného a pracovného života a predmetom intervencií IROP bude investičná (kapitálová) podpora zariadení, v ktorých bude poskytovaná a zabezpečovaná transformovaná a komunitná starostlivosť, resp. bude starostlivosť poskytovaná na komunitnej úrovni.

- Na implementáciu pomoci Slovenskej republike z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF) bola zriadená Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Implementačná agentúra MPSVR SR) ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Operačný program Ľudské zdroje. Poslaním IA MPSVR SR je plniť úlohy MPSVR SR na celoštátnej úrovni v rámci implementácie projektov zamestnanosti s osobitným zreteľom na adaptabilitu podnikov, projektov sociálnej inklúzie zameraných na všetky skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením a taktiež projektov posilňujúcich rovnosť príležitostí ohrozených skupín.

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V rámci novelizácie zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), vykonanej s účinnosťou od 1. januára 2014 zákonom č. 485/2013 Z. z. boli vykonané viaceré zmeny, v záujme posilnenia právnej ochrany prijímateľa sociálnej služby, ktorými sú obce, vyššie územné celky a poskytovatelia sociálnych služieb pri výkone svojej pôsobnosti a pri poskytovaní sociálnych služieb viazaní. V § 72 ods. 2 a 3 tohto zákona sa napr. explicitne ustanovuje povinnosť poskytovateľov sociálnych služieb odpočítať na účely určenia sumy úhrady za sociálnu službu (regulovanej úhrady za sociálnu službu) od ekonomicky oprávnených nákladov príjem z finančných príspevkov poskytnutých z prostriedkov rozpočtovej kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a príjem z úhrady ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním sociálnej služby podľa § 71 ods. 7, ktorú uhradil iný vyšší územný celok, ak ide o verejných poskytovateľov sociálnej služby. Účelom tejto zmeny je zabezpečiť, aby u poskytovateľov, ktorí sú podporovaní z verejných prostriedkov, nedochádzalo k vytváraniu zisku a aby sa skutočnosť, že poskytovateľ sociálnej služby je podporovaný z verejných prostriedkov, prejavila aj vo výške požadovanej úhrady od prijímateľa sociálnej služby. V § 72a sa novo upravujú podmienky posudzovania a zisťovania príjmu na účely platenia úhrady za sociálnu službu- zásadnou zmenou pri pravidelnom príjme je zisťovanie príjmu na účely platenia úhrady za sociálnu službu za kalendárny mesiac, ktorý predchádza mesiacu, v ktorom sa má začať poskytovať sociálna služba (t.j. ide o aktuálny príjem). Rozhodujúcim obdobím teda nie je predchádzajúci kalendárny rok, ako to bolo podľa právnej úpravy platnej do 31. 12.2013.

- V § 73 zákona o sociálnych službách sa s účinnosťou od 1. januára 2014 zvýšila ochrana príjmu prijímateľov sociálnej služby a ďalších osôb povinných platiť úhradu za sociálnu službu za ustanovených podmienok pred platením úhrady za sociálnu službu neprimeranej ich príjmu a majetku. Cieľom je vytvoriť podmienky, aby si prijímatelia sociálnej služby aj po zaplatení úhrady za sociálnu službu mohli zabezpečiť iné nevyhnutné životné potreby (napr. stravu, bývanie, lieky, odev, obuv), ktoré nemajú pokryté v rámci rozsahu poskytovanej sociálnej služby. Preto sa zvyšujú násobky a percentá sumy životného minima, ktoré musia zostať prijímateľovi sociálnej služby, resp. osobe povinnej platiť úhradu alebo jej časť za prijímateľa sociálnej služby pri poskytovaní zákonom ustanovených druhov a foriem sociálnych služieb, po zaplatení tejto úhrady. Napr. pri opatrovateľskej službe sa zvyšuje ochrana príjmu prijímateľa sociálnej služby z 1,3 (257,52 eur) na 1,4 (277,33 eur) násobok sumy životného minima. Pri celoročnom pobyte prijímateľa sociálnej služby v zariadení sa zvyšuje ochrana príjmu z 20 % (39,62 eur) na 25 % (49,52 eur) sumy životného minima. Pri ochrane príjmu osôb, ktoré sa spoločne posudzujú s prijímateľom sociálnej služby a u osôb, ktoré sú povinné platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť za svojho príbuzného a ktorých príjmy sa spoločne neposudzujú s prijímateľom sociálnej služby (plnoleté zaopatrené deti, rodičia plnoletých zaopatrených detí) sa zvyšuje táto ochrana príjmu z doterajších 1,3 (252,95 eur) na 1,65 (326,84) násobok sumy životného minima.

- V súlade s § 8 ods. 1 písm. b) druhou vetou zákona o sociálnych službách, ak má fyzická osoba, ktorá je odkázaná na sociálnu službu, záujem o poskytovanie sociálnej služby alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 s finančnou podporou poskytovania tejto sociálnej služby z verejných prostriedkov za podmienok ustanovených týmto zákonom, doručí obci alebo vyššiemu územnému celku v rozsahu ich pôsobnosti písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby, ktorá obsahuje názov poskytovateľa sociálnej služby a miesto poskytovania sociálnej služby, ktoré si táto fyzická osoba vybrala. Podľa § 6 ods. 1 zákona o sociálnych službách fyzická osoba má za

podmienok ustanovených týmto zákonom právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania a právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.

- Podaniu písomnej žiadosti o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 1 zákona o sociálnych službách musí predchádzať informovaný výber poskytovateľa sociálnej služby fyzickou osobou, ktorá je odkázaná na sociálnu službu. Fyzická osoba má podľa § 6 ods. 2 písm. b) zákona o sociálnych službách právo na zabezpečenie dostupnosti informácií v jej zrozumiteľnej forme o druhu, mieste, cieľoch a spôsobe poskytovania sociálnej služby, o úhrade za sociálnu službu a o cieľovej skupine, ktorej je poskytovaná. Ide o právo na dostupnosť informácií o možných spôsoboch poskytovania sociálnej služby (poskytovateľ sociálnej služby, forma poskytovania sociálnej služby), vrátane informácie o výške úhrady za jej poskytnutie (regulovaná, neregulovaná), a tak má fyzická osoba možnosť svoje právo výberu poskytovateľa sociálnej služby realizovať aj s ohľadom na informáciu o úhrade (cene), ktorú bude musieť za poskytnutú sociálnu službu uhradiť, t.j. je na rozhodnutí fyzickej osoby, či pri svojom výbere poskytovateľa sociálnej služby uprednostní napr. nižšiu úhradu (cenu) alebo vyššiu úhradu (cenu) za sociálnu službu, o ktorej poskytnutie sa uchádza. Tento mechanizmus informovaného výberu poskytovateľa sociálnej služby v konečnom dôsledku donúti jednotlivých poskytovateľov sociálnej služby k ustanoveniu takej výšky úhrady za poskytovanie sociálnej služby, ktorá im reálne umožní získať klientelu nevyhnutnú pre uskutočňovanie ich zárobkovej činnosti.

- Podanie písomnej žiadosti o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 1 zákona o sociálnych službách a následný postup príslušnej obce a vyššieho územného celku v rozsahu svojej pôsobnosti podľa § 8 ods. 2 až 9 tohto zákona (preukázateľným spôsobom požiadanie budúceho poskytovateľa sociálnej služby o poskytovanie tejto sociálnej služby), má právny význam pre fyzickú osobu, ktorá je odkázaná na sociálnu službu, a to z hľadiska garancie právnej ochrany zostatku z príjmu po zaplatení úhrady za poskytovanú sociálnu službu u vybraného poskytovateľa sociálnej služby. V súlade s § 73 ods. 13 zákona o sociálnych službách právna ochrana zostatku z príjmu po zaplatení úhrady za sociálnu službu ustanovená v § 73 ods. 1 až 12 sa neuplatňuje, ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu, o poskytovanie ktorej neverejného poskytovateľa sociálnej služby obec alebo vyšší územný celok nepožiadali, alebo ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk.

- Podľa § 75 zákona o sociálnych službách je teda finančná podpora neverejného poskytovateľa sociálnej služby poskytnutím finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby (ďalej len „FPP“) viazaná na neverejného poskytovateľa sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, ak o poskytovanie tejto sociálnej služby neverejného poskytovateľa sociálnej služby požiadala obec alebo vyšší územný celok v rozsahu ich pôsobnosti podľa tohto zákona. Rovnako aj podpora neverejného poskytovateľa sociálnej služby poskytnutím finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (ďalej len „FPO“) je viazaná na neverejného poskytovateľa sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, ak o poskytovanie tejto sociálnej služby neverejného poskytovateľa sociálnej služby požiadala obec alebo vyšší územný celok v rozsahu ich pôsobnosti podľa tohto zákona. Je potrebné zdôrazniť, že v zákone o sociálnych službách sú vytvorené rovnaké podmienky na financovanie sociálnych služieb na obecnej i regionálnej úrovni aj pre klientov neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, nakoľko pri výpočte FPP pre neverejného poskytovateľa na jedného klienta sa v súlade s § 77 zákona o sociálnych službách vychádza z bežných výdavkov a príjmov z platenia úhrad za porovnateľnú sociálnu službu, ktorú poskytujú

verejní poskytovatelia v príslušnom územnom obvode. Pokiaľ ide o výšku FPO, táto je v § 76 zákona o sociálnych službách explicitne ustanovená.

- Úlohou právneho inštitútu regulácie úhrady za sociálnu službu v § 72 až 73 zákona o sociálnych službách je ochrana prijímateľa sociálnej služby pred platením úhrady za sociálnu službu neprimeranej jeho príjmovým, majetkovým a rodinným pomerom, ako aj ochrana prijímateľa sociálnej služby pred svojvoľným zvyšovaním úhrady zo strany poskytovateľov sociálnej služby, ktorú by prijímatelia neboli schopní uhrádzať. Tento „ochranný“ mechanizmus je prevenciou sociálneho vylúčenia osôb s nepostačujúcim príjmom a majetkom a zvyšuje sociálnu solidaritu. Na druhej strane, nárok na poskytnutie sociálnej služby nie je podmienený skutočnosťou mať príjem a majetok.

Podľa § 72 ods. 4 zákona o sociálnych službách určovanie sumy úhrady najviac vo výške ekonomicky oprávnených nákladov sa nevzťahuje na neverejného poskytovateľa sociálnej služby, ktorý poskytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk.

- V súlade s § 8 ods. 4 zákona o sociálnych službách, obec alebo vyšší územný celok v rozsahu svojej delenej pôsobnosti poskytne sociálnu službu alebo zabezpečí poskytovanie sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 podľa poradia na základe vopred určených a zverejnených podrobností vedenia tohto poradia. Týmto nie je dotknuté bezodkladné poskytnutie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 6

Ak ide o naplnenie podmienky bezodkladného poskytnutia sociálnej služby, môže byť sociálna služba poskytnutá na základe zmluvy o poskytnutí tejto sociálnej služby aj pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o odkázanosti na túto sociálnu službu, pričom je postačujúcou podmienkou, ak toto konanie o odkázanosti na sociálnu službu bolo začaté. V takomto prípade môže byť sociálna služba spolufinancovaná z obce alebo vyššieho územného celku (poskytnutím FPO a FPP) aj pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, najskôr odo dňa začatia poskytovania sociálnej služby.

- V súlade s § 71 ods. 6, § 78a a § 78b zákona o sociálnych službách poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk a poskytuje sociálnu službu v zariadení sociálnych služieb, ktorým je zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár a nocľaháreň, a to v zásade na rovnakom základe ako obciam, ktoré zriadili alebo založili zariadenia sociálnych služieb, alebo ktoré poskytujú sociálne služby v týchto zariadeniach, ako verejní poskytovatelia tejto sociálnej služby. Právna skutočnosť, že poskytovateľ tejto sociálnej služby je sčasti financovaný aj z verejných prostriedkov poskytovaním uvedeného finančného príspevku sa premietne priamo aj vo výške regulovanej úhrady za sociálnu službu tak u verejných poskytovateľov sociálnej služby, ako aj u neverejných poskytovateľov sociálnej služby, čím sa táto sociálna služba stane pre jej prijímateľa aj cenovo dostupnejšou (§ 72 ods. 2 a 3 zákona o sociálnych službách).

1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

Gestor: MPSVR SR,

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V súlade s § 9 ods. 6 a 8 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) účinného od 1. januára 2009 bola novo ustanovená povinnosť poskytovateľa sociálnej služby plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 písm. A k tomuto zákonu, a to s účinnosťou od 1. januára 2009. Poskytovateľ sociálnej služby je povinný umožniť vykonanie hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a poskytnúť súčinnosť pri tomto hodnotení. Podľa § 79 ods. 1 písm. e) zákona o sociálnych službách podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby hodnotí MPSVR SR. Táto pôsobnosť MPSVR SR mala nadobudnúť účinnosť 1. januára 2011. V súlade s § 68 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnych službách vyšší územný celok rozhodne o výmaze z registra poskytovateľov sociálnych služieb, ak poskytovateľ sociálnej služby v lehote určenej ministerstvom neodstránil nedostatky plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v súlade s prílohou č. 2.

- Novelou zákona o sociálnych službách vykonanou s účinnosťou od 1. marca 2012 zákonom č. 50/2012 Z. z. sa prechodným ustanovením § 110d ustanovilo nehodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa § 79 ods. 1 písm. e) v období od 1. marca 2012 do 31. decembra 2015. Novelou zákona o sociálnych službách vykonanou s účinnosťou od 1. januára 2014 zákonom č. 485/2013 Z. z. sa vykonali zmeny a doplnky v právnej úprave podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (nová oblasť- dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd) a v hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (§ 104) a bola ustanovená nová príloha č. 2 upravujúca podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby s uvedením kritérií, štandardu a indikátorov pre jednotlivé kritériá, hodnotiacu škálu plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a vyhodnotenie plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

- Novelou zákona sociálnych službách vykonanou s účinnosťou od 15. decembra 2015 zákonom č. 345/2015 Z. z. bol vykonaný ďalší odklad vykonávania pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v oblasti hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby do 31.12. 2017. Vytvoril sa tým časový priestor na prípravu poskytovateľov sociálnych služieb na toto hodnotenie. Neodstránenie MPSVR SR zistených nedostatkov plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v určenej lehote má totiž za následok stratu oprávnenosti poskytovania sociálnej služby možnosťou výmazu z registra poskytovateľov sociálnych služieb.

- Odklad účinnosti výkonu pôsobnosti MPSVR SR hodnotiť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby však nič nemení na povinnosti poskytovateľa sociálnej služby aj v tomto období plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby ustanovené v prílohe č. 2 k zákonu o sociálnych službách. MPSVR SR od nadobudnutia účinnosti štandardov kvality poskytovaných sociálnych služieb analyzuje v rámci svojej pôsobnosti skúsenosti so zavádzaním štandardov kvality poskytovaných sociálnych služieb do bežnej praxe poskytovateľov sociálnych služieb, a to v rámci výkonu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb. Ochranu klientov pri poskytovaní sociálnej služby a spôsobe jej vykonávania najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd bude MPSVR SR v tomto období realizovať svojou pôsobnosťou výkonu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V súlade s § 7 písm. c) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) poskytovateľ sociálnej služby je povinný poskytovať sociálnu službu na odbornej úrovni. Podľa § 9 ods. 3 zákona o sociálnych službách poskytovateľ sociálnej služby uvedenej v § 26, 27, 29, 32, 34 až 39 tohto zákona je povinný dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného svojho zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov podľa prílohy č. 1 k tomuto zákonu. V súlade s § 9 ods. 10 zákona o sociálnych službách poskytovateľ sociálnej služby je povinný na účel zvýšenia odbornej úrovne a kvality poskytovanej sociálnej služby vypracovať a uskutočňovať program supervízie (ako metódy nepretržitého zvyšovania profesionálnej kompetencie zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby- sociálnych poradcov, sociálnych pracovníkov a iných pracovníkov, zabránenia vzniku syndrómu vyhorenia, a tým ochrany prijímateľov sociálnej služby pred nekompetentnými zásahmi a v konečnom dôsledku hľadania a nachádzania možností a spôsobov ako pracovať s prijímateľom sociálnej služby v jeho najlepšom záujme).

- V období rokov 2014 – 2020 budú Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), konkrétne ESF, čerpané v súlade so schváleným Operačným programom Ľudské zdroje. Tento operačný program sa v prioritnej osi 4 Sociálne začlenenie prostredníctvom Investičnej priority 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám, vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu, zameriava na podporu, najmä vytváranie a rozširovanie vysoko kvalitných služieb/opatrení poskytovaných v rámci komunity, resp. na úrovni komunity, vrátane služieb/opatrení, ktorých cieľom je predchádzať inštitucionalizácii. Aktivitami bude podporovaný aj postupný prechod na komunitnú starostlivosť postupným uzatváraním veľkokapacitných objektov s dlhodobým pobytom, v ktorých žijú deti, osoby so zdravotným postihnutím, starší ľudia, vrátane podpory prípravy zamestnancov a klientov, vzdelávania, prípravy širšieho prostredia, výskumu v oblasti deinštitucionalizácie.

V rámci špecifického cieľa sú naplánované aj nasledovné aktivity:

- deinštitucionalizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb (prechod klientov z existujúcich zariadení sociálnych služieb do komunitných služieb prostredníctvom realizácie podporných aktivít napr. práca s klientom a jeho rodinou, práca a vzdelávanie zamestnancov zariadení pri prechode z inštitucionálnej starostlivosti na komunitné služby,
- podpora rozvoja a vzdelávania zamestnancov, ktorí poskytujú služby alebo zabezpečujú starostlivosť o klientov a kľúčových aktérov v procese deinštitucionalizácie,
- podpora zriaďovateľov pri vytváraní personálnych zdrojov pre manažovanie procesov deinštitucionalizácie a rozvoja komunitnej starostlivosti.

Na pilotný Národný projekt deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, ktorý bol úspešne ukončený k dátumu 31.12.2015 nadviažu v novom programovom období ďalšie dva Národné projekty zamerané na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb. Prvý z nich je v súčasnosti vo fáze intenzívnej prípravy žiadosti o NFP. Cieľom tohto Národného projektu je odborné vzdelávanie a príprava manažmentu poskytovateľov – zariadení sociálnych služieb,

ale aj pracovníkov zriaďovateľov – VÚC na riadenie zmien počas procesu deinštitucionalizácie prostredníctvom odborných kapacít partnerov pri realizácii projektu. Jeho trvanie je plánované na 66 mesiacov a predpokladaný počet zapojených zariadení do tohto Národného projektu je približne 16 každoročne, spolu v období trvania národných projektov (66 mesiacov) sa teda predpokladá zapojenie približne 96 zariadení. Národný projekt bude synergicky previazaný s podporou prostredníctvom Integrovaného regionálneho operačného programu. Zariadenia sociálnych služieb, ktoré si vďaka aktivitám v Národnom projekte vytvoria kvalitný transformačný plán a budú sa môcť uchádzať o podporu z IROP, budú zapojené do druhého národného projektu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorým sa zabezpečí podpora vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách, a to Národného projektu Podpora prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v oblasti sociálnych služieb – Fáza 2 - vzdelávanie a príprava zamestnancov a prijímateľov sociálnych služieb v procese deinštitucionalizácie. Predmetný projekt bude zameraný na:

- podpora, príprava a vzdelávanie zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb v procese deinštitucionalizácie,
- podpora, príprava a vzdelávanie klientov zariadenia sociálnych služieb v procese deinštitucionalizácie,
- práca s verejnosťou a diseminačné aktivity v komunitách, kde prebieha proces deinštitucionalizácie,
- inštitucionálna podpora počas prechodného obdobia procesu deinštitucionalizácie pre zariadenia v procese deinštitucionalizácie.

1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

● V rámci celého procesu prípravy a prerokovania novely zákona o sociálnych službách (zákona č. 485/2013 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2014) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR dôsledne realizovalo participatívny prístup ku koncipovaniu právnej úpravy právnych vzťahov, ktoré mali byť predmetom zmien a doplnení. Procesu predchádzala dôsledná analýza problémov aplikačnej praxe pri uplatňovaní platnej právnej úpravy z pohľadu zástupcov zainteresovaných strán, vrátane mimovládnych organizácií, a to tak zástupcov prijímateľov sociálnych služieb, ako aj poskytovateľov sociálnych služieb. V záujme vyváženej pohľadu na problémy aplikačnej praxe bola táto analýza doplnená aj identifikáciou problémových oblastí interpretácie a aplikácie platnej právnej úpravy zo strany zástupcov samosprávy na lokálnej a regionálnej úrovni. Zároveň v záujme expertného prístupu k príprave novely boli oslovení zástupcovia výskumných pracovísk (Inštitút pre výskum práce, sociálnych vecí a rodiny) i akademickej obce.

Na základe výstupov a záverov rokovaní pracovnej skupiny a tematicky zriadených pracovných podskupín (vzhlľadom na špecifický vecný obsah a rozsah pripravovanej právnej úpravy), odborní zamestnanci MPSVR SR pripravovali priebežne návrhy paragrafového znenia navrhovaných zmien a doplnení. Na základe vyššie uvedeného procedurálneho postupu bol realizovaný výstup, a to návrh zmien a doplnení zákona o sociálnych službách, ktorý možno považovať za konsenzuálny výstup partnerských iniciatív pre otvorené vládnutie, ktorý má za cieľ vytvoriť podmienky pre kvalitnú správu vecí verejných, čo

predpokladá spoluprácu a zapojenie verejnosti odbornej i laickej i do riešenia problémov náležitého koncipovania právnej úpravy sociálnych služieb.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ : Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Opatrenia:

1.4. Riešiť nedostatočné financovanie prijímateľov domácej opatrovateľskej služby u neverejných poskytovateľov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce, zástupcovia prijímateľov SS, poskytovatelia SS

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Priebežné plnenie:

- Implementačná agentúra MPSVR SR začala dňa 15. januára 2014 realizovať Národný projekt Podpora opatrovateľskej služby (ďalej len „NP POS“) . NP POS bol realizovaný v čase od januára 2014 do októbra 2015 s celkovou alokáciou 28 000 000 eur na území celej Slovenskej republiky s výnimkou územného obvodu Bratislavského samosprávneho kraja.
- Národný projekt bol financovaný z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Prioritná os 2 Podpora sociálnej inklúzie, Opatrenie 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity.
- Cieľom tohto národného projektu bolo umožniť poskytovať domácu opatrovateľskú službu (ďalej len „opatrovateľská služba“) väčšiemu počtu osôb odkázaných na pomoc inej osoby pri sebaobsluže a vytvoriť predpoklady rozšírenia poskytovania opatrovateľskej služby aj do regiónov resp. obcí, ktoré doteraz reálne tento druh sociálnej služby – opatrovateľskú službu poskytovali len v obmedzenom rozsahu alebo vôbec. Projekt zvýšil dostupnosť opatrovateľskej služby pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, s nepriaznivým zdravotným stavom a pre seniorov a zároveň podporil ich zotrvanie v prirodzenom prostredí v rodine a komunite a prispel ku zníženiu dopytu po inštitucionálnej starostlivosti. Cieľom národného projektu bola aj podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom podpory novovytvorených pracovných miest pre opatrovateľky/opatrovateľov.
- Realizáciou NP POS sa zvýšil počet klientov opatrovateľskej služby o tých, ktorým sa doteraz neposkytovala opatrovateľská služba o 3 584 osôb a na druhej strane sa vytvorili nové pracovné miesta pre opatrovateľov/opatrovateľky v počte 3 620 Projektom sa pomohlo zabezpečiť dostupnosť opatrovateľskej služby pre odkázané fyzické osoby, a to prostredníctvom pomoci obciam, ktoré doteraz z finančných dôvodov opatrovateľskú službu neposkytovali alebo ju poskytovali len v nevyhnutnej miere a . neverejným poskytovateľom opatrovateľskej služby, u ktorých zabezpečujú obce poskytovanie opatrovateľskej služby pre svojich obyvateľov.
- Komisia pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje pre Prioritné osi 2, 3 a 4 schválila zámer Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby aj v programovom období 2014-2020. Zámerom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

je zabezpečiť aj naďalej podporu rozvoja opatrovateľskej služby prostredníctvom národného projektu aj v novom programovom období.

- Nasledujúci Národný projekt Podpora opatrovateľskej služby podporený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje; Prioritná os 4 Sociálne zabezpečenie; Špecifický cieľ: 4.2.1. Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť bude realizovaný po dobu 33 mesiacov na celom území Slovenskej republiky s celkovou výškou alokácie 49 892 538,62 eur, s predpokladaným počtom podporených pracovných miest opatrovateľiek/opatrovateľov 3 300. Realizátorom tohto národného projektu je Implementačná agentúra MPSVR SR, ktorá dňa 31.12.2015 uverejnila „Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí na zapojenie sa do Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby“.

- Hlavným cieľom Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby v rámci Operačného programu Ľudské zdroje je podporiť ďalší rozvoj domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania potrebe umiestňovania fyzických osôb odkázaných na pomoc inej osoby pri sebaobsluže do pobytových zariadení sociálnych služieb. Ambíciou projektu je umožniť poskytovanie opatrovateľskej služby väčšiemu počtu osôb odkázaných na pomoc inej osoby v prirodzenom domácom prostredí, zvýšiť dostupnosť opatrovateľskej služby, vytvoriť vhodné prostredie pre zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život, podporiť poskytovanie opatrovateľskej služby v tých lokalitách, ktoré ju neposkytujú z dôvodu nedostatku zdrojov a vytvoriť/udržať pracovné miesta a podporiť tým zamestnanosť vo všetkých regiónoch SR. V projekte boli vykonané rozsiahlejšie zmeny, ktoré vychádzali z implementačnej praxe z ukončeného národného projektu. Nanovo sa nastavili podmienky podpory tak, aby sa zabezpečila napríklad územná proporcionalita podpory podľa veľkosti samosprávnych krajov a zároveň príde aj k rozšíreniu aktivít na územie Bratislavského samosprávneho kraja. Nový projekt umožní aj väčšiu flexibilitu úväzkov opatrovateľiek tak, aby poskytovateľ mohol lepšie pokryť potreby opatrovaných. Výstupom projektu by mal byť, okrem samotného zabezpečenia výkonu opatrovateľskej služby, aj návrh systému zabezpečenia optimálnej finančnej podpory tejto sociálnej služby.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenia:

1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunit. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• Dňa 1 januára 2014 nadobudla účinnosť novela zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, vykonaná zákonom č. 485/2013 Z. z., ktorá vytvorila právne podmienky na podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb, s cieľom poskytovať komunitne orientované sociálne služby. Ide najmä o tieto úpravy:

- Zaviedli sa zmeny súvisiace s transformáciou pobytových sociálnych služieb na komunitné sociálne služby podporujúce proces deinštitucionalizácie s cieľom vytvoriť také podmienky, **aby klient zotrval čo najdlhšie v prirodzenom prostredí.**

Ide o nasledovné zmeny:

- zákonom sa stanovila kapacita a cieľová skupina vybraných pobytových zariadení sociálnych služieb, a to
 - o zariadenie podporovaného bývania: ľudia so zdravotným postihnutím vo veku od 16 do 65 rokov, maximálny počet klientov v jednom byte (6 osôb), maximálny počet bytových jednotiek v jednom bytovom dome (2 bytové jednotky),
 - o zariadenie pre seniorov: max. 40 klientov v jednom objekte – cieľ zariadenia sociálnych služieb rodinného typu,
 - o domov sociálnych služieb (DSS): max. 40 klientov v jednom objekte – cieľ zariadenia sociálnych služieb s charakterom dlhodobej starostlivosti, t.j. poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti a možnosť prijímať do už prevádzkovaných DSS s celoročným pobytom len plnoleté osoby a nemožnosť prijímať do DSS seniorov, do domova sociálnych služieb s celoročným pobytom nie je možné prijímať deti do 18 rokov veku (pre nich sú určené DSS s denným alebo týždenným pobytom),
 - o špecializované zariadenie: max. 40 klientov v jednom objekte – cieľ zariadenia sociálnych služieb s charakterom dlhodobej starostlivosti pre klientov so špecifickým zdravotným postihnutím (napr. Alzheimerova choroba, rôzne druhy demencií, organický psychosyndróm),
 - o pri sociálnej službe v rehabilitačnom stredisku sa obmedzuje lehota jej poskytovania na 3 mesiace s možnosťou predĺženia tejto lehoty len raz, rovnako o 3 mesiace, s cieľom rešpektovať povahu a účel tohto zariadenia poskytnutím sociálnej rehabilitácie- umožniť návrat do prirodzeného prostredia a zabrániť trvalému umiestňovaniu klientov do tohto typu zariadenia,
 - o nemožnosť rozširovania kapacít v domove sociálnych služieb, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach podporovaného bývania, ktoré vznikli pred 1.1.2014 a presahujú stanovenú kapacitu,
 - o nemožnosť registrácie nových celoročných pobytových zariadení typu domova sociálnych služieb (len denný a týždenný pobyt) a nemožnosť registrácie nových zariadení pre seniorov, zariadení podporovaného bývania, domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia presahujúceho zákonom stanovenú kapacitu,
 - o zavádzajú sa nové druhy sociálnych služieb a odborných činností (podpora samostatného bývania, služba včasnej intervencie, terénna sociálna služba krízovej intervencie, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím do 7 roku veku, preventívna aktivita, detailná úprava individuálneho plánu a zavedenie inštitútu kľúčového pracovníka (individuálny plán koordinuje, podporuje a sprevádza klienta), v záujme individualizácie poskytovanej sociálnej služby a jej prispôsobenia cieľom a potrebám prijímateľa so zapojením rodiny a komunity).

• Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v rámci vypracovaných a zverejnených Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 ustanovilo ako jednu z národných priorít „podporu prechodu prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť“. Predpokladom na dosiahnutie tejto priority je:

- podporovať a budovať vybrané druhy terénnych, ambulantných a pobytových služieb na komunitnej úrovni posilňujúcich nezávislý život (napr. zariadenia podporovaného bývania, podpora samostatného bývania), čo predpokladá ukončenie poskytovania pôvodných pobytových sociálnych služieb inštitucionálneho charakteru tak, aby prijímatelia/ľky celoročných pobytových služieb mohli opustiť pôvodné pobytové zariadenie,

- zvýšiť informovanosť odborníkov/čok a verejnosti prostredníctvom cielených kampaní o zámeroch a procese prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť.

• Na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb vypracúvajú a schvaľujú obce komunitný plán sociálnych služieb pre svoj územný obvod; na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov sociálnych služieb obcí vo svojom územnom obvode vypracúvajú a schvaľujú vyššie územné celky koncepciu rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode.

• K 31.12.2015 bol ukončený pilotný Národný projekt Podpory procesu deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb, ktorý bol zameraný na vytvorenie základných podmienok na úspešný prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie a podporenie procesu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb v desiatich zariadeniach sociálnych služieb na celom území SR. V rámci vzdelávania bolo vyškolených 409 účastníkov (najmä zamestnancov zariadení sociálnych služieb a prijímateľov sociálnych služieb, zamestnancov štátnej správy a územnej samosprávy), čím je príslušný ukazovateľ projektu naplnený na 102,25 % a zapojené zariadenia sú pripravené a zainteresované osoby sú vyškolené na proces transformácie a v súčasnosti pracujú na Transformačných plánoch svojich zariadení, aby sa mohli po zverejnení výzvy uchádzať o podporu z Integrovaného regionálneho operačného programu. Počas trvania aktivít Národného projektu experti vypracovali Manuál tvorby transformačných plánov a metodiku v jednotlivých kľúčových oblastiach v procese prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné- v oblasti podporovaného zamestnávania, poskytovania komunitných služieb, ale aj zmien fyzického prostredia. Dotknuté zariadenia sociálnych služieb sú v súčasnosti pripravené uchádzať sa o synergickú podporu v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu, ktorý je v riadiacej pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, a ktorý umožňuje poskytnúť finančnú podporu na výstavbu objektov spĺňajúcich kritériá pre poskytovanie sociálnych služieb na komunitnej úrovni.

• V programovom období 2014-2020 sa plánuje realizácia ďalších dvoch vzájomne previazaných Národných projektov zameraných na podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb. Kontinuálnu nadväznosť na prebiehajúci pilotný Národný projekt Podpory procesu deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb zabezpečí implementácia Národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov (NP DI – Fáza 1), ktorý bol dňa 09.06.2015 schválený na zasadnutí komisie pri Monitorovacom výbore a v súčasnosti prebieha príprava žiadosti o NFP.

Hlavnými aktivitami NP DI – Fáza 1 bude vzdelávanie manažmentu poskytovateľov a zriaďovateľov sociálnych služieb a príprava transformačných plánov, na ktorý plynulo nadviaže NP DI – Fáza 2, zameraný na vzdelávanie a prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v radoch zamestnancov a klientov sociálnych služieb.

• Rovnako ako pilotný Národný projekt Podpory procesu deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb aj v novom programovom období pripravované Národné projekty zamerané na podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb sú pripravované v synergii a nadväznosti na finančnú podporu v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu. Zapojiť sa do projektu NP DI – Fáza 1 v novom programovom období bude umožnené každému veľkokapacitnému pobytovému zariadeniu sociálnych služieb, ktoré o podporu pri procese deinštitucionalizácie prejaví záujem a bude spĺňať Hlavné zásady výberu

operácií pre Špecifický cieľ 2.1.1 v súlade s Integrovaným regionálnym operačným programom. Pre každé zapojené zariadenie sociálnych služieb bude vypracovaný monitoring pripravenosti na proces transformácie a vypracovaný približný časový harmonogram aktivít. Hlavná aktivita, ktorou je vzdelávanie a príprava transformačných plánov, bude prebiehať približne jeden až dva roky, preto aj predpokladaný počet zapojených zariadení sociálnych služieb je kvantifikovaný v ročných intervaloch. Po ukončení procesu vzdelávania manažmentu a prípravy transformačných plánov v rámci OP Ľudské zdroje financovaného z prostriedkov ESF budú zariadenia sociálnych služieb pripravené uchádzať sa o finančnú podporu z IROP a budú môcť vstúpiť do NP DI – Fáza 2, prostredníctvom ktorého budú systematicky vzdelávaní v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť zamestnanci zariadení sociálnych služieb samotní klienti zariadení sociálnych služieb. Predpokladaný počet zapojených zariadení sociálnych služieb do NP DI – Fáza 1 je približne 16 každoročne; spolu v období trvania národných projektov (72 mesiacov) sa teda predpokladá zapojenie približne 96 zariadení sociálnych služieb a vyšškolenie približne 576 vedúcich zamestnancov zariadení sociálnych služieb (cca 6 vedúcich zamestnancov z každého zariadenia).

1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia 2007 - 2013) je zameraný na pomoc osobám, ktoré žijú v riziku chudoby, sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo sú sociálne vylúčené. Primárne sa aktivity projektu zameriavajú na marginalizované rómske komunity, avšak projekt uplatňuje princíp „inkluzívnosti, nie však exkluzívnosti“, čo znamená, že služby sú v prípade potreby poskytované všetkým obyvateľom lokality, obce alebo mesta, kde sa TSP poskytuje. To znamená aj starším ľuďom a ich rodinám. Prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca v obciach (2011 – 2015) v rámci OP ZaSI sa v súčasnosti terénna sociálna práca realizuje vo viac než 291 lokalitách. Počet terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov k 30.03.2014 predstavoval spolu vyše 895 osôb a počet klientov, ktorým boli poskytnuté služby terénnej sociálnej práce dosiahol počet 83 000. Zameranie na rovnaké cieľové skupiny a ciele si stanovuje aj Operačný program Ľudské zdroje 2014- 2020, ktorý buď formou priamej podpory týchto osôb, alebo zvyšovaním dostupnosti a kvality služieb, celkovej sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov pomoci prostredníctvom preventívnych opatrení, vzdelávania, odbornej prípravy, výskumu, zdravotnej starostlivosti a pod. smeruje svoje aktivity osobám, ktoré žijú v riziku chudoby, sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo sú sociálne vylúčené.

- Realizáciou národného projektu v rokoch 2015 - 2019 sa zabezpečí kontinuita plánovaných aktivít a činnosti NP TSP končiaceho v roku 2015, ako aj ďalšie napĺňanie identifikovaných potrieb cieľových skupín. Národný projekt sa zameria na získanie poznatkov o možnostiach a schopnostiach samospráv zabezpečiť pokračovanie TSP vo vlastnej réžii, finančne participovať na jej realizácii, naplniť podmienky inštitucionálneho zaradenia TSP v obciach do systému sociálnych služieb a splniť zákonom stanovené podmienky. Inováciou v projekte je preverenie možnosti a testovanie spojenia dvoch národných projektov (NP TSP a

Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni) s legislatívnou podporou systematizácie a inštitucionálneho zaradenia jednotlivých služieb.

- Dňa 31. decembra 2015 bola na webovom sídle IA MPSVR SR vyhlásená výzva-oznámenie o možnosti zapojenia sa do národného projektu Terénna sociálna práca I. Predpokladaný počet všetkých zapojených obcí / subjektov je v počte 220 a očakávaný počet zamestnancov je cca 600 terénnych sociálnych pracovníkov a terénnych pracovníkov. Od 1. februára 2016 je terénna sociálna práca poskytovaná v 80 obciach a mestách a ďalšie výberové konania na pozície terénny sociálny pracovník a terénny pracovník sa realizujú bez odkladu.

1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Dňa 1. januára 2014 nadobudla účinnosť novela zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, vykonaná zákonom č. 485/2013 Z. z., ktorá vytvorila právne podmienky na podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb.

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v rámci vypracovaných a zverejnených Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 ustanovilo ako jednu z národných priorít „podporu prechodu prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť“.

- V súlade s § 13 ods.6 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou. Toto ustanovenie sa však uplatňuje podľa § 13 ods. 7 zákona o sociálnych službách v súlade s právom fyzickej osoby na výber formy poskytovanej sociálnej služby (ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou).

- V záujme podpory starostlivosti o fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v prirodzenom domácom prostredí zákon o sociálnych službách ustanovuje aj druh sociálnej služby- odľahčovaciu službu, ako sociálnu službu poskytovanú fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie podľa osobitného predpisu, s cieľom umožniť fyzickej osobe, ktorá opatruje nevyhnutný odpočinok na účel udržania jej fyzického zdravia a duševného zdravia a prevencie jeho zhoršenia.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenia:

1.3. Zvýšiť úroveň sociálnej ochrany neformálne opatrujúcich fyzických osôb tak, aby sa predchádzalo riziku ich chudoby a riziku sociálneho vylúčenia a zvýšila sa schopnosť členov rodín prevziať starostlivosť o starších rodinných príslušníkov.

Gestor: MPSVR SR

Termín plnenia: 2018

Priebežné plnenie:

Opatrenie sa vo vecnej pôsobnosti sekcie sociálnej a rodinnej politiky doposiaľ nezačalo realizovať.

1.5 Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VUC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v rámci vypracovaných a zverejnených Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 ustanovilo ako jednu z národných priorít „zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity“. Predpoklady na dosiahnutie tejto priority sú:

- podporiť rozvoj existujúcich a nových sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru (sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia, preventívna aktivita, terénna sociálna služba krízovej intervencie, domáca opatrovateľská služba, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, denné centrá, komunitné centrá, služba včasnej intervencie, podpora samostatného bývania, podporované bývanie, služby starostlivosti o dieťa do troch rokov veku a pod.), s dôrazom na služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže,

- prepojiť systém sociálnych služieb a zdravotnú starostlivosť do systému dlhodobej zdravotno- sociálnej starostlivosti, tak na úrovni komunitných, ako aj na úrovni pobytových služieb regionálneho charakteru v súlade s vládnymi dokumentami a inými strategickými dokumentami.

• Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v rámci vypracovaných a zverejnených Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 ustanovilo ako ďalšiu z národných priorít „podporu prechodu prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť“. Predpokladom na dosiahnutie tejto priority je:

- podporovať a budovať vybrané druhy terénnych, ambulantných a pobytových služieb na komunitnej úrovni posilňujúcich nezávislý život (napr. zariadenia podporovaného bývania, podpora samostatného bývania), čo predpokladá ukončenie poskytovania pôvodných pobytových sociálnych služieb inštitucionálneho charakteru tak, aby prijímatelia/ľky celoročných pobytových služieb mohli opustiť pôvodné pobytové zariadenie,

- zvýšiť informovanosť odborníkov/čok a verejnosti prostredníctvom cielených kampaní o zámeroch a procese prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť.

• Na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb vypracúvajú a schvaľujú obce komunitný plán sociálnych služieb pre svoj územný obvod; na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov sociálnych služieb obcí vo svojom územnom obvode vypracúvajú a schvaľujú vyššie územné celky koncepciu rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. Na podporu rozvoja služieb v komunite sa

využijú aj zdroje v rámci Integrovaného operačného programu a operačného programu Ľudské zdroje v novom programovom období.

1.6. *Zabezpečiť odbornú podporu, informácie a pomoc (vrátane finančnej podpory) rodinám a opatrovateľom (vrátane ich psychosociálnej podpory).*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V záujme podpory starostlivosti o fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v prirodzenom domácom prostredí zákon o sociálnych službách ustanovuje aj druh sociálnej služby- odľahčovaciu službu, ako sociálnu službu poskytovanú fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie podľa osobitného predpisu, s cieľom umožniť fyzickej osobe, ktorá opatruje nevyhnutný odpočinok na účel udržania jej fyzického zdravia a duševného zdravia a prevencie jeho zhoršenia.

- Novelou zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, vykonanou zákonom č. 485/2013 Z. z., sa s účinnosťou od 1. januára 2014 zaviedol nový druh sociálnej služby, ktorou je služba včasnej intervencie. Poskytuje sa dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a aj rodine tohto dieťaťa, nakoľko bez potrebnej pomoci môže dochádzať k ohrozeniu komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím a súčasne k riziku sociálneho vylúčenia dieťaťa a jeho rodiny V rámci tejto sociálnej služby sa poskytujú viaceré odborné činnosti, ako špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, vykonáva sa preventívna aktivita a stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím rôznymi metódami a technikami zameranými na senzorické a motorické stimulácie.

1.7. *Iniciovať a podporovať vzdelávacie a výcvikové programy pre neformálnych poskytovateľov zamerané na starostlivosť o starších ľudí, integrovaný prístup k zdraviu, pohodu a starostlivosť o starších ľudí, na sociálne a psychologické aspekty starnutia.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

Opatrenie sa vo vecnej pôsobnosti sekcie sociálnej a rodinnej politiky doposiaľ nezačalo realizovať.

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: *Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.*

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: *obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb*

Termín plnenia: 2014

Priebežné plnenie:

- Dňom 1. júla 2014 nadobudol účinnosť zákon č. 185/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa novelizoval aj zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Novou právnou úpravou sa zabezpečila previazanosť právnej úpravy poskytovania zdravotnej starostlivosti v právnych predpisoch v oblasti zdravotnej starostlivosti s právnou úpravou poskytovania zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie), ustanovenou v zákone o sociálnych službách. V tejto súvislosti sa upravila nová forma poskytovania zdravotnej starostlivosti, ktorou je ošetrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb poskytovaná v súlade so štandardnými ošetrovateľskými postupmi. Zo zdrojov verejného zdravotného poistenia je možné s účinnosťou od 1. júla 2014 uhrádzať 9 zdravotných výkonov ošetrovateľskej starostlivosti, poskytovaných týmito zariadeniami sociálnych služieb prostredníctvom ich zamestnancov, ktorí spĺňajú podmienky na výkon zdravotníckeho povolania. Ide o zákonom ustanovenú možnosť uzatvárania zmluvy o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti medzi zdravotnou poisťovňou a zariadením sociálnych služieb.

- MPSVR SR na základe záverov analýzy skutkového stavu a problémov aplikačnej praxe intenzívne komunikuje a spolupracuje s MZ SR ohľadom legislatívnych zmien, ktoré by uľahčili realizáciu ošetrovateľských výkonov v zariadeniach sociálnych služieb a ich uhrádzanie zo zdrojov verejného zdravotného poistenia. V súčasnosti sa rieši otázka možnosti úhrady zvýšeného rozsahu ošetrovateľských výkonov zdravotnej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia so súvisiacim zberom vstupných dát u poskytovateľov sociálnych služieb na účely analýzy finančných vplyvov navrhovaných zmien. Podľa vyjadrenia Ministerstva zdravotníctva SR k decembru 2015 uzatvorilo 11 zariadení sociálnych služieb zmluvy so zdravotnými poisťovňami o úhrade nákladov vybraných úkonov ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb.

7.5. Hmotná núdza a chudoba

Cieľ: Znížiť riziko chudoby a sociálneho vylúčenia

Priebežné plnenie:

- Vek patrí popri ekonomickej aktivite osôb, štruktúre či veľkosti domácností medzi najrizikovejšie faktory vytvárajúce profil chudoby. Podľa EÚ SILC 2014 bolo v riziku chudoby 12,6 % obyvateľov Slovenska, t. j. 659,3 tis. ľudí. V porovnaní s výsledkami EÚ SILC 2013 nastal mierny pokles, a to o 0,2 percentuálneho bodu. Podiel starších ľudí 65 + ohrozených rizikom chudoby sa medziročne takmer nezmenil a podľa posledných údajov bol na úrovni 6,2% (zdroj údajov EÚ SILC 2014, Štatistický úrad SR). Starší ľudia naďalej patria medzi rizikom chudoby významne ohrozenú cieľovú skupinu.

- V oblasti pomoci v hmotnej núdzi bol s účinnosťou od 1. januára 2014 prijatý nový zákon o pomoci v hmotnej núdzi (zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Zámerom nového zákona bolo zvýšenie adresnosti a efektívnosti poskytovania pomoci v hmotnej núdzi. Ako pozitívne opatrenie vo vzťahu k plneniu úloh vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia je potrebné uviesť, že predmetný nový zákon o pomoci v hmotnej núdzi v porovnaní s predchádzajúcim zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, ktorý upravoval poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi do 31.12. 2013, rozšíril podmienky pre vznik nároku na príspevok na bývanie aj pre okruh osôb, ktorým sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb pre seniorov.

- Nadalej bol v rámci nového zákona zachovaný pri posudzovaní hmotnej núdze ochranný princíp vo vzťahu k starším ľuďom, a to že u fyzickej osoby, ktorá dosiahla vek potrebný na nárok na starobný dôchodok sa neskúma možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Uvedeným osobám vzniká nárok na poskytovanie ochranného príspevku. Taktiež je potrebné uviesť, že za príjem sa na účely zákona o pomoci v hmotnej núdzi nepovažuje 25 % zo starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku podľa osobitného predpisu, zároveň dôchodcovi, ktorý získal obdobie dôchodkového poistenia viac ako 25 rokov, sa suma odpočítaných percent z príjmu na účely posudzovania hmotnej núdze a poskytovania pomoci v hmotnej núdzi, zvyšuje o 1 % priznaného starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku a vyplácaného starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku za každý ďalší rok dôchodkového poistenia získaného po 25 roku dôchodkového poistenia.
- Podľa dostupných administratívnych údajov k 31. decembru 2015 je v systéme pomoci v hmotnej núdzi evidovaných 5236 osôb vo veku 65+, t.j. 2,2 % z celkového počtu osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi.

7.6. Sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Cieľ: Podporovať sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Priebežné plnenie:

- Potreba zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím osobitnú starostlivosť je zakotvená a zvýraznená v dokumente na zabezpečovanie ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím¹ (ďalej len „Dohovor“) a jeho Opčnom protokole². Cieľom Dohovoru je presadzovať, ochraňovať a zabezpečiť plnohodnotný a rovný výkon ľudských práv a základných slobôd pre všetky osoby so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich dôstojnosti bez akejkoľvek diskriminácie na základe zdravotného postihnutia.

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 je strategickým dokumentom pre implementáciu Dohovoru v Slovenskej republike. Tvorba Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 vychádzala z Plánu práce vlády SR na rok 2013, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 708 z 19. decembra 2012. Dokument bol tvorený podľa čl. 4 ods. 3 Dohovoru, t.j. už v samotnom štádiu prípravy sa na jeho tvorbe podieľali reprezentatívne organizácie osôb so zdravotným postihnutím, zástupcovia sekundárnych kontaktných miest, ako aj zástupcovia samosprávy. Poslaním Národného programu je prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím uznaných Dohovorom a pokroku pri ich používaní. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 bol schválený uznesením vlády SR č. 25 z 15. januára 2014 a je zverejnený na webovom sídle Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky³.

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na podnet Výboru pre deti mládež a Výboru pre práva osôb so zdravotným postihnutím Rady vlády pre ľudské práva národnostné menšiny a rodovú rovnosť prevzalo na seba úlohu v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR a s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pripraviť návrh riešenia inštitucionálneho zabezpečenia verejnej ochrany práv detí a verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím, predložilo do legislatívneho procesu Návrh zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so

zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1.septembra 2015.

1) Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z. – Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím)

2) Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 318/2010 Z. z. – Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím)

3) <http://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/narodnyprogram-rozvoja-zivotnych-podmienok-osob-so-zdravotnym-postihnutim-roky-2014-2020.pdf>

Opatrenie:

Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

• Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Novelizáciou uvedeného zákona v roku 2014 sa prispelo k podpore sociálneho začlenenia starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie a to konkrétne týmito úpravami:

- zmena v § 18 ods. 3 - s účinnosťou od 1. januára 2015 sa odmena športového reprezentanta Slovenskej republiky za dosiahnuté výsledky na paralympijských hrách a deaflympijských hrách nepovažuje za príjem na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu,
- zmena v § 38 ods. 16 - s účinnosťou od 1. februára 2015 je možné poskytnúť peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje sociálna služba v útulku, domove na pol ceste, zariadení núdzového bývania alebo v zariadení podporovaného bývania,
- zmena v § 40 ods. 23 - s účinnosťou od 1. februára 2015 je možné poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie aj fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje pobytová sociálna služba v útulku, domove na pol ceste alebo v zariadení núdzového bývania.

Ministerstvo spravodlivosti SR

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Cieľ 2: Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, RTVS, vysoké školy a univerzity, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR v časopise Mladý záchranár Jar 2016, 6. ročník, ktorý sa distribuuje do škôl na Slovensku, uverejnila na str. 4-5 odkazy (detskou rečou) pre starých rodičov. Text sa začína slovami Milá babka, milý dedko a vnuci a vnučky upozorňujú starých rodičov na riziká, ktoré na nich číhajú ako slabšiu zraniteľnú spotrebiteľskú skupinu.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Odstránenie všetkých foriem násillia a diskriminácie starších ľudí je zásadnou požiadavkou i pri zabezpečovaní a poskytovaní sociálnej ochrany a podpory starších ľudí. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi má mnoho podôb (napr. fyzické, psychologické, emocionálne, finančné zneužívanie). Odborní zamestnanci v sociálnych službách sa musia naučiť rozoznávať zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi, najmä zo strany formálnych a neformálnych poskytovateľov doma, v komunite i v zariadeniach sociálnych služieb. Potreba zabezpečenia bezvýhradného dodržiavania ľudských práv klientov pri poskytovaní sociálnych služieb s akcentom na ich náležité sociálne začlenenie predpokladá aj vytvorenie právnych i skutkových podmienok na zabezpečenie efektívneho výkonu pôsobnosti MPSVR SR v oblasti hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb a výkonu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy,

podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Plnenie:

Ministerstvo spravodlivosti SR gestorovalo vládny návrh zákona č. 397/2015 Z. z. 13. novembra 2015, ktorým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Tento návrh podstatne posilní práva obetí násilia a aj domáceho násilia, ktoré je páchané na senioroch.

Novelou Trestného poriadku sa podstatne posilnili procesné práva obetí (poškodených - seniorov):

- Poškodenému sa písomne preloží rozsudok, trestný rozkaz, rozhodnutie o odvolaní, rozhodnutie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania a upovedomenie o hlavnom pojednávaní.

- Ak je oznamovateľom podľa § 196 poškodený, na jeho žiadosť sa mu písomne preloží aj písomné potvrdenie o prijatí trestného oznámenia. Preklad rozhodnutia a písomného potvrdenia o prijatí trestného oznámenia a ich doručenie zabezpečuje orgán, o ktorého rozhodnutie ide alebo ktorý prijal trestné oznámenie.

- Poškodený má právo sa kedykoľvek v priebehu trestného konania informovať o stave trestného konania. Informáciu poskytne orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorý vo veci koná; na tento účel sa poškodenému poskytnú potrebné kontaktné údaje. Informácia o stave konania sa neposkytne, ak by poskytnutím takej informácie mohol byť zmarený účel trestného konania.

- Právo na sprievod dôverníka:

Poškodený má právo, aby ho na úkony trestného konania sprevádzal dôverník.

Dôverníkom môže byť fyzická osoba spôsobilá na právne úkony, ktorú si poškodený zvolí. Dôverník poskytuje poškodenému potrebnú pomoc, najmä psychickú. Dôverník môže byť zároveň splnomocnencom poškodeného. Dôverníkom nemôže byť osoba, ktorá má v trestnom konaní postavenie sudcu, prokurátora, obvineného, obhajcu, svedka, znalca alebo tlmočníka. O skutočnostiach, o ktorých sa dôverník dozvedel v priebehu trestného konania, je povinný zachovávať mlčanlivosť.

Dôverník nemôže zasahovať do priebehu úkonu trestného konania.

Vylúčiť dôverníka z účasti na úkone trestného konania je možné len vtedy, ak by jeho účasť narúšala priebeh úkonu alebo ohrozila vykonanie tohto úkonu. Ak je dôverník vylúčený, poškodenému sa umožní, aby si zvolil iného dôverníka; to neplatí, ak ide o neopakovateľný úkon alebo neodkladný úkon alebo v prípade dokončenia už prebiehajúceho úkonu.

V závislosti od osobitných potrieb a osobných pomerov poškodeného a od druhu alebo povahy trestného činu poskytne orgán činný v trestnom konaní poškodenému informácie o

- možnostiach poskytnutia nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti,
- druhoch špecializovanej podpory vrátane psychologickej podpory, o ostatných druhoch podpory, ktorá sa mu môže poskytnúť a o náhradnom ubytovaní,
- postupoch týkajúcich sa podania trestného oznámenia a o postavení poškodeného v súvislosti s týmito postupmi,
- podmienkach poskytnutia ochrany v prípade hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia alebo značnej škody na majetku,
- podmienkach získania prístupu k právnemu poradenstvu alebo právnej pomoci,
- práve na tlmočenie a preklad,
- postupoch domáhania sa nápravy v prípade porušenia svojich práv v trestnom konaní zo strany orgánov činných v trestnom konaní,
- možnosti a podmienkach náhrady trov poškodeného.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Starší ľudia s nedostatočnou finančnou gramotnosťou sa stávajú ohrozenými vo finančnom prostredí a rozhodovaní sa v bežnom živote. Je nevyhnutné vzdelávať starších ľudí a poskytovať im potrebné informácie o spotrebiteľských právach a v súvislosti s ich finančnými záväzkami.

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Opatrenia:

Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Ministerstvo spravodlivosti SR v nadväznosti na stretnutie pracovnej skupiny na pôde Ministerstva spravodlivosti SR k reverzným hypotékam (Analýza existujúcich legislatívnych noriem upravujúcich fungovanie reverzných hypoték v zahraničí a skúseností s ich fungovaním - materiál číslo: MF/022730/2015-632) uskutočnené dňa 22. februára 2016 vyjadrilo stanovisko :

1. Po skúsenostiach z aplikačnej praxe, najmä v súvislosti so zabezpečovacím prevodom práva vo sfére spotrebiteľských záväzkov a v súvislosti s hromadným poškodzovaním práv seniorov, Ministerstvo spravodlivosti SR zásadne nesúhlasí s rozvíjaním právnej úpravy tzv. reverzných hypoték v slovenskom právnom poriadku.

2. Právny rámec tzv. reverznej hypotéky by bol založený na zmluvnom vzťahu, ktorého obsah by sa riadil všeobecnými zmluvnými podmienkami, ktoré by v neprospech seniora naformuloval finančný subjekt. Ani prípadne licencovanie finančného subjektu nie je garanciou toho, že všeobecné zmluvné podmienky by boli vyvážené a neobsahovali by zmluvné klauzuly, ktoré by spôsobili ekonomickú a právnu nevýhodnosť modelu pre seniora.

3. Z pohľadu právnych následkov možného rozvíjania a následného potenciálneho uplatňovania právnej úpravy tzv. reverzných hypoték v slovenskom právnom poriadku vymedzujeme najmä tie najzávažnejšie, ktoré možno zhrnúť nasledovne:
 - a. Kontrahovanie tzv. reverzných hypoték zásadne naruší medzigeneračné vzťahy rodičov a detí, resp. iných blízkych osôb a s tým spojenú prirodzenú osobnú starostlivosť pre prípad dožitia s následným dedením majetku seniora – uvedené narušenie môže viesť až k medzigeneračným konfliktom a nárastu sporov spolu s enormným tlakom na súdnu sústavu a rovnako infraštruktúru sociálnej pomoci. V konečnom dôsledku by senior a jeho potencionalni dedičia stratili rodinný majetok a poskytovateľ tzv. reverznej hypotéky by nadobudol majetok výhodne. Medzigeneračný konflikt by v konečnom dôsledku spôsobil, že senior by bol odkázaný na sieť sociálnej starostlivosti;
 - b. Reverzné hypotéky bez ohľadu na ich formu vyvolajú vážny dopad na uplatňovanie pravidiel dedenia, keďže ich účinkom bude buď obídienie pravidiel dedenia alebo zaťaženie dedičstva. Je nepredstaviteľné, aby sa v dedičskom konaní vyporiadavali pasíva poručiteľa v desiatkach tisíc eur, keď dedičia môžu iba obmedzene odmietnuť dedičstvo, a aj to len ako celok, prípadne dedičstvo ako celok prenechať veriteľom na úhradu dlhov. Je preto zrejmé, že reverzné hypotéky nielenže sťažia dedenie, podporia rozpad medzigeneračných väzieb spoločností a uplatňovanie pravidiel dedičského práva, ale je možné sa domnievať, že závažným spôsobom zaťažia štát v rámci nadobúdania a správy odúmrti, resp. zbavia potenciálnych dedičov dedenia akéhokoľvek majetku.
 - c. Osobitne závažné dopady reverzných hypoték možno prezumovať vo sfére správy nehnuteľností a vytvorenia de facto nájomných vzťahov seniorov v prípade, ak bude hypotéka založená na prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Možno očakávať pomerne komplikované právne spory, ktoré môžu narásť čo do počtu geometrickým radom, a to nielen medzi novým vlastníkom nehnuteľnosti a seniorom (bývalým vlastníkom), ale aj medzi jednotlivými vlastníkmi, napríklad ak pôjde o správu bytov v bytovom dome.
 - d. Nárast právnych sporov so zásadným dopadom na súdnu sústavu možno očakávať vo všetkých prípadoch uvedených ad. a) až c). Ako príklad uvádzame spory potenciálnych dedičov o platnosť spotrebiteľskej zmluvy o reverznej hypotéky, spory o tom, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, spory o plnenie v prípade oboch variantov reverznej hypotéky a pod.

S ohľadom na uvedené Ministerstvo spravodlivosti SR **nemôže podporiť iniciatívy týkajúce sa reverzných hypoték a zastáva stanovisko**, že možnosti poskytovania reverzných hypoték je potrebné na báze precizovania alebo rozšírenia úpravy § 53 ods. 7 Občianskeho zákonníka vo všetkých do úvahy pripadajúcich variantoch **zakázať**.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: *V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.*

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSVaR, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Plnenie:

Zvyšovanie kvality vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania a rozvíjanie existujúcich príležitostí na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku je jednou z priorít Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Motivovanie ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu a jasnejšie zameranie vzdelávacích programov na aktuálne požiadavky trhu práce v súčasnosti adresuje prebiehajúci národný projekt *Ďalšie vzdelávanie a poradenstvo pre dospelých ako nástroj lepšej uplatniteľnosti na trhu práce* (www.cvanu.sk). Výstupy a zistenia z tohto projektu, ktorý končí koncom roka 2015, budú využité a zapracované v procese tvorby nového zákona o celoživotnom vzdelávaní. Tento zákon bude vyššie uvedené ciele systémovo riešiť. Zvýšeniu dostupnosti informácií a lepšej orientácii záujemcov o ďalšie vzdelávanie napomôžu určite aj plánované vylepšenia *Informačného systému ďalšieho vzdelávania* (<http://isdv.iedu.sk/>), ktoré sú taktiež súčasťou pripravovaného zákona.

MŠVVŠ SR komunikuje s univerzitami tretieho veku pri určovaní priorít a tvorbe štúdiijných programov. Informácie o možnostiach celoživotného vzdelávania sú poskytované aj počas informačných aktivít, napríklad v rámci Týždňa celoživotného učenia. Nová výzva, z *operačného programu Ľudské zdroje*, so zameraním na ďalšie vzdelávanie, by mala byť zverejnená v mesiaci marec 2016.

Cieľ 2: *Legislatívne ukotviť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí do vzdelávacieho systému Slovenskej republiky.*

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Národný ústav celoživotného vzdelávania v SR, univerzity a vysoké školy, základné školy, stredné školy

Termín plnenia: 2014 – 2015

Plnenie:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zohľadňuje pri príprave zákona o celoživotnom vzdelávaní zapracovanie problematiky vzdelávania starších občanov do príslušného právneho predpisu. Národný ústav celoživotného vzdelávania ako priamo riadená organizácia ministerstva, organizoval v mesiaci máj 2015 v Bratislave workshop k vecnému návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní s cieľovou skupinou seniorov. Účelom workshopu bolo mapovať požiadavky cieľovej skupiny v oblasti, ktorú má nový zákon upravovať a získať cenné podnety, ktoré budú v ďalšom procese jeho tvorby reflektované. Na

workshope sa zúčastnili zástupcovia Asociácie univerzít tretieho veku na Slovensku, Centra ďalšieho vzdelávania UK Bratislava, Inštitútu celoživotného vzdelávania STU Bratislava a Jednoty dôchodcov na Slovensku.

Cenné informácie o skutočnej úrovni kompetencií dospelých populácie na Slovensku priniesli výsledky Programu medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých (PIAAC). PIAAC je reprezentatívnym zisťovaním zručností a schopností v oblastiach čitateľskej, matematickej a digitálnej gramotnosti. Jeho výsledky pomáhajú pri formulovaní národných i regionálnych priorít v oblasti vzdelávania dospelých. V špecifickejšej vekovej skupine starších ľudí je, aj na základe tohto výskumu, národnou prioritou číslo jeden zlepšovanie digitálnej gramotnosti.

Cieľ 3: *Finančne zabezpečiť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí.*

Gestori: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR, AZZZ, ZMOS, univerzity a vysoké školy, príslušné agentúry

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

V súčasnosti prebiehajú rokovania o možnostiach financovania jednotlivých iniciatív. Výsledky PIAAC-u by v budúcnosti mohol riešiť samostatný národný projekt. Pri adresovaní regionálnych výziev sú alternatívnym prístupom dopytovo orientované projekty financované z prioritnej osi Vzdelávanie operačného programu Ľudské zdroje. Takýto prístup však predpokladá intenzívnejšie zapojenie samospráv. Východiskom je v tomto prípade regionálna analýza výsledkov PIAAC-u, ktorú ministerstvo plánuje prezentovať v septembri, v rámci Týždňa celoživotného učenia (www.tcu.sk). Týždeň celoživotného učenia je projekt, ktorý sa snaží upozorniť na význam celoživotného učenia prostredníctvom prednášok, workshopov a diskusií po celom Slovensku. Projekt prebieha pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Cieľ 4: *Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.*

Gestori: MF SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zároveň pracuje na napĺňaní cieľov zlepšenia digitálnej a finančnej gramotnosti, v súčinnosti s ďalšími orgánmi štátnej správy. Zástupcovia odboru celoživotného vzdelávania iniciovali dňa 19.6.2015 stretnutie so zástupcami odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska (NBS). Následne, dňa 8.7.2015 prebehlo ďalšie stretnutie, na ktorom sa okrem zástupcov oboch uvedených odborov zúčastnili aj zástupcovia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Ako prvý krok, pri dosahovaní stanoveného cieľa zlepšovania finančnej gramotnosti starších ľudí bol identifikovaný návrh metodiky vzdelávania v tejto oblasti. NBS pripravila na základe skúseností z podnetov občanov prvý návrh tém, ktorým by sa metodika obsahovo mala venovať. Zúčastnení sa zhodli, že zlepšovanie finančnej gramotnosti ide ruka v ruku so zlepšovaním digitálnej gramotnosti. Oba ciele sú súčasťou Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020, bolo by preto výhodné tieto témy presadzovať a riešiť v súčinnosti a využiť synergický efekt.

Za týmto účelom bolo k spolupráci prizvané aj Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ktoré je spoločne s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky gestorom Cieľa číslo 4, z kapitoly 6.2.4 NPAS – zvyšovať digitálnu gramotnosť starších ľudí. V tejto súvislosti bude oslovená príslušná sekcia, zodpovedná za informatizáciu spoločnosti. V oblasti finančnej gramotnosti sa MF SR bude podieľať na tvorbe metodiky. Intenzívne stretnutia zodpovedných orgánov štátnej správy s cieľom naplňania úloh z Národného programu aktívneho starnutia budú ďalej pokračovať aj v najbližšej dobe.

Zvyšovanie digitálnej gramotnosti v cieľovej skupine starších ľudí prebieha už aj v súčasnosti, na univerzitách tretieho veku. Vzdelávacích programov zameraných na IKT sa v akademických rokoch 2014/2015 a 2015/2016 zúčastnilo spolu vyše 1600 študentov. Rozsah týchto programov je rôzny, od jedného až do troch rokov.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky sa podieľa aj na plnení iných cieľov Národného programu aktívneho starnutia napriek tomu, že nie je gestorom ani spolupracujúcim subjektom pri plnení stanovených úloh:

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násilium voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

Gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Univerzity tretieho veku majú študijné programy zamerané na právne aspekty seniorského veku. Ide o dvojročné alebo trojročné vzdelávacie programy.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

O možnostiach uplatnenia sa v rámci dobrovoľníckej práce informujú aj niektoré univerzity tretieho veku. Napríklad na Univerzite tretieho veku Žilinskej univerzity majú všetci študenti prvého ročníka jednu prednášku venovanú dobrovoľníctvu.

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Opatrenie:

Podpora aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.

Termín: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Univerzity tretieho veku ponúkajú vzdelávacie programy zamerané na zdravý životný štýl, ponúkajú tréningy pamäte a rôzne relaxačné techniky.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Opatrenie

1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácií a sociálnemu vylúčeniu.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Väčšina univerzít tretieho veku ponúka študijné programy zamerané na dejiny umenia (výtvarné umenie, divadlo, hudba...). V mnohých prípadoch je výučba doplnená návštevou kultúrnych ustanovizní.

Ministerstvo vnútra SR

Oblasť 5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: 1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Stav plnenia: Úloha sa plní priebežne.

Policajný zbor v roku 2014 prijal opatrenia (rozkaz prezidenta Policajného zboru č. 86/2013 na zamedzenie protiprávnej činnosti voči seniorom na predajných akciách), ktorými sa sprísnil dohľad a sankcie pri predaji tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré mali manipulatívny a nátlakový charakter. Opatreniami sa sprísnil najmä dohľad nad ochranou verejného poriadku, zabezpečilo sa monitorovanie prípadnej protiprávnej činnosti usporiadateľov a predajcov na predajných akciách, zefektívnila a najmä sa zintenzívnila spolupráca so Slovenskou obchodnou inšpekciou ako všeobecným orgánom trhového dozoru pri ochrane spotrebiteľa na vnútornom trhu. Táto spolupráca mala veľký význam v prípadoch marenia výkonu kontroly pracovníkmi Slovenskej obchodnej inšpekcie zo strany usporiadateľov a predávajúcich na predajných akciách. Prijaté opatrenia mali v konečnom dôsledku pozitívny preventívno-bezpečnostný charakter a kontrolný charakter, čo sa prejavilo najmä v celkovom znížení počtu predajných akcií s nátlakovými a nekalými obchodnými praktikami, ktoré boli cielene zamerané na seniorov. V sledovanom období bola prijatá príslušná absentujúca legislatíva zameraná na ochranu spotrebiteľa. Príslušné orgány dozoru cieľavedome rozbehli informačnú kampaň pre seniorov zameranú na informovanie a zvýšenie povedomia verejnosti ako sa brániť voči nekalým obchodným praktikám na predajných akciách. Policajný zbor zintenzívnil preventívnu činnosť zameranú na ochranu spotrebiteľov na predajných akciách v spolupráci s viacerými zainteresovanými subjektmi pôsobiacimi v oblasti ochrany seniorov.

K problematike nátlakových predajných akcií a nekalých obchodných praktík Policajný zbor v spolupráci s odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky vydal najmä pre seniorov informačné letáky, ktoré boli distribuované jednotlivým útvarom Policajného zboru za účelom ich využitia na úseku komplexnej prevencie v boji proti uvedenej kriminalite a protiprávnej činnosti. Letáky sú verejnosti prístupné na <http://www.minv.sk/?seniori>.

Policajný zbor na webovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prístupnej širokej verejnosti zverejnil pod odkazom <http://www.minv.sk/?podvody-na-senioroch> informácie týkajúce sa najnovších foriem páchania trestnej činnosti páchanej na senioroch.

Prijaté opatrenia splnili svoj účel a z dôvodu ďalšej neúčelnosti predmetného rozkazu prezident Policajného zboru rozhodol o jeho zrušení bez náhrady.

Policajný zbor v roku 2015 sumarizoval na celoslovenskej úrovni prípady hlásenia nekalých obchodných praktík a nátlakových predajných akcií. V súvislosti so sledovaním tzv. špecifickej trestnej činnosti páchanej na senioroch, do ktorej možno zahrnúť v závislosti

od trestno-právnej kvalifikácie skutku ekonomickú kriminalitu (podvod, sprenevera), majetkovú kriminalitu (krádež) a násilnú kriminalitu (lúpež, porušovanie domovej slobody, nátlak) je možné konštatovať, že tento druh kriminality je páchaný sofistikovaným a organizovaným spôsobom, cielene na senioroch, pod rôznymi vymyslenými legendami. Nakoľko seniori túto trestnú činnosť neoznamujú vykazuje určitý stupeň latentnosti. Najčastejšie používané legendy sú uvedené na

http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/podvody_na_senioroch/najcastejsie-pouzivane-legendy-pachatelov.pdf.

Policajti služby kriminálnej polície za účelom eliminácie špecifickej kriminality pravidelne uskutočňujú celoslovenské inštruktážno-metodické zamestnanie pre príslušníkov Policajného zboru s cieľom výmeny teoretických vedomostí a praktických skúseností, ako aj optimálnych postupov zameraných na jej efektívne odhaľovanie a objasňovanie.

Policajný zbor zefektívnil a zintenzívnil medzinárodnú spoluprácu (najmä s políciou Českej republiky) v oblasti výmeny informácií o nových spôsoboch páchania špecifickej kriminality, o potenciálnych páchatel'och, ako aj najnovších spôsoboch páchania.

V súvislosti s prípravou novelizácie Trestného zákona Policajný zbor inicioval zaradenie termínu chránená osoba do kvalifikovaných skutkových podstát trestného činu podvodu a krádeže za účelom stanovenia vyššieho trestu pre páchatel'ov trestnej činnosti páchanej na senioroch.

Policajný zbor spracoval za obdobie rokov 2012 až 2014 Správu o kriminalite páchanej na senioroch, ktorá má byť prerokovaná na októbrovom zasadnutí Rady vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie.

Spôsob informovania verejnosti o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách :

Odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR pod heslom „brániť sa oplatí“ pravidelne realizovali školenia seniorov po celom Slovensku, na ktorých seniorov nabádali k zvýšenej ostražitosťi a upozorňovali na časté podvodné praktiky páchatel'ov, objasňovali seniorom problematiku pôžičiek a podvodov nebankových subjektov. Prítomní odborníci seniorom radili ako postupovať pri podaní trestného oznámenia, pri žiadosti o náhradu škody, pri odstúpení od zmluvy a pod.

Odborníci zaoberajúci sa témou kriminality páchanej na senioroch navštívili seniorov a viedli diskusie na témy „Ako sa brániť proti nekalým praktikám nebankových subjektov a následným exekúciám“ (Bánovce nad Bebravou, Humenné), spolu s OZ Seniorské informačné centrum sa realizovalo stretnutie spojené s prednáškou na tému: „Ako sa brániť pred úžerníckymi praktikami nebankovým subjektom a následným exekúciám“. Taktiež sa venovali nekalým praktikám podomových predajcov. „ Ako sa nestáť obeťou“ (Rožnava). „Ako predchádzať podvodom páchaným na senioroch“ súčasťou tejto diskusie bolo aj násilie páchané na starších osobách (Bratislava) stretnutie organizovala Jednota dôchodcov na Slovensku a Seniorské informačné centrum.

O tom ako predchádzať násiliu na senioroch večer v relácii „Poradíme vysvetlíme – pomoc starším“ porozprávala prezidentka fóra pre pomoc starším p. Ľubica Gálisová a Jozef Halcin. V éteri rádia Rádio Regina - Štúdio Banská Bystrica (RTVS) riaditeľ odboru prevencie kriminality MV SR hovoril o pomoci seniorom a ochrane pred ich zanedbávaním.

V spolupráci so štátnou tajomníčkou Monikou Jankovskou z MS SR a riaditeľom odboru prevencie kriminality MV SR sa pripravilo stretnutie určené najmä seniorom na témy ako sa brániť nekalým praktikám a ako sa nestáť obeťou podvodníkov a zlodejov. (Zichihó Kaštieľ, Divín).

Počas 15. ročníka Dní vidieka v Parlamente, sa diskutovali na tému "Brániť sa oplatí" so seniormi štátna tajomníčka MS SR Monika Jankovská spolu s riaditeľom odboru prevencie kriminality MV SR.

Pokračovanie v kampani proti "Podvodníkom na senioroch". V rámci kampane sme predstavili rady "Ako sa nestáť obeťou podvodníkov a zlodejov" členom Slovenského zväzu telesne postihnutých (Kuchyňa).

Ciel': 1.5. *Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „bezpečná jeseň život“ a projekty na regionálnej úrovni)*

Gestor: MV SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Stav plnenia: Úloha sa plní priebežne.

Príslušníci Policajného zboru v rámci plnenia úloh na úseku prevencie realizujú rôzne aktivity a opatrenia s cieľom zvyšovania bezpečnosti, ochrany života, zdravia a majetku a prevencie viktimácie seniorov. Pri plánovaní a uskutočňovaní preventívnych aktivít príslušníci Policajného zboru spolupracujú s obcami, cirkevným zbormi, klubmi dôchodcov, domovmi dôchodcov, občianskymi združeniami a inými subjektmi. Policajní preventisti venujú pozornosť aj osamelo žijúcim seniorom a starším ľuďom bez sociálnych väzieb.

Za účelom eliminácie trestnej činnosti páchanej na senioroch a efektívnej prevencie neustále prebieha medzi zainteresovanými službami Policajného zboru spolupráca pri príprave a realizácii preventívnych opatrení a aktivít. Na celoslovenskej úrovni príslušníci Policajného zboru uskutočňujú preventívny projekt Bezpečná jeseň života. Formou besied a rozhovorov poskytujú seniorom rady a odporúčania ako prechádzať tomu, aby sa stali obeťou podvodníkov, obeťou majetkovej trestnej činnosti a násilnej trestnej činnosti. Súčasťou projektu je propagačný materiál (leták) obsahujúci nielen odporúčania na zvýšenie ich vlastnej bezpečnosti pred negatívnymi sociálno-patologickými javmi, ale aj prehľad dôležitých kontaktov pre prípad, keď sa senior ocitne v situácii, kedy potrebuje pomoc. V roku 2014 sa uskutočnilo v rámci projektu 404 stretnutí s účasťou 19 291 seniorov. V roku 2015 bolo zrealizovaných 236 stretnutí s účasťou 10 295 seniorov. Okrem uvedeného projektu príslušníci Policajného zboru realizujú vlastné preventívne aktivity na regionálnej úrovni.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave organizuje niekoľkokrát ročne v rámci projektu KRIMI-INFO stánok v nákupných centrách mesta Bratislava informačno-osvetovú preventívnu akciu zameranú na predchádzanie trestnej činnosti, nadviazanie užšej spolupráce s políciou a informovanie o možnej ochrane zdravia a majetku občanov vrátane seniorov.

Policajti služby kriminálnej polície vykonávali lektorskú činnosť na preventívnych aktivitách uskutočnených pre seniorov (besedy, školenia, posedenia) organizovaných občianskym združením Fórum pre pomoc starším, obcami a mestami za účelom informovania o najnovších legendách, ktoré páchatelia používajú pri páchaní špecifickej kriminality na senioroch.

Na úseku ochrany majetku, hlavne bytov a rodinných domov a prevencie viktimácie majetkovej trestnej činnosti Policajný zbor spolupracuje s občianskym združením Bývajme bezpečne pri tvorbe televízneho seriálu „Bývajme bezpečne“, ktorý je vysielaný regionálnymi televíznymi stanicami po celom Slovensku.

Hovorcovia Policajného zboru prostredníctvom celoslovenských i regionálnych médií priebežne počas roka poskytujú informácie a upozornenia preventívneho charakteru smerované práve k starším občanom, ktorí sa mnohokrát stávajú obeťami podvodníkov a zlodejov. Informácie boli poskytované celoročne, aktuálne podľa potreby, vo zvýšenej miere v období sviatku všetkých svätých, ako aj v predvianočnom čase.

Rada vlády SR pre prevenciu kriminality podporila v roku 2015 nasledovné projekty:

- Projekt Človek človeku človekom: Stretnutia na tému „Šmejdi 09/2015-11/2015 (Vranov n/T), Medzany, Nižná Šebastová, Sačurov + leták Šmejdi s informáciami pre seniorov. Interaktívne vzdelávanie.
- Projekt Športom proti kriminalite, prednáška na tému „Kriminalita a seniori“. Obec Malé Hoste.
- Projekt vidieť a byť videný - III. Etapa. Prednášky pre seniorov v zariadeniach pre seniorov na tému dopravná bezpečnosť.
- Projekt seniori bezpečne: Prednášky a besedy na tému správania sa počas pobytu na cestných komunikáciách. Rozdali sa informačné letáky a reflexný pásik s logom Mestskej polície.
- Bezpečnostná retiazka II rozšírenie bezpečnosti mesto Špišská Nová ves.

Oblasť 6.2.1. Vekový manažment

Cieľ: 4 Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu.

Spôsob plnenia: Vypracovať minimálny rozsah žiaducich pravidiel správania sa zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) pri aplikácii vekového manažmentu a indikátorov ich plnenia. Aplikovať tieto pravidlá vo všetkých organizáciách a spoločnostiach, kde ako zamestnávateľ alebo dominantný akcionár vystupuje štát alebo samospráva. Odporučiť dodržiavanie týchto pravidiel širokej zamestnávateľskej verejnosti. Prerokovať s Konfederáciou odborových zväzov Slovenskej republiky, aby jednotlivé odborové zväzy a organizácie uplatňovali v rámci kolektívnych vyjednaní tieto požiadavky. Zvážiť bonifikáciu zamestnávateľov, ktorí budú dobrovoľne tieto požiadavky akceptovať.

Gestor: MPSVR SR a MV SR

Termín: vypracovanie žiaducich pravidiel a indikátorov ich plnenia do 30.6.2015, aplikácia týchto pravidiel subjektmi vo verejnej správe do 01.01.2016, rozhodnutie o možnej bonifikácii zamestnávateľov do 31.12.2016

Za rezort Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nie je možné predmetné úlohy vyhodnotiť, nakoľko Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky k dnešnému dňu nevypracovalo minimálny rozsah žiaducich pravidiel a indikátorov ich plnenia z dôvodu priebežného plnenia iných opatrení vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020.

Oblasť 6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky

Cieľ 1: Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cielenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Gestor: inšpektoráty práce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Stav plnenia: Úloha sa priebežne plní

Oddelením inšpekcie práce a požiarneho dozoru sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR, ako orgánu inšpekcie práce ministerstva bolo v roku 2014 a v roku 2015 vykonaných 5 kontrol v útvaroch ministerstva, pri ktorých nebolo zistené porušenie predpisov v oblasti diskriminácie zamestnancov starších ako 50 rokov a ich bezpečné a zdravé pracovné podmienky a ani porušenie právnych predpisov a tejto oblasti. V období rokov 2014 a 2015 k uvedenej problematike inšpekcia práce ministerstva nezaznamenala žiaden podnet.

Oblasť 7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Opatrenia:

- *dopravná osвета seniorov zameraná na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke,*
- *vzdelávať seniorov ako sa správať v premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, ako dodržiavať predpisy cestnej premávky s dôrazom na počty nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku,*
- *dopravná osвета seniorov formou prednášok o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky SR.*

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR,

Termín plnenia: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011-2020“.

Stav plnenia: Úloha sa plní priebežne

Príslušníci Policajného zboru v rámci plnenia úloh na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a prevencie vykonávajú počas výkonu služby dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. Podľa aktuálnej situácie Policajný zbor realizoval dopravno-bezpečnostné akcie, spoločný výkon služby, osobitné kontroly so zameraním na nemotorových účastníkov a chodcov. Preventívne aktivity sa uskutočňovali priamo v cestnej premávke, ako aj formou prednášok a besied v zariadeniach združujúcich seniorov.

Vzdelávanie seniorov, ako sa správať v cestnej premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, povinnosť dodržiavania predpisov cestnej premávky, informovanie o počtoch nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku zabezpečujú na stretnutiach predovšetkým policajní preventisti. Seniorov upozorňovali nielen na nevyhnutnosť bezpečného správania v cestnej premávke, ale aj na potrebu vnímania aktuálneho zdravotného stavu a fyzickej kondície, ktoré majú zásadný vplyv na chovanie seniora v cestnej premávke. Odporúčali zväziť napríklad jazdu na bicykli, či autom v dopravných špičkách, alebo za zníženej viditeľnosti. Zvýšenú pozornosť, zameranú na povinnosť nosenia reflexných prvkov a bezpečnostného reflexného odevu chodcami a cyklistami za zníženej viditeľnosti venoval Policajný zbor obdobiu prichádzajúcej jesene a v jarnom období. Osveta seniorov a výučba bezpečného správania sa v cestnej premávke prebiehala aj prostredníctvom regionálnych aktivít.

Policajný zbor informoval podľa aktuálnej situácie širokú verejnosť o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky v Slovenskej republike. Hovorcovia

Policajného zboru poskytovali informácie prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov (celoslovenské televízie, regionálne televízie), printových periodík, internetových médií, webovej stránky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ako aj prostredníctvom miestnych a obecných rozhlasov.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky nie je priamym nositeľom úloh vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 predmetného programu.

Rezort diplomacie venuje oblasti zabránenia diskriminácii na základe veku náležitú pozornosť v rámci spolupráce s medzinárodnými organizáciami a inštitúciami a podporuje všetky aktivity zamerané na podporu aktívneho starnutia. V tejto súvislosti informujeme, že do augusta 2015 generálna riaditeľka sekcie medzinárodnoprávnej a konzulárnej pani Barbara Illková ako tajomníčka Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a členka Rady vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie počas jej mandátu (do augusta 2015) zabezpečovala plynulú výmenu informácií medzi oboma poradnými orgánmi vlády Slovenskej republiky.

V rámci dotačného mechanizmu *Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd* v gescii rezortu zahraničných vecí a európskych záležitostí sú kontinuálne podporované projekty zamerané na predchádzanie diskriminácie na základe veku. Medzi takéto projekty patrili v roku 2015 napríklad projekt „Senior Ombudsman - celoslovenská sieť“ občianskeho združenia Spoločnosť ochrany spotrebiteľov a podujatie „Senior roka - Vzácní ľudia medzi nami“ zamerané na ocenenie aktívnych seniorov, ktoré realizovalo občianske združenie Fórum pre pomoc starším. Slávnostné odovzdávanie cien seniorom za osobnej účasti ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky sa konalo dňa 7. decembra 2015 v Bojniciach.

Ministerstvo zdravotníctva SR

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 1: *Znížiť úmrtnosť na srdcovocievne ochorenia.*

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Slovensko bolo prijaté Svetovou zdravotníckou organizáciou do siete krajín plniacich program *CINDI* (Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Prevention) - Celospoločenský integrovaný program intervencií proti neinfekčným chorobám. V rámci tohto programu boli v 36. okresoch Slovenska zriadené pri Regionálnych úradoch verejného zdravotníctva "*Poradne zdravia*" zamerané na znižovanie *rizikových faktorov* životného štýlu. Zámerom Poradenských centier zdravia je zvyšovať záujem obyvateľov o vlastné zdravie, poznávanie zdravotných rizík a vlastnými silami predchádzať vzniku chronických neinfekčných chorôb a to najmä srdcovo-cievnych (vysoký krvný tlak, srdcová či mozgová príhoda), chorôb látkovej premeny (obezita, cukrovka, poruchy metabolizmu tukov) a chorôb nádorových.

Riziko vzniku srdcovo-cievnych ochorení je zvýšené nedostatkom pohybovej aktivity. Preto Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR, pod gestom RÚVZ Banská Bystrica, realizovali od 23. marca do 14. júna už 6. ročník celonárodnej kampane „*Vyzvi srdce k pohybu*“, ktorá je zameraná na zvýšenie fyzickej aktivity dospeléj populácie.

Na podporu verejného zdravia v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení Slovenská nadácia srdca organizuje celoslovenskú edukačnú kampaň MOST (*Mesiac O Srdcových Témach*). Úrady verejného zdravotníctva na spomínanej kampani každoročne participujú svojimi edukačnými aktivitami.

Cieľ 2: *Zlepšiť včasnú diagnostiku kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice prostredníctvom vyššej účasti obyvateľstva na preventívnych programoch zameraných na prevenciu kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice.*

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

V roku 2014 boli národné programy (*Národný program prevencie ochorení srdca a ciev, Národný diabetologický program a skriningové programy na onkologické ochorenia*) v oblasti prevencie implementované do *Národného programu podpory zdravia (NPPZ)*. Aktualizácia NPPZ bola vládou SR schválená dňa 1. decembra 2014. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Tento program vychádza z politiky „*Zdravie pre všetkých*“ – Svetovej zdravotníckej organizácie zakotvenej v politike „*Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu*“.

Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, na podporu zdravého životného štýlu, na znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Špecifické

opatrenia *NPPZ* sú zamerané na najčastejšie sa vyskytujúce chronické neinfekčné ochorenia – kardiovaskulárne, diabetes mellitus a vybrané nádorové ochorenia (tri najčastejšie sa vyskytujúce onkologické ochorenia - kolorektálny karcinóm, karcinóm prsníka a karcinóm krčka maternice). Na účel koordinácie aktivít *NPPZ* bola zriadená, ako poradný orgán ministra zdravotníctva SR, Ústredná koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia, ktorá bude monitorovať priebežné plnenie a hodnotenie programu.

Uznesením Gremiálnej porady ministra zdravotníctva č. 7 zo dňa 26. januára 2015 boli z rozpočtu Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR) vyčlenené prostriedky na rok 2015 na podporu preventívnych aktivít a opatrení *NPPZ*, vzťahujúcich sa k ochoreniu diabetes mellitus, k ochoreniam srdca a ciev a k onkologickým ochoreniam v sume 200 000,00 eur. Tieto finančné prostriedky sú prioritne určené na plánovanú „mediálnu kampaň“ k tejto téme, realizovanú prostredníctvom Rozhlasu a televízie Slovenska, a vybudovanie Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na Úrade verejného zdravotníctva SR.

Cieľ 3: *Zlepšiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR*

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje

Termín plnenia: priebežne 2015 - 2020

Verejná minimálna sieť je stanovená v *Nariadení vlády SR č. 640/2008 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti*. K téme optimalizácie verejnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti MZ SR zorganizovalo dňa 18. 6. 2015 stretnutie s vedúcimi a riaditeľmi odborov zdravotníctva a humánnej farmácie všetkých samosprávnych krajov. Na tomto stretnutí predstavitelia odborov zdravotníctva vyšších územných celkov deklarovali, že optimalizáciu siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti je potrebné urobiť v úzkej spolupráci so samosprávnymi krajinami, ktoré vykonávajú prenesený výkon štátnej správy a v oblasti zabezpečovania potrebnej zdravotnej starostlivosti prihliadajú na potreby občanov v jednotlivých regiónoch. Pre plynulé zabezpečenie poskytovania dlhodobej zdravotnej starostlivosti pre seniorov viaceré samosprávne kraje navrhujú posilnenie lôžok ošetrovateľských a posilnenie poskytovania zdravotnej starostlivosti v domácom prostredí seniora prostredníctvom agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Cieľ 4: *Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, v oblasti preventívneho očkovania s dôrazom na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.*

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Očkovanie stále patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) sa v roku 2014 od 22. – 26. 4. 2014 uskutočnila kampaň, ktorej cieľom bolo zvýšiť zaočkovanosť, eliminácia tzv. vakcinačných dier, zlepšenie informovanosti o očkovaní proti nákazám, ktorým sa dá vďaka očkovaní úspešne predchádzať a odpoveď na antivakcinačné aktivity. Na realizácii EIW participoval Úrad verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) a regionálne úrady verejného zdravia RÚVZ. Aktivity úradov verejného zdravotníctva boli v roku 2014 orientované na štyri cieľové skupiny – laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov, rómsku populáciu a iné rizikové skupiny. Pre cieľovú skupinu seniorov úrady verejného zdravotníctva plánujú zrealizovať edukačné aktivity v rámci *Medzinárodného dňa starších 2015*. Pre cieľovú skupinu seniorov všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR počas októbra 2015 - Medzinárodného

dňa starších 2015 vo svojej regionálnej pôsobnosti realizovali prednášky na tému: „Očkovanie proti chrípke a pneumokokom“.

Cieľ 5: *Vypracovať metodické usmernenie o postupe zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti seniorom ohrozených domácim násilím s cieľom predchádzať formám diskriminácie starších ľudí.*

Gestor: MZ SR, hlavný odborník pre geriatricu MZ SR

Termín plnenia: 2014

MZ SR vypracovalo *Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o postupe zdravotníckych pracovníkov pri ohrození seniorov násilím*. Účelom tohto odborného usmernenia je upozorniť zdravotníckych pracovníkov na alternatívu ohrozenia seniorov násilím a v záujme eliminácie násilia na senioroch skvalitniť štatistické hlásenia násilia na senioroch prostredníctvom výkazov Národnému centru zdravotníckych informácií.

Cieľ 6: *Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami RÚVZ v SR prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.*

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.

Termín: priebežne 2014 – 2020

ÚVZ SR a RÚVZ v SR celospoločenskú prevenciu realizujú prostredníctvom poradenskej činnosti v 36 poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (v poradniach zdravia) a výchovno-vzdelávacími aktivitami pracovníkov odborov podpory zdravia. Poradne zdravia sú určené všetkým obyvateľom SR, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení. Od vzniku základných poradní pri jednotlivých RÚVZ v SR od marca 1993 do decembra 2014 bolo vyšetrených 220 154 klientov a vykonaných 117 365 kontrolných vyšetrení. Počet prvovýšetrených klientov v roku 2014 nad 50 rokov bolo 2483 (813 mužov a 1670 žien), z toho nad 65 rokov 596 klientov (206 mužov a 390 žien). Na opakovanú kontrolu do základnej poradne zdravia v roku 2014 nad 50 rokov prišlo 2906 klientov (770 mužov a 2136 žien), z toho nad 65 rokov 1104 klientov (311 mužov a 793 žien). V roku 2014 bolo zrealizovaných 451 výjazdov na rôzne miesta v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Pracovníci odborov podpory zdravia počas celého roka realizujú rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia a kvality života seniorov, napr.: merajú tlak krvi, vyšetrujú cholesterol, stanovujú BMI a WHR, poskytujú odborné poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl, v poradniach zdravia na podporu pohybovej aktivity cvičia so seniormi, prostredníctvom výjazdových poradní prednášajú a besedujú so seniormi na témy napr.: *Zdravý životný štýl, Alzheimerova choroba, Zdravé starnutie, Výhody očkovania proti chrípke a pneumokokom, Pohybová aktivita, Prevencia osteoporózy, Pamäť a iné*.

ÚVZ SR a RÚVZ v SR tiež organizujú edukačné aktivity v rámci celého Slovenska pri príležitosti „svetových dní“. Jednou z nich je medzinárodná aktivita s názvom *Týždeň mozgu*, nad ktorou ÚVZ SR prevzal záštitu, ďalšími sú napr.: *Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň pohybu, Medzinárodný deň starších, Svetový deň osteoporózy*, či aktivity realizované v októbri, počas *Mesiaca úcty k starším*. Súčasťou výchovno-vzdelávacích aktivít je distribúcia edukačných materiálov, letákov, napr. v roku 2015 (z prostriedkov WHO v rámci spolupráce s MZ SR) spracoval leták *Osteoporóza – tichý zlodej kostí*. príručku pre verejných zdravotníkov pre prácu so seniormi „Podpora zdravia seniorov“.

V súvislosti s plnením Dvojročnej dohody o spolupráci (BCA) medzi MZ SR a WHO na roky 2014 – 2015, Národného programu aktívneho starnutia a záverov z 5. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, úrady verejného zdravotníctva zrealizovali kampaň zameranú na zdravý životný štýl seniorov v oblasti prevencie vzniku predčasnej osteoporózy u seniorov ako rizikového faktora pre pády a zlomeniny. Kampaň prebiehala od 20. októbra do 10. novembra 2014. V rámci kampane pracovníci odborov podpory zdravia všetkých 36 RÚVZ v SR zrealizovali 117 edukačných aktivít, ktorých cieľom bolo zvyšovanie povedomia o osteoporóze a jej prevencii, formovanie správnych postojov k zdravému životnému štýlu a k celkovej zodpovednosti za vlastné zdravie. V rámci tejto kampane ÚVZ SR a RÚVZ v SR realizovali celoslovenský dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na znalosti životného štýlu a informovanosť obyvateľov 50+ o osteoporóze. Dotazníkový prieskum prebiehal od 20. októbra 2014 do 10. novembra 2014, výskumnú vzorku tvorilo 1158 respondentov (58 % mužov a 41,1 % žien), priemerný vek respondentov bol 62 rokov. Jeho čiastkové výsledky boli prezentované dňa 15. apríla 2015 na 6. zasadnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, tiež v dňoch 23. - 24. apríla 2015 v Nitre na XXXII Zoborskom dni a XIII. Západoslovenskom dni o osteoporóze 2015 vo forme posteru s názvom *Osteoporóza vo vedomí obyvateľov Slovenskej republiky*, takisto na XVIII. Medzinárodnom kongrese českých a slovenských osteológov v dňoch 10. – 12. septembra 2015 v Brne.

Od 10. mája (*Svetový deň pohybu ku zdraviu*) do 15. júna 2015 realizovali pracovníci odborov podpory zdravia 22 RÚVZ v SR edukačné aktivity zamerané na podpory pohybovej aktivity seniorov, napr. *Deň otvorených dverí*, *Športový deň seniorov*, cvičenia so seniormi, prednášky a besedy, ktoré boli obsahovo zamerané na zdravý životný štýl, význam pohybovej aktivity, jej vplyv na telesné a duševné zdravie.

V súvislosti s plnením úloh v rámci BCA, v oblasti zlepšovania verejných politík pre „*Zdravie a aktívne starnutie*“, MZ SR participovalo na príprave medzinárodného workshopu, ktorý sa uskutočnil na pôde MZ SR v dňoch 9. a 10. júla 2015 za účasti zástupcov zo Slovinska, Chorvátky, Českej a Slovenskej republiky. Jeho cieľom bolo budovanie kapacít na podporu zavádzania prívetivého prostredia pre zdravé starnutie. Na základe získaných príkladov dobrej praxe z miest Banská Bystrica a Trnava, RÚVZ plánujú zintenzívniť spoluprácu úradov s mestami, prípadne Kanceláriami Zdravých miest na Slovensku.

Počas októbra 2015 – „*Mesiaca úcty k starším*“, úrady verejného zdravotníctva Slovenskej republiky zamerali svoje edukačné aktivity na zlepšenie zdravotného uvedomenia starších ľudí v oblasti preventívneho očkovania a zdravého životného štýlu. Pracovníci regionálnych úradov verejného zdravotníctva pre seniorov zrealizovali na obecných úradoch, v domovoch dôchodcov a v domovoch sociálnych služieb 139 prednášok na tri nosné témy: *Očkovanie seniorov proti chrípke a pneumokokom*, *Osteoporóza a riziká vzniku osteoporotických zlomenín*, *Chráňte si svoje zdravie a absolvujte preventívne prehliadky*. Edukovaných bolo 3445 seniorov.

Úrady verejného zdravotníctva SR počas „*Medzinárodného dňa starších*“ v roku 2015 po 2. krát pre cieľovú skupinu seniorov na vidieku zrealizovali celoslovenskú aktivitu „*Dni zdravia pre seniorov*“. V rámci spomínanej zdravotno-výchovnej aktivity pracovníci odborov podpory zdravia 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR prostredníctvom výjazdových poradní seniorom na vidieku vyšetrili cholesterol, stanovili hodnoty BMI, WHR, poskytli poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. V obciach bolo vyšetrených 1366 seniorov, z toho 1037 žien a 329 mužov, najviac vo vekovej kategórii 65 – 69 rokov.

Ministerstvo životného prostredia SR

7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť

Organizácie rezortu životného prostredia Slovenskej republiky vytvárajú také podmienky, ktoré umožňujú starším ľuďom získavať informácie a vedomosti, týkajúce sa životného prostredia. Napr. Slovenské banské múzeum poskytuje služby vo svojej knižnici a študovni k individuálnemu štúdiu; Slovenská agentúra životného prostredia uskutočňuje environmentálnu výchovu a vzdelávanie, ktoré sú určené rôznym cieľovým skupinám, vrátane seniorov. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky realizuje výchovno-vzdelávacie aktivity pre verejnosť, vrátane činnosti informačných stredísk, Školy ochrany prírody vo Varíne a sprístupnených jaskýň.

Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.

Opatrenie: Zabezpečiť environmentálnu výchovu a vzdelávanie prostredníctvom edukačných programov pre cieľovú skupinu seniorov.

Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie

Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, Živica², Univerzita 3. veku pri Akadémii ozbrojených síl M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši so zameraním na environmentálne vzdelávanie

Plnenie:

Organizácie rezortu životného prostredia Slovenskej republiky realizujú environmentálnu výchovu a vzdelávanie so zameraním na rôzne cieľové skupiny, vrátane seniorov.

Slovenská agentúra životného prostredia zabezpečuje sprievodné aktivity počas medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm / Ekotopfilm – Envirofilm; prostredníctvom Strediska environmentálnej výchovy Dropie organizuje každoročne v auguste víkendový poznávací pobyt pre Jednotu dôchodcov, ktorej sa zúčastňujú seniori z Klubu dôchodcov Kollárovo a Klubu dôchodcov Trenčín. Počet sa pohybuje okolo 80 členov. Počas roka sa približne dvakrát konajú lektorované exkurzie pre seniorov. **Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva** je garantom výučbového programu environmentálnej výchovy pre 2. a 3. ročník Univerzity 3. veku. Tieto výučbové programy sa realizujú v polyfunkčnej miestnosti múzea a ich súčasťou sú aj terénne exkurzie; poskytuje služby špecializovanej knižnice a verejného špecializovaného archívu; zabezpečilo vydanie a distribúciu krátkeho edičného titulu NATURA 2000 pre cieľovú skupinu seniorov v rámci implementácie projektu zo štrukturálnych fondov EÚ s názvom „NATURA 2000 v celoživotnom vzdelávaní“.

Knižnica a študovňa v **Slovenskom banskom múzeu v Banskej Štiavnici** je prístupná verejnosti počas pracovných dní v čase od 6,00 do 14,00 hod. V roku 2014 využilo túto službu niekoľko krát 22 seniorov a v roku 2015 17 seniorov. **Štátna ochrana prírody SR**

² Živica – centrum environmentálnej a etickej výchovy, dobrovoľné, vzdelávacie, neziskové, nepolitické a environmentálne občianske združenie.

organizuje výchovno-vzdelávacie podujatia zamerané na ochranu prírody a krajiny najmä formou prednášok, besied, exkurzií, výstav a informačných kampaní. V roku 2014 sa týchto podujatí, organizovaných napr. v rámci významných environmentálnych dní, zúčastnilo cca 18 000 osôb, vrátane seniorov. Špeciálne pre seniorov bolo organizovaných 19 podujatí, napr. prednášky na tému BR Východné Karpaty v kaštieli v Snine, NP Poloniny v ISOP v Novej Sedlici, NP Malá Fatra v Škole OP vo Varíne, TANAP v skanzene v Pribyline, NP PIENAP v Domove dôchodcov v Spišskej Starej Vsi, exkurzia v PIENAP spojená s plavbou po Dunaji pre slovensko-poľských seniorov; v spolupráci s členmi Klubu dôchodcov v Uliči bol sprístupnený oddychovo-náučný areál v miestnom historickom parku. Pracovníci **ZOO Bojnice** aktívne spolupracujú s miestnymi klubmi dôchodcov, kam chodia aj na návštevy s prednáškami. Účelom týchto návštev je spríjemniť popoludnie na ich pravidelných stretnutiach, informovať ich o novinkách v Zoo Bojnice a rovnako je to snaha o budovanie pozitívneho vzťahu k zvieratám (napríklad za pomoci kontaktných zvierat). Seniori majú tiež možnosť využiť formu prednášky či komentovanej prehliadky priamo v zoo. Takto sa dozvedia zaujímavosti o jednotlivých druhoch, zároveň im je prezentovaná aj dôležitosť ochrany životného prostredia. Zoologická záhrada Bojnice začala v roku 2014 budovať nové Centrum environmentálnej výchovy a Informačné centrum NATURA 2000. Vďaka novým priestorom bude možné rozšíriť ponuku vzdelávacích podujatí pre všetky vekové a spoločenské skupiny, pričom sa plánuje aj rozšírenie aktivít pre seniorov v oblasti pre starostlivosť o životného prostredie, ako aj ďalších podujatí pre túto vekovú skupinu. **Slovenský hydrometeorologický ústav** spolu so svojimi regionálnymi pracoviskami v Košiciach a v Banskej Bystrici organizuje každoročne v marci odborný seminár pri príležitosti „Svetového meteorologického dňa“ a „Svetového dňa vody“, na ktoré sú pozývaní aj bývalí zamestnanci SHMÚ – seniori. Rovnako sú pravidelne pozývaní aj na hydrologické semináre pri príležitosti Dňa Dunaja (organizované každoročne na prelome júna a júla) a ukončenia hydrologického roku (organizované každoročne v októbri alebo novembri). Pre členov Klubu seniorov hydrometeorologickej služby, ktorý fungoval do roku 2014 boli organizované prednášky s cieľom udržať aktívny kontakt s bývalými zamestnancami SHMÚ a zabezpečiť možnosť informovať ich o súčasných aktivitách SHMÚ. Členmi Klubu boli bývalí kolegovia SHMÚ na dôchodku.

Opatrenie sa priebežne plní.

***Cieľ 2:** Umožniť dôchodcom návštevu expozícií a výstav so zľavou na vstupnom; dobudovať bezbariérové prístupy v areáli zoologickej záhrady.*

Opatrenie:

Dôchodcom poskytnúť možnosť navštíviť expozície múzeí, jaskýň a zoologickej záhrady so zľavou na vstupnom.

***Gestor:** MŽP SR*

***Spolupracujúce subjekty:** vecne príslušné organizácie MŽP SR*

Plnenie:

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva má zabezpečený bezbariérový vstup na 1. nadzemné podlažie zrekonštruovanej budovy s prístupom do špecializovanej knižnice a k centrálnym informáciám o inštitúcii a expozíciách, výt'ahom je umožnený prístup do suterénu, na 2. a 3. nadzemné podlažie kde sa v súčasnosti reinštalujú expozície. Exteriér budovy je sprístupnený zrekonštruovaným naučným chodníkom. **ZOO Bojnice** sa snaží čo najviac zjednodušiť a spríjemniť starším ľuďom prístup k jednotlivým častiam záhrady.

Chodníky prešli rekonštrukciou a bol zabezpečený aj bezbariérový prístup k expozíciám. Týmto sa zvýšil komfort návštevníkov a zjednodušil sa prístup k jednotlivým expozíciám zvierat, stravovacím, ale aj oddychovým častiam zoo. Seniori majú aj zľavnené vstupné do zoo – je to 2,50 eura (pričom plné vstupné je 4,00 eurá). **Slovenské banské múzeum** poskytuje starším ľuďom (dôchodcom a držiteľom ZŤP) výraznú 50% zľavu na vstupnom do svojich expozícií. Expozícia Michal štôlna v budove Berggerichtu v Banskej Štiavnici umožňuje bezbariérový vstup do podzemia, v štôlni sú prezentované banské vozíky a banská výstuž používaná od dávnej minulosti po súčasnosť. Slovenské banské múzeum v roku 2015 sprístupnilo novú expozíciu „Cesta uhlia – Múzeum uhoľného baníctva na Slovensku“ v Handlovej, ktorá je z časti zabezpečená bezbariérovým vstupom a prezentuje históriu ťažby hnedého uhlia na Slovensku, so zameraním na priemyselnú ťažbu v 20. storočí. V r. 2014 pripravila **Štátna ochrana prírody SR** 26 výstav, ktoré malo možnosť navštíviť viac ako 25 000 návštevníkov, vrátane seniorov. Výstavy boli bezplatné a boli nainštalované v priestoroch ŠOP SR, v knižniciach a múzeách. Všetky sprístupnené jaskyne na Slovensku poskytujú pre seniorov (nad 60 rokov) zľavnené vstupné.

Opatrenie sa priebežne plní.

***Cieľ 3:** Zabezpečiť informovanosť najmä starších ľudí o počasí, smogových, meteorologických a protipovodňových výstrahách, o vlnách horúčav, o kvalite životného prostredia.*

Opatrenie:

Prevádzkovať monitorovacie strediská kvality životného prostredia ako službu občanom, najmä starším a obyvateľom so zdravotnými ťažkosťami.

Gestor: MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: vecne príslušné organizácie MŽP SR

Plnenie:

Všetky odborné organizácie rezortu životného prostredia poskytujú informácie a stave životného prostredia (v rámci svojej pôsobnosti) najmä prostredníctvom svojich webových portálov, ktoré sú dostupné a informačne hodnotné pre všetky vekové kategórie. **Slovenský hydrometeorologický ústav** priebežne zverejňuje informácie pre potreby širokej verejnosti prostredníctvom webového portálu, rozhlasového vysielania RTVS, ako aj televíznej prezentácie predpovedí počasia. Prostredníctvom audiotextovej služby SHMÚ poskytuje informácie o počasí, predpovede a často i odporúčania širokej verejnosti, pričom nezanedbateľnú časť volajúcich tvoria seniori. Vydáva výstrahy pred povodňami, operatívne odstraňuje výpadky pri prenose výsledkov meraní z monitorovacích staníc na webstránku SHMÚ a poskytuje informácie elektronickým a printovým médiám. Informuje o aktuálnej hydrologickej situácii na základe telefonických dotazov, popr. dotazov zaslaných elektronickou poštou, poskytuje informácie o počasí, smogových, meteorologických a protipovodňových výstrahách, o vlnách horúčav, kvalite životného prostredia pre všetkých občanov Slovenska, vrátane seniorov. Monitoruje aktuálny stav počasia (automatické stanice, radary, družice, detekcia bleskov), zverejňuje predpovede počasia a výstrahy. Spracúva, hodnotí a prezentuje údaje z monitoringu kvality povrchovej vody, kvality a kvantity podzemnej vody v rámci SR, kvality ovzdušia v jednotlivých regiónoch SR a o možných negatívnych dopadoch na život obyvateľstva, údaje o klimatickom systéme so zreteľom na trendy klimatickej zmeny a jej dopadov na ľudskú populáciu.

Opatrenie sa priebežne plní.

Cieľ 4: Formou spoločenských, vzdelávacích a kultúrno-výchovných akcií, stretnutí študentov so staršou generáciou pozitívne pôsobiť na rozvoj osobností mladej generácie a zároveň zapojiť staršiu generáciu do spoločenského diania a týmto pozitívne vplývať na medzigeneračné vzťahy.

Opatrenie:

Realizovať spoločenské, vzdelávacie a kultúrno-výchovné akcie pozitívne ovplyvňujúce medzigeneračné vzťahy.

Gestor plnenia opatrenia: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie

Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, študenti

Plnenie:

Slovenské banské múzeum svojou akciou „Starý zámok generáciám“ každoročne podporuje solidaritu a súdržnosť medzi generáciami. V novembri 2014 sa na Starom zámku uskutočnil už šiesty ročník Stretnutia generácií. Podujatie, ktoré organizuje oddelenie histórie Slovenského banského múzea od roku 2009 a ktoré sa koná v najreprezentatívnejších priestoroch Starého zámku – v tzv. Rytierskej sále. Stretnutie generácií je akciou starých a mladých, seniorov a juniorov, členov Spolku slovenských žien – Živena, klubov dôchodcov v Banskej Štiavnici a Štefultove, klientov Domova Márie, študentov Gymnázia A. Kmeťa a Strednej odbornej školy služieb a lesníctva. Zúčastnení navštívili výstavu „Ich Veličenstvá prichádzajú...“, inštalovanú v priestoroch Berggerichtu. Po jej prehliadke sa presunuli do Rytierskej sály Starého zámku. Tu sa prezentovali svojou prácou študenti Strednej odbornej školy služieb a lesníctva, ktorí zabezpečili stolovanie a občerstvenie pre hostí. V rámci kultúrneho programu vystúpili žiaci Gymnázia A. Kmeťa ako aj seniori. Na záver boli vyžrebovaní výhercovia tomboly. Prostredníctvom spomienok a praktických zručností seniorov a študentov s dôrazom na duchovnú stránku života pozitívne vplýva na medzigeneračné vzťahy spolupráca **Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva** s Jednotou dôchodcov Liptovský Mikuláš a Ružomberok pri kultúrnych podujatiach múzea ako aj zabezpečenie hubárskej a bylinkárskej poradne, kde si vymieňajú skúsenosti. Múzeum raz mesačne realizuje pre širokú verejnosť eko podujatia a speleo podujatia, na ktoré prizýva významných odborníkov aj z radov seniorov ako aj školskú mládež.

Opatrenie sa priebežne plní.

Združenie miest a obcí Slovenska

Združeniu miest a obcí Slovenska vyplýva z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020 celkovo sedem úloh, na ktorých plnení mu bolo odporúčané sa podieľať uznesením vlády č. 688 zo 4. 12.2013.

Ide o tieto ciele a opatrenia:

V rámci vekového manažmentu:

Ciel' 2: *Definovať vekový manažment a vytvoriť zásady vekového manažmentu pre zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe).*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

Ciel' 3: *Motivovať zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) k aplikácii vekového manažmentu, podporiť zamestnávanie starších zamestnancov a motivovať zamestnancov zotrvať na trhu práce.*

Opatrenie: *Propagovať zásady vekového manažmentu u zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborových organizácií.*

Spôsob plnenia: Realizovať osvetovú a informačnú kampaň zameranú na zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) a odborové organizácie s cieľom upozorniť ich na negatívny demografický vývoj a zásady vekového manažmentu. Vytvoriť publikáciu zameranú na aplikáciu zásad 9 Business Leaders Forum: Odporúčania lídrov v zodpovednom podnikaní pre oblasť zamestnanci 25 vekového manažmentu vrátane príkladov dobrej praxe. Po dohode so sociálnymi partnermi pravidelne verejne vyhodnocovať a oceňovať zamestnávateľov, ktorí sa správajú ústretovo k starším zamestnancom.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020 (osvetová kampaň a účelová publikácia do 31.12.2016)

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

Ciel' 4: *Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu.*

Spôsob plnenia: Vypracovať minimálny rozsah žiaducich pravidiel správania sa zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) pri aplikácii vekového manažmentu a indikátorov ich plnenia. Aplikovať tieto pravidlá vo všetkých organizáciách a spoločnostiach, kde ako zamestnávateľ alebo dominantný akcionár vystupuje štát alebo samospráva. Odporučiť dodržiavanie týchto pravidiel širokej zamestnávateľskej verejnosti. Prerokovať s KOZ SR, aby jednotlivé odborové zväzy a organizácie uplatňovali v rámci kolektívnych vyjednávaní tieto požiadavky. Zvážiť bonifikáciu zamestnávateľov, ktorí budú dobrovoľne tieto požiadavky akceptovať.

Gestor: MPSVR SR a MV SR

Spolupracujúce subjekty: verejná správa, AZZZ SR, RÚZ, KOZ SR, VÚC, ZMOS, univerzity a vysoké školy

Termín: vypracovanie žiaducich pravidiel a indikátorov ich plnenia do 30.06.2015, aplikácia týchto pravidiel subjektmi vo verejnej správe do 01.01.2016, rozhodnutie o možnej bonifikácii zamestnávateľov do 31.12.2016, ostatné priebežne do roku 2020)

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

V rámci celoživotného vzdelávania:

Cieľ 1: *V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.*

Opatrenie: *Celoživotné vzdelávanie má vytvoriť také prostredie, v ktorom bude môcť osoba počas celého života získavať a prehĺbovať svoju kvalifikáciu tak, ako to momentálne vyžaduje trh práce. Slovenská republika, ako členská krajina EÚ, je na posledných priečkach v účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. V spolupráci s relevantnými partnermi je potrebné motivovať ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu aj vyššou kvalitou vzdelávacích programov, ktoré by boli jasnejšie zamerané na požiadavky na trhu práce. Je nevyhnutné ponímať vzdelávanie seniorov ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj v období po ukončení profesijného života. Zvýšenie dostupnosti a orientácie v oblasti ďalšieho vzdelávania pre dospelú populáciu je možné dosiahnuť aj prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám o možnostiach celoživotného vzdelávania sa. Pri tvorbe programov ďalšieho vzdelávania a predvídaní budúcich požiadaviek na zručnosti je potrebné využívať aj existujúce prognostické informácie a hodnotenia OECD (PISA, PIAAC). V spolupráci s MPSVR SR a ÚPSVaR predkladať návrhy dopytovo - orientovaných výziev, ktoré by reagovali na aktuálnu situáciu na trhu práce s potrebou dopĺňania a získavania nových poznatkov, zručností a potrieb záujmového vzdelávania seniorov.*

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSVaR, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

Cieľ 3: *Finančne zabezpečiť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí.*

Opatrenie: *Sústavne treba hľadať nové možnosti financovania a pravidelne využívať možnosti, ktoré tu sú a priebežne odstraňovať rôzne administratívne prekážky, ktoré bránia ich využitiu. Financovanie vzdelávania starších ľudí by výhľadovo malo byť súčasťou finančného rámca na budúce roky 2014 – 2020, priame finančné prostriedky na vzdelávanie starších ľudí by mali pravidelne vyčleňovať vo svojich rozpočtoch ústredné orgány štátnej správy, vysoké školy, VÚC, mestá a obce. Rovnako by sa mali na tento účel intenzívnejšie využívať finančné zdroje Európskej únie a ďalšie finančné mechanizmy. Je nevyhnutné, aby finančné zabezpečenie vzdelávania starších ľudí bolo aj súčasťou plnenia vyššie uvedeného cieľa 2. V rámci systému financovania celoživotného vzdelávania nájsť vhodnú schému prostredníctvom, ktorej by sa dala financovať aktívna účasť starších ľudí na vzdelávacích aktivitách. Na financovaní celoživotného vzdelávania by sa okrem jednotlivcov mal podieľať*

aj štát formou národných grantov, územná samospráva, zamestnávateľia z verejného a súkromného sektora, bankový sektor.

Gestori: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR, AZZZ, ZMOS, univerzity a vysoké školy, príslušné agentúry

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

V rámci bývania:

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania

1.2. Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS, Únia miest Slovenska a samosprávne kraje

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

V rámci sociálnych služieb:

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb. Opatrenia:

1.1. Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Vyhodnotenie: úloha v plnení na základe pokynov a výziev gestora úlohy

ZMOS sa aktívne zapájal do prípravy NPAS 2014-2020 a počas celej prípravy poukazoval na potrebu zdrojového krytia úloh, finančného zabezpečenia monitorovacích a evaluačných aktivít, ako aj na nevyhnutnosť riešenia systémových opatrení v záujme podpory a vytvárania podmienok pre vykonávanie politik aktívneho starnutia. Uvedené pripomienky boli reflektované, prípadne naplnené len čiastočne. Z uvedeného vyplýva aj stav progresu napĺňania jednotlivých úloh gestormi a spolupracujúcimi subjektmi.

Národným programom aktívneho starnutia sa 18.12. 2013 zaoberala odborná sekcia Rady ZMOS na zasadnutí v meste Lipany, z diskusie vyplynulo, že podmienky pre reálne napĺňanie takmer 112 úloh a opatrení, ktoré z NPAS pre samosprávy buď ako nositeľov alebo ako spolupracujúce subjekty vyplývajú je nevyhnutné naplniť elementárne požiadavky formulované aj v prioritách ZMOS – udržateľné a v praxi vykonateľné sociálne služby, a v neposlednom rade aj vytvorenie primeraných finančných podmienok pre napĺňanie uvedených úloh.

Združenie samosprávnych krajov

Bratislavský samosprávny kraj

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“) uzavrel v roku 2015 s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave memorandum o partnerstve a spolupráci, ktorým vyjadrili spoločnú vôľu k vzájomnej spolupráci v napĺňaní kvality a dôstojnosti každodenného života seniorov žijúcich na území BSK. Cieľom spolupráce je aj využívanie skúseností a poznatkov seniorov na poskytovanie kvalitných služieb v sociálnej a zdravotnej oblasti, vytváranie podmienok pre kultúrne, športové a spoločenské aktivity, presadzovanie nových poznatkov a skúseností zo života spoločnosti, podporovanie informovanosti a vzdelávacích programov v rámci celoživotného vzdelávania pre seniorov v regióne BSK.

BSK bude pri príprave Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK na nasledujúce obdobie komunikovať aj so zástupcami Krajskej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave a prijímateľmi sociálnych služieb.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Napriek tomu, že poskytovanie sociálnych služieb výlučne seniorom nepatrí do priamej kompetencie vyšších územných celkov, občania v dôchodkovom veku tvoria veľkú časť populácie, ktorej BSK prostredníctvom zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti poskytuje sociálne služby alebo prostredníctvom neverejných poskytovateľov zabezpečuje sociálnu službu. BSK všetkým osobám bez rozdielu veku zabezpečuje sociálne služby v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Na základe princípu rovnosti a nediskriminácie umožňuje aj starším osobám so zdravotným postihnutím za podmienok stanovených zákonom o sociálnych službách, využívať sociálne služby slobodne, uplatňuje ich právo výberu sociálnej služby, formy jej poskytovania a tiež právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená.

BSK organizuje a podporuje účasť seniorov so zdravotným postihnutím na kultúrnom živote, záujmových aktivitách a športe. Cieľom týchto aktivít je vyzdvihnúť užitočnosť starších ľudí pre spoločnosť a podporiť medzigeneračnú solidaritu a spoluprácu, ktorá vedie k vzájomnému emočnému obohateniu sa a podpore.

Seniormi boli v roku 2014 a 2015 najviac ocenené aktivity:

- Župná olympiáda seniorov, ktorá sa koná v rámci Župnej jesene a v ktorej seniори každoročne súťažia o Putovný pohár predsedu BSK. Cieľom podujatia je poskytnúť seniorom hravou formou príležitosť na športovanie, pohyb, zábavu a nadviazanie nových priateľstiev. Pri jednotlivých súťažných disciplínach sú nápomocní dobrovoľníci - študenti Pedagogickej a sociálnej akadémie na Bullovej ulici v Bratislave a seniори z klubu Senior v Bratislave, Komunitného centra generácii v Bratislave a Krajskej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave.
- Turnaj v petanque, ktorého značnú časť hráčov tvoria i družstvá seniorov. Petanque ako šport u seniorov vyhráva a stal sa veľmi obľúbený vzhľadom na svoju nenáročnosť na pohyb.
- Komunitné plávanie v Gaudeamus- zariadenie komunitnej rehabilitácie, ktoré poskytuje seniorom priestor na relax a šport v novovybudovanom komplexnom centre hydroterapie. Seniори s ťažkým zdravotným postihnutím majú možnosť v rámci sociálnej integrácie stretnúť sa a zaplávať si nielen so svojimi rovesníkmi ale aj napr. s deťmi a mladými dospelými v troch moderných bazénoch. BSK vyšiel v ústrety seniorom tým, že seniори nad 62 rokov majú nárok na zľavnené vstupné.
- Vzdelávacie semináre, ktoré BSK organizuje v pravidelných intervaloch a ktoré sú zamerané na rôzne okruhy tém. Semináre sú bezplatné a môžu sa ich zúčastňovať nielen prijímatelia sociálnych služieb, ale aj ich rodinní príslušníci a verejnosť.
- Tréningy pamäte zamerané na posilňovanie pamäti a vitality seniorov. Ich cieľom je viesť seniorov k nezávislosti, prevencii depresívnych nálad, prevencii osamelosti a k zvýšeniu ich sebavedomia ale aj k zlepšeniu pamäti v každodennom živote. Úspech má lúštenie krížoviek, ktoré sú nenahraditeľné pri cvičení pamäti.
- Deň zeme. Aktivita, v rámci ktorej žiaci základných škôl navštívili zariadenia a za asistencie a dobrých rád seniorov pomohli s úpravou prostredia a záhrady.
- Tradičné podujatia – vianočné, veľkonočné, fašiangové, výlety, návštevy divadiel, koncertov, rekreačné pobyty, Ples seniorov BSK.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená.

BSK uzavrel v roku 2015 s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave memorandum o partnerstve a spolupráci, ktorým vyjadrili spoločnú vôľu k vzájomnej spolupráci v naplňaní kvality a dôstojnosti každodenného života seniorov žijúcich na území BSK. Cieľom spolupráce je aj využívanie skúseností a poznatkov seniorov na poskytovanie kvalitných služieb v sociálnej a zdravotnej oblasti, vytváranie podmienok pre kultúrne, športové a spoločenské aktivity, presadzovanie nových poznatkov a skúseností zo života spoločnosti, podporovanie informovanosti a vzdelávacích programov v rámci celoživotného vzdelávania pre seniorov v regióne BSK.

BSK bude pri príprave Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK na nasledujúce obdobie komunikovať aj so zástupcami Krajskej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave a prijímateľmi sociálnych služieb.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Sociálne služby žiadateľom o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby BSK zabezpečuje na základe slobodnej vôle občana a umožňuje mu slobodný výber poskytovateľa sociálnej služby, druh a formu sociálnej služby. Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú prijímatelia sociálnych služieb právo (priamo, alebo prostredníctvom volených zástupcov) podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb a pri výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je kladený dôraz na prevenciu a elimináciu diskriminácie každého druhu, vrátane diskriminácie na základe veku.

Odbor sociálnych vecí Úradu BSK sledoval, aby zariadenia sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti používali prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľov sociálnych služieb v súlade so zákonom č. 448/2008 o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov. Dohliadal, aby zariadenia sociálnych služieb mali vypracovanú smernicu, ako postupovať v prípade použitia prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia klientov a aby každé použitie týchto prostriedkov bezodkladne oznámili MPSVR SR a zároveň zákonnému zástupcovi, opatrovníkovi, alebo inej blízkej osobe prijímateľa sociálnej služby.

1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolpracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK spolupracuje s občianskym združením Pomoc ohrozeným deťom, ktorého činnosť je zameraná na zvyšovanie povedomia a informovanosti starších ľudí, detí a iných znevýhodnených skupín, zachytenie nových prípadov domáceho násillia a poskytovanie odborného poradenstva. Realizuje projekt zameraný na seniorov, ktorí môžu byť obeťami domáceho násillia, alebo môžu identifikovať vo svojom okolí staršieho človeka, ktorý môže byť obeťou domáceho násillia a nemusí si vedieť pomôcť sám, nakoľko môže byť izolovaný od okolia, odkázaný na pomoc iných, alebo mu to nedovoľuje jeho zdravotný stav.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolpracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb vytvárajú príležitosti pre zapojenie dobrovoľníkov z komunity, bez ohľadu na ich vek. Okrem toho sa viaceré z týchto zariadení pravidelne zapájajú do dobrovoľníckych podujatí a iniciatív. Taktiež sa aj niektorí prijímatelia sociálnej služby v seniorskom veku z vlastnej iniciatívy zapájajú do dobrovoľníckych aktivít - pomáhajú iným prijímateľom sociálnej služby. Dobrou praxou BSK je napr. zapájanie seniorov - dobrovoľníkov do prípravy a realizácie Župnej olympiády seniorov.

Ciel' 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK aktívne prezentujú verejnosti a komunite dobrovoľníctvo ako možnosť zmysluplného uplatnenia sa pre záujemcov všetkých vekových kategórií. Deje sa tak prostredníctvom spoločenských podujatí (napr. dni otvorených dverí, kultúrne podujatia), účasti na dobrovoľníckych projektoch (napr. Naše mesto, Európska dobrovoľnícka služba), alebo prostredníctvom spolupráce s inými subjektmi (napr. školy, dobrovoľnícke organizácie).

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Ciel': Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenia:

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK v súlade so zákonom o sociálnych službách zabezpečuje občanom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo nepriaznivého zdravotného stavu poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, v zariadeniach sociálnych služieb neverejných poskytovateľov a tiež v zariadeniach sociálnych služieb zriadených inými vyššími územnými celkami. V prípade, ak BSK občanom sociálnu službu zabezpečí, poskytne v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytovateľovi sociálnej služby finančný príspevok. BSK poskytuje finančné prostriedky na základe princípov nediskriminácie a umožňuje občanovi slobodný výber poskytovateľa sociálnej služby. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK pri poskytovaní sociálnej služby uplatňujú príslušné ustanovenia zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách týkajúce sa ochrany príjmu prijímateľa sociálnej služby.

1.5. Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

Gestor: VÚC a obce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha splnená

Priority Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK na obdobie 2014-2020 v oblasti sociálnych vecí zohľadňujú potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK pokračujú v procese modernizácie, debarierizácie a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti v záujme zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb.

V roku 2014 na základe poskytnutej dotácie z MPSVaR SR realizované v 3 zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK nasledujúce projekty: zakúpenie šikmej schodiskovej plošiny a vytvorenie bezbariérovej kúpeľne a WC, zakúpenie keramickej vypaľovacej pece.

V roku 2015 budú na základe poskytnutej dotácie z MPSVaR SR realizované v 7 zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK nasledujúce projekty: nákup 9 miestneho špeciálne upraveného motorového vozidla so zdvíhacou plošinou, stropné zdvíhacie a transportné zariadenie, elektrický sprchovací vozík, komunikátor pre augmentatívnu a alternatívnu komunikáciu, bezbariérová úprava vchodových dverí, šikmá schodisková sedačka, vybavenie arteterapeutickej dielne.

1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Gestor: VÚC, obce a MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zamestnanci 3 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK sa v roku 2015 zúčastňovali vzdelávania zameraného na proces deinštitucionalizácie a transformácie sociálnych služieb realizovaného v rámci národného projektu „Podpora procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb v BSK“. Obsahom vzdelávania vedúcich zamestnancov bol manažment procesu zmeny, univerzálne navrhovanie, oblasť podporovaného zamestnávania a legislatíva v oblasti spôsobilosti osôb so zdravotným postihnutím na právne úkony. Obsahom vzdelávania zamestnancov v priamej

práci s klientom boli sociálno-psychologické výcviky, individuálne plánovanie, život v komunite a podporované zamestnávanie.

1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK dlhodobo podporuje rozvoj sociálnej rehabilitácie a jej poskytovanie ako súčasť poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK. BSK poskytuje finančný príspevok na poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti 2 neverejným poskytovateľom sociálnych služieb a od 1.8.2015 sociálnu službu ako samostatnú odbornú činnosť poskytuje aj Gaudeamus - zariadenie komunitnej rehabilitácie, zariadenie sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK vypracoval koncepčný materiál „Časový a finančný plán na podporu poskytovania sociálnych služieb pre občanov so psychiatrickými diagnózami (s prihliadnutím na špecifické diagnózy a poruchy správania) a pre občanov s viacnásobným postihnutím“, ktorého základné východiská budú podkladom pre prípravu Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK na nasledujúce obdobie.

1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK dlhodobo poskytuje MPSVR SR potrebnú súčinnosť v oblasti získavania podkladov pre vyhodnotenie vplyvov opatrení v oblasti sociálnych služieb.

1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).

Gestor: VÚC a obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: BSK v r.2014 vynaložil na sociálne zabezpečenie finančné prostriedky vo výške 23.266.725,08 eur a na rok 2015 mal naplánované na tento účel vynaložiť finančné prostriedky vo výške 24.584.965,80 eur. Rozpočet BSK na sociálne zabezpečenie je dlhodobo jedným z najvyšších spomedzi všetkých samosprávnych krajov.

1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK sa od roku 2011 systematicky venujú otázke štandardov kvality poskytovaných sociálnych služieb a ich implementácie. Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú prijímatelia sociálnych služieb právo (priamo, alebo prostredníctvom volených zástupcov) podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení, pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb a pri výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase.

1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

Gestor: obce a vyššie územné celky

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK svojou činnosťou a aktivitami zabezpečoval, aby aj osoby so zdravotným postihnutím mohli žiť nezávislý spôsob života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života. Pri poskytovaní sociálnych služieb dôraz kládol na to, aby sociálna služba bola pre občana dostupná z hľadiska druhu sociálnej služby, formy a miesta jej poskytovania a tiež z hľadiska finančných možností občana.

Za účelom zabezpečenia dostupnosti druhov služieb, ktoré neboli v regióne v roku 2014 dostatočne pokryté, BSK zriadil v zariadení sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti nové špecializované zariadenie pre prijímateľov sociálnych služieb s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonovou chorobou alebo demenciou rôzneho typu etiológie.

1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.

Gestor: obce a vyššie územné celky

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Znižovanie kapacít veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je jednou z programových priorit Koncepcie rozvoja sociálnych služieb

v kompetencii BSK. Tento proces dlhodobo prebieha vo viacerých zaradeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenia:

1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Jednou z priorít a návrhov odporúčaní z pozície BSK pre samosprávy regiónu BSK, ktoré sú uvedené v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK je „Zabezpečiť pomoc starším ľuďom a ich opatrovateľom“. BSK odporučilo obciam umožniť občanom zotrvať v prirodzenom prostredí a uprednostňovať preto terénne sociálne služby pred pobytovými.

V súlade s touto filozofiou BSK v priebehu roku 2014 a v prvej polovici roku 2015 zapísal do Registra poskytovateľov sociálnych služieb:

- 7 poskytovateľov sociálnej služby poskytujúcich sociálnu službu v dennom stacionári,
- 1 poskytovateľa sociálnej služby, ktorý začal poskytovať sociálnu službu v dennom centre,
- 2 poskytovateľov sociálnej služby poskytujúcich prepravnú službu,
- 5 poskytovateľov poskytujúcich opatrovateľskú službu.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenia:

1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zamestnanci 3 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK sa v roku 2015 zúčastňovali vzdelávania zameraného na proces deinštitucionalizácie a transformácie sociálnych služieb realizovaného v rámci národného projektu „Podpora procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb v BSK“. Obsahom vzdelávania vedúcich zamestnancov bol manažment procesu zmeny, univerzálne navrhovanie, oblasť podporovaného zamestnávania a legislatíva v oblasti spôsobilosti osôb so zdravotným postihnutím na právne úkony. Obsahom vzdelávania zamestnancov v priamej práci s klientom boli sociálno-psychologické výcviky, individuálne plánovanie, život v komunite a podporované zamestnávanie.

1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: Vyššie uvedené služby spadajú medzi druhy sociálnych služieb a odborné činnosti, ktoré podľa zákona o sociálnych službách patria medzi kompetencie obcí. Jednou z priorit a návrhov odporúčaní z pozície BSK pre samosprávy regiónu BSK, ktoré sú uvedené v koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK je „Zabezpečiť pomoc starším ľuďom a ich opatrovateľom“. BSK odporučilo obciam umožniť občanom zotrvať v prirodzenom prostredí a uprednostňovať preto terénne sociálne služby pred pobytovými.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenia:

1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK vynakladá finančné prostriedky na poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb ambulantnou formou pre občanov BSK so zdravotným postihnutím.

Viacerí z poslancov Zastupiteľstva BSK sú členmi Výborov pre otázky zamestnanosti pri Úradoch práce v BSK.

Trnavský samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

Základné práva a slobody sú upravené v Ústave Slovenskej republiky, ktorá predstavuje ucelený systém. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Umiestnením v zariadení sociálnych služieb (ďalej len „ZSS“) občania nestrácajú žiadne zo svojich základných ľudských práv a slobôd, naopak rešpektujú zmeny osobnosti v dôsledku choroby, veku, nové formy komunikácie, správania, obliekania a záľub, znásobujú vážnosť rešpektovania práv a slobôd klientov.

Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné ľudské práva sa zaručujú všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Aktívne starnutie znamená plnohodnotné prežívanie života a vo vyššom veku zodpovedný prístup k zdraviu, život v bezpečí s možnosťou zúčastňovať sa diania v spoločnosti. V súčasnosti je nielen vhodné ale i potrebné dávať priestor novému a modernému pohľadu na potreby staršej generácie a skvalitneniu ich života.

Prijímatelia sociálnych služieb v rámci ZSS TTSK vyjadrujú svoje požiadavky i potreby prostredníctvom samosprávy obyvateľov. Podľa svojich možností a síl sa podieľajú na organizovaní spoločenského života prostredníctvom svojich zástupcov, ktorých volia do samosprávy obyvateľov, tak prispievajú k zvyšovaniu ich kvality života. Prijímatelia sociálnych služieb prostredníctvom samosprávy riešia zistené nedostatky, podávajú návrhy na zlepšenie životných podmienok, navrhujú opatrenia v oblasti kultúry, stravovania, starostlivosti o interiér a exteriér i k zlepšovaniu medziludských vzťahov.

V ZSS rešpektujú, chránia a zabezpečujú ľudské práva, slobodu ako aj ľudskú dôstojnosť u všetkých prijímateľov sociálnej služby. Takže koordinácia implementácie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím prebieha prostredníctvom naplánovania a školením zamestnancov o povinnosti dodržiavať základné ľudské práva a slobody prijímateľov sociálnej služby. Zamestnanci ZSS sú povinní pri svojej práci dodržiavať základné ľudské práva a slobodu klientov“, ktoré vychádzajú z Etického kódexu zdravotnej sestry a opatrovateľky, sociálneho pracovníka, ako aj ostatných pracovníkov ZSS.

Občania majú právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania sociálnej služby tým, že majú právo si sami vybrať poskytovateľa sociálnej služby ako aj formu, spôsob, rozsah a miesto poskytovania sociálnej služby. Prijímatelia sociálnej služby (ďalej PSS) pri prijatí do ZSS uzatvárajú so zariadením zmluvu o poskytovaní sociálnej služby na základe slobodnej vôle. Zmluva o poskytovaní sociálnej služby obsahuje aj informácie týkajúce sa formy, rozsahu, spôsobu a miesta poskytovania sociálnej služby.

Starší občania sa v súčasnej dobe veľmi často stávajú obeťami trestných činov a zlého zaobchádzania. Preto za veľmi dôležitú TTSK považuje primárnu prevenciu – predchádzanie vzniku alebo možného vzniku problémov. Prijímatelia sociálnych služieb sa často stávajú objektom nebankových subjektov. Z hľadiska prevencie sa preto v ZSS zameriavajú na osvetu, zvyšovanie informovanosti v problematycznych oblastiach, osvojovanie si sociálnych zručností. Obmedzujú príležitosti páchania trestnej činnosti na senioroch. V ZSS priebežne distribuujú dostupné informačno – edukačné materiály, organizujú besedy k daným

problematikám. Ak občania trpia duševnou poruchou, ich práva sú zabezpečované a chránené cestou súdu.

TTSK dobrovoľníctvo charakterizuje ako činnosť uvedomelú a neplatenú, ktorá je vykonávaná na základe slobodného rozhodnutia a v prospech druhých. Seniori sú nielen objektom dobrovoľníckej práce, ale v súčasnosti je trend vykonávania dobrovoľníckej práce práve seniormi, čím sú zapájaní do spoločenského a verejného života. Dobrovoľníctvo u seniorov je výrazom aktívneho starnutia, pomáha prispôbiť sa novej štruktúre dňa bez práce, poskytuje pocit užitočnosti. Seniori v rámci dobrovoľníctva využívajú celoživotné skúsenosti, vedomosti a zručnosti, pričom je podporovaný aktívny prístup k životu a zmysluplné využitie voľného času. Podpora dobrovoľníckych aktivít sa realizuje v rámci rôznych projektov, kde sa seniori stretávajú s mladou generáciou – žiakmi základných škôl a vzájomne nadväzujú kontakty, čím sa upevňujú medzigeneračné väzby. Možnosť stať sa dobrovoľníkom je ďalej ponúkaná i študentom stredných škôl, ktorí navštevujú ZSS a kluby dôchodcov v rámci odbornej praxe.

Trnavský samosprávny kraj úzko spolupracuje s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku.

6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí

V Trnavskom samosprávnom kraji sú zamestnávaní občania rôznych vekových kategórií, nevynímajúc ani pracovníkov v dôchodkovom veku. V inštitúciách nie sú diskriminovaní občania a vek nie je dôležitým a rozhodujúcim atribútom na prijatie do pracovného pomeru. Všetkým zamestnancom sú vytvárané vhodné a bezpečné podmienky na prácu.

TTSK na regionálnom princípe vychádza z chápania aktívneho starnutia ako dlhodobého procesu a k aktívnemu prístupu k vlastnému životu počas životného cyklu v súlade s očakávaniami, potrebami a možnosťami každého jednotlivca. Vo vzťahu k starším ľuďom aktívne pristupuje k ich zastúpeniu v spoločnosti aj po skončení produktívneho veku a podporuje rôznymi formami nielen ich ďalšie vzdelávanie, ale aj zabezpečuje prístup k novým technológiám, podporuje starších ľudí a seniorov, športové a voľnočasové aktivity.

TTSK ako prvý zo samosprávnych krajov podpísal začiatkom roka 2008 a následne v roku 2013 s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku „**Memorandum o partnerstve a spolupráci**“, v ktorom sa zaväzuje:

- podporovať aktivity a iniciatívy dôchodcov smerujúce a umožňujúce rozvoj ich vlastnej podnikateľskej činnosti v regióne,
- vytvárať podmienky pre publikačnú činnosť a prezentovanie vlastných poznatkov a názorov prostredníctvom publikácií vydávaných úradom TTSK alebo organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK (v Župnom spravodajcovi „*Kraj, ktorý je mojím domovom*“ majú záhradkári svoju pravidelnú rubriku)
- podporovať cezhraničnú spoluprácu a spoločné aktivity seniorov a TTSK.

TTSK pomáha pri realizácii celoživotného vzdelávania prostredníctvom univerzít tretieho veku a rozvíjaní svojich duševných schopností i vedomostných zručností, nadobúdania nových poznatkov a výmenu skúseností s mladšími kolegami produktívneho veku. V záujme zabezpečenia vzdelávacích podmienok seniorov je dôležité umožniť využívanie školských priestorov pre rôzne formy vzdelávania podľa záujmu seniorov. V rámci Memoranda TTSK s Asociáciou UN – Veterán Slovakia podporuje a realizuje výchovné aktivity najmä v oblasti

stredného školstva, formou besied s vojnovými veteránmi, smerujúcich k výchove k vlastenectvu a podpore posilňovania bezpečnosti, mieru a demokracie.

Pri príležitosti organizovania Župných olympiád stredoškolskej mládeže TTSK pozýva bývalých športových reprezentantov, športovcov, funkcionárov nielen ako hostí, ale ich aj oceňuje za športové úspechy a angažovanosť po skončení aktívnej športovej činnosti.

Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti v rámci svojej hlavnej činnosti poskytujú seniorom v domovoch sociálnych služieb estetické a zdravotnícke služby (kaderníctvo, masáže) za prijateľné ceny.

TTSK každoročne pri príležitosti Dňa učiteľov oceňuje pedagogických a nepedagogických zamestnancov stredných škôl v rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, medzi ktorými nechýbajú vekovo starší i seniori.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

TTSK v rámci optimalizácie zabezpečuje sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zaistila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a na vývoj chorobnosti starších ľudí.

TTSK má zabezpečenú verejnú minimálnu sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 640/2008 o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Poskytovanie všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti je tak dostupné pre všetky vekové kategórie, teda aj pre seniorov, v dostatočnom počte vo všetkých okresoch Trnavského kraja.

Špecializovaná ambulantná zdravotná starostlivosť je adekvátna súčasným potrebám. Problém s poskytovaním špecializovanej ambulantnej starostlivosti v špecializačnom odbore diabetológia a endokrinológia, ktorý sa vyskytol v Trnavskom okrese bol vyriešený v roku 2014 príchodom dvoch nových poskytovateľov.

Ústavná zdravotná starostlivosť je dostupná z každého okresu Trnavského kraja. Nemocnice spĺňajú podmienky o minimálnom počte lôžok, podmienky personálneho zabezpečenia a technického vybavenia, teda zabezpečujú adekvátnu zdravotnú starostlivosť.

V prípade, že sa vyskytne problém s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, TTSK sa snaží riešiť ho operatívne, s cieľom zabezpečiť dostupnosť, odbornosť a plynulosť poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Sociálne služby na území TTSK poskytujú občanom zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK, obce, mestá a neverejní poskytovatelia (občianske združenia, neziskové organizácie a iné právnické a fyzické osoby). TTSK dohliada na dodržiavanie základnej kvality života občanov vo svojom regióne, ktorí sa ocitli v ťažkých životných situáciách. Základné životné potreby cieľových skupín občanov odkázaných na sociálnu pomoc sú v kraji zabezpečované v spolupráci s obecnými samosprávnymi orgánmi a s neverejnými poskytovateľmi služieb sociálnej pomoci.

Trnavský samosprávny kraj v rozsahu svojej pôsobnosti:

- poskytuje základné poradenstvo seniorom,
- zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby prostredníctvom zariadení sociálnych služieb, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK,

- zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby u iného verejného poskytovateľa sociálnej služby, ak ju nemôže poskytnúť vo svojich zariadeniach a ak s tým dotknutá osoba súhlasí,
- zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby u neverejného poskytovateľa sociálnej služby na základe dohody s dotknutou osobou.

TTSK v roku 2014 a v roku 2015 poskytoval zo svojho rozpočtu finančné príspevky neverejným poskytovateľom poskytujúcim sociálne služby v zákonnej kompetencii VÚC. Pri určovaní výšky príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a výšky príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby postupuje podľa ustanovení zákona o sociálnych službách. Finančné príspevky sú neverejným poskytovateľom poskytované na občanov, ktorým TTSK poskytovanie sociálnej služby zabezpečil.

Cieľom a zámerom poskytovanej starostlivosti v regióne Trnavského kraja je podporovať aktivity v sociálnej aj zdravotnej oblasti cez grantové programy - Výzvy TTSK – „Podpora aktivít zameraných na pomoc pre sociálne odkázaných občanov“, „Podpora zdravia a prevencie chorôb“ – cieľovou skupinou sú ľudia bez prístrešia, občania so zdravotným postihnutím, **seniori** a ostatní aj znevýhodnení obyvatelia miest a obcí TTSK. Výška poskytnutej dotácie závisí každoročne od vyčlenenia finančných prostriedkov na jednotlivé odbory TTSK, od počtu a kvality podaných projektov, od výšky dotácie na ich realizáciu schválenej poslancami TTSK. Cieľom programu je integrácia občanov so zdravotným postihnutím a skvalitnenie života **seniorov** v oblasti sociálnej starostlivosti a predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov.

Zákonom č. 485/2013 Z. z. sa s účinnosťou od 1.1.2014 zaviedla do zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení podrobná úprava podmienok kvality sociálnych služieb a systém ich hodnotenia. V zmysle § 9 ods. 6 zákona je poskytovateľ sociálnej služby povinný plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 písm. a) zákona o sociálnych službách. Kvalita sociálnych služieb je garantovaná štandardami, smernicami a zákonom. Zariadenia sociálnych služieb kontinuálne pokračujú v prehodnocovaní, vypracovávaní nových smerníc a ich implementácii do dennodennej praxe tak, aby zabezpečili kvalitné poskytovanie sociálnych služieb v súlade s platnou legislatívou. V ZSS bolo prijatých a novelizovaných viacerých interných smerníc. Všetci zamestnanci sú oboznamovaní s obsahom prijatých smerníc bezprostredne po ich prijatí v rámci pracovných porád, alebo ich zverejnením na jednotlivých úsekoch v ZSS a následne sú implementované do praxe.

Zamestnanci ZSS sa v rámci kontinuálneho vzdelávania a zvyšovania odbornosti v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb zúčastňovali viacerých seminárov. Zdravotnícki pracovníci sa v rámci kreditovaného vzdelávania zúčastňovali kreditovaných odborných seminárov v priebehu celého roka, sociálni pracovníci sa zúčastňovali seminárov a konferencií s výmenou skúseností v oblasti poskytovania sociálnych služieb a sociálneho poradenstva. Uskutočňovali sa aj sporadické vzdelávania zamestnancov na supervíziách organizovaných fakultou sociálnych vied a zdravotníctva.

V ZSS sa zvyšuje kvalita a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcií, rozširovania a modernizácie existujúcich priestorov realizáciou bezbariérovej úpravy. Uvedené úpravy a rekonštrukcie prebiehajú v ZSS priebežne, v závislosti od finančných možností. Vo viacerých ZSS sa uskutočnila výmena

podlahovín, čím sa zabezpečilo bezbariérové prostredie v ubytovacej časti, v priestoroch spoločenských miestností, jedálne a chodieb. Imobilní prijímatelia sociálnych služieb majú moderné vybavenie polohovateľnými posteľami, zdvihákmi, vertikalizačným zariadením. Prijímatelia, ktorí dokážu využiť informačno-komunikačné technológie mali umožnené využívať internetové pripojenie. Pracovná terapia klientov vychádzala z individuálnych plánov (ďalej IP), edukačných záznamov, opatrovateľských záznamov. Aktivity, ktoré boli realizované s klientmi počas uplynulých období boli stanovené v súlade s hlavným cieľom stimulačných aktivít, zvýšiť kvalitu života seniorov ako aj ťažko postihnutých klientov. Zhodnotenie reakcií, správania sa občanov pri jednotlivých činnostiach je spracované v ich osobných spisoch - Individuálny plán klienta.

V ZSS sa v rámci možností dlhodobo realizoval komplex služieb na „komunitnej úrovni“ podľa individuálnych potrieb klientov, o čom svedčí prispôbenie služieb. Klientom, ktorí potrebovali osobitne intenzívnu sociálnu a zdravotnú starostlivosť, bola poskytovaná zvýšená opatrovateľská a ošetrovateľská starostlivosť odborným personálom. Vo viacerých zariadeniach bolo zriadené integrované bývanie a samostatné komunity so stálym personálom. Klienti boli vedení k samostatnosti, k nácviku sebaobslužných návykov a v ich plánoch rozvoja dominovala sociálna rehabilitácia. Napĺňaním hlavných stratégií, ktorými sú integrácia a normalizácia boli stanovené o. i. aj ciele sociálnej rehabilitácie. V ZSS boli denné činnosti čo najviac podobné domácomu spôsobu života vrátane prípravy raňajok, hygienou pri každom podávaní jedla, následným upratovaním a estetizáciou prostredia prijímateľmi sociálnych služieb. Prijímatelia sa podieľali na každodenných činnostiach tak, ako by sa realizovali v domácom prostredí vlastným výberom, aj vlastným vkladom a následne potešením z vykonanej činnosti. Aktivity zamerané na sociálnu rehabilitáciu, kde sa klienti podľa svojich schopností, svojho záujmu a zamerania viedli k samostatnosti a nácviku sociálnych zručností boli neoddeliteľnou súčasťou poskytovania sociálnej služby. Aktivity sociálnej rehabilitácie boli plánované na základe individuálnych plánov všetkých klientov, v spolupráci s tímom terapeutov, inštruktorov sociálnej rehabilitácie, kľúčových pracovníkov a ostatných zamestnancov úseku starostlivosti o klientov v ZSS.

Poberatelia sociálnych služieb sú členmi stravovacej prevádzky, na komunitných sedeniach sa vyjadrujú k účasti na kultúrnych, spoločenských a iných podujatiach a na živote v zariadení.

V TTSK vo všeobecnosti aj naďalej prevažujú sociálne služby, ktoré sú poskytované ako celoročné služby rezidenčného typu.

V niektorých ZSS určených seniorom - prijímateľom sociálnej služby s mentálnym postihnutím sú poskytované v zariadení s celoročnou pobytovou formou sociálnej služby aj osobám s psychiatrickým ochorením, niekedy takmer v celej šírke psychiatrického spektra. Takéto spolužitie nie je vyhovujúce ani pre jedincov s mentálnym postihnutím, ani pre jedincov s psychiatrickým ochorením. Situácia je komplikovaná aj tým, že okrem týchto dvoch skupín boli (a dodnes sú) do zariadenia umiestňovaní tiež prijímatelia sociálnej služby so sociálne patologickým správaním, ktorí sú navyše pozbavení spôsobilosti na právne úkony. V takom prostredí nie je možné poskytovať špeciálne služby pre všetky skupiny.

Obdobná situácia je aj v zariadeniach pre seniorov, do ktorých sú umiestňovaní po dosiahnutí dôchodkového veku aj sociálne neprispôsobivé osoby (bezdomovci) a narastá v nich počet prijímateľov sociálnej služby zasiahnutých niektorou z foriem demencie. Nie každé zariadenie, do ktorého sú títo prijímatelia sociálnej služby umiestnení, disponuje odborne

pripraveným personálom pre poskytovanie sociálnych služieb prijímateľom sociálnej služby s týmto ochorením a ich rodinám.

V tejto súvislosti treba zväziť celkový trend starnutia populácie, z čoho vyplýva, že aj populácia TTSK bude starnúť, a preto TTSK má snahu vytvárať potrebné druhy ZSS a prispôbiť sa potrebám starších ľudí.

TTSK podporuje zabezpečovanie spoločného stravovania v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov z obcí, v ktorých sa ZSS nachádza.

Zariadenia sociálnych služieb - organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti (ďalej ZSS OvZP) v rámci voľnočasových činností seniorov - prijímateľov sociálnej služby, organizujú v spolupráci s odborom sociálnej pomoci ÚTTSK rôzne aktivity, pracovné terapie, výlety, tematické návštevy a spoločenské akcie s účasťou širokej verejnosti. Seniori ich pozitívne oceňujú a majú z nich úžasné zážitky.

Zariadenia sociálnych služieb neustále zlepšovali a zlepšujú kvalitu poskytovania sociálnych služieb, čo prispieva k zvýšeniu efektívnosti a zvýšenému záujmu o tieto služby, ako aj k skvalitneniu životných podmienok prijímateľov sociálnych služieb. TTSK podporuje spoluprácu jednotlivých poskytovateľov sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb a ich vzájomnú informovanosť o službách, ktoré poskytujú.

Plnenie opatrení v sociálnej oblasti Trnavský samosprávny kraj realizuje v spolupráci so všetkými zainteresovanými partnermi – regionálnou a miestnou samosprávou, poskytovateľmi sociálnych služieb, prijímateľmi sociálnych služieb i ich príbuznými. Prepojenie zainteresovaných sleduje spoločný cieľ: komplexnosť, kvalitu a individuálny prístup poskytovania služieb seniorom a každému, kto tieto služby potrebuje.

Aktivity pre seniorov usporiadané Úradom TTSK :

- Konferencie z príležitosti Medzinárodného dňa sociálnej práce,
- Župná olympiáda pre seniorov - v spolupráci s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska,
- Župná paralympiáda s medzinárodnou účasťou,
- TTSK každoročne oceňuje sociálnych pracovníkov a občanov pracujúcich v sociálnej oblasti, medzi ktorými nechýbajú vekovo starší i seniori,
- Program k Mesiacu úcty k starším - je to celodenné podujatie pre 200 seniorov z nášho regiónu organizované v mesiaci október z príležitosti „Mesiacu úcty k starším“. Cieľom spoločenskej akcie je uchovávať tradície, v znení motta „Úcta k tradíciám“,
- „Tradičné predajné trhy výrobkov klientov ZSS - organizované na Úrade TTSK,
- Vianočná kapustnica“, „Šál a rukavice“ - cieľom akcie je podporiť pocit spolupatričnosti k ľuďom, ktorí sa ocitli bez prístrešia a pomôcť im prekonať zimné obdobie. Skúsenosti z minulých rokov nám ukázali, že zozbierané oblečenie urobí radosť nielen ľuďom bez domova, ale rovnako seniorom aj rodinám, ktoré v rámci pomoci rieši odbor sociálnej pomoci a rovnako klientom zariadení sociálnych služieb a klientom v zariadeniach na výkon sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately.
- V októbri 2015 z príležitosti „Mesiacu úcty k starším“, Odbor sociálnej pomoci Úradu TTSK usporiadal v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska v Trnave spoločenskú akciu pre seniorov Trnavského regiónu.
- V mesiaci október na IX. ročníku konferencie Reumatologického dňa v Trnave s témou „Za zdravší životný štýl seniorov“, vystúpila s príspevkom riaditeľka Odboru zdravotníctva a humánnej farmácie Úradu TTSK.

Aktivity pre seniorov usporiadané ZSS OvZP TTSK a podporované ÚTTSK:

- Štrkovecká Barónka - regionálna umelecká prehliadka tvorivosti obyvateľov domovov sociálnych služieb a zariadení pre seniorov,
- „Šport nás spája“ – športové podujatie DSS a ZpS,
- „Deň rodiny“ – spoločenské podujatie s celoslovenskou účasťou organizuje Centrum pomoci pre rodinu,
- Tradičné športové hry v Topoľníkoch –pre DSS a ZpS,
- Medzinárodný futbalový turnaj mentálne postihnutých klientov pre DSS a ZpS,
- Country hody – kultúrna akcia spojená s tradíciami pre všetky vekové kategórie,
- Medzinárodné rybárske preteky mentálne postihnutých „ Zlatá rybka“
- „Kvetinový deň“- pre DSS a ZpS,
- „Sereďský desaťboj“- športové podujatie, pre pre DSS a ZpS,
- Slávnostná svätá omša spojená s procesiou, organizovaná pre všetky vekové kategórie,
- **„Košútsky hudobný kľúč“- medzinárodný hudobný festival** pre DSS a ZpS,
- Benefičný koncert klientov ZSS organizovaný pre DSS a ZpS,
- „Vianočný koncert“ organizovaný Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím,
- V septembri 2015 sa seniori zo zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja zúčastnili na generálnej audiencii svätého otca v Ríme. V duchovných zážitkoch a priamou účasťou na miestach, ktoré sú históriou kresťanstva „Cesta za vierou“, budú pokračovať aj v ďalších rokoch.

TTSK každoročne organizuje pre seniorov aj prehliadky speváckych zborov a speváckych skupín v spolupráci s JDS, rôzne kultúrne aktivity, ako sú návštevy divadiel, galérií, múzeí a kultúrnych a historických pamiatok. Seniori v TTSK majú zľavnený vstup do všetkých kultúrnych zariadení v správe TTSK. Využívané je každoročné poskytovanie dotácií na projekty, predložené v rámci grantového systému TTSK na podporu aktívneho života seniorov.

TTSK bude pokračovať v doteraz zrealizovaných aktivitách v prospech starších ľudí i seniorov. Zámerom TTSK bude aj v budúcnosti naďalej napomáhať pri angažovaní sa v spolupráci so staršími ľuďmi a seniormi a prehlbovať a spolupodieľať sa pri tvorbe nových aktivít rôznymi formami podpory.

Súčasná situácia pri umiestňovaní občanov, ktorí sú v dôchodkovom veku a sú posúdení na poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení je veľmi naliehavá - nemôžu byť umiestnení do Domova sociálnych služieb (Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách). Z uvedeného dôvodu je potrebné vytvoriť špecializované zariadenia, pretože v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK sa nachádza iba v jednom zariadení a to v DD, DSS Holíč. OSP TTSK pristúpil k prehodnoteniu potreby vytvárať chýbajúce špecializované zariadenia v ZSS v OvZP TTSK. Odbor sociálnej pomoci ÚTTSK v tomto období rokuje so štatutármi ZSS v OvZP TTSK, o vytvorení špecializovaných zariadení, ktoré budú súčasťou zariadení sociálnych služieb.

Prechodom z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb, zariadenia sociálnych služieb v OvZP TTSK priebežne znižujú počet lôžok na požadovaný štandard. Humanizácia sociálnych služieb je prioritným statusom v poskytovaní sociálnych služieb v inštitúciách.

ZSS v OvZP TTSK sa na zvýšení zamestnanosti zapájajú vytváraním podmienok na vykonávanie aktivačnej činnosti formou dobrovoľníckej služby.

ZSS v OvZP TTSK zabezpečujú poskytovanie odľahčovacej služby pre opatrovateľov (rodinní príslušníci) občanov – seniorov v priebehu roka, na kratšie časové intervaly v súlade so zákonom.

Dostupnosť zdravotnej starostlivosti klientom ZSS zabezpečuje úsek ošetrovateľských činností odborným zdravotným personálom (zdravotné sestry so špecializáciou) za intenzívnej spolupráce s ošetrojúcimi lekármi, metódou ošetrovateľského procesu a za použitia správnych metodických postupov ošetrovateľských činností.

TTSK pri rekonštrukciách a modernizáciách ciest II. a III. triedy vo svojom vlastníctve, pri rekonštrukciách križovatiek, prípadne výstavbe okružných križovatiek, kladie dôraz, aby stavebné prevedenie uľahčilo život seniorov a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím., t. z. všetky priechody pre chodcov sú riešené bezbariérovou za účelom bezpečného prechodu starších osôb, ako aj imobilných občanov. Zároveň sa realizuje zabudovanie špeciálnej dlažby pre nevidiacich a modernizácia svetelnej signalizácie na križovatkách s použitím zvukových výstražných prvkov, ako aj úprava pre zrakovo postihnutých na chodníkoch v zmysle platných STN. Pri rekonštruovaných úsekoch ciest sa taktiež realizuje osadenie bezpečnostných prvkov a dopravných zariadení, ako sú zvodidlá, zábradlia, merače rýchlosti a optické brzdy.

Z hľadiska dopravy, ktorú zabezpečuje financovaním Trnavský samosprávny kraj je v prímestskej autobusovej doprave v súčasnosti platný výmer cestovného, ktorým sa zvyhodňuje cestovanie pre zdravotne ťažko postihnuté osoby (ktoré sú držiteľmi preukazu ŤZP a ŤZP-S) a sprievodcov zdravotne ťažko postihnutých osôb. Zároveň je v praxi zavedené osobitné cestovné s výraznou zľavou na cestovnom pre občanov po dovŕšení 70 rokov veku. TTSK uhrádza stratu, ktorá vzniká poskytovaním zliav zo svojho rozpočtu.

V rámci danej oblasti prímestskej autobusovej dopravy je snaha v rámci finančných možností zavádzať do prevádzky nízkopodlažné vozidlá pre prepravu osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Trnavský samosprávny kraj prostredníctvom 18 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti zabezpečuje seniorom prístup ku kultúrnym hodnotám návštevami na kultúrnych podujatiach v divadle, múzeách, galériách a knižniciach, ktoré sú pre nich zvyhodnené zľavami zo vstupného, v divadle je v prípade generálok poskytovaný vstup zdarma. Prístup zdarma majú aj na podujatia organizované osvetovými strediskami.

Seniori sa aktívne zúčastňujú na prehliadkach organizovaných osvetovými zariadeniami, kde sa prezentujú v zborovom speve, folklórnych speváckych a tanečných súboroch. Múzeá realizujú podujatia s ukázkami ľudových remesiel, na ktorých predvádzajú svoje zručnosti práve seniori.

TTSK zabezpečuje, plní a vyhodnocuje:

- realizáciu práva občana seniora na poskytovanie sociálnej služby so zohľadnením ľudsko-právneho a nediskriminačného prístupu a dôrazom na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti,
- dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami seniorov, cieľových skupín a komunity, zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby v segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,

Deinštitucionalizácia a transformácia systému sociálnych služieb je aj jednou z priorit TTSK reagujúcou na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. V TTSK sa v súčasnom období uskutočňuje pilotný projekt deinštitucionalizácie a transformácie v jednom domove sociálnych služieb a v ďalších dvoch ZSS prebieha projektový zámer.

- dostupnosť komunitných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena seniora, odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže,
- princíp deinštitucionalizácie sociálnych služieb,
- princíp integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti,
- systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Základné trendy v starostlivosti o seniorov sú zamerané na snahu udržať seniorov čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí a prispôbiť organizáciu služieb pre nich tak, aby spĺňali ich individuálne potreby a podporovali vzájomné spolužitie. Zamestnankyňa OSP UTTSK je členkou pracovnej skupiny „SENIORI“ k tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb v meste Trnava, v rámci ktorého sa hodnotia potreby občanov - seniorov v sociálnej oblasti a návrhy priorít pre jej rozvoj na nasledujúcich päť rokov.

TTSK je aj naďalej pripravený podporovať spoluprácu so seniormi, podporovať ich aktivity a plniť úlohy Národného programu aktívneho starnutia. Jeho úsilím je skvalitňovať každodenný život seniorov žijúcich v trnavskom regióne.

Nitriansky samosprávny kraj

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú*

Nitriansky samosprávny kraj (ďalej len NSK) spolupracoval v rokoch 2014, 2015 a naďalej spolupracuje s Jednotou dôchodcov na Slovensku v Nitre, ktorá háji práva a slobody seniorov na území NSK. Spolupráca spočíva v konzultačnej pomoci týkajúcej sa sociálnych služieb. Ide prevažne o vzájomnú výmenu skúseností a informácií, aké potreby a požiadavky majú seniори v regióne NSK.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd*

NSK pri tvorbe všeobecne záväzných nariadení postupuje v zmysle platnej legislatívy a podľa princípov verejných politík podpory aktívneho starnutia. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK spolu s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb sú povinní koncipovať všetku svoju internú dokumentáciu tak, aby boli dodržiavané základné ľudské práva a slobody v zmysle podmienok kvality poskytovania sociálnych služieb - Príloha č. 2, zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Oblasť dodržiavania základných ľudských práv a slobôd je obsiahnutá vo všetkých štandardoch kvality sociálnych služieb.

V oblasti sociálnej politiky prebehli a stále prebiehajú zmeny v legislatívnej oblasti, napr. prechod z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú. Veľkokapacitné budovy budú postupne nahradené objektmi s kapacitou do 40 klientov.

NSK ďalej podporuje dobrovoľnícku prácu pri starostlivosti o seniorov, partnerstvá na účely realizácie projektov na zmiernenie alebo predchádzanie nepriaznivých sociálnych situácií.

NSK podporuje vzdelávanie zamestnancov ZSS, ktorí sa starajú o seniorov. Odbor sociálnych vecí ÚNSK pri plánovaní systému celoživotného vzdelávania zamestnancov pracujúcich v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK vypracoval „**Plán procesu celoživotného vzdelávania zamestnancov na roky 2015 – 2017**“, ktorého cieľom je skvalitnenie úrovne poskytovania sociálnych služieb, zavedenie jednotnej metodiky, štandardizácia postupov v sociálnej práci v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a v neposlednom rade dodržiavanie platnej legislatívy.

Vzdelávanie odborných zamestnancov v ZSS sa realizovalo v jednotlivých moduloch, z ktorých jeden bol zameraný na rolu opatrovateľského personálu pri starostlivosti o seniorov interdisciplinárnom tíme.

Dňa 13.05.2015 zorganizoval odbor sociálnych vecí ÚNSK odbornú konferenciu na tému „Ľudské práva a slobody v inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti“

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva a právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie*

NSK pre seniorov zo zariadení sociálnych služieb (ďalej len „ZSS“) vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti realizuje každoročne dve akcie, ktoré aj finančne zabezpečuje, jedná sa o podujatia:

1. „Domov baví domov“ – akcia organizovaná v mesiaci úcty k starším - v októbri, celokrajská prehliadka hudobnej a dramatickej tvorby klientov, prevažne seniorov v ZSS.
2. „Vianoce ako doma“ - zdobenie medovníkov – vianočná akcia organizovaná v decembri pre seniorov zo ZSS v pôsobnosti NSK. V roku 2015 bolo zdobenie spojené s výrobou ikebán.

NSK zorganizoval v termíne od 7. do 11. decembra 2015 v obchodnom centre Max v Nitre výstavu, kde klienti spolu so zamestnancami zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK prezentovali svoje výrobky.

ZSS pravidelne organizujú podujatia v rámci svojho ZSS, ale aj spoločné akcie, ktorých sa zúčastňujú seniori z celého územia NSK (olympiáda seniorov, karnevaly, mikulášske večierky, veľkonočné šibačky, súťaže, plesy a mnoho iných).

Na podporovanie voľno časových aktivít seniorov v NSK každoročne využívame zdroje z MPSVR SR v rámci zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR. V roku 2014 sa NSK uchádzal o dotácie pre 25 ZSS vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Bolo schválených 20 žiadostí na podporu rozvoja sociálnych služieb, z toho pre podporu voľno časových aktivít pre seniorov 11 (vrátane špeciálne upravených motorových vozidiel) a ostatné dotácie boli určené na debarierizáciu prostredia.

V roku 2015 sa NSK uchádzal o dotácie pre 25 ZSS vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Bolo schválených 15 žiadostí na podporu rozvoja sociálnych služieb, z toho pre podporu voľnočasových aktivít seniorov 7, vrátane špeciálne upraveného motorového vozidla so zdvíhacou plošinou, materiálno-technického vybavenia na rôzne terapie a voľnočasové aktivity, ktoré napomáhajú k aktivizácii seniorov.

Motorové vozidlá slúžia aj na prepravu prijímateľov sociálnych služieb za kultúrными a športovými aktivitami, ktoré sú realizované mimo areálu zariadení.

V rámci svojho rozpočtu sa v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK počas celého roka 2014 a 2015 konali rôzne kultúrne a spoločenské aktivity. Do zariadení veľakrát zavítali s kultúrnym programom deti a žiaci z materských a základných škôl, v zariadeniach vystupovali spevácke a tanečné súbory o ktoré majú klienti veľký záujem. Tiež sa realizovali návštevy divadelných predstavení. Prijímatelia sociálnych služieb majú vytvorené podmienky aj v oblasti duchovného života, k čomu im slúžia kaplnky, ktoré sa nachádzajú v jednotlivých zariadeniach, ale navštevujú aj kostoly v meste alebo v obci.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov

V roku 2014 Odbor sociálnych vecí vykonal 44 kontrol úrovne sociálnych služieb v ZSS, kde sa poskytujú sociálne služby aj seniorom, z toho 21 bolo vykonaných v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a 23 u neverejných poskytovateľov. Kontroly boli zamerané na poskytovanie sociálnych služieb, teda aj na obsah zmlúv. Nedostatky v zmluvách medzi poskytovateľom a prijímateľom sociálnych služieb boli poskytovatelia povinní odstrániť. Kontroly boli zamerané okrem iného aj na dodržiavanie ľudských práv a slobôd seniorov. V 14-tich prípadoch, kde pri kontrole boli zistené nedostatky, resp. porušenia právnej legislatívy SR, bolo nariadené ich odstránenie. Následné kontroly sa budú realizovať v roku 2015.

V zariadeniach sociálnych služieb zamestnanci seniorov často upozorňujú na obozretnosť pri kúpe tovarov a pri podpisovaní dokumentov. Osvetu zabezpečujú ZSS prostredníctvom mestskej a obecnej polície formou prednášok „Bezpečnosť v našom meste“

„Ohrozenie seniorov ponukami pôžičiek nebankových subjektov“ a iných. Vo viacerých ZSS bol premietnutý film „Šmejdi“.

V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK boli organizované preventívne prednášky pre seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok tak nebankových subjektov ako aj zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov. Uvedenou problematikou sa zaoberali aj články uverejňované v časopisoch vydávaných priamo v zariadeniach sociálnych služieb.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: *Zapájať do plánovania, tvorby poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov*

Niektorí seniori zo ZSS sú členmi Mestských parlamentov seniorov, kde sa môžu vyjadriť k podmienkam života napr. v meste Levice. V prípade záujmu seniorov o dianie v mestách v ktorých žijú, majú možnosť zúčastňovať sa zasadnutí mestských zastupiteľstiev a v Nitre aj Zastupiteľstva NSK. Počas volieb majú všetci prijímatelia sociálnych služieb, ktorí sú spôsobilí voliť, právo zúčastniť sa ich. Imobilní obyvatelia majú zabezpečenú prenosnú volebnú urnu priamo v ZSS.

Cieľ 2: *Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci*

V ZSS sú zriadené stravovacie komisie, ktorých členovia sú zástupcovia z radov obyvateľov zariadení sociálnych služieb. Spolu s lekárom, resp. diétnou sestrou a zamestnancami ZSS majú právo rozhodovať o zložení jedálneho lístka. V niektorých ZSS si obyvatelia založili „parlament“ alebo „výbor obyvateľov“, ktorý sa podieľa na rozhodovaní o podmienkach a kvalite poskytovania sociálnych služieb. Zvolení zástupcovia predkladajú vedeniu ZSS návrhy a pripomienky všetkých prijímateľov sociálnych služieb. Podieľajú sa aj na organizovaní spoločenských podujatí.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: *Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi*

V NSK v roku 2014 prebiehalo vzdelávanie a supervízia zamestnancov zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK aj v oblastiach súvisiacich s dodržovaním ľudských práv a s elimináciou kriminality páchanej na senioroch a na zdravotne postihnutých občanoch.

Vzdelávanie prebiehalo napr. v týchto oblastiach:

- Novela zákona o sociálnych službách
- Parkinsonova choroba a jej dôsledky
- Klient s Alzheimerovou chorobou v sociálnych službách
- Aktivácia seniorov a nefarmakologické prístupy v liečbe
- Kľúčový pracovník klienta v sociálnych službách
- Individuálny prístup k PSS, individuálne plánovanie
- Zamestnanec v priamom kontakte s PSS – empatia a profesionalita
- Právne aspekty v oblasti opatrovníctva

V roku 2014 sa vzdelávania zúčastnilo cca 775 zamestnancov, ktorí pracujú v oblasti sociálnych služieb, prevažne v priamom kontakte s prijímateľom sociálnych služieb. Vzdelávania si ZSS zabezpečovali individuálne.

Na roky 2015 – 2017 Odbor sociálnych vecí Úradu NSK vypracoval plán vzdelávania zamestnancov a plán supervízie. Na rok 2015 boli pre tento účel vyčlenené finančné prostriedky vo výške 20 000 eur. Tri bloky vzdelávania v roku 2015 (pre stredný manažment, nižší manažment a pre opatrovatelky v priamom kontakte s klientom) sú určené pre zamestnancov, ktorí pracujú so seniormi. Zároveň NSK uskutočnil v 25-tich ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK supervíziu v období od 28.9.2015 do 07.12.2015 spolu v rozsahu 291 hodín. Supervízie sa celkovo zúčastnilo 363 zamestnancov ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK.

Supervízny proces v ZSS splnil tri rôzne úlohy pri starostlivosti o seniorov, a to:

- podporu pracovníkov zameranú na vyrovnávanie sa s emocionálne náročnými situáciami, ktoré sú súčasťou ich práce,
- vytváranie príležitostí, aby pracovníci mohli rozvíjať svoje profesionálne zručnosti, získavať nové znalosti a utvárať svoje postoje k užívateľom,
- kontrolu spočívajúcu vo formovaní postojov v súlade s etickými požiadavkami profesie a vedenia pracovníkov k súladu so štandardami dobrej praxe a cieľmi zariadenia.

Vzdelávanie zamestnancov ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK v roku 2015 prebiehalo aj individuálne v každom ZSS, napr. v týchto oblastiach:

- Ľudské práva a slobody v inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti
- Podmienky kvality poskytovania SS a ich implementácia
- Riadenie rizík v sociálnych službách
- Snoezelen v teórii a praxi
- Aktivácia seniorov a nefarmakologické prístupy v liečbe Alzheimerovej choroby
- Zamestnanec v priamom kontakte s PSS – empatia a profesionalita
- Stratégie zvládania klienta s agresívnym správaním
- Vedenie sociálnej a rehabilitačnej dokumentácie v ZSS
- Opatrovateľské procesy podľa Moniky Krohwinkel
- Vzdelávanie v oblasti výkonu ošetrovateľských výkonov

Týchto vzdelávacích aktivít sa zúčastnilo cca 582 zamestnancov zo ZSS. NSK zabezpečil NSK v ZPS preventívne prednášky prostredníctvom mestskej polície a kurately pre dospelých, v ktorých ich upozorňoval na opatrnosť pred zlodejmi, zlým zaobchádzaním zo strany ich blízkych a pod.

NSK spracoval požiadavky ZSS súvisiace s potrebou zavedenia kamerového systému na budovách, ktoré by prispelo k prevencii kriminality páchanej na senioroch a zdravotne postihnutých občanoch. Zavedenie bude súvisieť s finančnými možnosťami NSK.

ZSS poskytujú sociálne služby v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, vierovyznania, či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby sám a alebo prostredníctvom súdom ustanoveného opatrovníka vybral.

Zamestnanci ZSS dbajú o to, aby boli prijímateľovi sociálnej služby poskytnuté všetky potrebné informácie o prevádzkovateľoch bežne dostupných verejných služieb v komunite. Informácie sú dostupné v tlačenej podobe na všeobecne prístupnom mieste v priestoroch ZSS (nástenky).

ZSS zabezpečujú možnosť využitia právnej pomoci prostredníctvom „Centra právnej pomoci“, ktoré poskytuje komplexnú právnu pomoc pre ľudí s nepriaznivou finančnou a sociálnou situáciou.

Každý PSS má právo slobodne vyjadrovať svoje názory, má právo podávať sťažnosti, podnety, alebo pripomienky k poskytovaným sociálnym službám.

ZSS spolupracujú so súdmi a sú nápomocné pri uplatňovaní práv PSS pri prinavrátení spôsobilosti na právne úkony, poskytovanie sociálneho alebo iného poradenstva v oblasti uplatňovania práv a právom chránených záujmov, sprevádzanie PSS pri vybavovaní úradných záležitostí, pomoc pri vybavovaní osobných dokladov a vybavovaní iných vecí v záujme PSS.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby

Dobrovoľníctvo skvalitňuje sociálne služby, umožňuje plnohodnotne využiť a spríjemniť voľný čas prijímateľov sociálnych služieb. Preto Odbor sociálnych vecí Úradu NSK vypracoval v roku 2014 pre zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK „Metodiku práce s dobrovoľníkmi v zmysle zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení“.

V ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK pôsobilo v roku 2014 spolu 129 dobrovoľníkov, ktorí sa venujú predovšetkým seniorom.

V zariadeniach sociálnych služieb sa realizovali tiež prednášky a aktivity pre seniorov: aktivity zamerané na osobnostný rozvoj (kurz pozitívneho myslenia, rozvoj komunikácie, komunitné stretnutia)

- aktivity zamerané na vzdelávanie (besedy, počítačový kurz, kurz anglického jazyka)
- prednášky zamerané na prevenciu kriminality, na bezpečnosť v cestnej premávke
- aktivity zamerané na duchovný rozvoj
- voľnočasové aktivity – kultúrne, športové
- aktivity zamerané na zdravý životný štýl (prednášky zamerané na prevenciu ochorení, na zdravú výživu, alternatívnu medicínu)

Dobrovoľnícka práca bola v roku 2015 vykonávaná takmer vo všetkých ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. V porovnaní s rokom 2014 vzrástol počet o viac ako 85 dobrovoľníkov. V ZSS sa zapájali do socializačných, kultúrnych, pracovných a sociálnych činností, ako sú organizovanie spoločenských a kultúrnych podujatí, osvetová činnosť – besedy, prednášky, prezentácie, muzikoterapia v ZSS aj mimo areálu ZSS, arteterapia, ergoterapia, rehabilitácia, ďalej aktívne využívanie voľného času, doprovod PSS na lekárske vyšetrenia, prechádzky, duchovné a iné podujatia, údržbárske práce, komunikácia s PSS, resp. ich počúvanie.

V krízovom stredisku je to doučovanie detí a tvorivé dielne. Dobrovoľníci sú svojou prítomnosťou a činnosťou prínosom v socializácii PSS a spestrením denného režimu života seniorov a detí v pobytovom zariadení. Často supľujú aj rodinu, ktorá sa o nich nezaujíma. Dobrovoľnícku prácu vykonávajú prevažne študenti, rádové sestry, členovia Slovenského Červeného kríža, dôchodcovia a nezamestnaní.

Počet dobrovoľníkov zapojených do dobrovoľníckej práce v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK v roku 2015 bol 253.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov

Koncom roka 2014 sa uskutočnilo 1. stretnutie dobrovoľníkov ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Cieľom stretnutia bolo zhodnotenie doterajšej práce dobrovoľníkov, výmena cenných skúseností a nastavenie podmienok a metodiky práce s dobrovoľníkmi. Odbor sociálnych vecí na stránke NSK v článku o dobrovoľníctve vyzýva záujemcov o dobrovoľnícku prácu na spoluprácu, informuje ich o postupe v prípade záujmu stať sa dobrovoľníkmi, zhodnocuje prínos ich práce, uvádza, čo môže dobrovoľník svojou prácou získať a hovorí o statuse dobrovoľníka. V ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK sa uskutočňuje okrem dobrovoľníckej práce aj dobrovoľnícka služba v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čo je tiež veľkým prínosom a pomocou pre ZSS.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb

Nitriansky samosprávny kraj mal v roku 2014 v zriaďovateľskej pôsobnosti dostatok pobytových sociálnych služieb pre seniorov – špecializované zariadenia, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb. Služby sa postupne skvalitňujú a humanizujú. Poskytujú sa s prihliadnutím na špecifické potreby prijímateľov sociálnych služieb. Zariadenia sociálnych služieb zabezpečili vzdelávanie zamestnancov, predovšetkým odborných, s cieľom skvalitnenia služieb poskytovaných seniorom s dôrazom na sociálne, psychologické a fyzické aspekty starnutia.

Opatrenia:

1.4. Nitriansky samosprávny kraj zabezpečil spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre prijímateľov sociálnych služieb čerpajúcich služby u verejných poskytovateľov a u neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. V Zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK bola poskytovaná sociálna služba 3 306 prijímateľom sociálnej služby a u neverejných poskytovateľoch sociálnej služby bolo jej poskytovanie zabezpečené pre 757 prijímateľov sociálnej služby.

Na poskytovanie sociálnych služieb bolo v roku 2015 vynaložených na bežné výdavky celkom 30 489 228,16 eur, z toho 26 400 152,10 eur pre verejných poskytovateľov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a 3 750 368,00 eur pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a pre verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti iných samosprávnych krajov.

V roku 2015 v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK boli kapitálové výdavky čerpané v celkovej výške 373 315,93 eur.

1.5 Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK je zohľadňovaná potreba rozvoja sociálnych služieb v zmysle národných priorít rozvoja sociálnych služieb.

V roku 2014 bola rozšírená sieť sociálnych služieb o nedostatkové druhy a formy sociálnych služieb, o čom hovorí Tabuľka č. 1. Predovšetkým ide o zariadenia pre seniorov, špecializované zariadenia, denné a komunitné centrá. U neverejných poskytovateľov sa kapacity v roku 2014 zvýšili predovšetkým v zariadeniach pre seniorov, v zariadeniach opatrovateľskej služby, v denných stacionároch a v denných centrách. Verejní poskytovatelia zriadení obcami zriaďovali v roku 2014 prevažne denné centrá, špecializované zariadenia a nočľahárne. V regióne NSK v roku 2014 vznikli 3 komunitné centrá, v ktorých sa vykonáva komunitná práca a komunitná rehabilitácia, sociálne poradenstvo, preventívne aktivity a záujmová činnosť.

Tabuľka č. 1

Druh sociálnej služby	ZSS v zriad. pôsob. NSK kapacita k 1.1.2014/1.1.2015	Neverejní poskytovatelia kapacita k 1.1.2014/1.1.2015	Verejní občnÍ poskytovatelia kapacita k 1.1.2014/1.1.2015
Zariadenie pre seniorov	241/283	528/695	792/742
Zariadenie opatrovateľskej služby		71/110	99/99
Denný stacionár		33/130	184/145
Denné centrum		60/70	720/1080
Komunitné centrum		0/50	0/50
Špecializované zariadenie	424/846	132/148	0/23

1.7. Celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách je „našartované“ vo všetkých ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a u väčšiny neverejných poskytovateľov. ZSS sledujú a vyhodnocujú možnosti a ponuky od vzdelávacích inštitúcií. Využívanou formou vzdelávania sú aj porady, konferencie, mítingy a workshopy.

Na jeseň v roku 2014 Odbor sociálnych vecí Úradu NSK organizoval workshop na tému „firemná kultúra“ pre zamestnancov ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK.

1.8. O zvýšenie kvality a humanizáciu poskytovaných sociálnych služieb sa ZSS snažia prostredníctvom modernizácie objektov.

V roku 2014 boli kapitálové výdavky v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK čerpané vo výške 1 270 677,39 eur. Z toho na investičnú činnosť bolo vyčerpaných 989 340,05 eur predovšetkým na stavebné úpravy okien a dverí, odstránenie havarijného stavu ČOV, výťah, rekonštrukciu fasády vrátane balkónov, rekonštrukciu elektroinštalácie, rekonštrukciu a zateplenie stravovacej prevádzky. Na výmenu opotrebovaného technologického zariadenia v stravovacích prevádzkach a v pracovniach bolo vyčerpaných 281 337,34 eur. Finančné prostriedky boli použité na nákup nových pračiek, sušičiek, varných kotlov, konvektomatov, smažiacich panvíc, umývačiek riadu, sporákov a lapačov tuku. Z bežných výdavkov na akútne opravy a odstránenie havarijných stavov v ZSS bolo schválených 644 143,89 eur, z toho bolo vyčerpaných 622 301,22 eur na opravu striech, hygienických zariadení, výmenu podlahovej krytiny, maľovanie interiéru, výmenu okien, opravu bytových jadier v obytných jednotkách klientov. V roku 2014 dosiahli výdavky z rozpočtu NSK v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK celkovú výšku 26 377 679,82eur (bežné a kapitálové výdavky). Rozpočet pre neverejných poskytovateľov bol čerpaný v celkovej výške 3 371 956,15eur. Výdavky z rozpočtu NSK sú znázornené v Tabuľke č.2. Schválený rozpočet pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na rok 2014 bol vo výške 3 360 000 eur. V priebehu roka 2014 bol rozpočet uznesením Zastupiteľstva NSK č. 115/2014 navýšený o 13 838,35eur. Čerpanie rozpočtu bolo vo výške 3 371 956,15 eur.

Tabuľka č. 2

Druh výdavkov	rok 2014 v eurách	rok 2015

		v eurách
Bežné výdavky pre ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK	25 107 002,43	26 400 152,10
Kapitálové výdavky pre ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK	1 270 677,39	373 315,93
Výdavky pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb	3 371 956,15	3 750 368,00

O zvýšenie kvality a humanizáciu poskytovaných sociálnych služieb sa ZSS snažia prostredníctvom modernizácie objektov.

Bežné výdavky pre ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK boli čerpané vo výške: 26 400 152,10 eur.

Kapitálové výdavky pre ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK boli čerpané vo výške: 373 315,93 eur.

Výdavky pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb boli čerpané vo výške: 3 750 368,00 eur.

Schválený rozpočet bežných výdavkov bol v priebehu roka upravovaný. Navýšenie rozpočtu bežných výdavkov bolo účelovo určené na odstránenie havarijných stavov a akútnych oprav striech, elektroinštalácie a na materiálno technické vybavenie priestorov v ZSS. Bežné výdavky v roku 2015 boli upravené aj na zvýšenie miezd a odvodov pre zvýšený počet zamestnancov.

V roku 2015 boli kapitálové výdavky v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK čerpané vo výške 373 315,93 eur. Čerpané boli na projektové dokumentácie na výstavbu čističiek odpadových vôd. Tiež bola zrealizovaná rekonštrukcia a modernizácia objektov zariadenia a plynofikácia zariadenia. Nemálo kapitálových zdrojov bolo použitých na zakúpenie technologického vybavenia stravovacích prevádzok a pracovní – boli zakúpené profesionálne pračky, konvektomat, chladiaci stôl, smažiacie panvice a iné.

Z bežných výdavkov na akútne opravy a odstránenie havarijných stavov v ZSS pre dospelých bolo vyčerpaných celkom 1 049 525,11 eur, okrem bežnej údržby boli výdavky použité aj na rozsiahlejšie opravy strechy, priestorov celoživotného vzdelávania, elektroinštalácie, hygienickú maľovku a výmenu okien. Pre zlepšenie kvality a podmienok poskytovania sociálnych služieb na materiálno-technické vybavenie bolo čerpaných celkom 479 010 eur. Účelovo určené finančné prostriedky boli vyčerpané predovšetkým na zaobstaranie polohovateľných postelí, matracov, nábytku a vybavenie hygienických zariadení.

K zvýšeniu kvality a humanizácie poskytovaných sociálnych služieb prispeli aj finančné prostriedky získané z dotácií MPSVR SR v zmysle zákona č. 544/2010 Z.z. o dotáciách. Dotácie a spoluúčasť NSK boli vo výške 104 456,60 eur, z toho na BV 22 627,21 eur a na KV 81 829,39 eur. Finančné prostriedky boli použité na vytváranie bezbariérového prostredia v 2 zariadeniach, obstaranie špeciálne upraveného motorového vozidla so zdvíhacou plošinou na prevoz imobilných prijímateľov sociálnych služieb, na obstaranie stoličkového výťahu a zdviháku na mokrý presun. Finančné prostriedky boli použité tiež na obstaranie materiálno-technického vybavenia priestorov na pracovné terapie, snoezelen terapie a na voľnočasové aktivity.

1.9. V roku 2014 sa znížili celkové kapacity v ZSS nasledovne:

ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK znížili kapacity v pobytových sociálnych službách celkovo o 62 miest (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie).

Neverejní poskytovatelia znížili kapacity v pobytových sociálnych službách celkovo o 32 miest (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie opatrovateľskej služby).

Verejní obecní poskytovatelia znížili kapacity v pobytových sociálnych službách celkovo o 158 miest (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie opatrovateľskej služby).

V roku 2015 sa znížili celkové kapacity v ZSS nasledovne:

ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK znížili kapacity v pobytových sociálnych službách celkovo o 9 miest v existujúcich ZSS.

1.10. Nezávislý spôsob života je hlavným cieľom individuálneho plánovania v ZSS. Tento spôsob je klientom ponúknutý zamestnancami na prvom mieste. Aktivity v rámci sociálnych služieb smerujú k udržaniu alebo zvýšeniu samostatnosti, prípadne k spomaleniu regresu u niektorých klientov.

1.13. Schválený rozpočet na financovanie sociálnych služieb pre poskytovateľov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK na rok 2014 bol v priebehu roka niekoľkokrát zvyšovaný. Navýšenie pre tieto ZSS bolo najmä z dôvodu valorizácie platov, z dôvodu vyfinancovania opráv a rekonštrukcií zariadení, nákup materiálno-technického zabezpečenia a na nákup strojov a prístrojov. Celkové zvýšenie nad rámec schváleného rozpočtu bolo vo výške 781 tis. eur na bežné výdavky a 1 271 tis. eur na kapitálové výdavky.

Navýšenie finančných nákladov na bežné výdavky bude odzrkadlené vo výške finančného príspevku na prevádzku pre neverejných poskytovateľov v nasledujúcom roku (v zmysle metodiky výpočtu finančného príspevku na prevádzku podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Schwálený rozpočet na financovanie sociálnych služieb pre poskytovateľov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK na rok 2015 bol v priebehu roka niekoľkokrát zvyšovaný. Navýšenie pre tieto ZSS bolo najmä z dôvodu valorizácie platov, na zvýšenie počtu zamestnancov o 192 vo výške 1 136 tis. eur, na kreditové príplatky, na vyfinancovanie opráv a rekonštrukcií zariadení, nákup materiálno-technického zabezpečenia a na nákup strojov a prístrojov.

V roku 2015 bol navýšený aj rozpočet pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb o 938 000 eur. Nitriansky samosprávny kraj si v roku 2015 pri poskytovaní finančného príspevku splnil svoju povinnosť voči neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na 100 %. Výška finančného príspevku na odkázanosť a na prevádzku bola poskytnutá v zákonom stanovenej výške, t. j. (v zmysle metodiky výpočtu finančného príspevku na prevádzku a odkázanosť podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Schwálený rozpočet vo výške 4 298 tis. eur zohľadňoval všetky potreby na zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb u neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

1.14. Prijímatelia sociálnych služieb v ZSS sú začlenení v skupinách podľa ich špecifických potrieb. Zamestnanci k nim prístupujú individuálne, s prihliadnutím na ich zdravotný stav, na

ich schopnosti, potreby. Bývanie klientov sa snažia štatutárni zástupcovia a zamestnanci skvalitniť postupnou výmenou nábytku a polohovateľných postelí. Do ZSS boli zadovážené masážne prístroje, perličkové kúpele, nové kuchynské linky. Voľnočasové aktivity seniorov sú pestré a inovatívne. Zamestnanci svojim kreatívnym prístupom aktivizujú seniorov a následne výsledky „práce“ prezentujú na výstave, ktorú organizuje pred Vianocami Odbor sociálnych vecí Úradu NSK.

V roku 2015 boli všetci prijímatelia sociálnych služieb, ktorým sa poskytujú sociálne služby v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zaradení do skupín podľa ich špecifických potrieb. Cieľom je zlepšenie kvality ich života počas poskytovania sociálnych služieb. Počas adaptačnej fázy vykonávali odborní zamestnanci podrobnú analýzu požiadaviek, individuálnych potrieb a záujmov prijímateľov sociálnych služieb (ďalej len PSS), ktorá im pomohla pri ich zoskupovaní do skupín. Každé ZSS má vypracovanú metodiku špecifických potrieb PSS, na základe ktorej sa zahájil proces hodnotenia ich potrieb. Pri zaradovaní PSS do skupín sa prihliadalo na jednotlivé diagnózy, vek a mobilitu klientov. Pri práci v skupinách využívajú pracovníci ZSS všetky druhy dostupných terapií a aktivít, ako sú ergoterapia, muzikoterapia, biblioterapia, kinezioterapia – liečebný telocvik, tréning kognitívnych funkcií, bazálna stimulácia, snoezelen, nácvik sebaobslužných zručností, rozvíjanie jemnej a hrubej motoriky, komunikácia, prechádzky, rozvoj manuálnych aj sociálnych zručností, ktoré umožňujú PSS aktivizovať fyzickú aj psychickú kondíciu.

1.15. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK v roku 2014 vytvorili 422 miest a v roku 2015 vytvorili 627 miest v špecializovaných zariadeniach, kde sa poskytuje odborná starostlivosť o klientov, prevažne seniorov s Parkinsonovou chorobou, Alzheimerovou chorobou, demenciami rôzneho typu a pod. Ku kvalite týchto služieb prispelo aj to, že v roku 2015 boli postupne prijímaní chýbajúci zamestnanci.

1.16. Ku skvalitneniu života seniorov v ZSS určite prispieva menší počet klientov na ubytovacej jednotke. V niektorých ZSS (v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK aj u neverejných poskytovateľov) boli presťahované skladové priestory, ktoré po rekonštrukcii dnes už slúžia ako ubytovacie kapacity, čím sa zvýšil komfort niektorých klientov, znížili sa počty obyvateľov na jednej ubytovacej jednotke.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom prostredí

1.1. NSK podporil zo svojho rozpočtu v roku 2014 ambulantné a terénne služby u neverejných poskytovateľov, ktorí ich poskytujú aj seniorom, celkovou sumou 107608,16 eur. Z toho 46330,50 eur pre špecializované poradenstvo a 61277,66 eur pre sociálne služby v ambulantnom rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb a pre tlmočnicku službu.

V roku 2014 z rozpočtu NSK boli podporené aj ambulantné sociálne služby, ktoré poskytujú ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK v integračnom centre pre 10 klientov v celkovej výške 3666,79 eur na rok, v domove sociálnych služieb pre 1 klienta vo výške 838,79 eur na rok.

V roku 2015 NSK podporil zo svojho rozpočtu ambulantné a terénne služby u neverejných poskytovateľov, ktorí ich poskytujú aj seniorom, celkovou sumou 231 900,89 eur. Z toho 43 934,95 eur pre špecializované poradenstvo, 59 073,16 eur pre sociálnu službu v ambulantných rehabilitačných strediskách, 110 185,47 eur v domove sociálnych služieb

s ambulatnou službou, 3 098,40 eur v špecializovanom zariadení ambulatnou formou a 15 608,91 eur a pre tlmočnicku službu.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Postupným plnením úloh vyplývajúcich z Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012 – 2017 dochádza k postupnej humanizácii sociálnych služieb, ktoré sú poskytované aj seniorom:

- vzdelávanie odborných zamestnancov v zariadeniach sociálnych služieb
- podpora supervízie
- rozširovanie siete nedostatkových sociálnych služieb
- zabezpečenie finančných prostriedkov na podporu kvality sociálnych služieb
- individuálny prístup k prijímateľom sociálnych služieb v ZSS
- podpora dobrovoľníctva
- deinštitucionalizácia sa v ZSS pre seniorov zatiaľ neplánuje

Zariadenia sociálnych služieb majú vypracované dokumenty pre plnenie podmienok kvality sociálnych služieb. V prípadoch, ak potrebujú seniori právnu pomoc, využívajú „Centrum právnej pomoci“, kde sú im právne služby poskytnuté bezplatne.

Trenčiansky samosprávny kraj

Oblasť sociálneho zabezpečenia

Nevyhnutným riešením otázok súvisiacich s financovaním sociálnych služieb v TSK je nutné uplatňovanie princípu subsidiarity, zodpovednosti, súčinnosti a spolupráce jednotlivých obcí v rámci kraja. Snahou je zabezpečiť udržateľnosť a kvalitu sociálnych služieb, s ktorou bola spojená aj nevyhnutná transformácia existujúcich zariadení sociálnych služieb, ktoré poskytovali sociálnu službu v domove sociálnych služieb (ďalej DSS) na špecializované zariadenia (ďalej ŠZ). Umožnilo sa tak poskytovanie služby aj skupine občanov, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a splnila podmienky na poskytovanie sociálnej služby. Postupným znižovaním kapacity v zariadeniach sa snažíme o zvyšovanie kvality sociálnych služieb a ich humanizáciu.

Poslaním a snahou zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK je doceliť, aby poskytované sociálne služby:

- v čo najväčšej možnej miere rešpektovali pranie a potreby prijímateľa (sociálna služba je riadená potrebami prijímateľa),
- rešpektovali ľudskú dôstojnosť, jedinečnosť a práva,
- podporovali prijímateľa v udržaní čo najvyššej kvality života aj napriek fyzickým či psychickým obmedzeniam tak, aby mal možnosť zostať čo najviac sebestačným, nezávislým a o svojom živote rozhodujúcim človekom,
- predchádzali a zamedzili sociálnemu vylúčeniu, navrátili ho do bežného života,
- umožnili prijímateľovi zachovať si doterajší spôsob života tak, aby mohol byť i naďalej súčasťou spoločnosti (podporovať styk s rodinou, súrodencami, priateľmi, vrstovníkmi, spoločenskú a pracovnú integráciu),
- boli poskytované tým, ktorí ich naozaj potrebujú a v takej miere, ktorá je nevyhnutná,
- boli finančne udržateľné,
- boli poskytované na odbornej úrovni.
-

Pri naplňaní stanovených cieľov je potrebné klásť dôraz na komunitnú sociálnu prácu a komunitné služby, nakoľko v prostredí inštitúcie je náročné dôsledne aplikovať individuálny prístup ku klientovi, dosiahnuť jeho aktivizáciu a uspokojovanie práve tých potrieb klienta a v takom rozsahu, ktorý je nevyhnutný vzhľadom na jeho zdravotné znevýhodnenie.

Poskytovatelia sociálnych služieb zapájajú do dobrovoľníckej činnosti v zariadeniach hlavne študentov prostredníctvom osvetových aktivít.

TSK je zriaďovateľom 25 zariadení sociálnych služieb, z toho je 15 kombinovaných ŠZ a DSS s vekovým priemerom v časti:

- DSS je 69,18
- ŠZ je 70,10 rokov.

Podrobné vymedzenie činnosti jednotlivých zariadení a tiež aj cieľových skupín sa nachádza v ich zriaďovacích listinách. Aj keď v DSS sa prioritne neposkytuje sociálna služba seniorom, v rámci prechodných ustanovení zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o sociálnych službách), ak boli žiadatelia sociálnej služby v dôchodkovom veku zaradení do poradovníka čakateľov na

sociálnu službu ku dňu 31. 12. 2014, majú nárok na poskytovanie uvedeného druhu sociálnej služby.

Každoročne niektoré zariadenia žiadajú o poskytnutie dotácie podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVaR SR.

Dotácia z MPSVaR - lotérie za rok 2015 – Dotácia na podporu sociálnych služieb.

Menované zariadenia sú s prevahou klientov nad 62 rokov:

- CSS – Lipa Kostolná – Záriečie
- CSS Nová Bošáca
- CSS v Novom Meste nad Váhom
- CSS - Bôrik

V rámci terapií, záujmových činností a aktivizácie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb pripravujú rôzne programy, ktorými sa snažia viac mobilizovať klientov a zároveň priblížiť širokej verejnosti činnosť svojho zariadenia.

Činnosť sociálnych zariadení

CSS - Lednické Rovne – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie). Pre svojich klientov organizujú rôzne kultúrne podujatia (vystúpenia mažoretiek, ľudových skupín), spolupracujú s Materskou školou, Základnou školou a Základnou umeleckou školou. Spolupracujú s obcou pri realizácii spoločných stretnutí so seniori z obce. V súčasnom období bola v zariadení zriadená ergoterapeutická miestnosť.

CSS - Jesienka – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie a Alzheimerova choroba). Pre svojich prijímateľov organizujú rôzne spoločenské podujatia, výlety. V rámci voľnočasových, záujmových a spoločenských aktivít sa môžu klienti zapojiť do spevokolu, spoločenských hier, výroby rôznej bižutérie,...

Zariadenie v októbri 214 získalo grant vo výške 500 eur z Trenčianskej nadácie na vytvorenie tkáčskej dielne a zároveň má záujem reagovať aj na ďalšie výzvy pre zabezpečenie terapií v zariadení.

DSS – Zemianske Podhradie – poskytuje sociálnu službu v DSS. Zariadenie na skvalitnenie života starších klientov využíva nasledovné aktivity: canisterapia (vykonávajú dobrovoľníci bez nároku na odplatu), biblioterapia, duchovné spoločenstvo, udržiavanie jemnej motoriky (využívanie modelovacej hmoty na vyhotovovanie drobných výrobkov), pohybovú aktivitu (spoločné rozcvičky, podľa možností precvičovanie jednotlivých častí tela, aj za pomoci cvičebných pomôcok), vychádzky.

CSS-AVE – poskytuje sociálnu službu v DSS pre telesne postihnutých občanov. V rámci rozmanitej vekovej štruktúry klientov (od 30 do takmer 100 rokov) nemá zariadenie vyšpecifikované aktivity len pre seniorov, ale pripravuje ich pre všetky vekové skupiny s ohľadom na zdravotný stav a schopnosti klientov. Zariadenie aktívne spolupracuje s príslušným ÚPSVaR pri získavaní zdravotných pomôcok pre ťažko mobilných klientov. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry a výlety.

CSS – LÚČ – poskytuje sociálnu službu v ŠZ (cieľová skupina schizofrénia, Alzheimerova choroba). Zariadenie v rámci projektu „Darujte Vianoce“ nadácie Orange získalo pomôcky a materiál na výrobu vianočných sviečok. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry a výlety.

CSS – Juh – poskytuje sociálnu službu v DSS, ŠZ (cieľová skupina schizofrénia) a zariadení podporovaného bývania. Pre svojich klientov pravidelne organizuje: ranné vychádzky do prírody, rozcvičky, výlety (Šaštín, Hlohovec hvezdáreň, Beckovský hrad, Trenčianske Teplice...), výlety do prírody, rôzne kultúrne podujatia v spolupráci s materskou školou, detským domovom a folklórnymi súbormi.

V roku 2014 zariadenie získalo v rámci grantového programu Trenčianskej nadácie financie na vybavenie krajčírskych dielne pre klientov na rozšírenie spektra aktivít formou prác v krajčírskych dielni (zakúpený šijací stroj, látky a drobná krajčírka príprava).

CSS – NÁDEJ – poskytuje sociálnu službu v DSS, ŠZ (cieľová skupina schizofrénia a demencia rôzneho typu etiologie) a v zariadení podporovaného bývania. Klienti zariadenia majú možnosť využívať terapie zamerané hlavne na udržiavanie hrubej a jemnej motoriky. Zariadenie má zriadené sviečkové dielne, keramické dielne a tvorivé dielne, ponúka rôzne terapie: bibliografia, muzikoterapia, arteterapia, cannisterapia, hippoterapia. Pre menej fyzicky zdatných klientov je možnosť zapojiť sa do prác v areáli zariadenia pestovanie kvetov, práce vo fóliovníku, práca pri koňoch. Momentálne zariaďujú miestnosť snoezelen, ktorá bude slúžiť pre klientov s ťažším postihnutím. Zariadenie zabezpečuje klientom prepravu motorovým vozidlom a tiež doprovod pre seniorov, ktorí chcú navštíviť svoje rodisko, príbuzných alebo sa dostať na miesta, ktoré si túžia pozrieť.

CSS – Bánovce nad Bebravou – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina Alzheimerova choroba a demencia rôzneho typu etiologie). Pre svojich klientov realizujú rôzne kultúrne podujatia (vystúpenia detí z materských škôl, základných škôl, stredných škôl, spevokolu), besedy s členkami zo Slovenského červeného kríža spolu s lekármi.

Klientov sa snažia zapájať do niektorých drobných prác, aby sa cítili užitoční a potrební. Pripravujú výlety do prírody, posedenia pri ohni a aktivity zamerané najmä na precvičovanie kognitívnych schopností. Grantové programy nevyužili zatiaľ žiadne. Finančné prostriedky na nákup potrebných pre aktivity využívajú zo svojho rozpočtu.

CSS – KOLONKA – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina organický psychosyndróm ťažkého stupňa a demencia rôzneho typu etiologie). Zariadenie sa snaží vytvoriť také podmienky, ktoré by klientom pripomínali prostredie, z ktorého odišli, snaží sa rúcať bariéry inštitucionalizácie tým, že má plán činností, z ktorých si môže klient sám vybrať. Ku klientom pristupujú individuálne so zreteľom, že klient je ich partner. Centrum má zriadené 2 ergoterapeutické dielne vytvorené pomocou sponzorov. Zariadenie aktuálne vytvára podmienky na zdravotnú rehabilitáciu. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry a výlety.

CSS-Bôrik – poskytuje sociálnu službu v DSS, ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiologie) a zariadenia podporovaného bývania. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové akcie a výlety. Organizujú rôzne prednášky, besedy.

Pre zlepšenie a skvalitnenie života klientov a podmienok na prácu s nimi bolo vytvorené občianske združenie „Ľudia pre Bôrik. V roku 2014 sa zariadenie úspešne zapojilo do projektu Trenčianskej nadácie grantového kola „Míľniky 2014“. Získané finančné prostriedky z projektu boli využité na nákup športových potrieb. V roku 2015 sa centrum zapojilo do programu nadácie VÚB v programe „Nádej 2015 v projekte „Farebná cesta do duše“ venovanom arteterapii – projekt nebol podporený.

CSS – BYSTRICĀN – poskytuje sociálnu službu v DSS, ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie) a v útulku. Pre zlepšenie kontaktu s okolím a mobilizovaním klientov zariadenie neustále zabezpečuje prostredníctvom zdravotnej poisťovne invalidné vozíky, chodítka, elektrické zdviháky. Prostredníctvom projektu MPSVaR z lotérie zariadenie zabezpečilo elektrické polohovateľné lôžka. V roku 2014 zariadenie získalo vďaka Trenčianskej nadácii financie na zariadenie reminiscenčnej izby, ktorá slúži pre klientov s demenciou rôzneho typu, najmä Alzheimerov. Z nadácie PONTIS zariadenie získalo finančnú čiastku na úpravu okolia. Z projektu svojpomocne vybudovali skalku, vysadili dreviny, obnovili trávnaté plochy, osadili lavičky. Prostredníctvom projektu KOPRAX, na ktorom spolupracovali so študentkami susednej základnej školy skrášili prostredie spoločných priestorov zariadenia. V rámci integrácie spolupracujú s dôchodcami z okolitých obcí. V spolupráci s Považskou knižnicou zariadenie zabezpečilo rôzne prednášky pre svojich klientov. Vďaka projektu „Rozšírenie spektra a kvality služieb sociálnej starostlivosti pre marginalizované skupiny obyvateľov Považia v CSS – BYSTRICĀN“ vybudovali počítačovú miestnosť, ktorá má u klientov veľký úspech. Zariadenie si svojpomocne zriadilo Herňu s biliardovým stolom a šípkami. Ostatné aktivity a činnosti zariadenia: spevácke stretnutia v klubovni, pravidelné cvičenia v telocvični zariadenia, turistické vychádzky do okolia, tematické tvorivé dielne v klubovni.

CSS – LIPA – poskytuje sociálnu službu v DSS. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry a výlety. Zariadenie využíva projekty na dobrovoľnícku činnosť prostredníctvom ÚPSVaR. Grantové programy na vybavenie ergoterapeutických miestností ani na aktivity zariadenie nevyužívalo. Prostredníctvom lotérie MPSVaR zariadenie získalo finančné prostriedky na debarierizáciu kúpeľní.

CSS – Chmelinec – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina Parkinsonova choroba a demencia rôzneho typu etiológie). Zariadenie sa zameriava na skvalitnenie života seniorov najmä prostredníctvom vytvárania podmienok pre aktívne trávenie voľného času. Prevažnú časť týchto aktivít tvorí ergoterapia a záujmová činnosť, ktorá prebieha skupinovo aj individuálne. Pracovná činnosť sa realizuje formou ručných prác a výtvarných činností v kreatívnych dielňach. Klienti majú záujem aj o spoločenské hry, športové hry a iné fyzicky nenáročné pohybové hry. Záujmová činnosť sa v zariadení realizuje najmä formou čítania literatúry v záujmovej skupine, ale aj individuálne, nácvikom hudobného, literárneho programu, prechádzkami, výletmi. V apríli 2015 sa zariadenie uchádzalo o získanie grantu v rámci grantových projektov SPP. Vypracovali projekt zameraný na vybavenie muzikoterapeutickej miestnosti. Aktuálne pracujú na vybavení kuchynky na pracovnú terapiu, reminiscenčnej miestnosti, rozšírení vybavenia klubovne.

CSS-DOMOV JAVORINA – poskytujú sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie). Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové podujatia, výlety. V blízkej dobe chce zariadenie zriadiť miestnosť pre ergoterapeuta.

CSS – JAVORNÍK – poskytuje sociálnu službu v DSS. Zariadenie granty na podporu ergoterapeutických programov nečerpali. Na skvalitnenie života klientom organizujú krátke výlety, vystúpenia detí MŠ, ZŠ a rôzne folklórne skupiny z okolia.

CSS v Novom Meste nad Váhom – poskytuje sociálnu službu v DSS, ŠZ (cieľová skupiny demencia rôzneho typu etiológie) a v rehabilitačnom stredisku. Kvalitu života klientov sa snažia podporovať prostredníctvom rôznych terapií (muzikoterapia, arteterapia,

dramatoterapia, terapia tancom, spomienková terapia). Pamäť a myslenie podporujú prostredníctvom spomienkových terapií s použitím spomienkových predmetov, klienti hrajú spoločenské hry, riešia hlavolamy. Klienti zariadenia zhotovujú výšivky, pletenie z papiera, práca so slaným cestom. Pre klientov sa organizuje spoločenské podujatia, ktorú sú spestrené pohybovými aktivitami, vedomostnými súťažami, spevom. Zariadenie žiadne grantové programy doteraz nemali.

CSS – Nová Bošáca – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie). Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové podujatia a výlety. Zariadenie sa zapojilo do grantového projektu Trenčianskej nadácie. Úspešný projekt bol zameraný na záujmové a voľnočasové aktivity klientov zariadenia. Ďalej sa zapojili do projektu o poskytnutie dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálne kurately na nákup matracov, ktorý bo úspešný a práve teraz prebieha ich zakúpenie.

CSS – LIPOVEC – poskytuje sociálnu službu v DSS a ŠZ (cieľová skupina demencia rôzneho typu etiológie). Zariadenie nevyužilo žiadny grantový program. V zariadení majú „pracovný kútik“, kde klienti tvoria z rôznych materiálov, hrajú rôzne hry a vyšívajú. Nachádzajú sa tu dve spoločenské miestnosti, kde môžu klienti pozerat' TV a čítať knihy.

CSS – Partizánske – poskytuje sociálnu službu v DSS a v ŠZ (cieľová skupina Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, skleróza multiplex). Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové podujatia.

Spolupracujú so študentmi Univerzity 3. veku (s klientmi vykonávajú relaxačné cvičenia, prechádzky po areály zariadenia, rozhovory s klientmi, čítanie kníh...), spolupracujú s Materskými školami a Základnými školami z mesta Partizánske.

- návšteva rôznych folklórnych súborov, speváckych súborov, hudobných kapiel, ktoré vystupujú v zariadení.

HUMANITY - CSP – poskytuje sociálnu službu v DSS pre ženy, útulku. Taktiež v rámci záujmovej činnosti organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry a výlety. Pamäťové cvičenia.

CSS – SLOVEN poskytuje sociálnu službu v DSS. Na skvalitnenie života v zariadení poskytujú rôzne terapie (muzikoterapia, biblioterapia, arteterapia, ergoterapia). Voľnočasové aktivity organizované zariadením: vychádzky, výlety, kultúrne a športové podujatia. Na základe „Žiadosti o poskytnutie dotácie sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“ zariadeniu boli poskytnuté finančné prostriedky na nákup materiálo-technického vybavenia priestorov na výkon odborných činností – sociálna rehabilitácia. Dotáciou MPSVaR SR na podporu rozvoja sociálnych služieb zariadenie rieši nákup: počítačov, kancelárskych kresiel, stolíky pod počítač.

Zariadenia sociálnych služieb v Trenčianskom samosprávnom kraji sa postupne modernizujú a debariérizujú (boli zakúpené zdvíhacie plošiny, schodolezy, stropné zdvíhacie zariadenia na prepravu imob. klientov), postupne sa zabezpečuje interiérová bezbariérovosť rozšírením zárubní, budovaním bezbariérových WC a kúpeľní. Zariadenia taktiež zriaďujú vo svojich priestoroch rôzne terapeutické, relaxačné miestnosti. V spolupráci so školami sa zabezpečujú rôzne služby (pedikúra, kaderníctvo, masáže).

TSK má tiež záujem zriadiť zariadenia podporovaného bývania v rodinných domoch, ktoré by spĺňali podmienky v súlade so zákonom. Zároveň v rámci podpory samostatného bývania je záujem vybudovať samostatne stojace rodinné domy.

TSK má záujem začať poskytovať sociálnu službu včasnej intervencie, poskytovať tak pomoc rodinám, ktoré sa starajú o postihnuté rokov dieťa vo veku do 7 rokov aj terénnou formou aj ambulatnou formou

TSK poskytuje sociálnu službu v špecializovaných zariadeniach na všetky príklady uvádzané diagnózy v zákone o sociálnych službách. V roku 2015 sme rozšírili poskytovanie sociálnej služby o ľudí s diagnózou organický psychosyndróm ťažkého stupňa. Máme záujem zriadiť aj špecializované zariadenie pre ľudí s telesným postihnutím, ktorým nie je možné poskytovať služby v zariadení pre seniorov.

V rámci regulácie počtu lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb v priebehu roku 2016 plánuje TSK znížiť počet lôžok na celoročných pobytových službách a naopak zvýšiť počet miest v ambulantnej forme.

Aj v rámci poradenstva je starším ľuďom odporúčaná opatrovateľská služba a poskytovatelia ambulantných foriem.

TSK vytvoril projektovú radu s názvom „Vytvorenie podmienok pre Deinštitucionalizáciu“, ktorá sa v priebehu roka 2015 sedemkrát stretla a riešila problémy súvisiace s prechodom inštitucionalizovaných poskytovateľov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti na komunitnú úroveň. V projektovej rade sú zúčastnení zástupcovia odboru regionálneho rozvoja, odboru finančného, odboru právneho, správy majetku a verejného obstarávania, odboru investícií, životného prostredia a vnútornej prevádzky, riaditeľa zariadení vhodných na proces deinštitucionalizácie, prizvaní hostia a zástupca odboru zdravotníctva a sociálnej pomoci, ktorý projektovú radu vedie. Členovia projektovej rady aktívne vyhľadávali pozemky, domy a byty vhodné na komunitné bývanie pre prijímateľov sociálnej služby zariadenia zapojeného v procese deinštitucionalizácie. V zariadení zapojenom do pilotného národného projektu „Podpora procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb“ prebehli aj s pomocou Implementačnej agentúry MPSVR SR a Operačného programu Ľudské zdroje viaceré zmeny a vzdelávacie aktivity. Zariadenie navštívila delegácia zástupcov samosprávy z Bavorskej spolkovej republiky. Zástupcovia zariadenia a zriaďovateľa uskutočnili návštevu poskytovateľov sociálnych služieb v Bavorskej spolkovej republike, deinštitucionalizovaných zariadení v Českej republike a na Slovensku.

Spolupráca TSK s Jednotou dôchodcov na Slovensku

Významným medzníkom v rámci podpory seniorov TSK je kľúčová spolupráca s Jednotou dôchodcov Slovenska. Jednota dôchodcov na Slovensku je občianske združenie založené 27. 03. 1990. Hlavnou činnosťou občianskeho združenia je pomáhanie pri príprave občanov na život a prácu v dôchodkovom veku, vytváranie podmienok na realizáciu záujmov starších občanov – dôchodcov. JDS realizuje viacero aktivít v rámci svojej činnosti. Za rok 2014 boli zrealizované tieto projekty s dotáciou TSK:

- Krajská prehliadka speváckych súborov Nové Mesto nad Váhom,
- Akadémia tretieho veku,
- Krajské športové hry Nová Dubnica,
- Celoslovenská prehliadka speváckych súborov Trenčín,
- Jeseň je dar – Zemianske Kostolany,
- Turistický zraz,
- Jeseň je dar – Veľké Uherce,
- Modrá ruža – Partizánske.

Za rok 2015 boli zrealizované nasledovné projekty s dotáciou TSK:

- Krajská prehliadka v umeleckom prednese – Trenčín,
- Krajská prehliadka „Tvorivé dielne“ – Trenčín,
- Projekt s cezhraničným partnerom „Spoločné“ Spolupráca Juhomoravský kraj – Trenčiansky kraj,

- Krajská prehliadka speváckych súborov,
- Krajské športové hry,
- Turistický zraz – Nemšová,
- Akadémia tretieho veku – prebieha celý rok.

Na zvýšenie efektivity dobrej spolupráce bolo podpísanie „Memoranda o spolupráci“ s Jednotou dôchodcov Slovenska dňa 01. 10. 2014, kde sa TSK zaväzuje vytvárať podmienky pre kultúrne, športové, spoločenské aktivity, celkové zlepšenie kvality života občanov TSK a podporovať informovanosť a vzdelávacie programy v rámci celoživotného vzdelávania pri presadzovaní nových poznatkov a skúseností zo života spoločnosti. Nosným pilierom memoranda je kvalita a dôstojnosť každodenného života seniorov žijúcich na území TSK.

TSK finančne podporuje KO JDS aby sa mohli aktívne podieľať na živote v kraji. Realizujú sa rôzne pracovné stretnutia, prostredníctvom ktorých sa oboznamujú s poplatkami u lekárov, oprávnenosti ich výberu, ale aj vzťahy pacient – lekár – poisťovňa a celková lieková politika. Zároveň sú informovaní o tom, za akých podmienok môže lekár požadovať úhradu od pacienta.

Oblasť kultúry

Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK poskytujú kultúrne služby všetkým občanom bez rozdielu, teda i kategórii seniorov. Táto skupina občanov je zvýhodnená zľavneným vstupným pri návštevách kultúrnych zariadení.

Hvezdáreň v Partizánskom ponúka účasť na večerných pozorovaniach, prednáškach. Na všetky tieto aktivity majú seniori 50 % zľavy. Zdravotne postihnutým občanom sú poskytované služby bezplatne.

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne na základe spolupráce s predsedníčkou KO JDS Trenčín ú seniori osobitne informovaní o všetkých aktivitách. Poberateľom starobného a invalidného dôchodku sa poskytujú knižničné služby za znížený ročný poplatok. ZŤP knižnica poskytuje služby bezplatne. Ponúkajú donášku kníh na požiadanie. Spolupracujú s Domov seniorov na Juhu pri výmene a dopĺňaní kníh do knižnice zradenej v domove dôchodcov, vytvorenie kolektívneho čitateľského preukazu pre Domov seniorov.

Trenčianske múzeum v Trenčíne konkrétne akcie pre seniorov neorganizuje, ale seniorovi v hojnom počte navštevujú podujatia. Seniori majú v každej expozícii Trenčianskeho múzea 50% zľavu na vstupnom.

Považská knižnica v Považskej Bystrici má svoju činnosť zameranú aj pre seniorov. Seniori, zdravotne postihnutí v hojnom počte navštevujú podujatia, podľa ich záujmu. Všetci seniori majú 50% zľavu pri zápisnom. Knižnica zabezpečuje dennú tlač – denne využívajú seniori v čítárni.

Hornonitrianska knižnica v Prievidzi umožňuje seniorom na pôde knižnice neobmedzený prístup ku všetkým informačným prameňom a službám, ktoré poskytuje verejnosti. Odborní zamestnanci knižnice im pre uľahčenie práce na internete poskytujú na požiadanie metodickú pomoc. Dôchodcovia majú v knižnici zľavnené členské poplatky.

Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici akcie pre seniorov neorganizujú, ale seniori v hojnom počte navštevujú podujatia.

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi osobitne zohľadňuje seniorov a starších ľudí ako adresátov svojho pôsobenia pri väčšine plánovaných podujatí, ale i špecificky v rámci odbornej činnosti na úseku prosociálnej výchovy, ktorý je odborne personálne obsadený. Na základe užšej spolupráce s obcami hornej Nitry a klubmi dôchodcov, ktoré pôsobia v týchto obciach, realizuje každoročne od roku 1999 prehliadku voľnočasových aktivít.

V októbri a novembri realizuje každoročne prehliadku záujmovej činnosti seniorov a programov klubov dôchodcov pod názvom Jeseň je dar. V roku 2008 bol založený Regionálny klub starších (RKS), ktorý sa podieľa na pravidelnom organizovaní rôznych vzdelávacích a kultúrnych podujatí pre seniorov. RKS organizuje podujatia v priestoroch regionálneho kultúrneho centra.

Centrum tradičnej kultúry v Myjave usporadúva niektoré z podujatí tradičnej ľudovej kultúry vyslovene pre starších ľudí – napr.: Drapačky v Gazdovskom dvore. Seniorom je umožnený prístup na všetky druhy podujatí ako sú medzinárodné folklórne festivaly, výchovno-vzdelávacie semináre a kurzy, výstavy a pod. Centrum poskytuje seniorom 50% zľavu.

Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici pravidelne pripravuje kultúrne vystúpenia napr.: pri príležitosti Dňa matiek, Mesiac úcty k starším, vianočné programy. Účinkujú v nich deti a študenti škôl, umeleckých škôl, členovia rozličných súborov z regiónu, ktorí so svojim programom prídu medzi dôchodcov. Z ďalších podujatí, ktoré pripravuje stredisko a ktorých sa zúčastňujú i starší spoluobčania je literárna súťaž O cenu Dominika Tatarku, súťaž v prednese poézie a prózy žien Vansovej lomnička...

Hornotrianske múzeum v Prievidzi robí aktivity pre všetkých bez obmedzenia veku. Starším ľuďom sa poskytuje zľava pri vstupnom.

Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne robí podujatia širokému spektru návštevníkov. Špeciálne pre seniorov, ktorí radi tvoria, pravidelne pripravuje „Ateliér pre seniorov“, ktorý má už niekoľkoročnú tradíciu. Galéria poskytuje zľavy pri vstupnom pre seniorov. Táto skupina zaplatí polovicu z obyčajného vstupného. Pravidelne organizuje tvorivé aktivity pre seniorov, prednášky, besedy s výtvarníkmi.

Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne aktívne pristupuje k tvorbe a realizácii podujatí pre seniorov, ktoré organizuje v spolupráci s obcami a mestami v regióne svojej pôsobnosti pri príležitosti Dňa matiek, v rámci Mesiaca úcty k starším.... Stredisko orientuje svoje aktivity aj priamo na pôde zariadení sociálnych služieb, v ktorých seniori dočasne alebo trvalo žijú. Ponúka im aktívne trávenie voľného času na vzdelávacích podujatiach so zaujímavými lektormi z rôznych oblastí. Pre seniorov je každoročne organizovaný samostatný festival. Je to Slovenský festival seniorských folklórnych súborov, na ktorom sa stredisko podieľa. V oblasti záujmovej umeleckej činnosti sa dôchodcovia zúčastňujú i súťaží – umeleckej fotografie, v oblasti výtvarného umenia, v oblasti umeleckého prednesu. Dôchodcovi sa zapájajú i do ochotníckeho divadla. Na všetky kultúrne podujatia, ktoré organizuje a vyberá vstupné, majú návštevníci z radov seniorov zľavu, čím sa im poskytuje možnosť kultúrneho vyžitia.

Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK úzko spolupracujú aj s klubmi dôchodcov.

Oblasť vzdelávania

TSK má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti stredné školstvo. Stredné školstvo nemá moc rozvinuté vzdelávacie aktivity pre seniorov. Na celoživotné vzdelávanie seniorov je zameraná akadémia tretieho veku v Trenčíne. Cieľom štúdia seniorov na akadémii tretieho veku je prispieť k zlepšovaniu fyzickej a psychickej kondícii a spomaľovať starnutie.

Hvezdáreň v Partizánskom ponúka možnosť vzdelávania v oblasti astronómie a prírodných vied podľa záujmu seniorov a záujmu univerzít tretieho veku.

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne ponúka možnosť celoživotného vzdelávania podľa záujmu seniorov, ale aj ponuky. Ponúka účasť na bezplatnej inštruktáži na zvládnutie základov práce s PC a emailu. Organizuje pravidelné odborné prednášky realizované v spolupráci s Občianskym združením Ars Vivendi – Liga za duševné zdravie na aktuálne psychologické, spoločenské a medicínske témy.

Trenčianske múzeum v Trenčíne neponúka možnosť celoživotného vzdelávania.

Považská knižnica v Považskej Bystrici organizovane sa neuskutočňuje pre seniorov, len formou individuálneho prístupu.

Hornonitrianska knižnica v Prievidzi neorganizuje vo vzdelávacej oblasti žiadne aktivity. Ponúkajú a však informačné a výpožičné služby, napr: pre študentov akadémie tretieho veku.

Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici informuje seniorov aj jednotlivcov v dôchodkovom veku o prednáškach. V roku 2015: mykologická prednáška Huby v kuchyni, jazykovedná Chvála slovenčiny...

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi má akreditované viaceré kurzy, ktorých sa môžu zúčastniť aj aktívni seniori. Pre seniorov pripravuje odborné prednášky – napr: každoročne je organizovaná beseda s členom policajného zboru, vzdelávací projekt zameraný na prevenciu kriminality.

Centrum tradičnej kultúry v Myjave organizuje vzdelávanie, ktoré nie je obmedzené vekom a zúčastňujú sa ho aj seniori.

Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici organizuje v spolupráci s Jednotou dôchodcov v Považskej Bystrici odborné prednášky na rozličné témy, kurzy paličkovanej čipky, zdobenie medovníkov...

Hornonitrianske múzeum v Prievidzi v rámci svojich vzdelávacích aktivít má spracovaný projekt Múzeum a seniori, v ktorom ponúka edukačné aktivity, venované tejto skupine obyvateľstva. V budúcnosti plánuje aj projekty celoživotného vzdelávania.

Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne v minulosti spolupracovala s univerzitou tretieho veku. Pripravovali prednášky z dejín výtvarného umenia a estetiky. V prípade záujmu je na pôde galérie opäť priestor na ďalšiu spoluprácu aj v oblasti celoživotného vzdelávania.

Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne vyvíja pre starších občanov neustále aktivity prostredníctvom ktorých im poskytuje celoživotné vzdelávanie. Vzdelávacie aktivity pre seniorov poníka ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj po ukončení ich profesijného života.

Väčšina spomínaných organizácii má výbornú dostupnosť digitálnych médií a internetu. Vytvára prístup na umelecké aktivity v zariadeniach pre seniorov, organizuje výstavy z vlastnej tvorby seniorov, zabezpečuje kultúrne akcie v zariadeniach pre seniorov, spolupracuje so seniormi odborníkmi.

Oblasť dopravy

TSK v súlade s platnou legislatívou a nariadením EÚ má podpísané Zmluvy o výkone vo verejnom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave – prímestskej autobusovej doprave na území TSK s dopravcami SAD Prievidza a. s. a SAD Trenčín, a. s.. Uzatvorením zmluvy dopravcovia podliehajú prepravnej, prevádzkovej a tarifnej povinnosti. Úrad TSK v oblasti dopravy zabezpečuje kompetencie odbor dopravy, ktorého súčasťou je oddelenie dopravy - prímestská autobusová doprava. Seniori nad 62 rokov, ktorí sú poberateľmi starobného dôchodku majú možnosť po vybavení klasickej dopravnej karty cestovať v prímestskej doprave za zľavnené cestovné. Druhou možnosťou je vybavenie Krajskej karty multi CARD typ Senior 62, ktorú môžu okrem zľavneného cestovania využiť aj na kultúrne vyžitie do kultúrnych zariadení zriadených TSK.

Oblasť zdravotníctva

Zdravotná starostlivosť o seniorov je zabezpečená prostredníctvom ambulancií všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti a ústavnej zdravotnej starostlivosti. Trenčiansky samosprávny kraj sa usiluje

o zabezpečenie dostupnosti ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti. V rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti sa postupne vykonávala optimalizácia lôžkového fondu poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti s cieľom reprofilizovať časť akútneho lôžkového fondu na lôžka chronické. Trenčiansky samosprávny kraj má v zriaďovateľskej pôsobnosti tri všeobecné nemocnice: NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, NsP Považská Bystrica a NsP Myjava.

Uvedené zdravotnícke zariadenia v súlade s demografickým vývojom v Trenčianskom kraji postupne reprofilizujú časť lôžkového fondu a vytvárajú lôžkové oddelenia špecificky zamerané na komplexnú zdravotnú starostlivosť o seniorov s rôznymi zdravotnými problémami, ktorí vyžadujú hospitalizáciu v lôžkovom zdravotníckom zariadení. Jedná sa o geriatrické oddelenia, doliečovacie oddelenia a oddelenia pre dlhodobo chorých. Tieto oddelenia pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti seniorom rešpektujú komplexný prístup, stanovenie funkčného stavu a potenciálu seniorov so zohľadnením starobných zmien organizmu, zníženej adaptačnej schopnosti, multimorbidity a pod. V rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti je prioritou predĺženie života, dosiahnutie čo najvyššej kvality života i v jeho posledných fázach, čo najlepšieho stavu a sebestačnosti pacienta.

V Trenčianskom samosprávnom kraji poskytujú zdravotnú starostlivosť seniorom nasledovné **geriatrické oddelenia:**

FN Trenčín: 68 lôžok

NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach: 30 lôžok.

Oddelenia pre dlhodobo chorých sú zriadené v nasledovných zdravotníckych zariadeniach:

FN Trenčín : 20 lôžok

NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach: 25 lôžok

NsP Považská Bystrica: 30 lôžok

Nemocnica Bánovce – 3. súkromná nemocnica, s.r.o.: 50 lôžok

Nemocnica Handlová – 2. súkromná nemocnica, s.r.o.: 60 lôžok

NsP Ilava, n.o.: 72 lôžok

Z hľadiska reálnych potrieb obyvateľov v Trenčianskom kraji zaznamenávame nedostatočné počty chronických lôžok najmä pre dlhodobo chorých pacientov vzhľadom na demografický vývoj populácie. Taktiež priemerná dĺžka hospitalizácie, ktorú uhrádzajú zdravotné poisťovne často nie je dostačujúca pre starších ľudí s mnohými ochoreniami. Vzhľadom na tieto skutočnosti by bolo vhodné riešiť problematiku dlhodobej starostlivosti v Slovenskej republike komplexne.

Ambulantnú zdravotnú starostlivosť v Trenčianskom kraji poskytujú aj geriatrické ambulancie v celkovom úväzku 7,4 LM. Ambulantná zdravotná starostlivosť zahŕňa prevenciu, diagnostiku, liečbu, rehabilitáciu, dispenzarizáciu až po terminálnu starostlivosť. Súčasťou prevencie je aj prevencia kardiovaskulárnych ochorení, nádorových ochorení, infekčných chorôb (najmä pneumónie a chrípky), porúch pohyblivosti, malnutricie, pádov a pod.

Znižovanie úmrtnosti na kardiovaskulárne ochorenia je potrebné naďalej riešiť na národnej úrovni. Podobne v oblasti včasnej diagnostiky karcinómu prsníka, krčka maternice je potrebné podporovať a rozvíjať preventívne programy a robiť osvetu za účelom podpory prevencie už u mládeže.

Oblasť právnej ochrany seniorov a poberania pomoci v hmotnej núdzi

Oddelenie hmotnej núdze, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok v uvedenom období poskytlo pomoc v hmotnej núdzi u seniorov nad 62 rokov celkovom počte 3331. Zároveň v období 2014 – 2015 neboli realizované žiadne projekty zamerané na seniorov v oblasti chudoby.

Zvyšovanie kvality života seniorov je jednou z dôležitých oblastí, ktorú Trenčiansky samosprávny kraj dlhodobo podporuje. TSK aktívne reaguje na potreby seniorov v našom kraji a je im naklonený.

Žilinský samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj (ďalej aj „ŽSK“) spolupracuje so seniorskými organizáciami, predovšetkým s Jednotou dôchodcov, ale aj s inými subjektmi presadzujúcimi záujmy starších ľudí. ŽSK má vytvorený dotačný systém na podporu rôznych záujmových aktivít, v rámci ktorých sú podporované aj rôzne aktivity a projekty seniorov. V roku 2014 bolo podporených 10 takýchto organizácií v sume 3 700 eur a v roku 2015 celkovo 14 organizácií v sume 7 300 eur.

Nakoľko je ŽSK zriaďovateľom 26 účelne zlúčených zariadení sociálnych služieb, v ktorých sú poskytované sociálne služby takmer 3 500 klientom (nemalú skupinu z nich tvoria aj seniori), je spolupráca ŽSK so zástupcami prijímateľov sociálnych služieb samozrejmosťou.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj sa aktívne podieľa na posudzovaní rôznych politík a opatrení z hľadiska ich vplyvu na seniorov v rámci aktívneho pripomienkovania návrhov zákonov a ich novelizácií, ale taktiež v rámci vlastných návrhov a riešení problematických a rizikových oblastí v rôznych sférach života občanov.

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.*

Gestor: *obce a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Žilinský samosprávny kraj podporuje účasť starších ľudí na živote spoločnosti priamo, prostredníctvom zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti alebo podporou seniorských organizácií (pozri taktiež časť 5.1 Cieľ 1).

Zariadenia sociálnych služieb ŽSK sa svojou činnosťou aktívne podieľajú na podpore začlenenia starších ľudí do spoločnosti, zabráňujú ich sociálnemu vylúčeniu, aktivizujú ich k posilneniu sebestačnosti a poskytujú im sociálne služby, ktoré svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňujú realizovať ich základné ľudské práva a slobody

a zachovávajú ich ľudskú dôstojnosť. Táto činnosť vyplýva zariadeniam sociálnych služieb priamo zákonom o sociálnych službách.

Najvýznamnejšie podujatia a aktivity pre seniorov v roku 2015:

- **LIKAVA – centrum sociálnych služieb v Likavke pri Ružomberku:**
 - organizovanie 3. ročníka celokrajšej súťažnej prehliadky tancov seniorov so zdravotným postihnutím Let's Dance;
 - organizovanie regionálnej súťaže Športové hry pre seniorov z Liptova;
- **Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Kysucké Nové Mesto, Štúrova ulica:**
 - organizovanie 5. ročníka celokrajšej súťaže seniorov so zdravotným postihnutím Seniorská rybka;
- **Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Dolný Kubín, M. Hattalu 2161:**
 - organizovanie 7. ročníka celokrajského festivalu dramatickej a hudobnej tvorivosti seniorov so zdravotným postihnutím Domov domovu 2015;
- **Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb PARK v Čadci:**
 - organizovanie regionálnej súťaže Kysucké športové hry seniorov;
- **Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Horelica v Čadci:**
 - organizovanie regionálnej súťaže seniorov so zdravotným postihnutím Zmenáreň;
- **Centrum sociálnych služieb ANIMA v Liptovskom Mikuláši:**
 - organizovanie regionálnej súťaže spoločenských hier seniorov Liptova Senior, nehnevaj sa;

S cieľom čo najúčinnejšie podporovať účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva a právom chránené záujmy sú zriadené pri zariadeniach ŽSK poskytujúcich sociálne služby pre starších ľudí mimovládne seniorské organizácie. Z celkového počtu mimovládnych organizácií zriadených pri zariadeniach sociálnych služieb ŽSK (21) je 12 seniorských organizácií.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC **Spolupracujúce subjekty:** MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj v rámci zariadení sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti zabezpečuje osvetu seniorov v oblastiach ich možného zneužívania organizovaním rôznych aktivít, a to predovšetkým seminárov a prednášok. Koncom roka 2014 ŽSK rozšíril sieť centier sociálneho poradenstva pri zariadeniach sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, v súčasnosti je ich 10.

Prednášky a semináre organizované zariadeniami sociálnych služieb ŽSK v roku 2015:

- „Bezpečná jeseň života“ – 1. októbra 2015 v Domove sociálnych služieb a v zariadení pre seniorov Horelica v Čadci (DSS a ZpS Horelica) s Okresným riaditeľstvom PZ v Čadci;
- „Úcta k starším“ – 17. júna 2015 DSS a ZpS Horelica s občianskym združením EFRAIM;
- „Seniori v ohrození“ – 16. marca 2015 TROJLÍSTOK – centrum sociálnych služieb, Ružomberok;

- Prednáška preventistov Mestskej polície v Žiline – júl 2015 Centrum sociálnych služieb STRANÍK, Žilina;
- „O nekalých praktikách dodávateľov tovarov“ – 12. marec 2015 Centrum sociálnych služieb ORAVA, Tvrdošín;
- Prednáška na tému „Šikanovanie môj problém“ – organizovaná MsP Liptovský Hrádok prevencia šikanovania a neľudského zaobchádzania v Centre sociálnych služieb EDEN, Liptovský Hrádok;
- Prevencia násilia páchaného na senioroch – beseda pre vybranú skupinu prijímateľov sociálnych služieb so psychologičkou zariadenia v Centre sociálnych služieb EDEN, Liptovský Hrádok;
- Diskusia na tému „Násilie v rodine“ pre cieľovú skupinu prijímateľov sociálnych služieb s inštruktorkou sociálnej rehabilitácie v Centre sociálnych služieb EDEN, Liptovský Hrádok;
- prednáška pre klientov prezentovaná zamestnancom polície v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Kysucké Nové Mesto na Štúrovej ulici;
- edukácia klientov sociálnymi pracovníkmi vyvarovania sa rizikám podvodov, podomovým predajom a zlodejov v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Kysucké Nové Mesto na Štúrovej ulici;
- Február 2015 – prednáška k slobode slova a prejavu – PhDr. Vlkolinský v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Dolný Kubín na ulici M. Hattalu;
- Apríl 2015 – prednáška a praktická ukážka asociálnymi osobami zneužívania seniorov – MsP (Mgr. Čerňan) v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Dolný Kubín na ulici M. Hattalu;
- August 2015 – prednáška spojená s besedou na tému Ústava SR – PhDr. Vlkolinský v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Dolný Kubín na ulici M. Hattalu;
- September 2015 – prednáška a beseda na tému ľudských práv, spolužitia komunit – PhDr. Vlkolinský v Zariadení pre seniorov a v domove sociálnych služieb Dolný Kubín na ulici M. Hattalu;

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj uvedený cieľ zabezpečuje prostredníctvom 26 zariadení sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. V rámci zariadení je aktívne zabezpečovaná účasť klientov (vrátane seniorov) na voľbách vybavovaním voličských preukazov, zabezpečením možnosti voliť priamo v zariadení (volebné urny, volebné okrsky), informovaním o aktuálnom dianí prostredníctvom dennej tlače, násteniek, prednášok a seminárov.

Klienti zariadení majú možnosť podieľať sa na určovaní životných podmienok sami alebo prostredníctvom volených zástupcov, spravidla prostredníctvom výboru obyvateľov, ich rodinných príslušníkov a priateľov a pod.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne priamym poskytovaním sociálneho poradenstva Žilinským samosprávnym krajom alebo prostredníctvom 26 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti, resp. prostredníctvom 10 centier sociálneho poradenstva.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenie 1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Eliminácia diskriminácie na základe veku a ochrana ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb je zabezpečená priamo v ustanovení § 5 a 6 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Dodržiavanie týchto ustanovení zákona ŽSK priamo zisťuje prostredníctvom výkonu kontroly úrovne poskytovania sociálnej služby, prešetrovaním sťažností a iných podaní (aj anonymných) alebo z vlastného podnetu.

ŽSK taktiež podporuje vzdelávanie zamestnancov odboru sociálnych vecí ŽSK a zamestnancov zariadení sociálnych služieb v oblasti dodržiavania ľudských práv prijímateľov sociálnych služieb.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. ŽSK vytvára podmienky na elimináciu nevhodného zaobchádzania so staršími ľuďmi priamo poskytovaním sociálneho poradenstva alebo prostredníctvom zariadení sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, centier sociálneho poradenstva a ďalších poskytovateľov sociálnych služieb. V predmetnej oblasti taktiež spolupracuje

s ďalšími príslušnými orgánmi a inštitúciami, najmä s obcami, ÚPSVR, orgánmi činnými v trestnom konaní a pod.

Opatrenie 1.3. *Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zakotviť právnú úpravu, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.*

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne prostredníctvom zariadení sociálnych služieb ŽSK a ďalších poskytovateľov sociálnych služieb v Žilinskom kraji v rámci organizovania seminárov, prednášok alebo iných aktivít v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti páchanej na senioroch.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: *Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.*

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Cieľ 2: *Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.*

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Cieľ 3: *Umožniť starším ľuďom aktívne sa zúčastňovať na dobrovoľníckej práci. Uznať význam dobrovoľníckej práce pri zvyšovaní kvality života starších ľudí a pre celú spoločnosť.*

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Všetky tri ciele sú vykonávané priebežne prostredníctvom zariadení sociálnych služieb ŽSK. V zariadeniach sociálnych služieb ŽSK sú realizované rôzne aktivity, na realizácii ktorých sa v niektorých prípadoch zúčastňujú aj dobrovoľníci. Zariadenia tak spolupracujú s rôznymi základnými, strednými a vysokými školami, s umeleckými školami, s nemocnicami, kultúrnymi organizáciami a záujmovými združeniami, s rôznymi aktivistami, podnikateľskými subjektmi, s cirkevnými organizáciami ale aj s jednotlivcami.

Do dobrovoľníckych aktivít sa v Žilinskom kraji zapojil aj jeden z najväčších zamestnávateľov v kraji KIA Motors Slovakia, s. r. o. prostredníctvom Nadácie Pontis

v spolupráci so skupinou firiem Engage v rámci projektu „Naše mesto“. Cieľom projektu je podporovať a iniciovať zamestnancov na účasť na dobrovoľníckych aktivitách vo vybraných mestách Slovenska. Uvedený projekt sa realizoval už po tretíkrát a aktívne sa na ňom zúčastňuje aj Žilinský samosprávny kraj.

Na dobrovoľníckych aktivitách v zariadeniach ŽSK sa podieľajú aj zahraniční návštevníci. Tak boli 11. júna 2014 zahraniční dobrovoľníci z Vietnamu, Kene, Kostariky a Číny napr. v Zariadení pre seniorov a domov sociálnych služieb PARK so sídlom Hviezdoslavova 918, Čadca.

Obdobný projekt dobrovoľníctva je realizovaný aj v zariadení Centrum sociálnych služieb Fantázia v Kysuckom Novom Meste v spolupráci s mimovládnu organizáciou KERIC Čadca, ktorá organizuje výmenné pobyty dobrovoľníkov z Európy. V jeseni 2013 tak v rámci realizácie projektu Senior dobrovoľníci z Talianska pomáhala 1 mesiac v zariadení pani z Talianska.

Aktívne sa na dobrovoľníckych činnostiach realizovaných v zariadeniach ŽSK podieľajú aj mnohí seniori z rôznych záujmových združení a seniori – občania. Aktívni seniori prichádzajú spríjemniť život našim seniorom v zariadeniach a naopak; seniori – susedia klientov našich zariadení pomáhajú napr. pri realizovaní pracovnej terapie alebo záujmových činností nácvikom zručností a praktickými ukážkami.

V kultúrnych organizáciách Žilinského samosprávneho kraja je dobrovoľnícka práca realizovaná formou dobrovoľníckej služby seniorov, ktorí ako dobrovoľníci zastrešujú niektoré podujatia pre verejnosť, resp. deti a mládež, kultúrnych organizácií a realizujú ich bez nároku na odmenu. Organizácie využívajú možnosť dobrovoľníctva a upevňovania medzigeneračných väzieb v rámci tvorivých dielní seniorov s deťmi, workshopov amatérskych umelkýň - senioriek s deťmi a mládežou, ako aj pri zabezpečovaní lektorskej činnosti pre deti v rámci projektu „Podpora komunitných aktivít“.

Niektoré zariadenia pravidelne spolupracujú so seniormi, ktorí oživujú kultúrne podujatia ukážkami domáckych prác (tkanie, spracovávanie ovčej vlny a pod.) a zapájajú sa do programových podujatí (ukážky prípravy a ochutnávky ľudových jedál).

6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí

6.2. Starší ľudia na trhu práce

6.2.2. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky

Cieľ 1: *Zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí prostredníctvom intenzívnych vzdelávacích kurzov zameraných na prácu s informačnými technológiami pre ľudí vo veku 50 a viac rokov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR, MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné akademické inštitúcie

Termín: 2014 -2020

Cieľ 4: *Podporovať rozvoj nových (atypických) foriem zamestnania zvyšujúcich flexibilitu trhu práce pre starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.*

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR, MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné akademické inštitúcie

Termín: 2014 -2020

V zariadeniach sociálnych služieb ŽSK je zamestnaná nemalá skupina zamestnancov vo veku 50 a viac rokov a taktiež zamestnanci v dôchodkovom veku. Túto skupinu zamestnancov tvorí cca 904 zamestnancov z celkového počtu 2 124. V niektorých zariadeniach ŽSK sú zamestnaní na dohodu o vykonaní práce aj klienti zariadení, spravidla dôchodcovia.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: *V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.*

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSVaR, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Prostredníctvom celoživotného vzdelávania sa ŽSK snaží vytvárať v centrách odborného vzdelávania a prípravy podmienky pre zabezpečenie základnej úrovne rozvoja kompetencií jednotlivca pre jeho profesijný a osobnostný rozvoj v oblasti finančnej gramotnosti, podnikateľských kompetencií, komunikácie vo svetových jazykoch, digitálnej gramotnosti a aktívneho občianstva. V roku 2014 ponúkalo v Žilinskom samosprávnom kraji celkovo 7 Centier odborného vzdelávania a prípravy vzdelávanie nielen pre svojich žiakov, ale aj rekvalifikačné kurzy pre občanov, pedagógov, majstrov a verejnosť.

Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK popri poskytovaní školského vzdelávania ponúkajú v rámci ďalšieho celoživotného vzdelávania akreditované kurzy i neakreditované vzdelávanie, rekvalifikačné kurzy, vyššie odborné štúdium, večerné pomaturitné kvalifikačné štúdium, kurzy cudzích jazykov, overovanie odbornej spôsobilosti v učebných odboroch i kurzy na získanie vodičského oprávnenia. V rámci ponuky celoživotného vzdelávania je činných z celkového počtu škôl 50 % (33 škôl), ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK.

Kultúrne organizácie ŽSK sa podieľajú na realizácii tréningov pamäte pre seniorov, kurzov základov počítačovej zručnosti, osvetových podujatí na rôzne odborné zdravotnícke témy konané v spolupráci so Slovenskou úniou proti osteoporóze, prednášok v spolupráci s Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity v rámci študijných odborov Dejiny Žiliny a Človek a kultúra. Krajská knižnica v Žiline vytvára priestor pre prednáškovú činnosť študentov Univerzity tretieho veku.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 3: *Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.*

Opatrenia:

Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a s prihliadnutím na vývoj chorobnosti seniorov.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje

Termín plnenia: priebežne 2015 - 2020

V súčasnosti sa nemocnice v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja zaoberajú transformáciou časti lôžok na lôžka dlhodobej ošetrovateľskej starostlivosti s prepojením na lôžka sociálne. Uvedená potreba transformácie vyplynula z vývoja stúpajúceho počtu seniorov a nárastu ich chorobnosti.

Zároveň sa ŽSK aktívne zapája do možnosti zriadenia centier integrovanej zdravotnej starostlivosti z fondov EÚ, kde vidí možnosti riešenia komplexnej sociálno-zdravotnej starostlivosti s dôrazom na zabezpečenie efektívnej, dostupnej a kvalitnej odbornej zdravotnej starostlivosti.

7.4. Sociálne služby

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Žilinský samosprávny kraj aktívne spolupracuje na vytvorení právnych podmienok zabezpečenia finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb, konkrétne riaditeľka odboru sociálnych vecí ŽSK je členkou odbornej pracovnej skupiny vytvorenej na tento účel na MPSVR SR.

Opatrenie 1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

V predchádzajúcom programovom období Žilinský samosprávny kraj využíval možnosti získania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, predovšetkým z ROP, prostredníctvom ktorého bolo komplexne zrekonštruovaných 5 existujúcich zariadení ŽSK a vybudované 1 nové zariadenie v celkovej sume 10 801 954 eur. Každoročne taktiež využíva možnosti získania dotácie z MPSVR SR. V roku 2014 tak kraj získal finančné prostriedky pre 7 zariadení ŽSK v celkovej sume 38 tis. eur, z toho 21 300 eur na kapitálové výdavky a 16 700 eur na bežné výdavky.

V roku 2015 tak kraj získal finančné prostriedky pre 22 zariadení ŽSK v celkovej sume 107 267 eur, z toho 57 200 eur na kapitálové výdavky a 50 067 eur na bežné výdavky. V roku 2016 má ŽSK opäť snahu získať finančné prostriedky z MPSVR SR.

Opatrenie 1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb aj prostredníctvom neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. V roku 2014 boli na tento účel schválené rozpočtové prostriedky v sume 1 251 246,33 eur, v roku 2015 v sume 1 234 340 eur.

Opatrenie 1.5. *Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.*

Gestor: VÚC a obce

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj v jeseni 2015 začal tvorbu nového Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja. V rámci jeho tvorby prostredníctvom odborných pracovných skupín je zohľadňovaná aj potreba rozvoja sociálnych služieb na území kraja podľa relevantných potrieb príslušného regiónu a v súlade s príslušnými strategickými a koncepcnými dokumentmi SR, najmä s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2014 - 2020.

Opatrenie 1.7. *Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.*

Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Žilinský samosprávny kraj aktívne spolupracuje s príslušnými inštitúciami (najmä s MPSVR SR a Inštitútom pre výskum práce a rodiny) na zabezpečení celoživotného vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách. V máji 2015 sa poverená zamestnankyňa odboru sociálnych vecí ŽSK zúčastnila 5-dňového pracovného stretnutia v Bratislave, v rámci ktorého sa pilotne overovali viaceré návrhy vzdelávacích programov zamestnancov v sociálnych službách v súvislosti s organizovaním projektu „Podpora zvyšovania profesionality výkonu a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výkonu a služieb sociálnej inklúzie pre štátnu správu a samosprávu – I.

Opatrenie 1.8. *Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k informačno-komunikačným technológiám internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.*

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne každý rok v rámci schváleného rozpočtu príslušného zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, prípadne úpravou rozpočtu zariadenia v priebehu roka. V roku 2014 tvoril schválený rozpočet ŽSK na 26 účelne zlúčených zariadení sociálnych služieb na bežné výdavky 28 127 485 eur (upravený 28 837 046 eur) a na kapitálové výdavky 872 230 eur (upravený 2 887 267 eur). Zariadenia sociálnych služieb ŽSK na modernizáciu a debarierizáciu získavajú finančné prostriedky aj z mimorozpočtových zdrojov – sponzorské, granty a pod. V roku 2014 tak zariadenia ŽSK získali 872 149 eur. V roku 2015 tvoril schválený rozpočet ŽSK na 26 účelne zlúčených zariadení sociálnych služieb na bežné výdavky 29 506 285 eur (upravený 30 041 738 eur) a na kapitálové výdavky 700 000 eur (upravený 1 787 186 eur). Zariadenia sociálnych služieb ŽSK na modernizáciu a debarierizáciu získavajú finančné prostriedky aj z mimorozpočtových zdrojov – sponzorské, granty a pod. V roku 2015 tak zariadenia ŽSK získali 830 043 eur.

Opatrenie 1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Gestor: VÚC, obce a MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Žilinský samosprávny kraj nie je v súčasnosti zapojený do pilotných projektov transformácie a deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb, nakoľko zariadenia ŽSK nespĺňali podmienky, ktoré by umožňovali zapojiť sa do týchto projektov. Avšak v zariadeniach ŽSK sú využívané rôzne nástroje na vytváranie komunitného prostredia pre prijímateľov sociálnych služieb. Napr. znižuje sa kapacita zariadení vytváraním jednolôžkových izieb (napr. v Turčianskych Tepliciach, v Dolnom Kubíne, vo Vysokej nad Kysucou) alebo vytváraním kvalitných priestorových podmienok v zariadeniach (napr. v Smrečanoch, v Likavke, v Tvrdošíne na ulici SNP, v Bytči – Hrabovom, v Kysuckom Novom Meste na Litovelskej), rozšíril sa okruh ambulantných služieb, tzv. denného pobytu, (napr. v Tvrdošíne na Medvedzí, v Turí pri Žiline), vytvárajú sa podmienky pre klientov schopných žiť samostatne len s určitým druhom podpory pri osamostatňovaní sa (napr. v Smrečanoch, na Straníku pri Žiline), zriadili sa komunitné služby zariadenia podporovaného bývania (v Turí, na Lipovci).

Opatrenie 1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj má vytvorenú stabilnú a regionálne primerane rozloženú sieť zariadení sociálnych služieb, v ktorých sa okrem iných činností poskytuje aj sociálna rehabilitácia. ŽSK taktiež financuje poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti prostredníctvom Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska. V roku 2015 boli na túto činnosť vyčlenené finančné prostriedky v sume 8 332,82 eur.

Opatrenie 1.11. *Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.*

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. V každom regióne kraja sú poskytované sociálne služby pre uvedenú cieľovú skupinu. Nakoľko však vzrástol dopyt po pobytových službách pre mužov s duševnými poruchami a poruchami správania bolo v roku 2014 v Liptovskom Hrádku zriadené ďalšie zariadenie – Centrum sociálnych služieb EDEN, v ktorom sú poskytované sociálne služby v domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení aj pre mužov seniorov s duševnými poruchami a s viacnásobným zdravotným postihnutím.

V rámci transformácie pobytových služieb pre dospelé fyzické osoby (vrátane seniorov) znížil ŽSK v roku 2015 kapacitu v 7 zariadeniach (v zriaďovateľskej pôsobnosti) o 52 lôžok s cieľom zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a podľa potrieb sa transformovali lôžka služby DSS, špecializovaného zariadenia a zariadenia pre seniorov.

Opatrenie 1.12. *Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj sa aktívne podieľa na posudzovaní vplyvov rôznych reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb z hľadiska ich vplyvu na seniorov v rámci aktívneho pripomienkovania návrhov zákonov a ich novelizácií, ale taktiež v rámci vlastných návrhov a riešení problematických a rizikových oblastí v rôznych sférach života občanov.

Opatrenie 1.12. *Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).*

Gestor: VÚC a obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Irelevantné, Žilinský samosprávny kraj tak nekoná. Naopak, patrí medzi samosprávne kraje, ktoré vyčleňujú najvyšší podiel finančných prostriedkov na sociálnu oblasť, takmer 40 % z celkového rozpočtu.

Opatrenie 1.14. *Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).*

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne každý rok v rámci schváleného rozpočtu príslušného zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK – pozri opatrenie 1.7. Taktiež je v zariadeniach ŽSK poskytovaný celý rad činností, ktorých cieľom je zvýšiť úroveň kvality

poskytovaných sociálnych služieb. V zariadeniach ŽSK sú vytvárané podmienky na rôzne športové aktivity, kultúrno-spoločenské podujatia, poskytujú sa kvalitné odborné činnosti ako bazálna stimulácia, liečebná rehabilitácia, terapia v snoezelen miestnosti, canisterapia, hipoterapia, taktiež biblioterapia, arteterapia, muzikoterapia, reminiscenčná terapia, pracovná terapia, zriadené sú rôzne dielne a miestnosti na prácu s drevom, textilným materiálom, hlinou, sklom a pod. Niektorí klienti majú možnosť navštevovať Univerzitu tretieho veku. V roku 2015 bol zriadený nový druh komunitnej sociálnej služby – služba včasnej intervencie, a to v júni v Čadci pri zariadení Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Horelica a v novembri pri Domove sociálnych služieb a zariadení núdzového bývania Dolný Kubín na Matúškovej ulici.

Opatrenie 1.15. *Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.*

Gestor: *obce a vyššie územné celky*

Spolupracujúce subjekty: *poskytovatelia sociálnych služieb*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Žilinský samosprávny kraj zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb v špecializovanom zariadení vo všetkých regiónoch prostredníctvom 24 účelne zlúčených zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti, celkovo v 32 prevádzkach (t. j. 32 miest poskytovania) s celkovou kapacitou cca 1 025. Prevažnú väčšinu klientov tvoria seniori a klienti v produktívnom veku.

Opatrenie 1.16. *Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.*

Gestor: *obce a vyššie územné celky*

Spolupracujúce subjekty: *poskytovatelia sociálnych služieb*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj za obdobie roka 2015 znížil kapacitu zariadení sociálnych služieb ŽSK o 52 lôžok.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: *Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.*

Opatrenie 1.1. *Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.*

Gestor: *VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj podporuje zotrvanie starších v prirodzenom sociálnom prostredí prostredníctvom informovania občanov v rámci poskytovania sociálneho poradenstva priamo na Žilinskom samosprávnom kraji, prostredníctvom zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti, resp. prostredníctvom 10 centier sociálneho poradenstva.

V prípade záujmu o ambulantnú službu v domove sociálnych služieb alebo v špecializovanom zariadení pre seniorov sú zariadenia ŽSK prístupné ihneď konať za účelom ich zriadenia. Avšak dopyt po týchto službách je zatiaľ minimálny. V súčasnosti sa takáto služba poskytuje

v zariadení Harmónia v Žiline, v Centre sociálnych služieb TAU v Turí a v Centre sociálnych služieb ORAVA v Tvrdošíne.

Terénne sociálne služby a ambulantné sociálne služby pre seniorov sú však prioritne v kompetencii obcí.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenie 1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolpracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Pozri časť 7.4 Opatrenie 1.9.

Žilinský samosprávny kraj má už v súčasnosti v zriaďovateľskej pôsobnosti zariadenia sociálnych služieb, v ktorých sú poskytované komunitné sociálne služby. Sú to predovšetkým ambulantné a týždenné pobytové sociálne služby pre deti, mladých dospelých a dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania, a to v každom regióne; taktiež komunitné pobytové sociálne služby pre seniorov a dospelých v zariadeniach s nižšou kapacitou;

ŽSK taktiež zabezpečuje rôzne služby krízovej intervencie prostredníctvom zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a taktiež financovaním neverejných poskytovateľov týchto služieb a poradenských služieb.

V roku 2015 bol zriadený nový druh komunitnej sociálnej služby – služba včasnej intervencie, a to v júni v Čadci pri zariadení Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Horelica a v novembri pri Domove sociálnych služieb a zariadení núdzového bývania Dolný Kubín na Matúškovej ulici.

Opatrenie 1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolpracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Pozri časť 7.4.2 Opatrenie 1.1.

Opatrenie 1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolpracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj rešpektuje a podporuje opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

Gestor: obce a VÚC

Spolpracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Opatrenie 1.5. Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR, obcami a VÚC

Spolpracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. V zariadeniach sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja je zamestnaných cca 904 zamestnancov vo veku 50 a viac rokov (z celkového počtu cca 2 124 zamestnancov), z ktorých väčšina sú ženy. Zariadenia sociálnych služieb ŽSK ako zamestnávateľia tejto cieľovej skupiny sa snažia prispôbovať pracovný čas ich dopravným možnostiam a rodinným pomerom.

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolpracujúce subjekty: obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014 Žilinský samosprávny kraj sa aktívne podieľal na vytvorení právnych podmienok uhrádzania nákladov na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia. Avšak v súčasnosti zákonom nastavené podmienky neumožňujú zariadeniam sociálnych služieb ŽSK využiť možnosť refundácie nákladov na poskytovanie ošetrovateľských úkonov v ich zariadení a ani plne nereflektujú ich skutočné potreby.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: ústredné orgány štátnej správy, vyššie územné celky, policajný zbor MV SR, miestne a regionálne správy, vzdelávací sektor, zdravotné organizácie, dopravní a územní plánovači, výcvikové zariadenia a autoškoly atď.

Termín plnenia: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011-2020“

Žilinský samosprávny kraj podporuje mobilitu starších ľudí prispievaním na osobitné cestovné pre seniorov v rámci využívania hromadnej cestnej dopravy realizovanej dopravnými spoločnosťami SAD Žilina, a. s. a SAD LIORBUS, a. s.

Seniori nad 70 rokov veku majú určené jednosmerné osobitné cestovné za každých aj začatých 25 km v sume 0,35 eura. Seniori vo veku 65 - 70 rokov majú určené jednosmerné osobitné cestovné v sobotu a nedeľu, vo sviatok, v deň pracovného pokoja a v pracovný deň od 16:00 do 24:00 hod. za každých aj začatých 25 km v sume 0,35 eura.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom 22 kultúrnych organizácií – štyroch múzeí, piatich galérií, dvoch divadiel, piatich kultúrnych stredísk, piatich knižníc a hvezdárne.

Odbor kultúry a cestovného ruchu Úradu Žilinského samosprávneho kraja zabezpečoval realizovanie programu aktívneho starnutia na území Žilinského kraja v roku 2014 a v prvom polroku 2015 najmä prostredníctvom činnosti kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Pri plnení svojho odborného poslania organizujú, príp. participujú na organizačnom a finančnom zabezpečení množstva kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí a aktivít: divadelných, tanečných predstavení, koncertov, výstav, súťaží, festivalov a pod., ktoré sú zamerané a prístupné pre seniorov, podporujú solidaritu medzi generáciami a vytvárajú podmienky na ovplyvňovanie kvality a rozsahu voľnočasových aktivít s osobitným zreteľom na vekovú kategóriu seniorov.

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt, a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začleneniu do spoločnosti a procesu sociálnej inklúzie. na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:

Opatrenie 1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK svojou činnosťou a zameraním komplexne zabezpečujú informovanosť a dostupnosť kultúry obyvateľom regiónov Žilinského kraja a poskytujú všestranné možnosti k upevňovaniu súdržnosti medzi generáciami.

Knižnice navyše okrem všestrannej knižnično-informačnej a kultúrnej funkcie plnia vo vzťahu k svojim návštevníkom a používateľom i funkciu sociálnu. Svoje služby a informácie sprístupňujú aj obyvateľom zariadení pre seniorov, domovov sociálnych služieb a centier sociálnych služieb, pre ktorých realizujú donáškovú službu knižničných dokumentov a v ktorých organizujú svoje podujatia. Knižnice zároveň realizujú čitateľské súťaže zamerané

na podporu čítania kníh, ktoré sú pracovníkmi knižníc prinášané do jednotlivých zariadení. Vybrané knižnice poskytujú verejný prístupový bod na internet so špeciálnym softvérom pre slabozrakých a nevidiacich, ktorý je vo väčšine využívaný používateľmi v seniorskom veku a taktiež požičiavanie zvukových kníh.

Múzeá v rámci svojej odbornej činnosti príležitostne vykonávajú lektorskú a záujmovú činnosť v zariadeniach pre seniorov. Seniori aktívne spolupracujú s odbornými pracovníkmi múzeí pri rôznych výskumoch z oblasti histórie, duchovnej a materiálnej kultúry, počas ktorých odovzdávajú svoje skúsenosti, spomienky a informácie, ktoré je možné využiť pri vedeckej práci pracovníkov. Slovenské komorné divadlo Martin ponúka možnosť dopravy na predstavenia a iné kultúrne aktivity vlastným divadelným autobusom. Organizácie zároveň poskytujú seniorom zľavu zo vstupného, prípadne vstupné zdarma do svojich expozícií. Mnohé z nich poskytujú návštevníkom aj bezbariérový prístup. Všetky tieto opatrenia zvyšujú dostupnosť kultúry pre seniorov v Žilinskom kraji.

Opatrenie 1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácii a sociálnemu vylúčeniu.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK realizujú širokú škálu podujatí pre seniorov, spolupracujú s klubmi dôchodcov, občianskymi združeniami, Jednotou dôchodcov na Slovensku, Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity a inými organizáciami, ktoré podporujú myšlienku aktívneho starnutia. Týmto spôsobom zapájajú do spoločenskej činnosti aktívnych seniorov, ktorí majú možnosť svoje životné, pracovné a umelecké schopnosti odovzdať mladšej generácii.

Medzi realizované podujatia patria napríklad kurzy tréningov pamäte, počítačové kurzy pre seniorov, večery vážnej hudby pre seniorov (so zameraním na poznávanie života a diela slávnych hudobných skladateľov), autorské besedy so spisovateľmi a ilustrátormi, výstavy venované umeleckej tvorbe seniorov, kultúrne podujatia zamerané na sebarealizáciu seniorov v rámci umeleckého prednesu, osvetové podujatia na rôzne odborné zdravotnícke témy konané v spolupráci so Slovenskou úniou proti osteoporóze, prednášky v rámci študijných odboroch Dejiny Žiliny a Človek a kultúra.

Kultúrne strediská prostredníctvom odborných lektorov umožnili seniorom v rámci voľnočasových aktivít ďalšie vzdelávanie, ako aj metodickú pomoc. Boli realizované workshopy ľudových remesiel, tvorivé dielne, plenéry a klubové stretnutia, festivaly a prehliadky.

Krajská hviezdáreň v Žiline realizuje prednášky a semináre z oblasti astronómie, fyziky a prírodných vied a taktiež realizuje mimoriadne pozorovania a animačné programy určené pre seniorov.

Opatrenie 1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK prostredníctvom svojej edičnej, propagačnej a mediálnej činnosti sprístupňujú informácie o kultúre v regiónoch kraja.

Informácie sú umiestnené v priestoroch organizácií vo forme plagátov, pozvánok, informačných letákov a zároveň prostredníctvom sociálnych sietí, webových stránok, printových médií, regionálnych týždenníkov a televízie či rádia. Tlačené pozvánky a emaily sú zasielané aj do inštitúcií pre seniorov, prípadne poverení pracovníci pravidelne navštevujú tieto inštitúcie a občianske združenia, kde informujú o pripravovaných aktivitách, ponuke aktuálnych podujatí a služieb. Zároveň získavajú podnety zo strany seniorov na skvalitnenie knižničnej činnosti a služieb seniorom. Slovenské komorné divadlo Martin mesačne na požiadanie zasiela pravidelným seniorským divákom divadelný program inscenácií prostredníctvom pošty.

Podporiť rozvoj cykloturistiky a pešej turistiky na Slovensku.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: Klub slovenských turistov

Termín plnenia: 2014 a následne

Jednou z priorít Žilinského samosprávneho kraja je podpora športovo – rekreačného cestovného ruchu a vytváranie podmienok pre aktívne využitie voľného času v prírode. Krajská samospráva dlhodobo spolupracuje s Klubom slovenských turistov a Slovenským cykloklubom a vytvára tak podmienky pre podporu a rozvoj turistiky a cykloturistiky na svojom území.

V oblasti turistiky kraj prispieva na obnovu a údržbu turistického značenia, organizuje v spolupráci s Klubom slovenských turistov výstupy a turistické akcie, ktoré sú veľmi populárne aj u obyvateľov vyššieho veku.

Seniori taktiež v zimnom období využívajú strojovo upravované trate na bežecké lyžovanie na Beskydsko – Javorníckej lyžiarskej bežeckej magistrále, ktorú kraj vybudoval v roku 2011 a každoročne vyčleňuje prostriedky na jej úpravu a údržbu.

V oblasti cykloturistiky kraj taktiež vyčleňuje prostriedky na obnovu a údržbu cykloturistického značenia, je gestorom budovania Cyklotrasy Hrad Budatín – Hrad Strečno, ktorá je svojim nenáročným terénom vhodná najmä pre rodiny s deťmi a seniorov.

Krajská samospráva taktiež participuje na príprave a koordinuje výstavbu cykloturistických trás v kraji ako sú Rajecká cyklomagistrála, Terchovská cyklomagistrála a jedinečná cyklo dopravná trasa spájajúca obec Strečno s mestom Martin.

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 2: Pri budovaní informačných a komunikačných systémov vo verejných a súkromných inštitúciách prihliadať na zmenené potreby a schopnosti starších ľudí.

Gestor: MH SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce a mestá

Termín plnenia: priebežne počas rokov 2014 – 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj v súčasnosti zavádza systém elektronizácie verejnej správy. Pri jeho zavádzaní sa v rámci možností prihliada aj na potreby starších ľudí. Nakoľko je však relevantný predpoklad, že nie každá fyzická osoba (predovšetkým seniori) bude môcť využívať elektronickú službu, každá plánovaná elektronická činnosť bude môcť byť vykonávaná aj bez použitia IKT.

Banskobystrický samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí.

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií.

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Vyhodnotenie:

V procese tvorby Konceptie rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2011 – 2017 (t. j. v rokoch 2010 - 2011) participovali aj zástupcovia organizácií presadzujúcich záujmy starších ľudí, ktorí boli členmi pracovnej skupiny (zástupca Jednoty dôchodcov Slovenska, zástupca Rady riaditeľov ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK). Všetky organizácie pracujúce so seniormi mali možnosť pripravený materiál pripomienkovať. V roku 2014 takáto spolupráca nebola.

Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

Vyhodnotenie:

Pri tvorbe všeobecne záväzných nariadení (ďalej „VZN“) BBSK sa zohľadňujú ľudské práva a slobody a záujmy seniorov.

V rámci kontrolnej činnosti v zariadeniach sociálnych služieb zriadených BBSK (ďalej „ZSS BBSK“) a neverejnými poskytovateľmi, ktorí sú zameraní na občanov v seniorskom veku, sa okrem iného zameriavame aj na oblasť dodržiavania základných ľudských práv a slobôd seniorov.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Vyhodnotenie:

ZSS BBSK, ZSS verejných a neverejných poskytovateľov spolupracujú s dennými centrami v obciach a s Jednotou dôchodcov. Okrem toho sa zúčastňujú rôznych akcií, ktoré sú organizované miestnou komunitou, kultúrnymi inštitúciami a inými subjektami.

5.2. Právna ochrana seniorov.

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Vyhodnotenie:

V ZSS osvetu realizujú sociálni pracovníci, ktorí sa zúčastňujú aj školení, aby dokázali v rámci poskytovaného poradenstva prijímateľom sociálnych služieb v ZSS pomáhať eliminovať problém zneužívania tejto skupiny občanov.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote spoločnosti.

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Vyhodnotenie:

V rámci procesu tvorby Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2011 – 2017 bola možnosť jej verejného pripomienkovania.

Taktiež sa poskytujú informácie občanom v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Vyhodnotenie:

V ZSS BBSK sú vytvorené výbory obyvateľov, ktoré sa podieľajú na rozhodovaní prostredníctvom zvolených zástupcov (hlavne stravovanie, medziľudské vzťahy, pripomienkovanie tvorby VZN BBSK o úhradách, voľnočasové aktivity a pod.). Všetky ZSS BBSK robia raz ročne dotazníkové prieskumy spokojnosti klientov vo všetkých oblastiach prevádzky zariadenia. Viaceré ZSS majú skrinky určené pre anonymné podanie podnetov a sťažností. ZSS BBSK majú vypracované smernice pre podávanie anonymných a neanonymných sťažností. Podobne aj viacerí neverejní poskytovatelia zapájajú svojich klientov v ZSS do spolurozhodovania (hlavne v procese tvorby jedálnych lístkov a plánu voľnočasových aktivít).

V rámci posudkovej činnosti BBSK (ale aj návštevy občana na Úrade BBSK z iného dôvodu) je poskytované sociálne poradenstvo, v rámci ktorého je občanom poskytnutá komplexná informácia o možnostiach pomoci, forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci v sociálnej oblasti a aj o iných inštitúciách, na ktoré sa môžu obrátiť a čo môžu od nich požadovať.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi.

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenie 1.1.: Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Vyhodnotenie:

BBSK v rámci svojej kontrolnej činnosti v ZSS zriadených BBSK a ZSS neverejných poskytovateľov kontroluje dodržiavanie ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Okrem toho BBSK dôsledne prešetruje podnety a sťažnosti (vrátane anonymných) naznačujúce porušovanie ľudských práv seniorov v zariadeniach sociálnych služieb.

Opatrenie 1.2.: Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne. BBSK pravidelne realizuje prostredníctvom ZSS BBSK podujatia smerujúce k predchádzaniu rôznych foriem kriminality páchanej na senioroch a rozširovaní ich vedomostí a informovanosti v súvislosti s uvedenou problematikou. Vzhľadom na skutočnosť, že BBSK poskytuje sociálne služby seniorom len celoročnou pobytovou formou,

sú seniori istým spôsobom chránení a v praxi sa len ojedinele vyskytuje v ZSS zneužívanie seniorov páchatelmi rôznej trestnej činnosti.

ZSS BBSK pravidelne zabezpečuje pre seniorov nasledovné aktivity:

- prednášky a názorné ukážky príslušníkov policajného zboru/mestskej polície, dotazníky a distribúcia informačných brožúr a letákov o možných rizikách a kriminalite páchanej na senioroch (minimalizácia manipulácie, nátlaku a ponižovania seniorov vyplývajúcej z rizík podomového obchodu a tzv. predvádzacích akcií, možnosti ochrany pred vreckovými zlodejmi, spôsoby zabezpečenia majetku, predchádzanie riziku prepadnutia, správanie sa v cestnej premávke s dôrazom na používanie reflexných prvkov),
- besedy s mediátormi o dôstojnom spolužití a mimosúdnom riešení sporov,
- besedy s lekármi o prevencii sociálno-patologických javov u seniorov (napr. zvládanie agresívneho správania, alkoholizmu a pod.),
- besedy v spolupráci so zástupcami finančných inštitúcií na tému finančnej bezpečnosti, praktík podvodníkov, manipulácie s finančnou hotovosťou,
- prednášky so zástupcami odboru civilnej ochrany a krízového riadenia na tému využívania liniek tiesňového volania na rôzne zložky záchranného systému (hasičský a záchranný zbor, polícia, záchranná zdravotná služba ap.),
- sprostredkovanie prevenčných programov pre seniorov vysielaných prostredníctvom televízie a rozhlasu.

Podobné aktivity vyvíjajú aj zariadenia sociálnych služieb určené pre seniorov, ktoré sú zriadené neverejnými poskytovateľmi a obcami v kraji, napr.:

- spolupráca s mestským úradom pri ochrane majetku klienta,
- prednášky riaditeľov a sociálnych pracovníkov na tému ako sa chrániť pred kriminalitou vrátane sprostredkovania kontaktov, osôb a inštitúcií, ktoré treba kontaktovať v prípade ohrozenia seniora,
- prítomnosť zamestnancov pri podpisovaní dokumentov, telefonických objednávkach tovarov.

•

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí.

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Vyhodnotenie:

Dobrovoľnícke aktivity v ZSS BBSK zohrávajú významnú úlohu pri poskytovaní sociálnych služieb. Dobrovoľníci sa svojou činnosťou aktívne podieľajú na rozvoji a zveľaďovaní zariadení, ako aj na eliminácii pocitov osamelosti a sociálnej izolácie seniorov prameniacich z nepriaznivého zdravotného stavu a ich umiestnenia v zariadení sociálnych služieb. Dobrovoľnícku činnosť však vykonávajú nielen externí dobrovoľníci, ale aj samotní seniori. Niektoré zariadenia pravidelne spolupracujú s Centrom dobrovoľníctva v Banskej Bystrici a s Národným dobrovoľníckym centrom CARDO Bratislava, kde sú aj registrovaní s ponukami dobrovoľníckej práce.

V rámci dobrovoľníckych aktivít sú realizované napr. skupinové terapeutické sedenia s psychológom dobrovoľníkom, terapie (muzikoterapia, arteterapia, biblioterapia a pod.), sociálne a opatrovateľské činnosti, duchovná útecha, modlitby a spoločné náboženské aktivity, pravidelné športové cvičenia so študentmi Katedry telesnej výchovy UMB v Banskej

Bystrici a oboznamovanie seniorov s menej tradičnými cvičeniami (joga), rozhovory do študentských novín, bezplatné poskytovanie kaderníckych a holičských služieb, pomocné práce pri drobnej údržbe a obslužných činnostiach (práčovňa).

Uvedené aktivity vykonávajú v ZSS BBSK okrem nepravidelných dobrovoľníkov aj pravidelní dobrovoľníci.

Do dobrovoľníckych aktivít sa okrem externých dobrovoľníkov zapájajú aj samotní seniori, ktorí sa sami stávajú dobrovoľníkmi a venujú sa predovšetkým nasledovným činnostiam: úprava exteriéru zariadení, pestovanie kvetinových záhonov, starostlivosť o zvieratá, asistovanie pri organizovaní kultúrno-spoločenských akcií, príprava občerstvenia pri príležitosti rôznych sviatkov, služby na vrátnici, roznos pošty pre klientov, doprovod iným imobilným klientom.

Istou formou dobrovoľníckej činnosti je aj využívanie dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny cez dohody o vykonávaní aktivačnej činnosti formou dobrovoľníckej služby podľa príslušných ustanovení zákona o službách zamestnanosti.

Dobrovoľnícke aktivity vyvíjajú aj zariadenia sociálnych služieb určené pre seniorov, ktoré sú zriadené neverejnými poskytovateľmi a obcami v kraji, napr.: stretnutia „nad dobrou knihou“ – týždenné stretnutia, kde čítajú dobrovoľníci zaujímavé knihy a články,

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Vyhodnotenie:

Informovanosť o možnostiach dobrovoľníckej práce v ZSS je zabezpečovaná prostredníctvom webových stránok jednotlivých zariadení a spolupracou s dennými centrami v obciach a mestách. Najviac propagovanou dobrovoľníckou aktivitou je každoročný Týždeň dobrovoľníctva. V rámci tohto týždňa prebiehajú takmer vo všetkých ZSS BBSK rôzne aktivity, ktorých sa zúčastnili jednotlivci, ako aj kolektívy zamestnancov rôznych firiem a inštitúcií. Jednotlivé aktivity boli zamerané najmä na zveľaďovanie interiérov a exteriérov zariadení, ale aj na priamy kontakt s klientmi prostredníctvom kultúrnych programov (tanečné, spevácke, hudobné a divadelné vystúpenia), spoločenských hier a pamäťových cvičení, čítania literatúry, sprevádzania imobilných klientov. Obdobné dobrovoľnícke aktivity prebehli aj v rámci Dní dobrovoľníctva.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí.

7.4. Sociálne služby.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb.

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.4.: Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu, či čerpajú služby u verejných alebo neverejných

poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Vyhodnotenie:

Všetky zariadenia sociálnych služieb zohľadňujú pri určovaní úhrady príjem prijímateľa sociálnej služby tak, aby mu z jeho príjmu zostal mesačný zostatok stanovený zákonom o sociálnych službách. V roku 2014 a 2015 platili prijímatelia za sociálne služby v ZSS zriadených BBSK cca 37 % z celkových nákladov na tieto služby, zvyšných 63 % je financovaných zo zdrojov BBSK, t. j. z verejných zdrojov.

Výška upraveného rozpočtu pre ZSS v pôsobnosti BBSK bola v roku 2014 v sume 22 203 467 eur, na financovanie neverejných poskytovateľov bolo v roku 2014 vyčlenených 2 530 000 eur.

Pre ZSS v pôsobnosti BBSK bola v roku 2015 výška upraveného rozpočtu 22 845 924 eur zo zdrojov BBSK. Upravený rozpočet pre neverejných poskytovateľov za rok 2015 bol vo výške 2 790 000 eur.

Opatrenie 1.8.: Pokračovať v modernizácii a debarierizácii ZSS a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s FO s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.) a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Vyhodnotenie:

BBSK každoročne monitoruje materiálne, priestorové a personálne podmienky v ZSS zriadených BBSK prostredníctvom tzv. pasportizačných listov, ktoré sú východiskom pre budúcu kategorizáciu zariadení sociálnych služieb, ako aj pre pridelovanie zdrojov z rozpočtu na modernizáciu a debarierizáciu. Okrem toho na účel modernizácie a debarierizácie ZSS získavajú aj mimorozpočtové zdroje, a to vo forme dotácií na podporu rozvoja sociálnych služieb z MPSVR SR. V roku 2014 boli ZSS zriadeným BBSK z uvedených dotácií schválené 4 projekty v celkovej výške 33 906 eur a roku 2015 bolo schválených 5 projektov s celkovou výškou dotácie 12 964 eur na nákup polohovateľných postelí s príslušenstvom, pomôcok na uľahčenie manipulácie s klientmi, schodiskovej sedačky, na terapeutické a pracovné pomôcky a na interiérové vybavenie.

Opatrenie 1.9.: Pokračovať v transformácii veľkokapacitných ZSS na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Vyhodnotenie:

V roku 2014 a 2015 nebola uskutočnená transformácia žiadneho existujúceho ZSS na zariadenie rodinného typu.

Opatrenie 1.10.: Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Vyhodnotenie:

Sociálna rehabilitácia je súčasťou poskytovaných sociálnych služieb dlhodobej starostlivosti v súlade so zákonom o sociálnych službách a je realizovaná na základe individuálnych plánov jednotlivých prijímateľov sociálnych služieb. Zároveň je poskytovaná aj ako samostatná akreditovaná činnosť 1 neverejným poskytovateľom pre občanov so

zrakovým postihnutím. Obsahom sociálnej rehabilitácie boli oblasti priestorovej orientácie a samostatného pohybu, sebaobsluhy, komunikácie – výuka Braillovho písma, nácvik klávesnicových zručností, nácvik podpisovania, nácvik sociálno-komunikačných zručností, nácvik práce s optickými pomôckami, s kompenzačnými pomôckami a s technicky náročnými pomôckami.

Opatrenie 1.11.: Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Vyhodnotenie:

V roku 2014 nebola zo strany BBSK realizovaná revízia siete služieb pre starších ľudí, s ohľadom na očakávané zmeny vyplývajúce z novely zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách účinné až od 1.1.2015. BBSK disponoval k 31.12.2014 v rámci zariadení sociálnych služieb zriadených BBSK nasledovnými sociálnymi službami pre starších ľudí – zariadenie pre seniorov s celoročnou pobytovou formou 661 miest, domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou 1232, služba špecializované zariadenie s celoročnou pobytovou formou 99 miest.

V roku 2015 s ohľadom na zmenu legislatívy realizoval BBSK zmeny kapacity v rámci zariadení sociálnych služieb zriadených BBSK nasledovne – zariadenie pre seniorov s celoročnou pobytovou formou zvýšil na 806 miest, domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou znížil na 1079, služba špecializované zariadenie s celoročnou pobytovou formou ostala zachovaná v počte 99 miest.

BBSK sa v roku 2014 aj v roku 2015 venoval z dôvodu zhoršujúceho sa zdravotného stavu prijímateľov sociálnych služieb, ako aj z dôvodu plnenia personálnych noriem určených platnou legislatívou najmä zvyšovaniu počtu odborného a obslužného personálu v ZSS, ktorých je zriaďovateľom.

Neverejní poskytovatelia a zariadenia zriadené obcami a mestami kraja realizovali zmeny druhu poskytovaných služieb pre seniorov s účinnosťou od 1.1.2015.

Opatrenie 1.12.: Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.

Vyhodnotenie:

V dôsledku zvýšenia stupňa odkázanosti občanov, ktorí sú umiestňovaní do ZSS s celoročnou pobytovou formou, sa občanom s nižším stupňom odkázanosti poskytuje terénna služba alebo sociálna služba v dennom stacionári. Takáto služba je pre občana finančne náročnejšia ako celoročná služba a zároveň sú terénne a komunitné služby v kraji nedostatkové. Tým sa občania s nižším stupňom odkázanosti dostávajú do nevýhodnej situácie a nastavenie systému sociálnych služieb sa míňa s pôvodným zámerom.

Opatrenie 1.13.: Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).

Vyhodnotenie:

BBSK financuje ZSS vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a poskytuje finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov (t.j. finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby) tak, aby boli zabezpečené a zohľadnené všetky legislatívne podmienky, pričom v rámci rozpočtu financuje BBSK aj služby, ktoré nie sú originálnou kompetenciou (najmä zariadenie pre seniorov).

Tab. č. 1 – Prehľad o financovaní ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK za roky 2011 až 2015

Financovanie ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK - vývoj	2011	2012	2013	2014	2015
Celkový rozpočet (len zdroje BBSK v eurách)	22 407 606,00	21 788 060,00	21 056 686,00	22 203 467,00	22 845 924,00
z toho: pre cieľovú skupinu prevažne seniorov	14 011 374,00	13 709 984,00	13 358 961,00	14 090 247,00	14 404 098,00
percentuálne vyjadrenie	62,53%	62,92%	63,44%	63,46%	63,05%
Priemerný počet klientov v ZSS prevažne pre seniorov	1 966,54	1 923,91	1 933,61	1 955,60	1 953,12

Tab. č. 2 – Prehľad o financovaní neverejných poskytovateľov za roky 2011 až 2015

Financovanie neverejných poskytovateľov - vývoj	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014*	Rok 2015**
Celkový rozpočet pre neverejných poskytovateľov (v eurách)	3 644 568	3 270 000	2 850 318	2 521 221	2 790 000
z toho: pre cieľovú skupinu seniorov	1 684 281	1 249 372	947 195	761 447	353 176
percentuálne vyjadrenie	46,21%	38,21%	33,23%	30,20%	12,66%
Počet zazmluvnených seniorov v zariadeniach	367	263	223	301	81

* v roku 2014 bola NP v BBSK poskytnutá mimoriadna dotácia zo ŠR v celkovej výške 1,200 tis. eur, ktorá nie je v tabuľke zahrnutá

** v roku 2015 pokles finančných prostriedkov pre seniorov kopíruje legislatívne zmeny (preregistrovanie služieb typu domov sociálnych služieb na zariadenie pre seniorov z dôvodu vekového obmedzenia pre službu domov sociálnych služieb)

Opatrenie 1.14.: Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Vyhodnotenie:

Opatrenie sa plní priebežne, každoročne sa zvyšuje úroveň ubytovania v existujúcich ZSS zriadených BBSK v rámci finančných možností príslušného rozpočtového roka.

Vo všetkých ZSS sa pozornosť venuje voľnočasovým aktivitám. Ich organizovanie je plne v kompetencii ZSS a prispôsobujú sa zdravotnému stavu a individuálnym potrebám a záujmom prijímateľov sociálnych služieb. Voľnočasové aktivity sú súčasťou ročných, mesačných a týždenných plánov. Účasť na nich je zaznamenaná v individuálnych plánoch

vypracovaných osobitne pre každého klienta. Individuálne plány sú zamerané na dosiahnutie čo najaktívnejšieho a najplnohodnotnejšieho života aj napriek veku či zdravotnému postihnutiu. Tieto plány sú v spolupráci s klientmi a ich rodinnými príslušníkmi vypracovávané, pravidelne vyhodnocované a aktualizované. Najčastejšími aktivitami sú výlety po SR, ale aj do zahraničia, exkurzie, besedy na rôzne témy, návštevy divadla, športové súťaže a pod. Pri organizovaní voľnočasových aktivít existuje úzka spolupráca medzi zariadeniami sociálnych služieb BBSK navzájom ale aj spolupráca s inými organizáciami alebo dobrovoľníkmi. V niektorých ZSS sa poskytuje aj liečebná rehabilitácia (fyzioterapia) vlastnými odbornými zamestnancami.

V rámci zvyšovania kvality v roku 2014, ako aj v roku 2015, zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK pokračovali v procese udržania zavedeného systému manažérstva kvality podľa normy EN ISO 9001:2008 a STN EN ISO 9001:2009.

Zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb úzko súvisí so vzdelávaním manažmentu a zamestnancov verejných aj neverejných zariadení. V roku 2014 sa 2109 zamestnancov ZSS zriadených BBSK zúčastnilo 451 vzdelávacích aktivít a v roku 2015 sa 1936 zamestnancov zúčastnilo 492 vzdelávacích aktivít.

Zamestnanci ZSS sa zúčastňovali vzdelávaní v rôznych oblastiach a na rôzne témy, napr. vzdelávania zameraného na tréning komunikačných schopností; na duševnú odolnosť, zásady komunikácie s klientmi so psychózami, vzdelávania na rôzne témy so zameraním na občanov s Alzheimerovou chorobou, tréning pamäti v ZSS, problematiku inkontinencie v DSS, kurzy kreatívnych techník, tvorba individuálnych plánov ap.

Opatrenie 1.15.: Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

Vyhodnotenie:

V roku 2014 bolo v špecializovaných zariadeniach v kraji určených 111 miest pre seniorov, v roku 2015 to bolo už 166 miest. Všetky sú zamerané najmä na občanov s demenciou rôzneho typu etiológie, Alzheimerovu chorobu a Parkinsonovu chorobu.

Opatrenie 1.16.: Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných ZSS.

Vyhodnotenie:

V roku 2014 ani v roku 2015 nedošlo k redukcii počtu lôžok vo veľkokapacitných ZSS, avšak nebolo zaregistrované žiadne nové zariadenie pre cieľovú skupinu seniorov, ktoré by malo viac ako dvojlôžkové izby.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenie 1.1.: Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Vyhodnotenie:

V súvislosti so sociálnymi službami pre seniorov vnímame ako najväčší problém nedostatočné zabezpečenie terénnych sociálnych služieb, o čom svedčí aj fakt, že vo väčšine obcí sa tieto služby neposkytujú. Nie je docenený ich skutočný význam a rozsah (aj časový – noc, sviatok) nie je v súlade s reálnymi potrebami občanov. V súvislosti s demografickým vývojom je zjavné, že potreba týchto služieb bude neustále stúpať. Z hľadiska kvality života seniorov sú najlepším riešením pre občana, pretože zotrváva vo svojom prirodzenom -

rodinnom prostredí a z ekonomického hľadiska sú pre samosprávu finančne výhodnejšie ako služby, ktoré sa poskytujú v inštitúciách s celoročnou pobytovou formou. Ich poskytovanie aj financovanie je však v kompetencii obcí. Obce, argumentujúc nízkym objemom disponibilných zdrojov, nevyčleňujú dostatočné prostriedky na terénne služby. Problém je aj v nízkom právnom povedomí zamestnancov obce. Občania z dôvodu obavy a neistoty, že získajú terénne služby v potrebnom rozsahu a v dostupnej cene, uprednostňujú zaužívanú a dostupnejšiu inštitucionálnu starostlivosť (ktorá je pre nich paradoxne finančne dostupnejšia).

Tab. č. 3 - Prehľad o počte poskytovateľov terénnych sociálnych služieb v kraji

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31.12.2014			Počet poskytovateľov k 31.12.2015		
	Spolu	z toho:		Spolu	z toho:	
		neverejní poskytovatelia	verejní poskytovatelia (obce a mestá)		neverejní poskytovatelia	verejní poskytovatelia (obce a mestá)
Opatrovateľská služba	145	29	116	184	58	126
Prepravná služba	9	2	7	15	3	12
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	1	1	0	1	1	0
Tlmočnická služba	1	1	0	1	1	0
Sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	0	0	0	0	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	1	1	0	1	1	0
Požičiavanie pomôcok	9	3	6	9	3	6
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	3	0	3	3	0	3
Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	0	0	0	0	0	0
Sociálna rehabilitácia	1	1	0	1	1	0

Nárast poskytovateľov opatrovateľskej služby bol v roku 2014 ovplyvnený hlavne Národným projektom Podpora opatrovateľskej starostlivosti.

Tab. č. 4 - Prehľad o počte miest v denných stacionároch určených prevažne pre seniorov podľa zriaďovateľov v kraji

Denný stacionár	Počet poskytovateľov k 31.12.2014		Počet poskytovateľov k 31.12.2015	
	Spolu	z toho:		

		neverejní poskytovatelia	verejní poskytovatelia (obce a mestá)	Spolu	neverejní poskytovatelia	verejní poskytovatelia (obce a mestá)
Počet miest v kraji	232	141	91	402	271	131
Počet zariadení, ktoré poskytujú služby v dennom stacionári	16	8	8	26	15	11

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb.

Opatrenie 1.1.: Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb – náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komúní. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Vyhodnotenie:

Zariadenia sociálnych služieb dlhodobo predstavujú hlavnú formu poskytovania sociálnych služieb v kraji. Celková kapacita všetkých ZSS verejných aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb určených prevažne pre seniorov v kraji bola 3789 miest (k 31.12.2014), čo predstavuje takmer 56 % z celkovej kapacity všetkých zariadení sociálnych služieb v kraji určených pre všetky cieľové skupiny občanov (t. j. 6801 miest ku dňu 31.12.2014).

V roku 2015 bola v kraji celková kapacita všetkých ZSS verejných aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb určených prevažne pre seniorov 3911 miest (k 31.12.2015), čo predstavuje takmer 56 % z celkovej kapacity všetkých zariadení sociálnych služieb v kraji určených pre všetky cieľové skupiny občanov (t. j. 7 040 miest ku dňu 31.12.2015).

V roku 2014 BBSK realizoval projekt zameraný na deinštitucionalizáciu v spolupráci s partnerskou organizáciou M.E.S.A. 10, ktorý bol zavŕšený záverečnou konferenciou s názvom „Odkiaľ a kam v procese deinštitucionalizácie sociálnych služieb v SR“ s účasťou nórskeho partnerov. Na konferencii v septembri 2014 v Banskej Bystrici sa zúčastnili zástupcovia verejných aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v Banskobystrickom kraji. Projekt trval celkovo 1 rok, počas ktorého boli realizované monitoringy na území Banskobystrického kraja. Výstupnými dokumentmi z projektu boli organizáciou M.E.S.A. vypracované príručky a ďalšie informácie dostupné na adrese www.mesa10.org.

V roku 2015 neboli realizované žiadne aktivity zamerané na deinštitucionalizáciu z úrovne BBSK.

V rámci Integrovaného regionálneho operačného programu – prioritná os 2 – Ľahší prístup k efektívnejším a kvalitnejším verejným službám sú v rámci BBSK do RIUS-u (Regionálna integrovaná územná stratégia) zaradené 3 projekty:

- Zavŕšenie transformačného procesu s cieľom sociálnej integrácie občanov s mentálnym postihnutím v DSS Slatinka Lučenec

- Odsťahovanie z kaštieľa Ladomerská Vieska
 - Regionálne centrum sociálnych služieb BBSK
- avšak ani jeden z nich nie je zameraný na cieľovú skupinu občanov v seniorskom veku.

Opatrenie: 1.2. - Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Vyhodnotenie:

BBSK vedie Register poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja. V rámci individuálnych konzultácií so starostami obcí, s primátormi miest a neverejnými poskytovateľmi, ktoré sú súčasťou procesu registrácie sociálnych služieb a poradenstva zo strany BBSK vo vzťahu k týmto subjektom, sú usmerňovaní v tom zmysle, aby sa prioritne zameriavali na terénne služby a rozvoj terénnej sociálnej práce v obci.

7.4.4. – Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana.

Opatrenie 1.2. – Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

Vyhodnotenie:

V ZSS zriadených BBSK prevažná časť zamestnancov (vrátane starších žien) pracuje v nepretržitej prevádzke, teda nie je tu možnosť flexibilného pracovného času. Keďže terénne a ambulantné sociálne služby v kraji nie sú dostatočne zastúpené, nie sú vytvorené ani podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb.

Opatrenie 1.5. – Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Vyhodnotenie:

V Banskobystrickom kraji pre poskytovanie dlhodobej formálnej a neformálnej starostlivosti v komunitách nie sú vytvorené podmienky (ekonomické, personálne), komunity nespĺňajú svoj účel, pretože sú spravidla nefunkčné, dobrovoľníctvo tu nemá tradície – funguje len sporadicky.

Košický samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

Oblasť: 5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politik, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú*

Plnenie :

Košický samosprávny kraj spolupracuje so seniorskými organizáciami. Na základe Memoranda o vzájomnej spolupráci medzi KSK a Jednotou dôchodcov na Slovensku uzatvoreného v roku 2014 sa uskutočňujú pravidelné pracovné stretnutia medzi poverenými zamestnancami KSK a zástupcami Krajskej Jednoty dôchodcov na Slovensku.

Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva KSK sa pravidelne zúčastňuje aj Parlamentu seniorov, ktorý organizuje Mestská časť Košice-Juh, na ktorom sú riešené konkrétne problémy seniorov z oblasti bývania, dopravy, bezpečnosti, odpadu a pod. KSK je zriaďovateľom 4 zariadení pre seniorov s kapacitou 340 miest.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Plnenie :

KSK má spracovanú a schválenú koncepciu rozvoja sociálnych služieb na roky 2016-2020, ktorej veľká časť sa zaoberá problematikou seniorov. Strategické ciele sú tak isto zamerané na seniorov. V zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú spracované celoživotné plány vzdelávania zamestnancov zariadení pre seniorov. KSK aktívne vystupuje pri pripomienkovaní rôznych vládnych dokumentov, pri spracovávaných dokumentoch v Košickom kraji (PHSR, stratégia dobrovoľníctva atď.), ktoré sa týkajú seniorov. KSK poskytuje v rámci knižníc vzdelávacie aktivity, kurzy. Najväčšia knižnica v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK - Verejná knižnica J. Boccata pripravuje rozsiahly projekt Silver Wind, určený práve pre seniorov.

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby cez seniorské organizácie*

Plnenie :

KSK spolupracuje pri presadzovaní práv a právom chránených záujmov seniorov s Krajskou organizáciou Jednota dôchodcov Slovenska. V rámci tejto spolupráce poskytuje na požiadanie právnu pomoc nielen pri riešení problematiky týkajúcej sa ich interakcie s vonkajším prostredím (ochrana pred nekalými obchodnými praktikami, ako aj nevyhnutná právna pomoc v bežných životných situáciách), ale aj pomoc pri riešení záležitostí, ktoré vzniknú v samotnej organizácii. Na základe Memoranda o vzájomnej spolupráci medzi KSK a Jednotou dôchodcov sa uskutočňujú pravidelné pracovné stretnutia medzi poverenými zamestnancami KSK a zástupcami Krajskej jednoty dôchodcov. OSVaZ KSK sa pravidelne zúčastňuje aj Parlamentu seniorov, ktorý organizuje MÚMČ Košice-Juh, na ktorom sú riešené aktuálne problémy a pripomienky seniorov mestskej časti Košice-Juh.

Oblasť 5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: *Zabezpečiť ochranu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok*

a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Plnenie :

Na základe spolupráce medzi KSK a Krajskou organizáciou Jednota dôchodcov Slovenska je KSK pripravený na požiadanie poskytnúť rôzne odborné semináre zamerané na prevenciu a osvetu v oblasti nekalých obchodných praktík.

Oblasť 5.3: Účast' starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Plnenie:

Vytvorenie 2 špecializovaných zariadení ambulatnou formou v Košiciach a v Rožňave s celkovou kapacitou 20 miest (10+10),

Vytvorenie kontaktného miesta Alzheimerovej spoločnosti pre ľudí trpiacich Alzheimerovou chorobou a ich rodinných príslušníkov v meste Rožňava, príprava kontaktného miesta v meste Košice.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Plnenie:

V zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti ale aj u neverejných poskytovateľov pracujú výbory seniorov, ktoré zastupujú klientov pri tvorbe jedálneho lístka, plánu voľnočasových aktivít, ďalšom rozvoji soc. služieb a pod. Zároveň KSK v kancelárii prvého kontaktu poskytuje poradenstvo o zariadeniach pre seniorov, o postupe pri podávaní žiadosti, o forme, mieste poskytovania soc. služby a o možnostiach konkrétnej pomoci seniorom.

Oblasť 5.4.: Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Plnenie:

KSK pri vykonávaných kontrolách v zariadeniach sociálnych služieb v špecializovaných zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti aj u neverejných poskytovateľoch dbá o dodržiavanie ľudských práv prijímateľov sociálnych služieb. V zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti sú spracované celoživotné plány vzdelávania zamestnancov.

1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takých javov.

Plnenie:

KSK zaviedol úzku spoluprácu s Krajskou jednotou dôchodcov, v rámci ktorej dochádza k pravidelnej výmene informácií ohľadne možných hrozieb týkajúcich sa najmä nekalých obchodných praktík niektorých podomových obchodníkov a ostatných záležitostí týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Je možné po predchádzajúcej dohode zrealizovať osvetové prednášky na vopred dohodnutú tému v zariadeniach pre seniorov, v prípade potreby aj v niektorých obciach v rámci územnej pôsobnosti KSK.

Oblasť 5.5: Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a soc. kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Plnenie:

Problematika dobrovoľníctva je uplatňovaná v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Zariadenia uskutočňujú nábor dobrovoľníkov na stredných školách, v cirkevných a charitatívnych organizáciách. Dobrovoľníci v zariadeniach sú nápomocní pri starostlivosti o seniorov pri jednoduchých aktivitách (sprevádzanie pri prechádzkach, čítanie, oboznamovanie sa s aktuálnymi spoločenskými udalosťami a pod.) Dobrovoľníci v seniorskom veku sú nápomocní pri organizovaní hudobno-náboženských dopoludní, tanečno - pohybovej terapie, pri pomocných prácach v areáli zariadenia sociálnych služieb.

Dni dobrovoľníctva v zariadeniach sociálnych služieb boli organizované pre zamestnancov Úradu Košického samosprávneho kraja v dňoch 6.10.,8.10.,a 14.10.2015 v zariadeniach, ktoré sú rozpočtovými organizáciami napojené na Košický samosprávny kraj od 9.00 hod.-14.00 hod. Táto spolupráca bola prínosná pre obidve strany a tiež výborným teambuildingovým nástrojom pre kolektívy zamestnancov Úradu KSK.

„Deň dobrovoľníctva“ **6.10.2015 v zariadení VIA LUX - DSS a ZpS Barca**, akcie sa zúčastnili 8 zamestnanci.

„Deň dobrovoľníctva“ **8.10.2015 v zariadení IDEA - DSS Prakovce**, akcie sa zúčastnili 5 zamestnanci. „Deň dobrovoľníctva“ **14.10.2015 v zariadení ARCUS- Skladná, Košice**. Do akcie „Dni dobrovoľníctva“ sa spolu zapojilo 23 zamestnancov ÚKSK a 10 zamestnancov divadla Spišská Nová Ves.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Plnenie:

KSK pripravuje stratégiu dobrovoľníctva v KSK. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti aktívne spolupracujú so seniorskými organizáciami v mieste pôsobenia a vytvárajú priestor pre spoločné aktivity seniorov a vzájomnú podporu.

Oblasť 7.4.1 Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť soc. služieb

Opatrenie 1.1: Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Dostupnosť sociálnych služieb KSK zabezpečuje na základe dopytu. Vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti si ponechal 4 zariadenia pre seniorov s celkovou kapacitou 340 miest. Zároveň má v zriaďovateľskej pôsobnosti 5 špecializovaných zariadení s kapacitou 364 miest z toho 20 ambulantnou formou. Pre neverejných poskytovateľov bolo v roku 2015 zazmluvnených v špecializovaných zariadeniach 223 miest, výška finančného príspevku bola 1 456 035,32 eur.

Opatrenie 1.3: Využiť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z ESF na rozvoj a modernizáciu soc. Služieb

Pre cieľovú skupinu seniorov boli v sledovanom období realizované tieto projekty:
Rekonštrukcia ZSS LUMEN Trebišov – špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb z ROP.
Rekonštrukcia ZSS ARCUS Košice – špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov z ROP.

Cieľom projektov bolo zvýšenie kvality poskytovaných služieb v oblasti sociálnej infraštruktúry prostredníctvom prístavby, nadstavby a stavebných úprav objektov zariadení sociálnych služieb ARCUS a LUMEN. Podarilo sa rozšíriť ubytovacie priestory, sociálne zariadenia i administratívnu časť. Pribudli výťahy, bezbariérové úpravy, skvalitnili a rozšírili sa nedostatočné rehabilitačné služby a priestory pre pohybové aktivity. Klienti získali aj vnútorné vybavenie do zrekonštruovaných priestorov, vrátane informačných a komunikačných technológií a internetového pripojenia.

Opatrenie 1.4: Zabezpečiť spolufinancovanie soc. služieb pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov

Plnenie :

Úloha je plnená priebežne, KSK financuje sociálne služby poskytované seniorom v špecializovaných zariadeniach na základe dopytu žiadateľov bez rozdielu, či ide o verejného alebo neverejného poskytovateľa. Počet zazmluvnených miest v jednotlivých druhoch a formách sociálnych služieb závisí od skutočnej potreby, resp. od skutočného záujmu odkázaných občanov o poskytnutie tejto služby. Celkovo ide o 612 miest v pobytovej celoročnej forme, z toho 268 miest u neverejných poskytovateľov, 344 u verejných a 20 miest v ambulantnej forme. Okrem toho, teda nad rámec zákonom ustanovených kompetencií, má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti spolu 5 zariadení pre seniorov s celkovou kapacitou 340 miest.

Opatrenie 1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality soc. služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej soc. služby

Plnenie :

Hodnotenie plnenia podmienok kvality je vo výlučnej kompetencii MPSVaR. V súlade so zákonom o sociálnych službách KSK pravidelne vykonáva u poskytovateľov sociálnych

služieb kontroly zamerané na kontrolu úrovne poskytovaných sociálnych služieb. Za týmto účelom taktiež organizuje pravidelné pracovné stretnutia s poskytovateľmi.

Opatrenie 1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľom soc. služieb.

Plnenie :

Vo všetkých zariadeniach soc. služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK má každý zamestnanec spracovaný plán celoživotného vzdelávania. V rámci spracovaných plánov sa zúčastňujú rôznych školení a kurzov, napr. kurzy v oblasti tréningov pamäte, ergoterapie a bazálnej stimulácie, sociálna rehabilitácia, využitie odpadového materiálu v rámci ergoterapie, morálka na pracovisku, zvládanie stresu na pracovisku, diabetes mellitus (príznaky a prvá pomoc), syndróm vyhorenia, predchádzaniu dekubitov. V súčasnosti prebieha vo všetkých zariadeniach bezplatné vzdelávanie zamestnancov na tému agresívny klient.

Opatrenie 1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb...

Plnenie:

Plnenie opatrenia bol realizované:

- Uskutočnením celkovej rekonštrukcie z prostriedkov ROP v dvoch zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, t.j. LUMEN Trebišov – špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb a ARCUS Košice
- Čiastkovými rekonštrukciami v ďalších ZSS – napr. výmena podlahových krytín za protišmykové, rekonštrukcia (inštalácia) výťahov na prepravu osôb, zakúpenie polohovateľných postelí, vybavenie priestorov na pracovnú terapiu a záujmovú činnosť,....

Opatrenie 1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Plnenie:

V súlade s cieľmi národných priorít rozvoja sociálnych služieb a v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnych službách je dôraz v oblasti poskytovania sociálnych služieb kladený na poskytovanie sociálnej služby v zariadení s kvalitnými službami v súlade s trendmi deinštitucionalizácie a prvkami humanizácie, t.j. prevažne s nižšou kapacitou, komunitnými službami, individuálnym a odborným prístupom. Prvky humanizácie sú premietnuté v rámci jednotlivých aktivít každého ZSS.

Medzi zavedené prvky deinštitucionalizácie patrili:

- Zníženie kapacity v niektorých veľkokapacitných zariadeniach (napr. Via Lux Barca) spolu o 70 miest
- rušenie viac ako dvojlôžkových izieb klientov, (znižovanie kapacity),
- „zrušenie povinnosti“ stravovať sa podľa vopred určeného harmonogramu v jedálni zariadenia, ako aj odoberania jedla v určenom počte (raňajky, desiaty, obedy, olovranty, večere),
- rozšírenie poskytovania služieb o ambulantnú formu v zariadení ARCUS,
- vytváranie kontaktných miest najmä pre rodinných príslušníkov v zariadeniach ARCUS, SUBSIDIUM,

- rozdelenie organizačných štruktúr podľa jednotlivých druhov služieb v (vo veľkokapacitných a kombinovaných) zariadeniach ARCUS, SUBSIDIUM, LUMEN, VIA LUX a HARMONIA so zvýšením celkového počtu zamestnancov
- zapojenie ZSS LIDWINA do národného projektu DEI + prebiehajúce aktivity zamerané na DEI

Opatrenie 1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej a inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Plnenie:

Za účelom vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života a zotrvanie v domácom prostredí boli zriadení dve ŠZ s ambulatnou formou poskytovania služby. Program sociálnej rehabilitácie je súčasťou individuálneho plánu, ktorý má spracovaný každý prijímateľ sociálnej služby.

Opatrenie 1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Plnenie :

KSK pravidelne (min. 1x ročne) prehodnocuje potrebu siete sociálnych služieb pre starších ľudí, ktorá vyplýva z analytickej časti koncepcie rozvoja sociálnych služieb KSK a žiadostí o zabezpečenie sociálnych služieb doručených KSK. Za týmto účelom boli napr.:

- uskutočnené 4 etapy optimalizácie sociálnych služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK,
- každoročne dochádza k prehodnoteniu počtu zazmluvnených miest u neverejných poskytovateľov

Opatrenie 1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie soc.služieb vo verejných rozpočtoch.

Plnenie:

Objem finančných prostriedkov v rozpočte KSK vyčlenených na sociálnu oblasť predstavuje cca 30% celkového rozpočtu, pričom sa každoročne zvyšuje. Potreba sociálnych služieb – dopyt – zodpovedá vytvorenej sieti sociálnych služieb v kraji, ročne je vybavených 95% z celkového počtu doručených žiadostí o poskytovanie sociálnych služieb.

Opatrenie 1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných soc. služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.)

Plnenie :

Košický samosprávny kraj pristúpil k postupnému zavádzaniu komplexného informačného systému (ďalej len „IS“) v zariadeniach soc. služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (ZSS) na r. 2012 – 2016. IS je moderný nástroj, ktorý predstavuje komplexné spravovanie a vedenie sociálnej, personálnej a majetkovej agendy šitý pre zariadenia sociálnych služieb. **Hlavným cieľom** zavedenia tohto systému je **zvýšenie efektivity práce v zariadení** pomocou špecializovaných nástrojov pre často opakované operácie (vedenie depozít, automatický prepočet úhrad klientov, objednávanie počtu jedál

v závislosti od skutočného počtu klientov a zamestnancov, vedenie individuálnych plánov a ošetrovateľskej dokumentácie..). IS pozostáva z **modulov - sociálna oblasť, dokumentácia klienta, stravovacia časť, sklady, zamestnanci, majetok, manažérska časť**, ktoré sú navzájom prepojené. V súčasnosti je IS zavedený v 8 ZSS.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti z dôvodu zvyšovania kvality života prijímateľov organizovali mnohé akcie, ktoré sa každoročne opakujú – fašiangové a katarínske zábavy a dni otvorených dverí (t.j. 13 zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti). Medzi pravidelné podujatia patrí aj organizovanie športových hier pre prijímateľov sociálnych služieb, organizovanie tvorivých dielní I. ročník Zlatého slávika.

V záujme zvýšenia kvality poskytovaných soc. služieb KSK pokračuje v modernizácii zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti, v zlepšovaní podmienok, vo voľnočasových aktivitách: napr.: zavedenie bazálnej stimulácie, poradne pre seniorov cez internet, káblovej televízie, vytvorenie jednoposteľových izieb, poskytovanie nadštandardných služieb (rehabilitácia, hydroterapia), prepravná služba, ...

Boli zavedené nové techniky zamerané na zmenu prístupu ku klientovi, rozvoj ergoterapie, napr.: rezonančná muzikoterapia, eukanistika, výroba šperkov, práca s pedigom, výroba balzamov, Vítkov chodník zameraný na stimuláciu chodidiel, pohybu a koordinácie.

Opatrenie 1.15: Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení

Plnenie :

Potreba sociálnych služieb – dopyt – zodpovedá vytvorenej sieti sociálnych služieb v kraji, ročne je vybavených 95% z celkového počtu doručených žiadostí o poskytovanie sociálnych služieb. Pre rok 2015 KSK zazmluvnil v špecializovaných zariadeniach celkovo 534 miest, čo je v porovnaní s rokom 2014 zvýšenie o 118 miest.

Opatrenie 1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach soc. služieb.

Plnenie:

Lôžka vo veľkokapacitných zariadeniach sú znižované postupne. Ku dňu 31.12.2015 došlo k zníženiu kapacity spolu o 70 miest, KSK plánuje pokračovať v ďalšom znižovaní.

Oblasť 7.4.2: Rozvoj terénnych soc. služieb a ambulantných soc. služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Opatrenie :1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom prostredí rozvojom terénnych soc. služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Plnenie:

- Vytvorenie 2 špecializovaných zariadení ambulantnou formou v Košiciach a v Rožňave s celkovou kapacitou 20 miest (10+10),

- Vytvorenie kontaktného miesta Alzheimerovej spoločnosti pre ľudí trpiacich Alzheimerovou chorobou a ich rodinných príslušníkov v meste Rožňava, príprava kontaktného miesta v meste Košice

Oblasť 7.4.3: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie soc. služieb

Opatrenie 1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunit. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Plnenie:

Všetky zariadenia majú vypracované nové Konceptie rozvoja do úrovne priorit a opatrení a tiež akčného plánu v súlade s Konceptiou rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji. Konceptie majú zadefinovanú jasnú víziu, dlhodobý cieľ, vymedzenie potreby druhu služby a s tým súvisiacich nárokov - personálne zabezpečenie a materiálne technické zabezpečenie. Ide o viac ako ročný proces aktívnej spolupráce Agentúry na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o. so zariadeniami sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a Odborom sociálnych vecí a zdravotníctva Úradu KSK. V súlade s cieľmi národných priorit rozvoja sociálnych služieb a v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnych službách je dôraz v oblasti poskytovania sociálnych služieb kladený na poskytovanie sociálnej služby v zariadení s kvalitnými službami v súlade s trendmi deinštitucionalizácie a prvkami humanizácie, t.j. prevažne s nižšou kapacitou, komunitnými službami, individuálnym a odborným prístupom. Prvky humanizácie sú premietnuté v rámci jednotlivých aktivít každého ZSS.

Oblasť 7.7.1: Mobilita starších ľudí, Páhko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 1: Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.

Opatrenie:

Udržať a podľa možnosti aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.

Plnenie:

Výška poskytovaných sociálnych zliav a výška zliav a výška cestovného pre starších cestujúcich ostala v roku 2015 na území KSK zachovaná

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Opatrenie:

Zvýšenie počtu bezbariérových prístupov k dopravnej infraštruktúre a zvýšenie počtu nízkopodlažných vozidiel verejnej osobnej dopravy

Plnenie:

V roku 2014 boli v pravidelnej prímestskej autobusovej doprave v KSK zaradené do prevádzky 4 nízkopodlažné autobusy. V roku 2015 sa zvýšil počet nízkopodlažných vozidiel v prímestskej autobusovej doprave o 2 autobusy na už celkovo 12 nízkopodlažných autobusov (t.j. 2,63 % vozidlového parku dopravcov).

Oblasť 7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Opatrenie: 1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácii a sociálnemu vylúčeniu.

Plnenie:

Odbor kultúry a cestovného ruchu KSK, má aktívne vzťahy s krajskou jednotou dôchodcov. V rámci knižníc poskytujeme vzdelávacie aktivity, kurzy. Najväčšia knižnica v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, Verejná knižnica Jána Bocatia, pripravuje rozsiahly projekt Silver Wind, určený práve pre seniorov.

Prešovský samosprávny kraj

Bod 5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Občan má v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov („ďalej len zákon o sociálnych službách“) právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania a právo výberu poskytovateľa sociálnej služby. Zároveň má právo na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať jeho základné ľudské práva a slobody, zachováva jeho ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ho k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje jeho sociálnemu vylúčeniu a podporuje jeho začlenenie do spoločnosti.

V zmysle uvedených skutočností má občan právo si zvoliť konkrétny druh sociálnej služby, ktorý naplní jeho potreby, či už je to terénna forma sociálnej služby (napr. opatrovateľská služba, resp. prepravná služba), ambulatná forma sociálnej služby (napr. denný stacionár, denné centrum), resp. v prípade potreby sociálna služba poskytovaná celoročnou pobytovou formou (napr. zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, špecializované zariadenie).

Po posúdení odkázanosti na vybraný konkrétny druh sociálnej služby, splnení zákonom stanovených podmienok a podaní žiadosti o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby si má občan právo vybrať poskytovateľa sociálnej služby, a to či už verejného, resp. neverejného poskytovateľa.

Pri celoročnej pobytovej forme sociálnej služby sa má zároveň občan právo podieľať na určovaní životných podmienok, a to prostredníctvom zvolených zástupcov prijímateľov sociálnej služby pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb, výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase.

Samosprávny kraj ďalej v zmysle § 81 zákona o sociálnych službách vypracúva a schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. K zverejnenému návrhu koncepcie má možnosť vyjadriť sa verejnosť.

Opatrenia sa plnia priebežne.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

V zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja je 27 zariadení sociálnych služieb, z toho je 17 domovov sociálnych služieb, 4 zariadenia sú kombináciou služieb - zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (so zameraním na Alzheimerovu chorobu, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonovu chorobu), 3 zariadenia sú kombináciou sociálnych služieb - domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (Alzheimerova choroba, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonova choroba), 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na schizofréniu), 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na organický psychosyndróm), a 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb

a špecializovaného zariadenia (so zameraním na schizofréniu a organický psychosyndróm ťažkého stupňa).

Sociálne služby seniorom sú teda poskytované v zariadeniach pre seniorov, v špecializovaných zariadeniach s cieľovou skupinou občanov, ktorých zdravotné postihnutie je Alzheimerova choroba, demencie rôzneho typu etiológie, príp. Parkinsonova choroba. Samozrejme aj v domovoch sociálnych služieb, v rámci vekovej skladby prijímateľov sociálnych služieb, tvoria istú časť seniari.

Uvedené druhy sociálnych služieb sú zároveň poskytované aj neverejnými poskytovateľmi, ktorí tieto služby poskytujú v územnom obvode Prešovského samosprávneho kraja.

Prešovský samosprávny kraj vykonáva monitoring poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, resp. kontroluje úroveň poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach.

Za dôležitú súčasť kvality poskytovaných sociálnych služieb považujeme oblasť dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, tak ako je to zadefinované v Prílohe č. 2 k zákonu NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách).

Oblasť dodržiavania základných ľudských práv a slobôd obsahuje tri kritériá:

- 1.1. Základné ľudské práva a slobody
- 1.2. Sociálny status prijímateľa sociálnej služby
- 1.3. Vzťahy, rodina, komunita

Ako štandard v rámci kritéria 1.1 je definovaná skutočnosť, že sociálne služby sú poskytované v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby a sú poskytované v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.

Ako štandard v rámci kritéria 1.2 je konštatované, že poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a podporuje rozvoj schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby, zachovanie jeho vlastnej identity, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby.

Ako štandard v rámci kritéria 1.3 je zadefinovaná skutočnosť, že poskytovateľ sociálnej služby podporuje prijímateľa sociálnej služby v plnom a účinnom zapojení sa a začlenení sa do spoločnosti s rešpektovaním jeho prirodzených vzťahov v rámci jeho rodiny a komunity v súlade s právom na rovnosť príležitostí.

Aj v oblasti **procedurálnych podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby** sú definované kritériá, ktoré sa zaoberajú napr. určením postupov a pravidiel na vypracovanie, realizovanie a hodnotenie individuálneho plánu prijímateľa sociálnej služby alebo určenie postupov a pravidiel práce s prijímateľom sociálnej služby, poskytovaním informácií záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby v im zrozumiteľnej forme, podľa ich individuálnych potrieb a schopností, podporou a pomocou prijímateľovi sociálnej

služby pri sprostredkovaní a využívaní inej verejnej služby podľa jeho potrieb, schopností a cieľov, určení postupov a pravidiel na zisťovanie spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb so všetkými zložkami poskytovanej sociálnej služby (prostredie, starostlivosť, strava a pod.) a využívaní zistených skutočností pri zvyšovaní kvality poskytovanej sociálnej služby a určení spôsobu podávania sťažnosti súvisiacej s poskytovaním sociálnej služby.

Opatrenia sa plnia priebežne.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

V zariadeniach sociálnych služieb v územnom obvode Prešovského samosprávneho kraja je realizovaná dobrovoľnícka práca prostredníctvom vykonávania aktívnej činnosti formou dobrovoľníckej služby v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dobrovoľníci pomáhajú pri aktivitách seniorov, doprevádzajú seniorov na vychádzky, pomáhajú pri príprave kultúrneho programu, rodinných stretnutí, sú nápomocní prijímateľom sociálnych služieb napr. pri starostlivosti o kvety a záhradu. Ďalej robia spoločnosť chorým prostredníctvom čítania, rozhovoru, modlitby.

Okrem dobrovoľníckej služby, ktorá je realizovaná v spolupráci s jednotlivými ÚPSVaR sú v niektorých zariadeniach sociálnych služieb realizované ďalšie dobrovoľnícke aktivity. Do Domova pre seniorov v Starej Ľubovni dochádzajú mladí ľudia z Centra voľného času a v spolupráci s canisterapeutkou a terapeutickým psom navštevujú 1x týždenne prijímateľov v zariadení. V ďalších zariadeniach sú súčasťou dobrovoľníckych aktivít seniori z mesta, v ktorom má zariadenie sociálnych služieb sídlo a zúčastňujú sa aj na podujatiach, ktoré pripravuje ZSS. V Zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb v Humennom dochádza za prijímateľmi sociálnych služieb bývalý stredoškolský učiteľ – dôchodca, ktorý im sprostredkúva informácie o dielach významných svetových i slovenských autorov. Ďalej za klientmi každý týždeň dochádza cvičiteľka, ktorá im pomáha udržiavať si potrebnú kondíciu. Informácie o liečivých bylinách, potravinách a zdravom spôsobe života im prináša lekárka a dlhoročná členka Slovenského Červeného kríža.

V rámci medzigeneračnej solidarity mnohé zariadenia spolupracujú so základnými a strednými školami v ich blízkosti, resp. do ZSS prichádzajú aj študenti vysokých škôl.

Zariadenia sociálnych služieb sú zariadeniami otvorenými, no v záujme čo najširšej integrácie, ako aj za účelom sprístupnenia čo najväčšieho množstva informácií verejnosti pripravujú „Dni otvorených dverí“, počas ktorých si môžu rodinní príslušníci umiestnených prijímateľov i široká verejnosť prezrieť celé zariadenie, získať informácie o podmienkach bývania, poskytovania komplexnej starostlivosti i celkového života v zariadení.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 3.

Verejná minimálna sieť zdravotníckych zariadení je v Prešovskom samosprávnom kraji pokrytá. Rezervy je ešte možné vidieť v periférnych okresoch kraja, najmä čo sa týka optimálnej dostupnosti. Ako možné riešenie sa javí zriadenie Integrovaných centier zdravotnej starostlivosti, v ktorých by bola poskytovaná zdravotná starostlivosť a sociálne poradenstvo.

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Opatrenie 1.3.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja a neverejní poskytovatelia využívajú možnosť dotácií, ktoré poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách, a to dotáciu na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotáciu na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Opatrenie 1.4.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sú napojené na rozpočet samosprávneho kraja. Neverejným poskytovateľom sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby seniorom napr. v zariadeniach pre seniorov, zariadeniach opatrovateľskej služby, resp. v denných stacionároch poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zmysle § 78a zákona o sociálnych službách. Zároveň samosprávny kraj poskytuje neverejným poskytovateľom, ktorí poskytujú sociálne služby seniorom napr. v špecializovaných zariadeniach finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, v rámci rozpočtu, ktorý má samosprávny kraj schválený pre sociálnu oblasť.

Opatrenie 1.5.

Pri tvorbe plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja odbor sociálny Prešovského samosprávneho kraja spracúva analýzu siete poskytovateľov sociálnych služieb a zároveň vyhodnocuje potrebu nedostatkových sociálnych služieb v regióne, s dôrazom na rozvoj komunitných sociálnych služieb a sociálnych služieb poskytovaných ambulatnou a terénnou formou.

Opatrenie 1.7.

Zamestnanci zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sa zúčastnili školenia, ktorého predmetom bolo aj napĺňanie štandardov kvality sociálnych služieb.

Toho času prebieha kontinuálne vzdelávanie zamestnancov ZSS so zameraním na poskytovanie sociálnych služieb v špecializovaných zariadeniach, v ktorých sa poskytuje starostlivosť prijímateľom so zdravotným postihnutím, ktorým je Alzheimerova choroba a demencie rôzneho typu etiológie.

Prešovský samosprávny kraj zároveň organizuje súťaž opatrovateliek zariadení sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, kde si zamestnanci ZSS majú možnosť navzájom vymeniť svoje znalosti a skúsenosti.

Zároveň v zmysle Prílohy č. 1 k zákonu o sociálnych službách zariadenia sociálnych služieb majú za povinnosť, za podmienok ustanovených zákonov, splňať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov.

Opatrenie 1.8.

V januári 2014 vstúpila do platnosti novela zákona o sociálnych službách, v zmysle ktorej fyzické a právnické osoby, ktoré podali žiadosť o zápis do registra po 31. decembri 2013 podľa zákona účinného od 1. januára 2014 sú povinné splniť všeobecné technické požiadavky na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 237/2000 Z. z..

Poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí boli zapísaní do registra pred účinnosťou predmetnej novely majú rovnako povinnosť splniť všeobecné technické požiadavky na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie v zmysle prechodných ustanovení zákona o sociálnych službách.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK riešia problematiku bezbariérovosti financovaním z vlastných zdrojov, z projektov, resp. prostredníctvom dotácií na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR.

V rámci modernizácie a debarierizácie ZSS bola riešená bezbariérovosť objektov, resp. bezbariérový vstup do budovy zariadenia sociálnych služieb, bezbariérová úprava kúpeľní a WC, do niektorých ZSS bolo zakúpené zdvíhacie zariadenie, stoličkový výťah, resp. pásový schodolez, prípadne bolo zakúpené špeciálne motorové vozidlo so zdvíhacou plošinou.

Opatrenie 1.9.

Vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja dochádza k postupnému znižovaniu počtu miest prirodzeným spôsobom.

Opatrenie 1.10.

Sociálna rehabilitácia je súčasťou komplexnej starostlivosti, ktorú poskytujú aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých cieľovou skupinou sú v prevažnej miere seniori - zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, špecializované zariadenie (so zameraním na demencie rôzneho typu etiológie), denný stacionár. Prostredníctvom tejto odbornej činnosti sa v zariadeniach sociálnych služieb u prijímateľov sociálnych služieb podporuje samostatnosť, sebestačnosť nácvikom zručností a posilňovaním návykov pri sebaobslužných úkonoch, úkonoch starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách. V denných stacionároch poskytujú zamestnanci sociálne poradenstvo aj rodine, a to práve na účely spolupráce pri sociálnej rehabilitácii v domácom prostredí.

Opatrenie 1.11.

Odbor sociálny Prešovského samosprávneho kraja realizoval analýzu diagnostickú skladby prijímateľov sociálnych služieb vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb – kombinované ZSS – zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb. Na základe výsledkov analýzy bola realizovaná transformácia na kombinované zariadenia domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie rôzneho typu etiológie), resp. na kombinované zariadenie domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov.

Opatrenie 1.14.

Zariadenia sociálnych služieb za účelom poskytnutia komplexnej starostlivosti pre svojich prijímateľov zabezpečujú **odborné činnosti** napr. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, pracovnú terapiu. V rámci **obslužných činností** poskytujú napr. ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva. Medzi **ďalšie činnosti** patrí napr. zabezpečenie záujmovej činnosti, utváranie podmienok na úschovu cenných vecí.

Zariadenia sociálnych služieb pripravujú pre svojich prijímateľov sociálnych služieb počas dňa rôzne aktivity, s prihliadnutím na ich záujem a aktuálny zdravotný stav, venujú sa biblioterapii, muzikoterapii, aromaterapii, arteterapii, rehabilitačnej činnosti, rôznym druhom ručných prác, resp. spoločenským hrám. Svoje výrobky, ktoré vytvorili v rámci ergoterapie, majú možnosť prezentovať napr. na Vianočných, resp. Veľkonočných trhoch.

V zariadeniach sociálnych služieb majú ďalej prijímatelia možnosť využiť kadernícke služby, manikúru, pedikúru, kozmetiku, relaxačnú masáž. Uvedené služby majú prijímatelia sociálnych služieb samozrejme možnosť využiť, podľa svojho záujmu a výberu, aj mimo zariadenia v rámci ponuky, ktorú využíva široká verejnosť.

Prijímatelia sociálnych služieb sa ďalej zúčastňujú rôznych poznávacích výletov i rekreačných pobytov nielen na Slovensku ale aj v zahraničí. Prijímateľom sociálnych služieb je zároveň umožnené aktívne sa zúčastňovať na duchovnom živote, a to v závislosti od ich vierovyznania.

Prešovský samosprávny kraj každoročne organizuje Koncert bez bariér „Kridla túžby“ v Divadle Jonáša Záborského v Prešove, ktorý je prehliadkou schopností a zručností klientov ZSS. Samotnému vystúpeniu v divadle predchádzajú regionálne kolá podľa jednotlivých okresov, ktorých sa zúčastňujú verejní aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Zariadenia sociálnych služieb v Prešovskom kraji zároveň intenzívne spolupracujú s partnerskými zariadeniami v Pardubickom kraji a v Podkarpatskom a Malopoľskom vojvodstve v Poľskej republike.

Opatrenie 1.15.

V zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sú 4 zariadenia, ktoré sú kombináciou služieb - zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (so zameraním na Alzheimerovu chorobu, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonovu chorobu), 3 zariadenia sú kombináciou sociálnych služieb - domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (Alzheimerova choroba, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonova choroba), 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na schizofréniu), 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na organický psychosyndróm), a 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na schizofréniu a organický psychosyndróm ťažkého stupňa).

Sociálnu službu v špecializovaných zariadeniach poskytujú 15 neverejní poskytovatelia sociálnych služieb – v prevažnej miere ide o špecializované zariadenia so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie rôzneho typu etiológie, 1 neverejný poskytovateľ poskytuje sociálnu službu v špecializovanom zariadení so zameraním na autizmus ambulantnou formou a 1 neverejný poskytovateľ poskytuje sociálnu službu v špecializovanom zariadení so zameraním na autizmus týždennou pobytovou formou.

Opatrenie 1.16.

U zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja dochádza u veľkokapacitných zariadení k postupnému znižovaniu kapacity, a tým aj zníženiu

počtu lôžok, prirodzeným spôsobom (napr. DSS Batizovce, DPS Stará Ľubovňa, DSS Jabloň, DSS Legnava).

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenie 1.1.

Prešovský samosprávny kraj ako registrový úrad zapisuje do registra v zmysle zákona o sociálnych službách poskytovateľov terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb – v prípade seniorov ide najmä o poskytovanie opatrovateľskej služby a poskytovanie sociálnej služby v dennom stacionári. V registri je zapísaných 146 poskytovateľov opatrovateľskej služby, z toho 105 miest a obcí a 41 neverejných poskytovateľov. Zároveň sú v registri zapísaní poskytovatelia sociálnej služby v dennom stacionári, pričom 6 stacionárov je v pôsobnosti miest a obcí (kapacita 99 miest) a sociálnu službu v 71 denných stacionároch poskytujú neverejní poskytovatelia (kapacita 1791 miest).

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenie 1.1.

V rámci deinštitucionalizácie je snahou pre prijímateľov sociálnej služby vytvoriť priestorové a materiálne prostredie, v ktorom si budú môcť uplatňovať svoje základné ľudské práva a slobody, čo zároveň prispeje k rovnosti ich príležitostí. Zároveň je vytvoriť podmienky pre poskytovanie ambulantných a terénnych sociálnych služieb pre prijímateľov sociálnych služieb a ich rodinných príslušníkov, tak aby vznikol kontinuálny systém sociálnych služieb, ktorý bude reflektovať potreby prijímateľov sociálnej služby a ich rodinných príslušníkov v priebehu celého ich života. Pripravovaným zariadením sociálnych služieb za Prešovský samosprávny kraj pre proces deinštitucionalizácie je Centrum sociálnych služieb Zátíšie v Osadnom.

Opatrenie 1.2.

Prešovský samosprávny kraj ako registrový úrad zapisuje do registra v zmysle zákona o sociálnych službách poskytovateľov sociálnej služby - terénna sociálna služba krízovej intervencie. V registri samosprávneho kraja je zapísaných 6 poskytovateľov tejto sociálnej, ide o obce a mestá, resp. neverejných poskytovateľov.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Opatrenie 1.2.

Zvyšovanie počtu poskytovateľov sociálnych služieb zameraných na seniorov (či už verejných, resp. neverejných), a to terénnej sociálnej služby – opatrovateľská služba a ambulantnej sociálnej služby – denný stacionár sa vytvárajú podmienky na zvýšenie

zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb.

Opatrenia sa plnia priebežne.

Jednota dôchodcov na Slovensku

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: *Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.*

V roku 2014 sa v organizáciách Jednoty dôchodcov na Slovensku (základných, okresných i krajských) uskutočňovali besedy so zástupcami polície na tému podvodných predajov, zneužívajúc zraniteľnosť seniorov, neschopnosť sa im brániť. Tejto téme sme venovali veľkú pozornosť aj na schôdzach vo vnútri organizácie. Celkovo sa uskutočnilo takmer 90 takýchto besied. Pozornosť bola venovaná tejto téme aj na stránkach časopisu Tretí vek i web-stránke JDS.

Cieľ 2: *Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.*

Poradenstvo malo na stránkach časopisu Tretí vek dostatočný priestor. Ako príklad uvádzame témy roku 2014: “Strážte si vaše financie a predchádzajte exekúciám“, “Ako sa vyplácajú vdovecké a vdovské pozostalostné penzie”, “Odškodné pri besnení vetra, dažďa a povodní”, “Hľadajte úver, ktorému budete rozumieť” (č. 1-2/2014), “Dôchodok vyplácaný bezhotovostne na účet je bezpečnejší a bezproblémovejší”, “Potrebujete právnu pomoc a nemáte na ňu peniaze?”, “Seniori s nízkymi dôchodkami môžu žiadať o pomoc v hmotnej núdzi”, (č.3/2014), “Prenajimate nehnuteľnosť alebo jej časť? Aké odvody vás čakajú.”, “Chcete darovať dom a zároveň v ňom dožiť? ”, “úvery môžete mať výhodnejšie, stačí si v nich poupratovať”, (č.4/2014), “Niekoľko rád k problémom nášho zvyšujúceho sa veku”, “Reklamovať môžete aj oblečenie kúpené v zľave”, “Dôchodcovia budú vlakmi cestovať bezplatne”, (č.5/2014), “Rada vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie sa politikám starnutia”, “Ako žiadať o vrátenie daňového preplatku”, “Aké dávky v hmotnej núdzi môžete v roku 2014 dostať”, “Na Slovensku prechádzame na nový spôsob úhrady správnych a súdnych poplatkov”.

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politik, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.*

Zástupcovia JDS pôsobili v roku 2014 vo Výbore pre seniorov, v auguste 2014 transformovanom na Radu vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie sa politikám starnutia populácie. Tu JDS presadzovala záujmy seniorov, nielen svojich členov.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na*

zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

JDS prostredníctvom svojich orgánov a komisií, jednak Zdravotnej, ako aj Sociálnej, sa vyjadrovala ku všetkým otázkam týkajúcich sa seniorov. Pravidelne sme venovali pozornosť problematike valorizácie dôchodkov, najmä s dôrazom na pálčivého problému starodôchodcov

Cieľ 3: *Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácii seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“).*

JDS žiadala MPSVR SR o grant na rekondičné pobyty. V roku 2015 bol tento grant poskytnutý pre 4 300 seniorov vo ôsmich kúpeľoch v SR

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.*

Počet členov našej organizácie sa priebežne zvyšuje. V roku 2014 bolo organizovaných viac ako 83 000 dôchodcov vo vyše 1 100 základných organizáciách. Prvoradým záujmom našej organizácie je zabezpečiť účasť našich členov na živote spoločnosti, presadzovať ich práva a aktivizovať ich pre kultúrnu, športovú činnosť a dobrovoľníctvo.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: *Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.*

Problematike komunitného života, najmä príprave a realizácii plánov komunitného rozvoja sociálnych služieb sa venovala pozornosť v množstve našich základných organizácií. Členovia aktívne participovali na práci pracovných skupín a hodnotili ich potrebnosť a skutočnú realizáciu.

Cieľ 2: *Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.*

Tejto téme sme venovali veľkú pozornosť aj na úrovni Ústredia – uskutočnili sa stretnutia so zástupcami MPSVR SR a poskytovateľov sociálnych služieb. Zdôrazňovali sme potrebu starostlivosti o seniorov v domácom prostredí, až v prípade, že to nie je možné z dôvodov zdravotného či sociálneho stavu, malo by sa pristúpiť k ich umiestneniu do zariadení, avšak na základe slobodnej voľby nevládneho seniora/seniorky. Pozornosť venujeme skvalitneniu opatrovateľskej služby.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: *Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.*

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Týmito otázkami sa zaoberala Sociálna komisia a v rámci možnosti poskytujeme poradenskú pomoc. Konkrétne aktivity prekračujú rok 2014.

1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Týmito otázkami sa zaoberá Sociálna komisia a v rámci možnosti poskytuje poradenskú pomoc.

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

V spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti boli prijaté legislatívne opatrenia na ochranu seniorov.

1.4. Vytvárať podmienky na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí, ktorá je jedným z rizikových faktorov možného týrania a zanedbávania starších ľudí, prípadne ich manipulácii.

Významnú úlohu v tom v rámci svojho pôsobenie hrajú aj základné organizácie JDS.

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

V spolupráci s oddelením prevencie Ministerstva vnútra SR organizujeme besedy na tému prevencie trestných činov.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Téma dobrovoľníctva rezonovala v roku 2014 v orgánoch JDS, ako aj na nižších článkoch. Veľa seniorov sa zapája do neplatennej práce pre iných seniorov, poskytujú si vzájomnú pomoc.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie

starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

V rámci roku aktívneho starnutia sme venovali veľa pozornosti téme medzigeneračnej solidarity. Máme príklady mladých ľudí, ktorí sa ako odborníci zapájajú do odborných a programových aktivít. Medzigeneračnú solidaritu sme propagovali aj na stránkach nášho časopisu Tretí vek.

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 6: *Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.*

Opatrenie:

Podpora aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov.

Časopis tretí vek publikoval v roku 2014 viacero článkov na tému zdravého spôsobu života, ochrany zdravia, pohybových aktivít, a všetkého, čo udržaniu dobrého fyzického stavu seniorov prispieva. Pravidelne sú v ňom zverejňované krížovky. Besedy s lekármi, zdravotníkmi, ale aj psychológmi a podobne sú obľúbenými programovými aktivitami Klubov dôchodcov, základných organizácií a pod.

Cieľ 7: *Zachovať dotácie na podporu rekondičných aktivít seniorov podľa §6, odsek 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.*

Členovia JDS veľmi oceňujú možnosti dotácií na rekondičné pobyty. Tieto dotácie sú plne využité, nakoľko to prispieva k lepšiemu zdraviu a zlepšuje životný komfort aj pre tých dôchodcov, ktorí majú nízke dôchodky. JDS požaduje navýšenie finančného balíka na takéto pobyty.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

1.12. *Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.*

V roku 2014 vo Výbore pre seniorov a Rade vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie sa politikám starnutia populácie bola táto problematika diskutovaná a podporená..

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

1.2. *Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.*

JDS podporuje skvalitnenie terénnej sociálnej práce.

1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Sociálna komisia venovala pozornosť tejto téme v rámci svojej činnosti a tiež aj na stretnutí so zástupcami MPSVR SR a poskytovateľov sociálnych služieb.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Opatrenia na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:

1.1. Podporovať prostredníctvom dotačného systému MK SR aktívnu účasť seniorov na tvorbe kultúrnych hodnôt.

V rámci dotačného systému MK JDS požiadala (a získala) o grant na:

- XV. celoslovenská prehliadka speváckych súborov seniorov
- II. Celoslovenskú výstavu ručných prác seniorov 2014
- Celoslovenskú prehliadku v prednese poézie a prózy

Tieto celoslovenské prehliadky sú silným povzbudením aktivít našich členov a ich rodinných príslušníkov, ocenenie verejnosti je pre nich motiváciou do ďalšej činnosti. Na tieto podujatia pozývame aj deti a mladých ľudí, aby sa upevňovalo medzigeneračné porozumenie a aby mládež vnímala seniorov ako pozitívny vzor, bez stereoty

1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

Mnohé kultúrne zariadenia poskytujú seniorom mimoriadne zľavy

1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácií a sociálnemu vylúčeniu.

Seniori (členovia JDS) sa aktívne zúčastňujú vzdelávania v rámci Akadémií tretieho veku a Univerzít tretieho veku, ako aj vnútrozväzového vzdelávania. Pravidelne o týchto aktivitách bolo informované v roku 2014 na stránkach časopisu Tretí vek (TUV vo Zvolene, TUV v Banskej Bystrici a iné). V rámci toto interného vzdelávania je pripisovaná dôležitosť zdravému životnému štýlu a aktívnemu starnutiu. Tieto témy sú prezentované aj v časopise JDS “Tretí vek”.

Turisti si v rámci JDS organizujú turistické vychádzky, športujú. Vyvrcholením tohto sú každoročné celoslovenské športové dni seniorov. V roku 2014 boli organizované s podporou grantu Nadácie Orange. V Nitre sa v lete uskutočnili už XVIII. Celoštátne seniorske športové hry a turizmus.

1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.

Kultúrne aktivity majú významné miesto v činnosti JDS. Na všetkých úrovniach organizácie sa konajú aktivity zamerané na ručné práce, výtvarné aktivity, poéziu (prednes i tvorbu), spev. Vyvrcholením bývajú potom regionálne (krajské) kolá speváckych súborov, prednes poézie a prózy, prehliadky speváckych súborov, prehliadky umeleckej tvorby – vyšívania, pletenia, háčkovania, paličkovanej čipky, drôtkovania, maľby. Tieto aktivity podporuje aj Ministerstvo kultúry SR.

Cieľ 2 Podporovať prípravu na aktívne starnutie, rúcať stereotypy voči starším ľuďom, posilňovať medzigeneračné vzťahy, zodpovedať otázky zdravia a prevencie chorôb, zdravého životného štýlu, aktívneho využitia voľného času a duševnej očisty prostredníctvom relácií vysielaných v televízií a rozhlase.

Opatrenie:

Každoročne pri tvorbe programovej a vysielacej štruktúry rozhlasového a televízneho vysielania prihliadať na potreby starších ľudí a zaradiť do vysielania relácie pre starších zamerané aj na vzdelávanie.

Predseda JDS a ďalší reprezentanti organizácie sa v roku 2014 zúčastňovali relácií venovaných seniorskej problematike. , napr. Senior Klub v STV 2. Predseda JDS pravidelne vystupoval v televíznom spravodajstve a reagoval na aktuálne témy a podnety zamerané na problémy a potreby seniorov. Spolupráca bude pokračovať.

7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť

Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.

Opatrenie:

Zabezpečiť environmentálnu výchovu a vzdelávanie prostredníctvom edukačných programov pre cieľovú skupinu seniorov.

V roku 2014 sa takéto podujatie realizovali len okrajovo.

Cieľ 4 Formou spoločenských, vzdelávacích a kultúrno-výchovných akcií, stretnutí študentov so staršou generáciou pozitívne pôsobiť na rozvoj osobností mladej generácie a zároveň zapojiť staršiu generáciu do spoločenského diania a týmto pozitívne vplývať na medzigeneračné vzťahy.

Opatrenie:

Realizovať spoločenské, vzdelávacie a kultúrno-výchovné akcie pozitívne ovplyvňujúce medzigeneračné vzťahy.

Medzigeneračné podujatia patria už dlhodobo k najobľúbenejším aktivitám v základných, mestských či okresných organizáciách. Žiadne slávnostné podujatie JDS (Mesiac úcty k

starším, Deň žien, Deň Matiek a i.) sa nezaobíde bez vystúpení detí z materských či základných škôl, ako aj umeleckých škôl. Seniori sa stávajú zdrojom informácií a tradičných umeleckých zručností v krúžkoch šikovných rúk, v rámci besied so žiakmi.

Združenie kresťanských seniorov

Združenie kresťanských seniorov Slovenska /ZKS/ ako jedna z dvoch najvýznamnejších seniorských organizácií sa veľmi aktívne zúčastňovalo na tvorbe Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 /NPAS/ a to isté platí aj pre jeho realizáciu. Tento dokument považujeme za veľmi významný a pozitívny krok pri presadzovaní progresívneho a komplexného prístupu k staršej generácii. Je to jedna zo zásadných celospoločenských tém. Uvedomujeme si náročnosť riešenia viacerých zásadných problémov, sme však toho názoru, že vo viacerých prípadoch by prístup zainteresovaných subjektov mohol byť koncepcnejší a dôraznejší, pričom by sa mohla ešte viac presadzovať tesnú spoluprácu so seniorskými organizáciami.

Týmto organizáciám patrí veľmi dôležitá úloha najmä pri realizácii 5. Kapitoly NPAS Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí. Oceňujeme, že seniorské organizácie i konkrétne ZKS sú v duchu NPAS aktívnymi partnermi pri formovaní verejných politík, čo sa prejavuje okrem iného na práci Rady vlády pre seniorov a aj pri iných príležitostiach. V rámci dokumentu cieľ 3 hovorí: „Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám na rozvoj sociálnych činností“. Tu vidíme priestor pre intenzívnejšiu pomoc a podporu. V celej tejto problematike, vrátane právnej ochrany seniorov, ich účasti na veciach verejných či boju proti zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi kladne hodnotíme viaceré kroky inicializované MPSVR SR alebo NR SR, takými sú napr. boj proti „šmejdom“, exekúciám, stanovenie minimálneho dôchodku, atď. Považujeme však za potrebné zintenzívnenie spolupráce MPSVR SR, ale aj iných ministerstiev SR so seniorskými organizáciami Slovenska, najmä v príprave legislatívy a sociálnych opatrení seniorov.

Za veľmi dôležité považujeme zapájanie seniorov do dobrovoľníctva. Účasť ZKS na medzinárodnom projekte EVARS formou opakovaných školiacich seminárov pre seniorských dobrovoľníkov vo vybraných mestách /Bratislava, Trenčín, Partizánske a Prešov/ nám ukázala nové možnosti práce a priniesla pozitívne skúsenosti pri spolupráci ZKS so samosprávami a ďalšími subjektmi. Realizácia projektu však tiež ukázala veľké systémové rezervy v tejto oblasti.

V súvislosti s demografickým vývojom sa mimoriadne významnou otázkou stáva zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí. Oceňujeme kroky, ktoré sa realizujú na podporu zamestnanosti v skupine 50+ ako druhej najohrozenejšej na trhu práce. V strednodobej a dlhodobej perspektíve sa však budú pomery na trhu práce výrazne meniť a v súvislosti s tým sa stáva nevyhnutným nový, flexibilný prístup k zvyšovaniu veku odchodu do dôchodku a vytváranie komplexných podmienok pre efektívne zapájanie starších do pracovného procesu. Skúsenosti vyspelých krajín ukazujú na veľký prínos metód vekového manažmentu. Vysoko oceňujeme, že táto problematika je konkrétne rozpracovaná v NPAS, už dnes je však potrebné tieto zámery a úlohy realizovať energetickejšie v tesnej spolupráci štátu, organizácií zamestnávateľov a zamestnancov – a podľa nášho názoru aj seniorských organizácií. Nevyhnutná je totiž zmena myslenia celej spoločnosti. ZKS sa tiež zúčastnila aktívnej práce v oblasti vekového manažmentu, v ktorom vidíme možnosti pozitívneho riešenia problémov seniorov.

Veľké rezervy sú v zdravotnej starostlivosti starších občanov. Uvedomujeme si nevyhnutnosť chápať ju ako súčasť celkovej zdravotnej starostlivosti s dôrazom na prevenciu, oceňujeme vypracovanie koncepčných materiálov. Vo viacerých konkrétnych prípadoch vrátane systému geriatrickej starostlivosti však vidíme nemálo nedostatkov. Napriek legislatívnej úprave sa nepodarilo v praxi riešiť hradenie zdravotných výkonov v zariadeniach sociálnych služieb,

veľkým problémom zostáva koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb. Za dôležité považujeme podporu projektov prevencie starostlivosti o zdravie seniorov v oblasti trávenia voľného času, podpory kultúry, vzdelávanie, športu, charitatívnej a dobrovoľníckej činnosti. Medzigeneračná spolupráca a solidarita by mala byť trvalou témou seniorov a ďalších mladších generácií.

Sociálne služby naďalej zostávajú mimoriadne problémovou oblasťou. Podľa nášho názoru sa dostatočne nedaria a odsúvajú správne ciele a opatrenia NPAS ako zabezpečenie dostupnosti, kvality a udržateľnosti sociálnych služieb, na základe záverov auditu verejnej správy možnosti poskytovať finančný príspevok podľa stupňa odkázanosti, zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu a ďalšie. Alarmujúcu situáciu sme na viacerých miestach zaznamenali v terénnych a ambulantných sociálnych službách. Tie by sa v súvislosti s deinštitucionalizáciou mali zákonite rozvíjať a filozofia zotrvania starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí je hlboko vlastná zásadám ZKS. Neraz však dochádza k opačnému procesu. Samosprávy často z nedostatku finančných prostriedkov obmedzujú rozsah týchto služieb a neverejní poskytovatelia konajú rovnako, keď ich nedokážu z ekonomických dôvodov ponúknuť za prijateľnú cenu mnohým, ktorí ich naliehavo potrebujú. Považujeme preto za nevyhnutné túto situáciu neodkladne riešiť.

ZKS vysoko oceňuje súčasné možnosti používania elektronických spôsobov komunikácie seniorov so svetom. Členovia ZKS sa stále väčšou mierou oboznamujú a používajú internet, najmä internet, ale aj mobily a iné možnosti kontaktov a získavania informácií. Oceňujeme, že od r. 2012, aj s dotáciou na tlač od MPSVR SR, ZKS vydáva 3-4 čísla kvalitného časopisu Generácie, ktoré bezplatne distribujeme do všetkých regiónov Slovenska.

Pri hodnotení doterajšieho plnenia NPAS už za pomerne krátky čas možno hovoriť o viacerých prínosných krokoch. Ak sme upozornili predovšetkým na niektoré problémové miesta, tak preto, aby sme pomohli nasmerovať úsilie predovšetkým tam, kde je to najpotrebnejšie. ZKS je pripravené v tomto úsilí všestranne aktívne vystupovať.

Fórum pre pomoc starším

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*
Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Fórum aktívne pracovalo na viacerých projektoch na národnej i medzinárodnej úrovni s cieľom zabezpečenia dôstojnej staroby a aktívneho zapojenia sa starších do ovplyvňovania verejných politík. Starších sme školili, zapájali sme ich do vzdelávacích akcií, do hodnotenia a presadzovania svojich požiadaviek, ako i do formovania návrhov a podnetov na zlepšenie života starších. Zástupcovia starších z rôznych regiónov aktívne pracovali vo vytvorenom Parlamente seniorov, kde definovali problémy a potreby starších, podieľali sa na spracovávaní materiálov pre zlepšenie ich kvality života a upozorňovali na problémy z reálneho života.

Starší sa aktívne podieľali na zbere dát do rôznych prieskumov, v ktorých sme definovali ich problémy a potreby. Aktívne sa zúčastňovali aktivít, ktoré sme realizovali v jednotlivých regiónoch, hlavne oblasti prevencie kriminality a ochrany ich práv.

Aktívne sme pracovali v expertných skupinách na európskej úrovni v rámci aktivít AGE-Platform Europe, ktoré definovali návrhy a podnety pre európske organizácie v rámci spolupráce s EK a EP.

Cieľ 3: *Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“).*

Gestor: *MPSVR SR*

Spolupracujúce subjekty: *seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Fórum pre pomoc starším realizovalo projekty podporené MPSVR SR na činnosť poradenstva a prevádzky celoslovenskej bezplatnej Senior linky a medzinárodnú spoluprácu. Realizovali sme projekty podporené MZVEZ SR v oblasti ochrany a presadzovania práv starších a realizovali sme i rôzne projekty so zahraničnou spoluprácou. Poskytovali sme informácie členským organizáciám o prijatých zákonoch, normách v prospech skvalitňovania života starších.

Zrealizovali sme množstvo aktivít na prevenciu kriminality páchanej na starších, školili sme starších o ochrane práv a ich presadzovaní.

Na základe získaných poznatkov a informácií z členských organizácií sme tieto predkladali v rámci rokovaní Rady vlády pre seniorov a tiež pri príprave zákona o ochrane spotrebiteľa a v boji proti nekalým praktikám, čo bolo dôležité z dôvodu, že odzrkadľovalo reálne hrozby rôznymi podvodnými praktikami.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum aktívne zapájalo starších do ochrany a presadzovania vlastných práv, zúčastňovali sa našich akcií

Fórum pre pomoc starším realizovalo množstvo aktivít na ochranu práv starších ľudí, čo je jednou z hlavných úloh tejto organizácie. Starší občania sa zúčastňovali akcií, ktoré sme realizovali na národnej i regionálnej úrovni. V Parlamente seniorov, ktorý pracuje v rámci Fóra, sú zastúpení členovia organizácií, Klubov seniorov z celého Slovenska. Starší v rámci týchto akcií aktívne pracovali na spracovávaní návrhov a podnetov zlepšovania ich života a na základe získaných vedomostí aktívne pracovali aj na miestnej úrovni a tieto prenášali do svojich klubov, ako i do spolupráce so samosprávou.

V rámci našich stretnutí, sme aktívne zapojili starších do definovania problémov v oblasti ochrany základných práv starších a definovania problémov v oblasti zneužívania, zanedbávania, týrania a domáceho násillia. Na národnom stretnutí a rokovaní Parlamentu seniorov sme prijali konkrétne závery a podnety na ich riešenie, ktoré sme zaslali i MPSVR SR.

V rámci školení a workshopov, ktoré sme realizovali priamo v regiónoch, pre zvyšovanie právneho vedomia a zručnosti starších v obhajobe a presadzovaní vlastných práv, sme vykonali rôzne aktivity na prevenciu proti porušovaniu práv - školenie, workshopy, informácie cez internet, listy, letáky a poskytovali sme im dôležité informácie na osobných stretnutiach aj v rámci poradenstva.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum pre pomoc starším je zamerané na ochranu a presadzovanie práv seniorov a robí množstvo akcií na osvetu a prevenciu priamo v členských organizáciách Fóra, kluboch dôchodcov po celom Slovensku.

Realizovali sme osvetu a prevenciu proti uplatňovaniu rôznych nekalých obchodných praktík. Prispeli sme k tomu, že sa zvýšilo právne vedomie starších ľudí.

V rámci stretnutí sme robili osvetu tým, že sme im predložili letáčky a materiály s informáciami ako sa brániť a ako uplatňovať svoje práva, kde sa obrátiť v prípade zneužitia, podpísania nevýhodných zmlúv, poskytlí sme informácie o súčasnej legislatíve.

V rôznych regiónoch Slovenska sme uskutočnili 13 workshopov v rámci osvetu so staršími v spolupráci s políciou, samosprávami a seniorskými organizáciami.

V roku 2015 to bolo 22 workshopov. Poskytli sme im dôležité informácie o najčastejšie používaných nekalých praktikách.

Informácie na ochranu starších, sme uvádzali aj v časopise Fórum seniorov, kde sme poskytovali konkrétne informácie o formách zneužívania a domáceho násillia na starších.

Spolupracovali sme s rôznymi subjektmi, so samosprávami, Policajným prezídiom, Ministerstvom vnútra SR, Ministerstvom spravodlivosti SR, Verejnou ochrankyňou práv, miestnou políciou a s rôznymi klubmi a seniorskými organizáciami v rámci celého Slovenska, ale aj expertmi, ktorých sme zapojili do našich aktivít.

Robili sme veľkú kampaň a poskytovanie informácií o problematike zneužívania rôznymi nekalými praktikami v médiách. O našich aktivitách a o tejto problematike bolo uverejnených viacero článkov v dennej tlači a v rôznych časopisoch. Uskutočnilo sa niekoľko relácií v RTVS, Markíze, TA3, LUX, v Slovenskom rozhlase, rádiu Lumen a iných printových médiách, časopise Slovenka, denníku Pravda, rôznych regionálnych časopisoch. Z našich preventívnych a informačných akciách bolo zverejnených viac správ i cez TASR.

Zvyšovali sme informovanosť verejnosti v oblasti ľudských práv a o konkrétnych problémoch starších dotýkajúcich sa zneužívania, ako i páchania násillia a týrania starších, pričom sme spolupracovali s už spomenutými médiami. Poskytli sme viacero informácií v rôznych národných i regionálnych časopisoch a denníkoch. Zúčastnili sme sa viacerých diskusií o tejto problematike, ktoré boli vysielané naživo i s možnosťou zapojenia sa starších do diskusie.

Zúčastnili sme sa tiež celoslovenského stretnutia, ktoré organizovalo Ministerstvo vnútra SR a Policajný zbor pre svojich pracovníkov a poskytli sme im obsiahle informácie o nekalých praktikách pri zneužívaní starších a naše poznatky zo Senior linky, ktoré oni môžu využiť pri ochrane občana.

Cieľ 2: *Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.*

Gestor: *seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov*

Spolupracujúce subjekty: *MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, RTVS, vysoké školy a univerzity, inštitúcie ďalšieho vzdelávania*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Fórum pre pomoc starším aktívne spolupracovalo s rôznymi inštitúciami – samospráva, polícia, štátne inštitúcie, ministerstvo spravodlivosti, práce, vnútra a policajného zboru v oblasti informovanosti a prevencie. Realizovali sme spoločné akcie – workshopy v regiónoch, poskytovali sme im naše poznatky a konkrétne prípady zneužitia, týrania, upozorňovali na porušovanie práv starších či už v zariadeniach, v domácnostiach, ako i používaní rôznych nekalých obchodných praktík. Poskytovali sme kontrolným orgánom sťažnosti a podnety, ktoré boli spoločne riešené.

Uskutočnili sme 25 prednášok v rámci stretnutí v regiónoch zamerané na prevenciu a ochranu práv starších v spolupráci s Mestskou políciou a samosprávou kde sme im poskytli konkrétne informácie o zákonných normách, ako sa brániť proti zneužívaní a porušovaniu ich práv. Konkrétnymi príkladmi z praxe sme starších upozornili na používanie nekalých praktík,

páchaní trestných činov a ohrozovaní tejto skupiny rôznymi asociálmi. Urobili sme prednášky ako sa brániť, kde sa obrátiť v prípade ich zneužitia .

V roku 2015 sme uskutočnili 28 prednášok v rámci prevencie proti kriminalite a rôznym nekalým praktikám.

Vydali sme 3 čísla časopisu, v ktorom poskytujeme rady ako sa brániť proti porušovaniu práv a kde a ako získať pomoc a riešenie v prípade porušovania práv i v prípade, že sa občan stane obeťou zneužitia a nekalých praktík.

19.- 22. novembra 2014 sme uskutočnili v hoteli Régia v Bojniciach školenie zástupcov klubov seniorov z celého Slovenska o presadzovaní a uplatňovaní svojich práv. Na zasadnutí boli dôležité prednášky o ochrane práv spotrebiteľa a boji proti porušovaniu práv starších. naše aktivity boli zamerané na zvyšovanie sa ich právneho vedomia a znalostí o zákonoch.

Na stretnutí boli prijaté návrhy, aby sa zamedzilo rôznym klamlivým a zavádzajúcim reklamám o tovaroch a službách a poskytovaní rôznych pôžičiek. Starší reagovali kriticky na problém, že je veľa rôznych reklám na pôžičky uvádzaných vo verejných médiách. Taktiež bola vznesená požiadavka na obmedzenie násilia a vulgarizmu v rôznych reláciách a filmoch ktoré propagujú a šíria napätie, násilie a degradujú hodnoty života.

Naše prednášky sme tiež zamerali na témy ako si udržať dobré zdravie, ako riešiť problémy zneužívania, násilia a týrania starších.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Cieľom Fóra pre pomoc starším je dosiahnuť skvalitnenie života a dôstojnosť staršej generácie a ich ochrana proti porušovaniu ich práv, a tiež príprava koncepcií na riešenie rastúceho problému zneužívania, týrania a zanedbávania starších.

Najdôležitejšími aktivitami a úlohou je aktivizácia starších a zapájanie sa starších do tohto procesu, čo vytvára predpoklad dobrej a dlhodobej spolupráce, vytvorenie motivácie pre aktívne zapájanie starších a aj expertov do monitorovania konkrétneho uplatňovania práv starších, ako i hľadanie riešení a čo najlepšej prevencie.

Fórum rozšírilo spoluprácu so širokým okruhom organizácií, klubmi seniorov, samosprávami a ďalšími inštitúciami. Máme neustály konkrétny styk so seniormi a prebieha neustála konzultácia s nimi, čím získavame pre svoju prácu cenné poznatky o ich potrebách a ich problémoch. Starší sú aktívne zapojení do diskusií, definovaní svojich problémov a predkladaní návrhov na zlepšenie svojho života .

Aktívne starší pracujú v rámci vytvoreného Parlamentu seniorov, ktorý je významným subjektom a môže ovplyvňovať politické a právne rozhodnutia, vstupovať do tvorby a prijímania legislatívnych návrhov, a ktoré ovplyvňujú postavenie a život starších na Slovensku.

Seniori z rôznych regiónov majú značné znalosti o problematike a dokážu veľmi aktívne a s prehľadom pripomienkovať rôzne dokumenty, dávajú fundované návrhy na riešenia. Získané vedomosti z našich podujatí a školení využívajú vo svojich organizáciách, kde

o problémoch diskutujú a predkladajú ich svojim rovesníkom vo svojich organizáciách ako i v rámci komunikácie so samosprávami. Parlament seniorov, má vlastný štatút a plán práce a je vhodnou formou aktívnej práce starších v definovaní svojich návrhov a podnetov pre zlepšenie ich postavenia, k čomu ich my motivujeme. Do práce zapájame ďalších expertov pre riešenie zneužívania, násilia a týrania starších osôb.

Spoluprácu s rôznymi subjektmi a staršími v rámci európskych sietí zahraniční účastníci hodnotili ako našu prednosť pri realizácii medzinárodných projektov. Naše aktivity aj v rámci medzinárodných podujatí boli zaradené medzi príklady dobrej praxe. Priama spolupráca so staršími a zástupcami samospráv nám pomáha poznať konkrétne situácie, získanie reálnych údajov, monitorovanie a kontrolu uplatňovania zákonov v praxi, čo je dôležitým zdrojom informácií pre riešenie problémov a potrieb starších. Práve táto skutočnosť nám pomohla v riešení zneužívania starších a boji proti nekalým praktikám a v možnosti predkladať návrhy na prijatie zákona proti zneužívaniu starších nekalými praktikami

V rámci našej činnosti sme aktívne spolupracovali so zahraničnými partnermi AGE európskej platformy v Bruseli, prezentovali sme naše dosiahnuté výsledky v riešení problematiky starnutia a staroby na európskej úrovni.

Pracovali sme v odborných skupinách ako napr. antidiskriminačnej, sociálnej inklúzie a ochrany SPEG a zúčastňovali sme sa medzinárodných stretnutí, kde sme veľmi úspešne prezentovali Slovensko a naše aktivity boli uznané ako príklady dobrej praxe

Zúčastnili sme sa štyroch medzinárodných stretnutí, v rámci ktorých sme prezentovali naše aktivity, ale i spoluprácu s rôznymi inštitúciami o práci na Národnom pláne aktívneho starnutia, prácu vo Výbore seniorov, ale aj dosiahnuté pozitívne výsledky v ochrane práv starších – ako prijatie zákona o nekalých praktikách.

V roku 2015 sme sa zúčastnili 6 medzinárodných podujatí a 2 významných medzinárodných konferencií.

V júni 2015 sa uskutočnila v Bruseli významná medzinárodná konferencia, ktorú organizovala Rada Európy v spolupráci s Európskou komisiou, Európskym parlamentom a OSN o problematike násilia a zneužívania starších, kde sme boli pozvaní ako jedna z mála organizácií, ktorá sa touto témou dlhodobo zaoberá. Prezentovali sme tam naše poznatky a postupy na riešenie tejto problematiky.

V októbri sme sa zúčastnili medzinárodnej konferencie o chudobe a referenčných rozpočtoch pre rodiny starších a zdravotne postihnutých občanov. Konferencia sa uskutočnila v Paríži .

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum zrealizovalo medzinárodný projekt o aktívnom zapojení starších do verejného a politického života. V rámci projektu sme motivovali ľudí k účasti na voľbách, oboznamovali ich s činnosťou inštitúcií EU a ich vplyv na život a zabezpečenie dôstojnosti v starobe.

Fórum je členom medzinárodnej organizácie AGE – Platform Europe v Bruseli, ktorá aktívne spolupracuje s Európskou komisiou, Európskym parlamentom. Delegácia starších ľudí sa

zúčastnila aj medzinárodného stretnutia v EP v Bruseli, kde starší mali možnosť prezentovať svoje názory a život na Slovensku a tiež získať informácie o živote starších v členských krajinách EU.

V rámci aktivít na Slovensku sme našim členom, ako i ďalším organizáciám poskytovali informácií o práci Európskej komisie, Európskeho parlamentu a zahraničných organizácií v prospech riešenia problémov starších, oboznamovali sme ich s prácou konkrétnych európskych inštitúcií a významom účasti starších vo voľbách do EP. Pred voľbami do EP sme vyzývali starších k účasti vo voľbách s poukázaním na prospech členstva EU pre zlepšenie a skvalitnenie života v starobe. Komunikovali sme s kandidátmi na poslancov s cieľom získať ich pre angažovanie sa v problematike starších. Podarilo sa nám získať 5 slovenských poslancov EP na spoluprácu v rámci európskej siete AGE- Platform Europe a našou organizáciou v rámci vytvorenej Interskupiny, ktorá sa bude zaoberať problémami starších ľudí v EU s cieľom presadzovať návrhy a podnety zo Slovenska.

Dostali sme podnety na zlé zaobchádzanie so seniormi v zariadeniach sociálnej pomoci, ktoré sme predkladali ako podnety pre kontrolné orgány, ktoré sa týmto zaoberali a boli vyriešené nápravou v prospech lepšej starostlivosti o starších.

Poskytovali sme konkrétne poradenstvo a pomoc obetiam násilia a zneužívania rôznymi nekalými praktikami.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Kláť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

V tejto oblasti Fórum urobilo veľký kus práce, prispeli sme ku kvalitnejším službám tým, že sa nám podarilo odstraňovať nedostatky v ich poskytovaní v spolupráci s kompetentnými inštitúciami.

V rámci prevádzky poradenského centra a Senior linky sme riešili sťažnosti na diskrimináciu o porušovanie práv starších v niektorých zariadeniach. Konkrétne podnety na zlé zaobchádzanie v zariadeniach sociálnych služieb Fórum riešilo podávaním podnetov na VÚC, samosprávy a príslušné kontrolne orgány, ako aj kontrolnému orgánu MPSVR SR. V prípade podaných sťažností starších sme tieto riešili s kompetentnými orgánmi – sociálnymi odborníkmi, samosprávou. Podarilo sa nám aj viacero konkrétnych prípadov pozitívne vyriešiť a následne bola urobená náprava a odstránenie nedostatkov. Najdôležitejšie bolo to, že sme občanom vedeli poradiť ako sa brániť, podarilo sa nám aj konkrétne ochrániť život a zabrániť ďalšiemu porušovaniu práv tých, ktorí pomoc potrebovali.

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum sa dlhodobo zaoberá problematikou zneužívania i týrania starších. Našou iniciatívou bolo i zvolanie mimoriadneho Výboru seniorov, kde sme sa špeciálne zaoberali touto témou.

Zrealizovali sme prieskum za účelom zistiť aké sú formy násilia, týrania a zneužívania starších, kde sa najčastejšie vyskytuje a akými formami rôznych nekalých obchodných praktík sú porušované práva starších ľudí.

Tento prieskum sme predložili v októbri na rokovanie Rady vlády pre seniorov, ktorý bol významnou súčasťou správy o kriminalite.

V novembri sme uskutočnili celoslovenské školenie starších – zástupcov rôznych organizácií z celého Slovenska zamerané na porušovanie práv starších, zneužívanie, týranie a páchanie násilia na starších.

Z našich aktivít máme poznatky o tom, že v poslednej dobe značne narastá problém násilia a týrania starších osôb a spôsobuje vážne problémy, znižuje kvalitu a dôstojnosť starších a má vplyv na zvyšovanie chudoby tejto skupiny – hlavne v rámci finančného zneužívania starších. Do prieskumu boli zapojení respondenti – starší ľudia formou dotazníkov, tento prieskum sme robili v rôznych regiónoch Slovenska za účelom zistenia konkrétnych údajov tohto problému.

Fórum na základe konkrétnych informácií definovalo problémy a formy zneužívania starších v súvislosti s rôznymi nekalými obchodnými praktikami a uzatváraním nevýhodných obchodných zmlúv a zmlúv s nebankovými subjektmi. V tejto oblasti sme úzko spolupracovali s Ministerstvom spravodlivosti SR, kde sme poskytli konkrétne údaje a formy zneužívania starších.

Naša organizácia sa významnou mierou podieľala na prijatí zákona o nekalých praktikách, poskytovali sme konkrétne údaje o formách zneužívania starších a konkrétnych nevýhodných zmluvách a subjektoch, ktoré tieto praktiky používali. Čerpali sme z podnetov seniorov, ktorí sa obracali na nás s požiadavkou o pomoc a poradenstvo.

Z komunikácie so staršími v poradenskom centre i cez bezplatnú Senior linku má Fórum poznatky o používaní konkrétnych nekalých obchodných praktík a zneužívaní starších rôznymi službami a nebankovými subjektmi. Predložili sme na MV SR, MS SR, Policajnému prezídiu ako i MF SR informácie o konkrétnych formách a praktikách konkrétnych subjektov, ktoré používali rôzne nekalé praktiky a realizovali rôzne nátlakové akcie, porušovali práva a slobodu starších. Na základe našich poznatkov sme podali i podnety na dôvodné podozrenie páchania trestnej činnosti zneužívania starších osôb a daňové úniky z týchto predajov. Toto bolo i riešené postihom týchto nepoctivých a ziskuchtivých podnikateľov a ich praktiky boli zastavené.

Spolupracujeme s viacerými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú činnosťou v oblasti ľudských práv na Slovensku, ale aj v zahraničí. Najvýznamnejšou bola spolupráca s Ministerstvom spravodlivosti SR, s ktorým sme pravidelne konzultovali konkrétne porušovania práv starších, predložili sme im dôležité podklady – uzavreté zmluvy s predajcami, ktorí používali nekalé praktiky a poskytli poškodeným poradenstvo a pomoc.

V regiónoch Slovenska sme realizovali stretnutia, workshopy, osobnú komunikáciu na elimináciu a prevenciu násilia a zneužívania starších a poskytovanie konkrétnej pomoci a poradenstva. Tieto stretnutia sme realizovali v spolupráci so samosprávou, políciou, Klubmi a organizáciami seniorov.

1.4. Vytvárať podmienky na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí, ktorá je jedným z rizikových faktorov možného týrania a zanedbávania starších ľudí, prípadne ich manipulácii.

Gestor: obce

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Zvyšovali sme informovanosť verejnosti v oblasti poznania ľudských práv a problémov starších – spolupracovali sme s rôznymi médiami RTVS, Markíza, Joj, TA3, LUX, Rádio Lumen ako aj miestnymi televíziami. Poskytli sme viacero informácií v rôznych národných i regionálnych časopisoch a denníkoch

Zúčastnili sme sa tiež celoslovenského stretnutia, ktoré organizovalo Ministerstvo vnútra SR a Policajný zbor pre svojich pracovníkov a poskytli sme im obsiahle informácie o nekalých praktikách pri zneužívaní starších a naše poznatky zo Senior linky, ktoré oni môžu využiť pri ochrane občana. V rámci podujatia sme prezentovali konkrétne prípady a formy zneužívania, ich reakcie a následky pôsobenia týchto praktík na zdravie a psychiku staršieho človeka.

Definovali sme problémy v ochrane základných práv starších a problémov v oblasti zneužívania, zanedbávania, týrania a domáceho násillia. V rámci stretnutí, ktoré sme organizovali starší navrhujú sprísniť postihy za trestné činy zneužívania, zanedbávania a týrania starších ako chránených osôb.

Vydali sme letáky a materiály na prevenciu i informovanosť o problematike násillia týrania starších ľudí – s informáciami ako sa brániť, kde nájsť pomoc. Otvorili sme diskusiu na tému domáceho násillia na starších.

Definovali sme formy násillia odohrávajúceho sa v prevažnej miere v domácnostiach.

Poskytovali sme konkrétnu pomoc a poradenstvo obetiam násillia. Spolupracovali sme s rôznymi inštitúciami – samosprávami, políciou pri riešení konkrétnych prípadov.

V rámci tejto problematiky spolupracujeme so zahraničnými partnermi AGE – Platform Europe v Bruseli. Zúčastnili sme sa 4 medzinárodných stretnutí v rámci ktorých sme prerokovávali dôležité oblasti zneužívania a postavenia starších, finančného zneužívania a uplatňovanie nových foriem v riešení problematiky starnutia a staroby na európskej úrovni. V rámci zahraničnej spolupráce sme prezentovali prijaté riešenia a pozitívne prístupy k riešeniu zneužívania starších. Naše podnety hlavne o finančnom zneužívaní, o ktorých sme predložili konkrétne dôkazy z realizovaného prieskumu, sa dostali do medzinárodných dokumentov.

Zúčastnili sme sa medzinárodnej konferencie o referenčných rozpočtoch a vplyve nízkych príjmov na chudobu starších a zdravotne postihnutých.

V rámci medzinárodnej konferencie o násillí na starších v Bruseli sme prezentovali naše poznatky o tejto problematike a aktivity, ktoré na Slovensku hlavne naša organizácia realizuje. Predložili sme im výsledky nášho prieskumu o násillí na starších, ktorý bol ako jediný materiál s konkrétnymi údajmi od seniorov.

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násilliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

Gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum pre pomoc starším prevádzkuje činnosť Poradenského centra a bezplatného telefonického poradenstva Senior linku. V rámci nášho poradenského centra, ako i cez bezplatnú telefonickú Senior linku s pôsobnosťou v rámci celého Slovenska poskytujeme poradenstvo a pomoc starším v ich rizikových situáciách, hlavne v riešení prípadov porušovania práv rovnakého zaobchádzania, diskriminácie, zneužívania a násillia predovšetkým v domácnostiach. Konkrétne prípady sme riešili s kompetentnými orgánmi, podávali sme podnety na ich riešenie.

Poskytovali sme poradenstvo a pomoc občanom, ktorí sa stretli s nekalými praktikami rôznych predajcov a podvodníkov, pomoc obetiam zneužívania a týrania v rodinách, pri sporoch o dedičstvo, v zabezpečovaní služieb a starostlivosti, vzťahových problémoch v rodinách a pri zlom zaobchádzaní so staršími.

V poradenskom centre sme poskytovali bezplatnú pomoc hlavne občanom, ktorí boli objektom zneužívania rôznymi predajcami, pri uzatváraní nevýhodných a úžerníckych zmlúv cez nebankové subjekty, ako i obetiam násillia.

Poradenskú činnosť sme vykonávali aj formou celoslovenskej bezplatnej telefonickej Senior linky. Zmonitorovali sme konkrétne problémy, ktoré sme konzultovali s odborníkmi. V rámci tejto činnosti v roku 2014 sme poskytli pomoc v poradenskom centre cca 450 občanom za rok a tiež formou bezplatnej telefonickej Senior linky, ktorá sa za niekoľko rokov jej prevádzky veľmi osvedčila. Len za rok 2014 sme poskytli cez Senior linku pomoc viac ako 2 900 občanom z celého Slovenska a o túto službu je veľký záujem. V roku 2015 sme poskytli pomoc a poradenstvo mesačne cca 200 občanom, čo je za rok cca 2400. Pomoc a poradenstvo sme poskytovali obetiam násillia a konkrétne prípady sme riešili so samosprávou i políciou.

V rámci tejto pomoci sme starším pomohli vyriešiť ich ťažké životné situácie, pomoc pri ochrane majetku, života, osobnej slobody a poskytnutie potrebných informácií a poradenstva v ich problémoch.

V rámci tohto poradenstva sme riešili konkrétne prípady páchania násillia hlavne v domácnostiach. Konkrétne podnety od občanov sme predložili samosprávam, v prípade podozrenia z páchania trestnej činnosti zanedbávania a týrania blízkej osoby sme tieto predkladali orgánom činným v trestnom konaní, ktoré tieto prípady v spolupráci s nami riešili. Môžeme povedať, že sa nám spoločne podarilo pomôcť vyriešiť mnohé vážne prípady zneužívania starších.

V spolupráci s políciou – odborom prevencie sme zrealizovali spoločné akcie na prevenciu a zvyšovanie právneho vedomia, zvyšovania bezpečnosti a ochranu života a majetku i zdravia starších ľudí priamo v regiónoch Slovenska

Zástupcovia našej organizácie sa zúčastňovali aktivít, ktoré realizovalo MV SR za účelom poskytnutia informácií členom policajného zboru o používaní konkrétnych foriem nekalých praktík v praxi a skúseností starších ľudí

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja seberealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum podporuje a iniciuje starších k dobrovoľnej a prospešnej práci pre spoločnosť.

Pravidelne raz ročne realizujeme celoslovenskú anketu Senior roka v reprezentatívnych priestoroch Zlatej sály bojnického zámku. V rámci tejto akcie oceňujeme najaktívnejších starších ľudí z rôznych regiónov Slovenska, ktorí sú príkladom nielen pre svojich rovesníkov, ale i pre celú spoločnosť. Starší významnou mierou prispievajú k obnove kultúrnych pamiatok, tvorbe hodnôt a zachovaniu kultúrneho dedičstva, poskytovaniu služieb a pomoci starším a chorým spoluobčanom, zapájajú sa do rôznych kultúrnych a spoločenských aktivít. Touto akciou Fórum poukazuje i na významný prínos starších pre spoločnosť, svoje okolie i rodinu. Prispievame tým i k lepšej komunikácii rôznych generácií. Zrealizovali sme už deviaty ročník tejto veľmi zaujímavej akcie – oceňovania starších ľudí a udeľovanie titulu Senior roka. V roku 2014 bolo ocenených celkom 20 ľudí z celého Slovenska. Z tejto akcie bol spracovaný aj film, ale taktiež sme spracovali 25 minútovú reláciu, ktorá bola vysielaná v RTVS.

V roku 2015 sme uskutočnili desiaty ročník oceňovania seniorov z celého Slovenska v rámci ktorého dostalo ocenenie 21 aktívnych seniorov a traja získali cenu Ministra vnútra za prevenciu kriminality. Na slávnostnom oceňovaní sa zúčastnili zástupcovia ministerstiev – MPSVR SR, MV SR, MZVEZ SR a podpredseda vlády Miroslav Lajčák. Spracovali sme publikáciu z histórie 10 ročníkov Senior roka pod názvom „Vzácni ľudia medzi nami, kde sme uverejnili 208 profilov ocenených seniorov z celého Slovenska, z rôznych organizácií a regiónov Slovenska. O podujatí bolo vydaných množstvo článkov, relácií v národných i regionálnych médiách, TASR, i RTVS.

Profily ocenených boli zverejnené aj v časopise Fórum seniorov.

V rámci 3 čísiel tohto časopisu v roku 2015 sme uverejnili články o aktívnych senioroch a zaujímavé informácie o práci rôznych seniorských organizácií na celom Slovensku. Aj to prispieva k tomu, že o tento časopis je veľký záujem nielen starších, ale i samosprávy a iných organizácií.

Naším cieľom bola zmena pohľadu spoločnosti na staršieho človeka, ktorý je často prezentovaný negatívne ako príťaž spoločnosti, rodiny. Z toho dôvodu sme v médiách prezentovali pozitívny obraz staršieho človeka a jeho aktívny prístup k riešeniu vlastného postavenia a uskutočnili sme aktivity v ktorých sme prezentovali pozitívny prínos starších pre spoločnosť, rodinu, región či mesto. Tiež je veľmi dôležité, aby v spoločnosti bol prezentovaný názor, že starší človek je súčasťou a dá sa povedať koreňmi rodiny a nositeľom histórie, tradícií a mnohých zručností a múdrosti.

Prispeli sme k lepším vzťahom v rodinách a tiež k tomu, že v obciach a mestách si viac všimli týchto aktívnych starších ľudí-

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 4: *Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.*

Opatrenie:

Vytvárať a podporovať programy na zlepšenie digitálnej gramotnosti a zároveň podporovať informovanosť na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT. Zintenzívniť a podporovať vzdelávanie v oblasti IKT a používanie moderných technológií (obsluha bankomatov, internet banking, používanie platobných a iných elektronických kariet, mobilných telefónov atď.).

Gestori: MF SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum realizovalo medzinárodný projekt, v rámci ktorého sme poskytovalo vzdelávanie využívania IKT – práca s počítačmi, ako i používanie moderných technológií a to práca s tabletami a smartfónmi. Uskutočnili sme 16 kurzov po 2 hodinách v 3 organizáciách na rôzne témy – využitie voľného času, zdravie, komunikácia s verejnými a vládnyimi inštitúciami a ochrana práv starších. Boli vypracované školiace moduly vhodné na využitie a získanie informácií vhodných pre seniorov s cieľom zvýšenia ich gramotnosti, získania potrebných informácií a zručností pri ochrane vlastných práv a zlepšenie ich kvality života.

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Opatrenia: Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum realizovalo v rámci svojich aktivít zvyšovanie finančnej gramotnosti starších. Realizovali sme školenia, workshopy a desiatky stretnutí v regiónoch. Vzdelávali sme ich hlavne o spotrebiteľských právach a ochrane proti rôznym finančným zneužívaniam. Uskutočnili sme prednášky o tejto téme v rámci národného stretnutia.

Zrealizovali sme prieskum o finančnom zneužívaní starších v rámci ktorého sme definovali konkrétne formy finančného zneužívania starších a ich ohrozovanie stratou majetku a sebestačnosti

Starších sme vzdelávali ako používať platobné karty, ako komunikovať s finančnými inštitúciami, ako uzatvárať zmluvy, ako hospodáriť s finančnými prostriedkami. Zvyšovali sme ich finančnú gramotnosť.

V rámci realizovaného medzinárodného projektu o finančnej gramotnosti starších ľudí, naše poznatky boli využité aj v rámci spracovania informácií o finančnom zneužívaní tejto skupiny na európskej úrovni. Naše aktivity v rámci tohto projektu boli zaradené ako príklady dobrej praxe aj v boji proti nekalým obchodným praktikám a spolupráca v riešení tejto problematiky s rôznymi národnými inštitúciami a následne prijatia nového zákona.

Naše konkrétne informácie boli dôležitým údajom pre vypracovanie materiálov EK. Prispeli sme k tomu, že finančné zneužívanie bolo zahrnuté v správe EK, nakoľko naša organizácia poskytla ako jediná organizácia z členských krajín EU konkrétne údaje z realizovaného prieskumu o tejto téme.

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Opatrenie: Podpora aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.

Termín: priebežne 2014 – 2020

Fórum pre pomoc starším organizovalo prednášky o zdravom štýle života, ako si udržať dobré zdravie, o aktívnom starnutí, ktoré má vplyv na zlepšenie kvality života ako i dlhšie zotrvanie v domácom prostredí.

V časopise Fórum seniorov sme uvádzali aj rady lekára ako zdravo a aktívne žiť aj vo vyššom veku života.

Sociálna poisťovňa ústredie

Sociálna poisťovňa bola určená ako spolupracujúci subjekt gestora MPSVR SR pri plnení cieľov v oblasti dôchodkového systému. V súvislosti s cieľom 1: *Ustanoviť minimálny dôchodok v závislosti od počtu odpracovaných rokov tak, aby sa fyzické osoby, ktoré odpracujú zákonom ustanovený počet rokov neocitli v systéme sociálnej pomoci* Sociálna poisťovňa spolupracovala s MPSVR SR na príprave zákona, ktorým bol zavedený minimálny dôchodok. V nadväznosti na schválenie právnej normy Sociálna poisťovňa doplnila svoju databázu o údaje nevyhnutné na jej vykonanie a v súlade so zákonom stanovenými podmienkami a procesmi upravila a zabezpečila výplatu dôchodkov v novej minimálnej sume tým dôchodcom, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky a mali k 1. júlu 2015 nárok na výplatu dôchodku a následne, priebežne pri rozhodovaní o nových nárokoch uplatňuje prijatú právnu úpravu garantujúcu dôchodok v minimálnej sume. Sociálna poisťovňa spolupracovala s MPSVR SR na priebežnom plnení cieľa 2: *Priebežne vyhodnocovať zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia aj v závislosti od ekonomického vývoja a v prípade potreby prijať opatrenia na ochranu primeranosti dôchodkových dávok* predkladaním požadovaných podkladov, rovnako tak ako aj prípade cieľa 5: *Zanalyzovať možnosti sprísnenia podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok.*

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

6.2.2 Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpory rozvoja striebornej ekonomiky

Podpora zvyšovania zamestnateľnosti a zamestnanosti uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) vo veku 50 a viac rokov, znižovanie nezamestnanosti a osobitne dlhodobej nezamestnanosti tejto kategórie uchádzačov o zamestnanie, ale tiež ich podpora udržania v zamestnaní je okrem iného úlohou služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Opatrenie:

Úrady môžu pomôcť informačno – poradenskými službami obsahovo zameranými na voľné pracovné miesta, ktoré sú vhodné pre starších ľudí evidovaných na úradoch práce v pozícii záujemcov o zamestnanie a uchádzačov o zamestnanie

Opatrenie:

Zdokonaľovať nástroje aktívnych politik trhu práce zamerané na starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 - 2020

7.6 Sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Cieľ: Podporovať sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie.

Opatrenie:

Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Podkladový materiál hodnotí obdobie prvého polroka 2015 v porovnaní s prvým polrokom 2014 s akcentom na UoZ vo veku 50 a viac rokov, a to:

- stav a vývoj nezamestnanosti,
- uplatňovanie nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce,
- sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie.

I. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky

1. Stav a vývoj nezamestnanosti

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v júni 2015 11,55 %. Medzimesačne, v porovnaní s májom 2015 (11,48 %) vzrástla o 0,07 percentuálneho bodu (p.b.). Medziročne poklesla o 1,23 p. b. (v júni 2014 12,78 %).

Stav disponibilných uchádzačov o zamestnanie dosiahol v júni 2015 311 423 osôb. Medzimesačne, v porovnaní s májom 2015 (309 525 osôb), vzrástol o 1 898 osôb (o 0,61 %). Medziročne poklesol o 33 590 osôb, čo je o 9,74 % menej (v júni 2014 345 013 osôb).

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ dosiahla v júni 2015 13,12 %. Medzimesačne, v porovnaní s májom 2015 (13,06 %) vzrástla o 0,06 p.b. Medziročne poklesla o 1,14 p.b. (v júni 2014 14,26 %).

Stav celkového počtu UoZ dosiahol v júni 2015 353 844 osôb. Medzimesačne, v porovnaní s májom 2015 (352 142 osôb), vzrástol o 1 702 osôb (o 0,48 %). Medziročne poklesol o 30 981 osôb, čo je o 8,05 % menej (v júni 2014 384 825 osôb).

1.1 Regióny

V júni 2015 bol v štyroch krajoch (Trnavskom o 0,03 p.b., Trenčianskom o 0,02 p.b., Nitrianskom o 0,06 p.b. a Banskobystrickom o 0,01 p.b.) dosiahnutý medzimesačný pokles miery evidovanej nezamestnanosti (MEN). V štyroch krajoch (Bratislavskom o 0,15 p.b., Žilinskom o 0,06 p.b., Prešovskom o 0,20 p.b. a Košickom o 0,23 p.b.) bol zaznamenaný nárast MEN.

Z regionálneho pohľadu v sledovanom mesiaci najvyššiu MEN zaznamenal Prešovský kraj (16,62 %). Nadpriemernú úroveň MEN nad slovenský priemer (11,55 %) zaznamenal ešte Banskobystrický kraj s 15,97 % a Košický kraj s 15,60 %.

V medziročnom porovnaní bol za SR dosiahnutý pokles MEN o 1,23 p. b.. Na regionálnej úrovni bol vo všetkých krajoch dosiahnutý medziročný pokles MEN. Najvýraznejší pokles (o 1,76 p. b.) bol dosiahnutý v Banskobystrickom kraji.

MEN v krajoch znázorňuje nasledovná tabuľka:

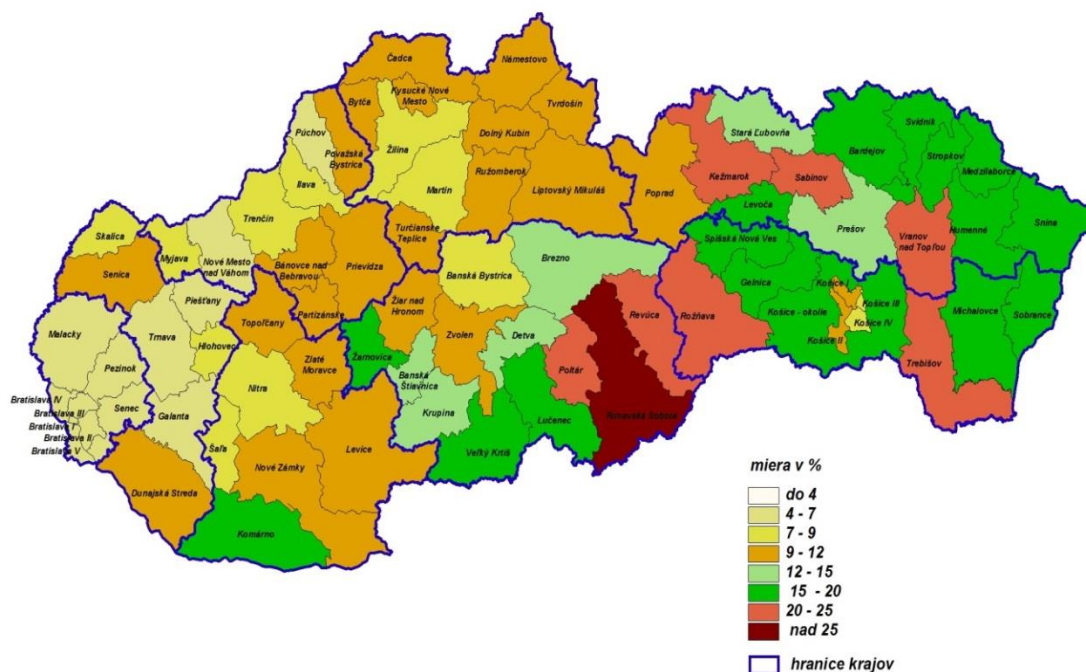
Tabuľka č.1

Územie (kraje, SR)	jún 2015	máj 2015	medzimesačný rozdiel (v p.b.)	medziročný rozdiel (v p.b.)
Bratislavský kraj	5,90	5,75	0,15	-0,20
Trnavský kraj	7,48	7,51	-0,03	-1,04
Trenčiansky kraj	8,55	8,57	-0,02	-1,60
Nitriansky kraj	10,42	10,48	-0,06	-1,16
Žilinský kraj	9,83	9,77	0,06	-1,58
Banskobystrický kraj	15,97	15,98	-0,01	-1,76
Prešovský kraj	16,62	16,42	0,20	-1,36
Košický kraj	15,60	15,37	0,23	-1,27
Slovensko	11,55	11,48	0,07	-1,23

Na okresnej úrovni bol v júni 2015 v 34 okresoch dosiahnutý pokles MEN, v 44 okresoch nárast MEN a v jednom okrese sa úroveň MEN nezmenila.

V sledovanom mesiaci najvyššia MEN bola zaznamenaná v okrese Rimavská Sobota (28,27 %). Najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti dosiahli okresy Bratislava V a Galanta (5,07 %).

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 30.06.2015

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Miera evidovanej nezamestnanosti prispôčená na základe výberových zisťovaní ŠÚSR a priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2014. Algoritmus výpočtu stanovilo MPOVR SR

1.2 Vyradení UoZ

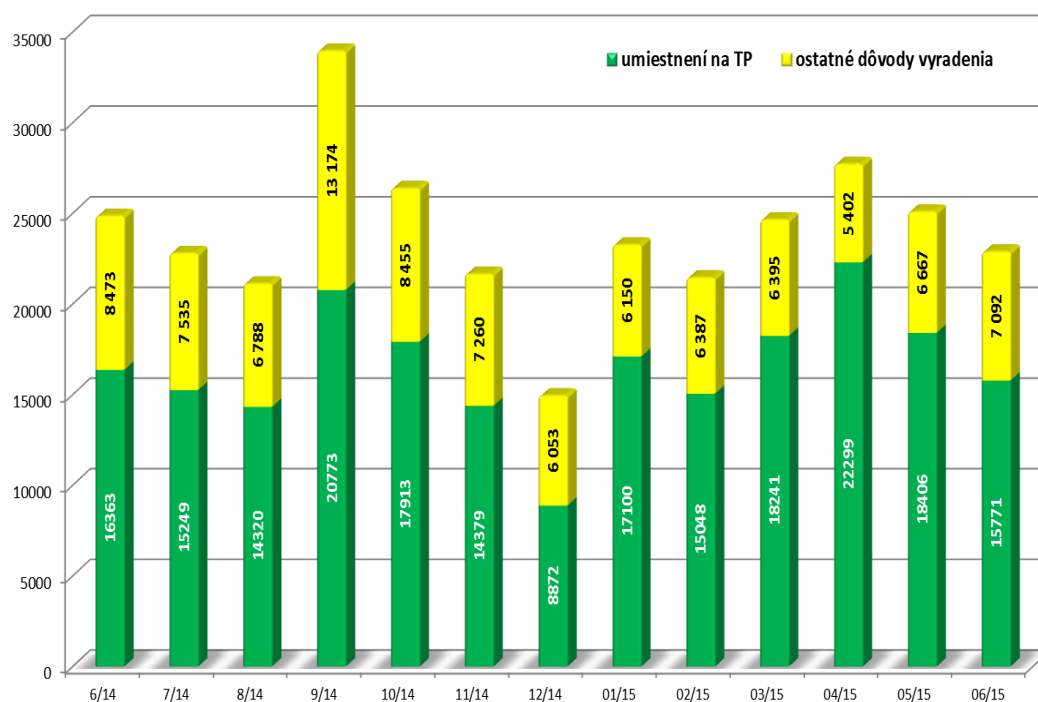
V júni 2015 bolo z evidencie vyradených 22 863 UoZ, z toho 10 261 žien, čo je 44,9 % podiel zo všetkých vyradených. Oproti predchádzajúcemu mesiacu to predstavuje pokles o 2 210 osôb.

Z vyradených UoZ sa na trhu práce umiestnilo 15 771 osôb. Z ostatných dôvodov bolo vyradených 7 092 osôb. Pre nespoluprácu bolo z evidencie vyradených 2 409 osôb.

Vývoj počtu umiestnených UoZ na trhu práce z celkového počtu vyradených UoZ ilustruje nasledovný graf:

Graf č. 1

Podiel umiestnených UoZ na trhu práce z celkového počtu vyradených UoZ v období 06/2014 - 06/2015

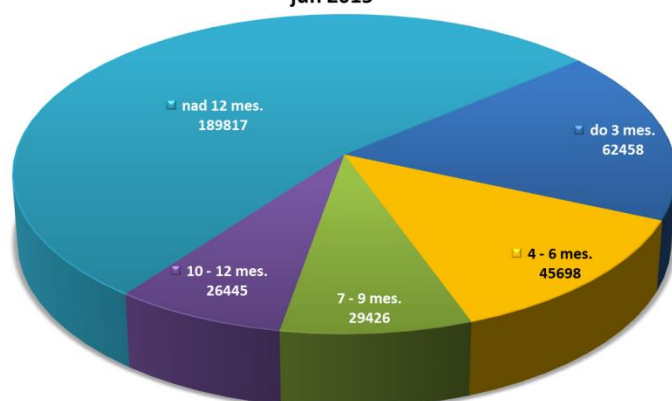

1.3 UoZ podľa doby evidencie

Štruktúru UoZ podľa doby evidencie za jún 2015 dokumentuje nasledovný graf:

Graf č. 2

Štruktúra celkového počtu UoZ v SR podľa doby evidencie jún 2015

Z hľadiska doby evidencie sa najviac UoZ kumulovalo do kategórie **UoZ nad 12 mesiacov** až 189 817 osôb, čo je 53,64 % z celkového počtu UoZ vedených v evidencii .Najmenej UoZ bolo v kategórii 10 – 12 mesiacov (7,47%).

1.4 UoZ podľa veku

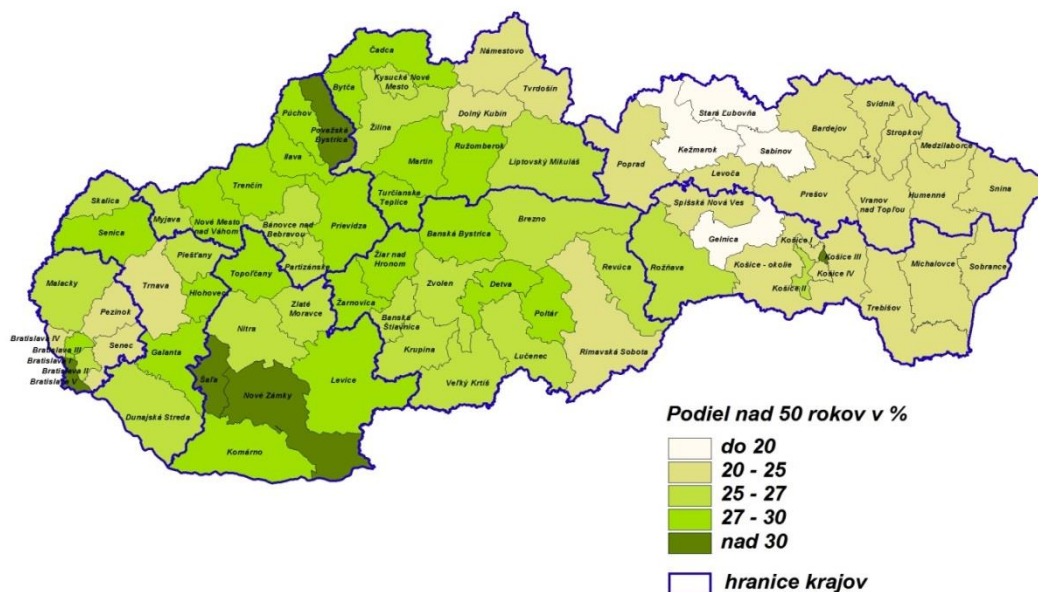
Štruktúru UoZ podľa veku podľa jednotlivých krajov za sledované obdobie dokumentuje nasledovná tabuľka:

Tabuľka č.2

	UoZ spolu	15 - 24 r.	25 - 34 r.	35 - 49 r.	50 r. a viac
Bratislavský kraj	20 877	3 021	5 538	6 767	5 551
Trnavský kraj	24 134	4 158	5 755	7 852	6 369
Trenčiansky kraj	28 880	4 948	6 759	9 077	8 096
Nitriansky kraj	41 362	6 070	9 278	14 222	11 792
Žilinský kraj	36 633	6 881	8 478	11 569	9 705
Banskobystrický kraj	60 297	9 471	14 151	20 966	15 709
Prešovský kraj	74 916	14 717	19 164	24 738	16 297
Košický kraj	66 745	10 785	16 721	23 319	15 920
Slovensko	353 844	60 051	85 844	118 510	89 439

Z vyššie uvedenej tabuľky je vidieť, že najvyšší počet UoZ sa kumuluje vo vekovom intervale 35 – 49 rokov. Druhé najvyššie zastúpenie majú UoZ **vo veku nad 50 rokov veku**.

Podiel UoZ nad 50 rokov na celkovom počte UoZ k 30.06.2015

Mapa nezamestnanosti tejto cieľovej skupiny dokumentuje, že v najvyššej intervalovej hranici sa nachádzali okresy podiely boli dosiahnuté v okresoch Bratislava V, Šaľa, Nové Zámky, Považská Bystrica a Košice III.

1.4.1 Vybrané skupiny znevýhodnených UoZ

Z celkového počtu nezamestnaných (353 844 UoZ) bolo ku koncu júna 2015 v evidencii:

- 23 221 UoZ - abs. (podiel 6,6 %), čo predstavuje nárast o 4 586 osôb (percentuálny podiel medzimesačne vzrástol o 0,3 p.b.)
- **89 417 UoZ nad 50 rokov (25,3 % podiel), čo predstavuje medzimesačne pokles o 1 184 osôb (percentuálny podiel poklesol o 0,4 p.b.)**
- 191 843 dlhodobo nezamestnaných občanov (54,2 % podiel), čo predstavuje medzimesačne pokles o 1 330 osôb (percentuálny podiel medzimesačne poklesol o 0,7 p.b.)
- 110 094 občanov so vzdelaním nižším ako stredné odborné (podiel 31,1 %), čo predstavuje medzimesačne pokles o 1 362 osôb (percentuálny podiel medzimesačne poklesol o 0,6 p.b.)
- 13 111 UoZ so ZP (percentuálny podiel 3,7 %), čo predstavuje medzimesačne pokles o 29 osôb (percentuálny podiel sa medzimesačne nezmenil)

Celkové počty znevýhodnených UoZ k ultimu júna 2015 dokumentuje nasledovná tabuľka:
Tabuľka č. 3

Územie	Znevýh. UoZ spolu	z toho znevýhodnení podľa § 8 zák.č. 5/2004 Zb.							
		písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	17 616	1 666	5 550	7 926	3 640	12 554	0	74	382
Trnavský kraj	20 409	1 866	6 366	9 806	5 388	14 811	1	69	811
Trenčiansky kraj	25 061	2 369	8 094	13 466	5 431	17 806	0	167	1 835
Nitriansky kraj	36 673	2 541	11 790	21 228	10 598	27 265	1	568	1 131
Žilinský kraj	32 234	3 267	9 703	17 497	6 973	24 484	0	89	1 619
Banskobystrický kraj	55 669	2 854	15 705	37 150	22 910	43 299	2	388	2 027
Prešovský kraj	69 080	4 948	16 294	44 844	30 158	55 517	2	226	3 191
Košický kraj	61 210	3 710	15 915	39 926	24 996	48 896	6	408	2 115
Slovensko	317 952	23 221	89 417	191 843	110 094	244 632	12	1 989	13 111

- a) absolvent školy
- b) občan starší ako 50 rokov veku
- c) dlhodobo nezamestnaný občan
- d) občan - vzdelanie nižšie ako stredné odborné
- e) občan - 12 kal. mes. nemal pravidelne platené zamestnanie
- f) štátny príslušník tretej krajiny – azyl/doplňková ochrana
- g) osamelý občan – starostlivosť o odkázanú osobu/starajúci sa o dieťa
- h) občan so zdravotným postihnutím

Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, že najvyšší počet znevýhodnených UoZ sa kumuluje do kategórie občanov, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemali pravidelne platené zamestnanie (244 632 UoZ), dlhodobo nezamestnaných občanov (191 843 UoZ), občanov so vzdelaním nižším ako stredné odborné (110 094 UoZ) a **UoZ nad 50 rokov (89 417 osôb)**.

1.4.2 UoZ nad 50 rokov – regionálny pohľad

V porovnaní prvého polroka 2014 a prvého polroka 2015 bol v polroku zaznamenaný celkový pokles UoZ vo veku nad 50 rokov o 4 390 čo je v percentách o 4,68%. Počet vyradených UoZ vo veku na d 50 rokov v roku 2015 poklesol o 277 (6,11%) a počet umiestnených UoZ v roku

2015 poklesol o 103 (4,34%).Napriek celkovému poklesu tejto kategórie UoZ, počet žien UoZ vo veku nad 50 rok sa zvýšil o 265 osôb.

Tabuľka č. 4

Okres	Stav k 30.6.2014	%	Okres	Stav k 30.6.2015	%
Slovensko	93 807	100,00	Slovensko	89 417	100,00
Okres Rimavská Sobota	3 311	3,53	Okres Rimavská Sobota	3 183	3,56
Okres Prešov	3 292	3,51	Okres Prešov	3 140	3,51
Okres Trebišov	2 903	3,09	Okres Trebišov	2 905	3,25
Okres Komárno	2 764	2,95	Okres Komárno	2 691	3,01
Okres Košice okolie	2 731	2,91	Okres Košice okolie	2 645	2,96
Okres Prievidza	2 629	2,80	Okres Nové Zámky	2 446	2,74
Okres Nové Zámky	2 568	2,74	Okres Prievidza	2 445	2,73
Okres Michalovce	2 496	2,66	Okres Michalovce	2 423	2,71
Okres Levice	2 312	2,46	Okres Levice	2 197	2,46
Okres Rožňava	2 182	2,33	Okres Rožňava	2 082	2,33
Okres Nitra	2 057	2,19	Okres Lučenec	1 940	2,17
Okres Lučenec	2 001	2,13	Okres Vranov nad Topľou	1 935	2,16
Okres Vranov nad Topľou	1 951	2,08	Okres Nitra	1 916	2,14
Okres Žilina	1 881	2,01	Okres Dunajská Streda	1 839	2,06
Okres Dunajská Streda	1 872	2,00	Okres Spišská Nová Ves	1 811	2,03
Okres Spišská Nová Ves	1 756	1,87	Okres Žilina	1 711	1,91
Okres Poprad	1 738	1,85	Okres Poprad	1 644	1,84
Okres Kežmarok	1 716	1,83	Okres Kežmarok	1 610	1,80

Porovnanie ukázalo, že okresy, ktoré dosahujú najvyšší podiel UoZ nad 50 rokov sa nemenia

1.4.3 UoZ nad 50 rokov – regionálny pohľad

Podľa dĺžky evidencie podiel UoZ – výraznejší nárast podielu sme zaznamenali v skupine nad 48 mesiacov (o 3,18%), výraznejší pokles podielu je v skupine 13-24 mesiacov (o 2,74%).

Tabuľka č. 5

Doba evidencie	Stav k 30.6.2014	%	Stav k 30.6.2015	%
do 3 mesiacov	9518	10,15	9 198	10,29
4-6 mesiacov	9963	10,62	9 636	10,78
7- 12 mesiacov	11 519	12,28	10 314	11,53
viac ako 12 mesiacov a z toho:	62 807	66,95	60 269	67,40
13 - 24 mesiacov	16 273	17,35	13 061	14,61
25 - 36 mesiacov	11 279	12,02	9 970	11,15
37 - 48 mesiacov	7 669	8,18	8 100	9,06
nad 48 mesiacov	27 586	29,41	29 138	32,59

2. Aktívna politika na trhu práce

V rámci aktívnej politiky trhu práce (ďalej len „AOTP“) sa realizujú a podporujú opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ, najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce, medzi ktoré patria aj **osoby vo veku 50 a viac rokov**, prostredníctvom nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce (ďalej len „AOTP“).

Nástroje AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových pracovných miest (PM) a udržiavania existujúcich PM a zamestnancov zamestnaných na týchto podporovaných miestach.

Rozhodujúca väčšina nástrojov AOTP, podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“), sa v sledovanom období implementovala a financovala prostredníctvom národných projektov v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia“ z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF). V zmysle prijatých pravidiel ESF sú nástroje AOTP spolufinancované aj z prostriedkov ŠR SR, spravidla v pomere 85 % : 15 %.

2.1. Uplatňovanie nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce so zreteľom na osoby vo veku 50 rokov a viac

2.1.1 Opatrenia na podporu zvyšovania zamestnateľnosti

Vybrané nástroje AOTP orientované na ponukovú stránku trhu práce, t. j. na potenciál pracovnej sily a zvyšovanie zamestnateľnosti a pracovnej mobility, sú:

- poskytnutie náhrady časti cestovných výdavkov UoZ, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa (§ 32ods. 12 písm. d) zákona),
- informačné a poradenské služby (§ 42 zákona)
- odborné poradenské služby (§ 43 zákona),
- vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ a ZoZ (§ 46 zákona),
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52 zákona),
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a zákona).

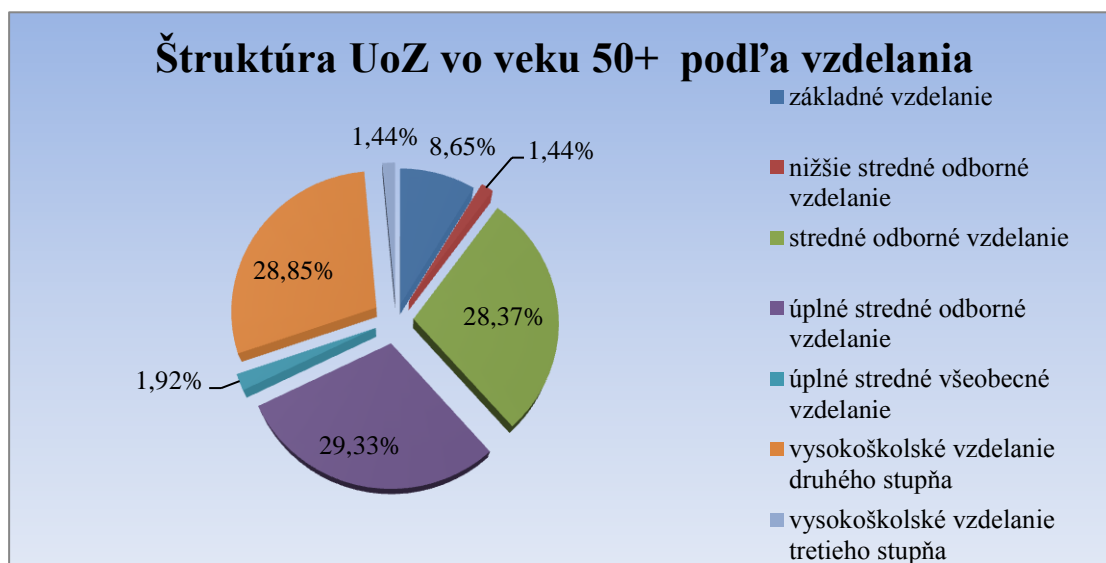
Náhrada časti cestovných výdavkov UoZ, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje ústredie alebo úrad na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie - § 32 ods. 12 písm. d)

V prvom polroku 2015 bola náhrada časti cestovných výdavkov poskytnutá celkom 2 122 UoZ, z toho 1 005 mužom a 1 117 ženám, čo je o 660 menej ako v prvom polroku 2014. Z všetkých UoZ, ktorým bola poskytnutá náhrada časti cestovných výdavkov, **bolo 209 UoZ vo veku 50+**, čo predstavuje **9,8%** z celkového počtu UoZ, čo je o 27 UoZ 50+ menej ako v prvom polroku 2014. Z hľadiska štruktúry tvorili muži **45,93% (96)** a ženy **54,06% (113)** z celkového počtu. Počet podporených UoZ 50+ podľa pohlavia v prvom polroku 2014 a v prvom polroku 2015 je vyjadrený v nasledovnom grafe.

Z hľadiska typu znevýhodnenia UoZ vo veku nad 50 rokov bol príspevok v prvom polroku 2015 poskytnutý 98 UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, 96 UoZ, ktorí boli vedení v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, ďalšiu skupinu tvorili UoZ 50+, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie - 19.

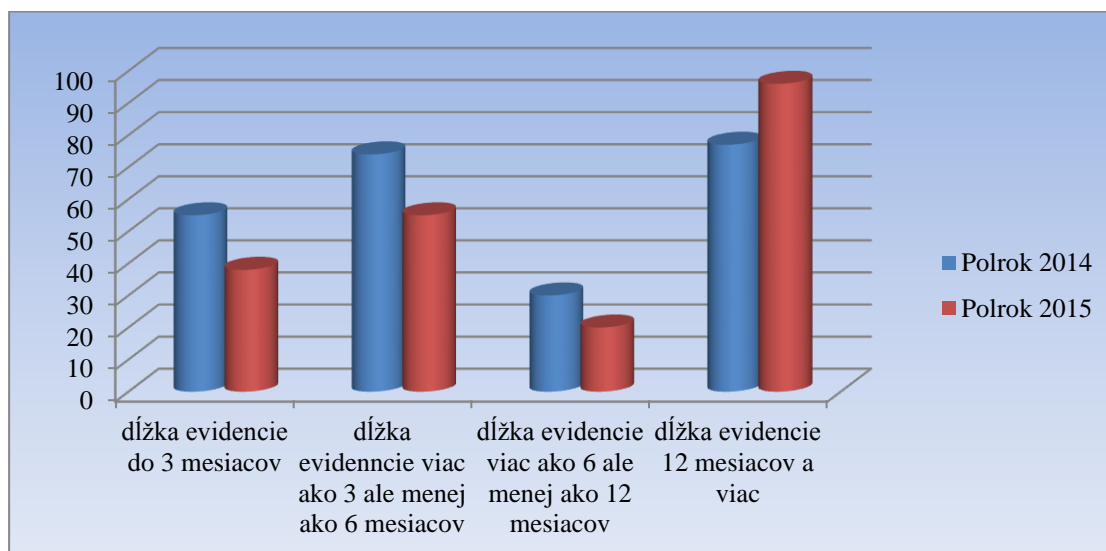
Z hľadiska vzdelania bol príspevok poskytnutý 29,33% (61) UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí dosiahli úplné stredné odborné vzdelanie, 28,85% (60) UoZ, ktorí dosiahli vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a 28,37% (59) UoZ, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie. Podrobnejšia štruktúra je uvedená v nasledovnom grafe.

Graf č. 3

Čo sa týka dĺžky doby evidencie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým bol príspevok poskytnutý 45,93 % (96) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ 12 mesiacov a viac, 26,32% (55) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov a 18,18% (38) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ do 3 mesiacov. Porovnanie polroka 2014 a polroka 2015 je uvedené v grafe.

Graf č. 4

Informačné a poradenské služby (IaPS) - § 42 zákona

IaPS sú jedným z nástrojov pomoci a podpory účastníkom trhu práce pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane jeho zmeny a pri výbere zamestnanca a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní. Predstavujú dôležitú súčasť ovplyvňovania trhu práce súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania (nielen ponuka pracovných miest pre klientov, ale aj ponuka aktivít, ktorých ambíciou je podporiť úsilie UoZ/záujemcov o zamestnanie pri ich začleňovaní na trh práce poskytnutím potrebných informácií a sprostredkovaním užitočných kontaktov). IaPS boli všetkým klientom úradov poskytované individuálnou alebo skupinovú formou, a to v Informačno-poradenských strediskách, priamo u zamestnávateľov a na ZŠ a SŠ.

K 30.6.2014 bolo poskytnutých celkovo 84 439 IaPS pre 22 520 UoZ, z toho 12 466 IaPS bolo poskytnutých **4 053 osobám starším ako 50 rokov veku (17,99 %)**.

K 30.6.2015 bolo poskytnutých celkovo 92 949 IaPS pre 33 027 UoZ, z toho 17 212 IaPS bolo poskytnutých **7 164 osobám starším ako 50 rokov veku (21,69 %)**, čo predstavuje nárast oproti rovnakému obdobiu roku 2014 o celkovo 8 510 poskytnutých IaPS pri náraste počtu UoZ o 10 507, ktorým boli tieto IaPS poskytnuté. Rovnakú tendenciu mal aj počet IaPS poskytnutých osobám starším ako 50 rokov veku. Nárast poskytnutých IaPS (o 4 746) väčšiemu počtu UoZ/osôb starších ako 50 rokov veku (nárast o 3 111).

Celkový počet UoZ nad 50 rokov bol k 30.6.2014 **93 807**, čo predstavovalo 24,37 % podiel na celkovom počte evidovaných UoZ k sledovanému obdobiu a k 30.6.2015 **89 417** (25,27 %, nárast ich podielu napriek poklesu nezamestnanosti), čo predstavuje ich pokles o 4 390 osôb. Napriek tomuto poklesu sa k 30.6.2015 zvýšil podiel osôb starších ako 50 rokov veku na celkovom počte UoZ, ktorým boli poskytnuté IaPS.

Odborné poradenské služby § 43 zákona

OPS sú služby zamerané na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením UoZ, na vytváranie súladu medzi jeho osobnostnými predpokladmi a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, ako aj na jeho sociálnu a pracovnú adaptáciu. **V I. polroku 2015 bolo z celkového počtu 64 577 UoZ, ktorým boli poskytnuté OPS, 16 071 UoZ vo veku nad 50 rokov, čo predstavuje 24,89 %.** Celkové počty UoZ zaradených na OPS v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:
Tabuľka č. 6

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ nad 50 r.	Podiel UoZ nad 50 r.
I.polrok 2014	75 071	19 481	25,95 %
II.polrok 2015	64 577	16 071	24,89 %

Na základe uvedených údajov je možné konštatovať, že pri relatívnom poklese celkového počtu UoZ zaradených na OPS (medziročný pokles o 13,98%) a poklese počtu UoZ vo veku nad 50 rokov (medziročný pokles o 17,50 %) **mierne klesá aj percentuálny podiel UoZ vo veku nad 50 rokov z celkového počtu UoZ zaradených na OPS (pokles o 1,06 %)**. Celkový pokles počtu UoZ zaradených na OPS je zároveň sprevádzaný zvýšením počtu poskytnutých OPS na jedného klienta, čo svedčí o **náraste systematickej a komplexnej poradenskej práce oproti systému charakterizovanému jednorazovými intervenciami**. Tento vývoj je v súlade s uprednostňovaním kvality pred kvantitou poskytovaných OPS.

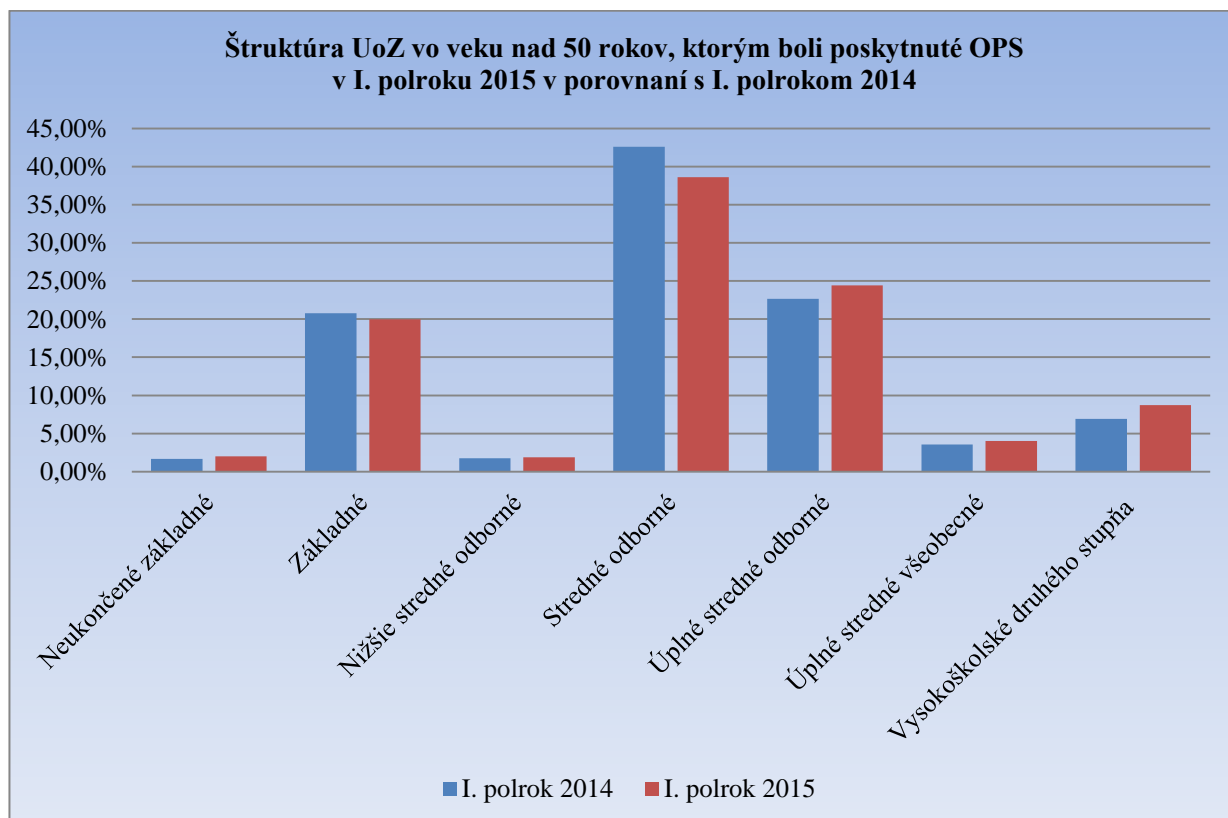
Vzdelanostná štruktúra UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým boli poskytnuté OPS v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 7

Obdobia	Neukončené základné vzdelanie	Základné vzdelanie	Nižšie stredné odborné vzdelanie	Stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné všeobecné vzdelanie	Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
I. polrok 2014	326	4 018	339	8 248	4 385	689	1 336
I. polrok 2015	320	3 187	298	6 160	3 899	638	1 391

Relatívne zastúpenie jednotlivých kategórií UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým boli poskytnuté OPS, je uvedené v nasledujúcom grafe. Z údajov vyplýva, že medzi dvoma porovnávanými obdobiami zostala **vzdelanostná štruktúra UoZ relatívne stabilná**. V I. polroku 2015 došlo k miernemu nárastu počtu UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (nárast z 22,51% na 24,26%) a s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa (nárast z 6,86% na 8,66%), a to na úkor počtu UoZ so stredným odborným vzdelaním (pokles z 42,34% na 38,33%). **Medziročne sa teda mierne zvýšil relatívny podiel UoZ s úplným stredným a vyšším vzdelaním** oproti ostatným kategóriám (z 33,62% na 37,99%).

Graf č. 5

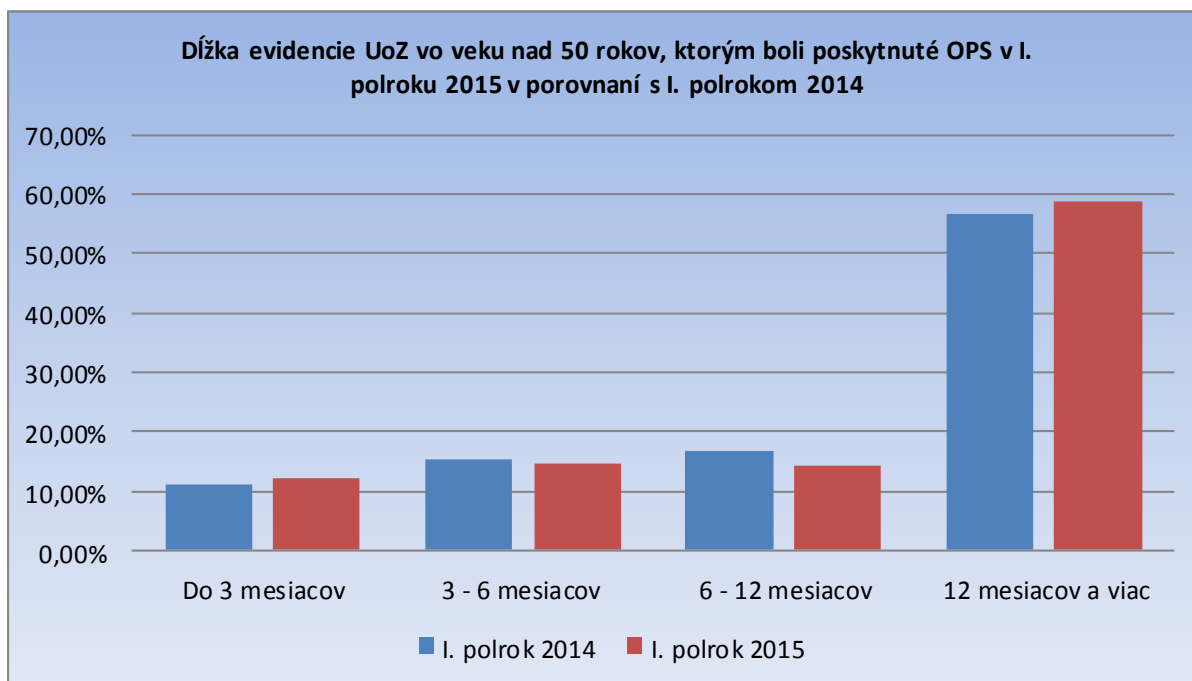
Štruktúra UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým boli poskytnuté OPS v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, z hľadiska dĺžky evidencie je zhrnutá v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 8

	do 3 mesiacov	3 - 6 mesiacov	6 - 12 mesiacov	12 mesiacov a viac
I.polrok 2014	2 142	2 981	3 282	11 076
II.polrok 2015	1 951	2 380	2 275	9 465

V nasledujúcom grafe je uvedené **relatívne zastúpenie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým boli poskytnuté OPS, z hľadiska dĺžky evidencie. Najviac bola v I. polroku 2015 zastúpená kategória UoZ evidovaných 12 a viac mesiacov (58,89 %).** Medziročne je možné pozorovať väčšiu zameranosť OPS na dlhodobo evidovaných UoZ vo veku viac než 50 rokov, ako aj na UoZ, ktorí boli v evidencii menej ako 3 mesiace (systém včasnej intervencie).

Graf č. 6

UoZ vo veku viac než 50 rokov zaradení na OPS majú často aj ďalšie typy znevýhodnení.

Početnosť UoZ vo veku viac než 50 rokov zaradených na OPS, s ďalším typom znevýhodnenia, je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 9

	dlhodobo nezamestnaní UoZ (§ 8 c)	UoZ s nižším ako stredným odborným vzdelaním (§ 8d)	UoZ bez pravidelne plateného zamestnania (§ 8 e)
I. polrok 2014	11 076	4 424	9 802
II. polrok 2015	9 465	3 642	8 105

Vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ - § 46 zákona

VzPrTP UoZ je teoretická alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia vo vhodnom zamestnaní. VzPrTP napomáha prispôsobovaniu zručností pracovnej sily potrebám trhu práce, poskytuje širšiu možnosť vzdelávať sa rôznym kategóriám nezamestnaných občanov, zlepšuje ich prístup ku kvalitnejším pracovným miestam a prispieva k prekonávaniu sociálno-ekonomického znevýhodnenia spôsobeného nezamestnanosťou.

V I. polroku 2015 bolo z celkového počtu 149 UoZ zaradených na VzPrTP, 26 UoZ veku nad 50 rokov, čo predstavuje 17,45 %. Výrazný rozdiel medzi sledovaným obdobím roku 2015 a roku 2014 je spôsobený tým, že VzPrTP sa bude v roku 2015 realizovať najmä v II. polroku, z toho dôvodu, že v I. polroku 2015 sa realizoval proces verejného obstarávania na výber dodávateľov VzPrTP.

Celkové počty UoZ zaradených na VzPrTP v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 10

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ 50+	Percentuálny podiel UoZ 50+
I. polrok 2014	5 002	786	15,71 %
I. polrok 2015	149	26	17,44 %

VzPrTP UoZ môže byť zabezpečené úradom alebo z vlastnej iniciatívy UoZ.

VzPrTP, ktoré pre UoZ zabezpečuje úrad realizujú dodávateľa služieb VzPrTP, na výber ktorých sa vzťahuje zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. **V I. polroku 2015 bolo na VzPrTP UoZ, ktoré zabezpečuje úrad zaradených 80 UoZ, čo v porovnaní s I. polrokom 2014 predstavuje pokles o 4 431 UoZ. Z celkového počtu 80 zaradených UoZ bolo 13 UoZ vo veku nad 50 rokov (16,25 %).**

Celkové počty UoZ zaradených na VzPrTP zabezpečené úradom v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 11

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ 50+	Percentuálny podiel UoZ 50+
---------	-----------	----------------	-----------------------------

I. polrok 2014	4 556	700	15,36 %
I. polrok 2015	80	13	16,25 %

Ak úrad nemôže UoZ zabezpečiť VzPrTP, môže si UoZ požadované VzPrTP zabezpečiť sám, z vlastnej iniciatívy. Ide o VzPrTP UoZ, ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, resp. začatie vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti podmienenej absolvovaním konkrétneho VzPrTP. **V I. polroku 2015 bolo na VzPrTP, zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ zaradených 69 UoZ, čo v porovnaní s I. polrokom 2014 predstavuje pokles o 377 UoZ. Z celkového počtu 69 zaradených UoZ bolo 13 UoZ vo veku nad 50 rokov (18,84 %).**

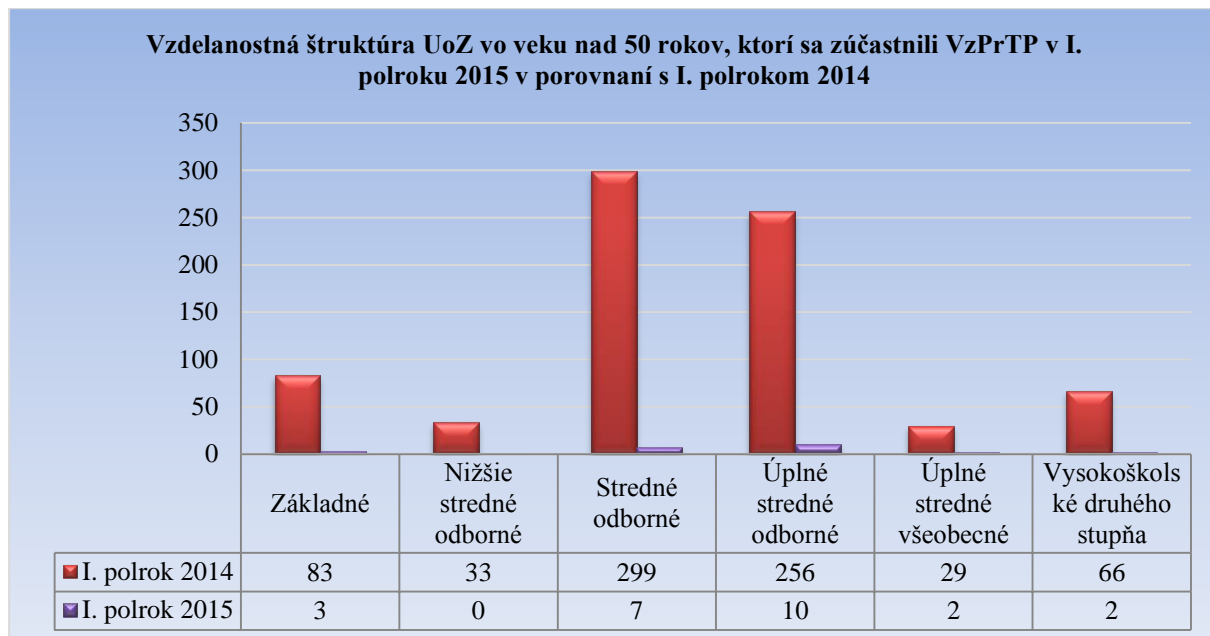
Celkové počty UoZ zaradených na VzPrTP zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 12

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ 50+	Percentuálny podiel UoZ 50+
I. polrok 2014	446	86	19,28 %
I. polrok 2015	69	13	18,84 %

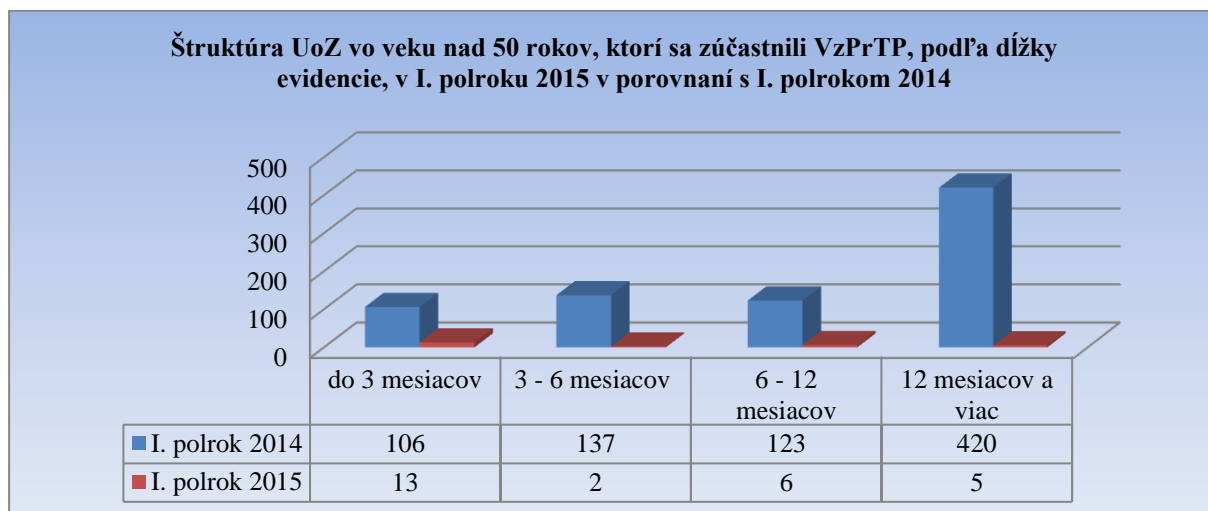
Vzdelanostná štruktúra UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí sa zúčastňovali na VzPrTP v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014 je uvedená v nasledujúcom grafe. Najviac bolo v I. polroku 2015 UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (6,71 %). V I. polroku 2014 bolo najviac UoZ so stredným odborným vzdelaním (5,97 %) a tiež s úplným stredným odborným vzdelaním (5,11 %).

Graf č. 7

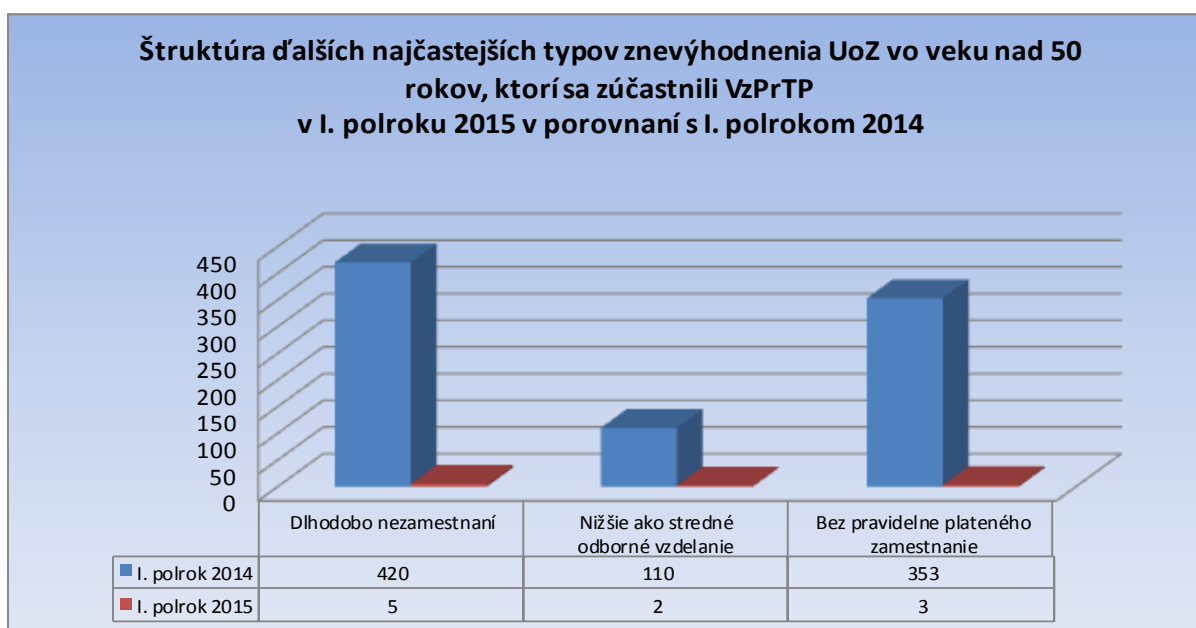
V nasledujúcom grafe je uvedené relatívne zastúpenie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí sa zúčastňovali na VzPrTP, z hľadiska dĺžky evidencie.

Graf č. 8

UoZ vo veku viac než 50 rokov, ktorí sa zúčastňovali na VzPrTP, majú často aj ďalšie typy znevýhodnení. Najčastejšie ide o tieto typy znevýhodnení zobrazené v grafe.

Graf č. 9

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj - § 52 zákona

V prvom polroku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj zaradených 12 012 UoZ z toho 6 376 mužov a 5 636 žien, čo je o 3 456 UoZ menej ako v prvom polroku 2014.

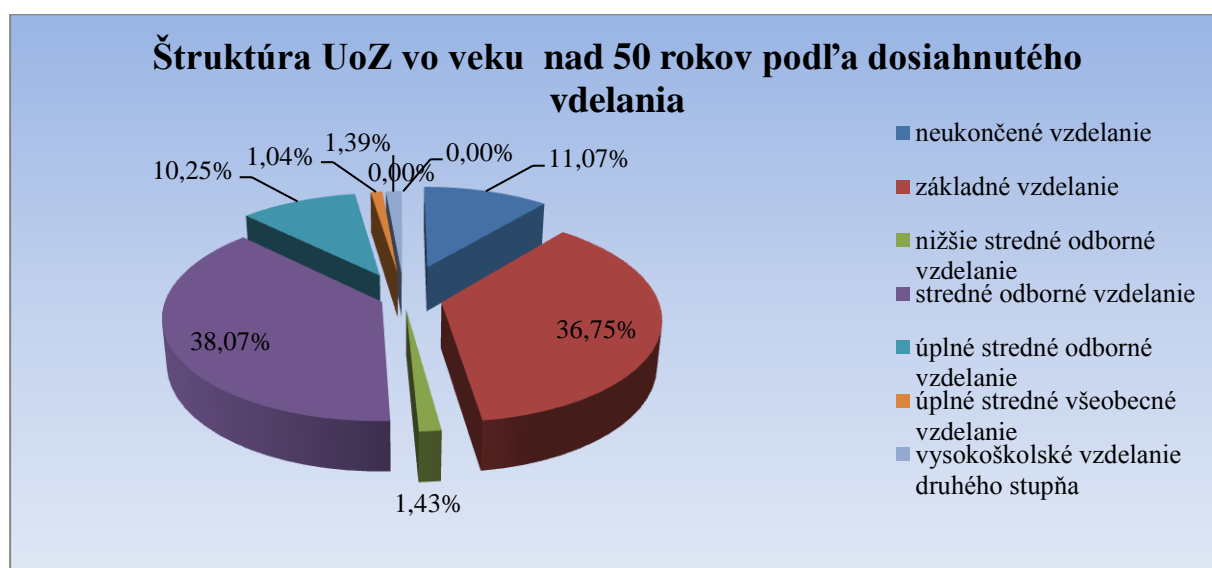
Čo sa týka zaradenia UoZ vo veku nad 50 rokov, bolo zaradených **2 803 UoZ** čo predstavuje **23,33%** z celkového počtu zaradených, kde 37,35% (1 047) UoZ tvorili ženy a 62,64% (1 756) UoZ tvorili muži.

Z hľadiska znevýhodnenia UoZ vo veku nad 50 rokov najväčšiu skupiny tvoria UoZ, vedení v evidencii UoZ **najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov až 2 757 UoZ**, ďalšou skupinou sú UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie 1 850 a UoZ, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie 337.

Čo sa týka dĺžky doby evidencie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí boli zapojení do aktivačnej činnosti **98,35% (2 757) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ 12 mesiacov** a viac, 0,3% (11) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov a 0,8% (25) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ do 3 mesiacov.

V prvom polroku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb zaradených **38,07% (1 066) UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie**, 36,75% (1 029) UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí dosiahli základné vzdelanie a 11,07% (310) UoZ vo veku 50+, ktorí mali neukončené základné vzdelanie.

Graf č. 10

Väčšina zaradených UoZ považovala aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj predovšetkým za možnosť získať aktivačný príspevok. Tento nástroj AOTP bol vo všeobecnosti uplatňovaný najmä v regiónoch s nízkou úrovňou sociálno-ekonomickej situácie a nemotivoval znevýhodnených UoZ v umiestňovaní sa na trhu práce.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby - § 52a zákona

V prvom pol roku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 4 679 UoZ, z toho 1 437 mužov a 3 242 žien, čo je o 1 918 UoZ viac ako v prvom polroku 2014.

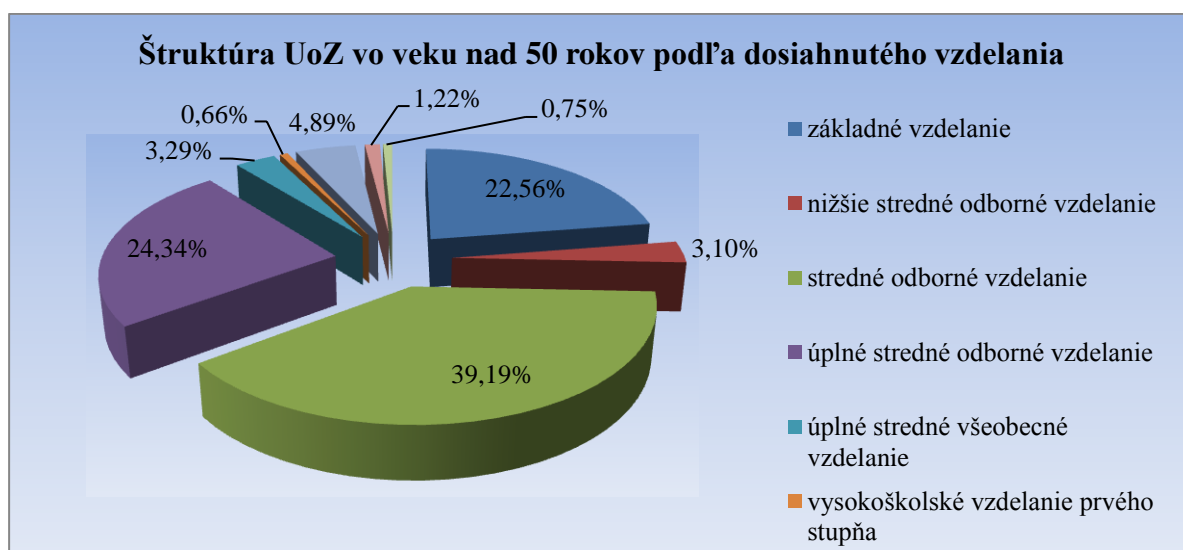
Čo sa týka zaradenia UoZ vo veku nad 50 rokov, bolo zaradených **1 066 UoZ** čo predstavuje **22,78% z celkového počtu zaradených**, kde 62,47% (666) UoZ tvorili ženy a 37,57% (400) UoZ tvorili muži. Štruktúra UoZ vo veku 50+ podľa pohlavia a jej porovnanie v prvom polroku 2014 a v prvom polroku 2015 je uvedená v nasledovnom grafe.

Z hľadiska znevýhodnenia UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí boli v prvom polroku 2015 zaradení na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby, **bolo 652 UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením**

do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, druhú skupinu tvorili UoZ , ktorí boli v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov – 455 UoZ vo veku 50+ a tretiu skupinu tvoria UoZ nad 50 rokov ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie -280.

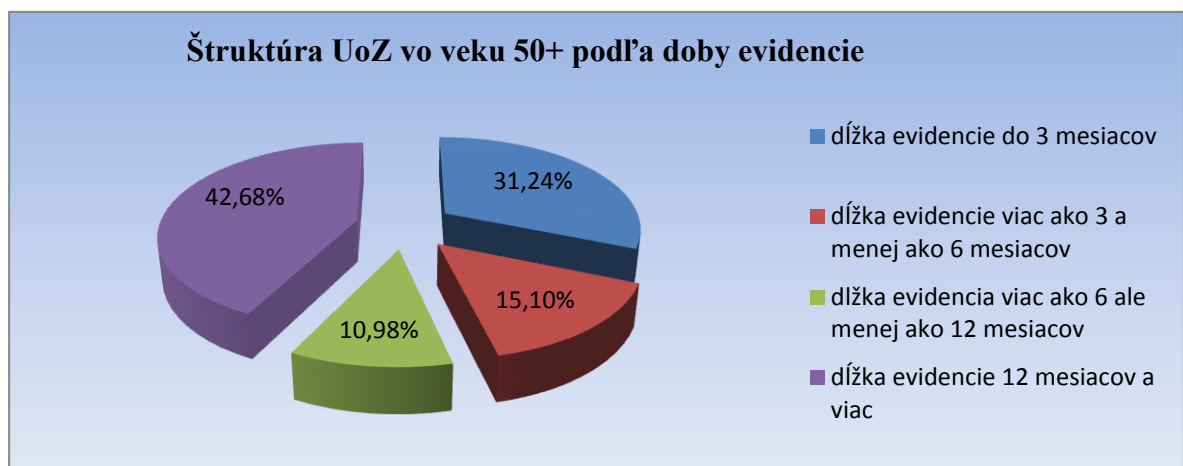
V prvom polroku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených **39,19% (417) UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie**, 24,34% (259) UoZ vo veku 50+, ktorí dosiahli úplné stredné odborné vzdelanie a 22,56% (240) UoZ vo veku 50+, ktorí dosiahli základné vzdelanie.

Graf č. 11

Čo sa týka dĺžky doby evidencie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí boli zapojení do aktivačnej činnosti formou dobrovoľníckej služby 42,68% (455) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ 12 mesiacov a viac, 31,24% (333) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ do 3 mesiacov a 15,10% (161) UoZ bolo vedených v evidencii UoZ viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov.

Graf č. 12

2.1.2 Opatrenia na podporu zvyšovania zamestnanosti

Nástroje AOTP orientované na stimulovanie dopytu po pracovnej sile najmä formou poskytovania príspevkov zamestnávateľom a UoZ na vytváranie nových pracovných miest sú:

- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49 zákona),
- príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ (§ 50 zákona),
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j),
- príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska (§ 56 zákona),
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57 zákona),
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59 zákona).

Príspevok uchádzačovi o zamestnanie na samostatnú zárobkovú činnosť - § 49 zákona

Príspevok sa poskytuje na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“). Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona a vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákonom o službách zamestnanosti definovaného násobku celkovej ceny práce a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest nástroj napomáha vstup UoZ ako SZČO na otvorený trh práce. Uvedené opatrenie AOTP je jedno z mála, ktoré má dlhodobý vplyv na udržanie samovytvoreného pracovného miesta s potenciálom vytvorenia ďalšieho pracovného miesta za predpokladu úspešnej činnosti SZČO. Podporená SZČ môže zamestnávať iné osoby, alebo podnikateľskú činnosť pretransformovať do inej právnej formy podnikania. Príspevok má fakultatívny charakter (nie je naň právny nárok).

V I. polroku 2014 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených **1 449 UoZ (669 žien)** z toho bolo **109 UoZ (43 žien) občanov vo veku nad 50 rokov**, čo tvorí 7,5 % podiel z uvedeného celkového počtu. V I. polroku 2015 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 1 325 UoZ (586 žien), z toho bolo 93 UoZ (48 žien) občanov vo veku 50+ čo tvorí 7,0 % podiel z uvedeného celkového počtu.

Rozdiel o 124 menej pracovných miest vytvorených v roku 2015 (**16 občanov vo veku nad 50 rokov menej ako v roku 2014**) zrejme súvisí so zníženým záujmom UoZ o tento nástroj v nadväznosti na zmeny vyplývajúce z novely zákona o službách zamestnanosti podporujúce efektívnosť využitia tohto nástroja, (fakultatívnosť nástroja, dvojfázovosť poskytnutia príspevku, povinnosť predkladania správ o prevádzkovaní SZČ, preukazovanie čerpania príspevku a vrátenie nevyčerpanej časti príspevku, pri prerušení, resp. skončení prevádzkovania SZČ v období 6 mes. pred zaradením do evidencie UoZ povinnosť 12-mes. evidencie žiadateľa o príspevok, opätovné poskytnutie príspevku po 8 rokoch a pod.).

Tabuľka č. 13

polrok	Počet vytvorených PM (ženy)	UoZ – občania vo veku 50+ (ženy)
1. polrok 2014	1 449 (669)	109 (43)

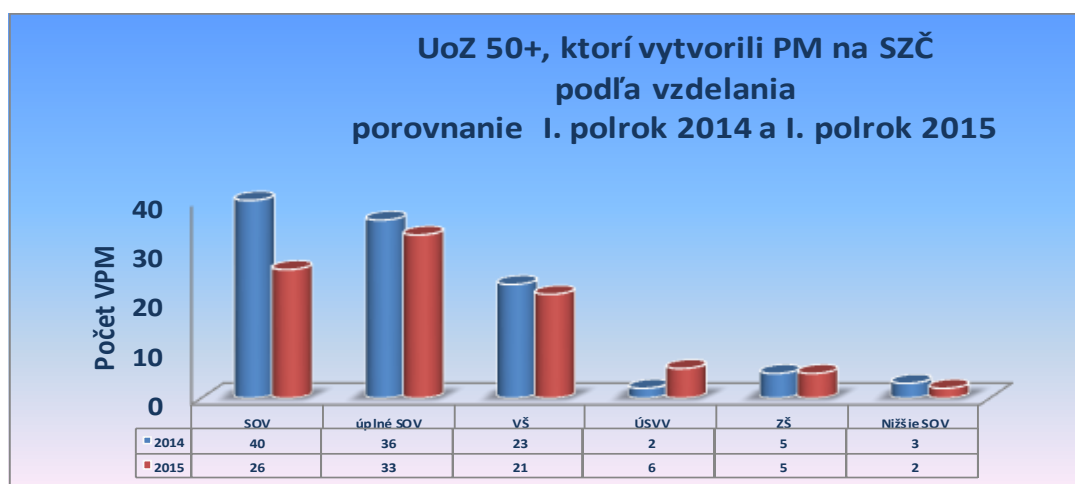
2. polrok 2015	1 325 (586)	93 (48)
-----------------------	-------------	---------

Z hľadiska vzdelania v I. polroku 2014 z celkového počtu 109 občanov vo veku nad 50 rokov najvyšší počet, t. j. **40 príjemcov príspevku na SZČ tvoria občania so stredným odborným vzdelaním**, 36 príjemcov príspevku má úplné stredné odborné vzdelanie, 22 sú občania s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, 5 sú so základným vzdelaním, 3 s nižším odborným vzdelaním, 2 s úplným stredným všeobecným vzdelaním a 1 je s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa.

Graf č. 3

V I. polroku 2015 z celkového počtu 93 občanov vo veku nad 50 rokov najvyšší počet, t. j. **33 príjemcov príspevku na SZČ tvoria občania s úplným stredným odborným vzdelaním**, 26 príjemcov príspevku má stredné odborné vzdelanie, 20 sú občania s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, 5 sú so základným vzdelaním, 2 s nižším odborným vzdelaním, 6 s úplným stredným všeobecným vzdelaním a 1 je s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa. Porovnanie s 1. polrokom 2014 je znázornené v nasledujúcom grafe.

Graf č. 13

Z hľadiska doby evidencie UoZ, ktorí vytvorili pracovné miesta na samozamestnanie, tak v prvom polroku 2014, ako aj v 1. polroku 2015 boli z kategórie dlhodobo nezamestnaných občanov. V I. polroku 2014 to bolo 52 UoZ (47,7%) a v I. polroku 2015 45 UoZ (48,38%).

Tabuľka č. 14

Doba evidencie	2014	2015
do 3 mesiacov	1	0
3 - 6 mesiacov	21	20
6 - 12 mesiacov	35	28
viac ako 12 mes.	52	45
Spolu	109	93

Po prijatí novely zákona o službách zamestnanosti, ktorá priniesla sprísnenie zákonných podmienok pre poskytnutie príspevku, vyplácanie príspevku vo dvoch fázach, ako aj nové

formy kontroly použitia príspevku prostredníctvom pravidelného predkladania správ o prevádzkovaní SZČ a o použití príspevku, nastal pokles žiadostí o poskytnutie príspevku. Pozitívne je, že sa zlepšila kvalita predkladaných zámerov a žiadatelia o príspevok dôslednejšie a reálnejšie pristupujú k rozhodnutiu podnikat'. Vychádzajúc z uvedených skúseností je vyšší predpoklad udržateľnosti živnosti aj po období povinného udržania pracovného miesta na viac ako tri roky, čo sa pre budúcnosť javí ako efektívnejšie.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť - § 57

Úrad môže poskytnúť príspevok občanovi so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“) na SZČ prevádzkovanú na chránenom pracovisku (ďalej len „CHP“) nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ – občanom so ZP, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona a vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákonom o službách zamestnanosti definovaného násobku celkovej ceny práce a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v I. polroku 2014 podporené vytvorenie 45 pracovných miest na samozamestnanie OZP, z čoho bolo 24 žien, pričom z uvedeného počtu bolo **10 OZP vo veku nad 50 rokov, z toho 8 žien**. V I. polroku 2015 to bolo 36 OZP, ktorí vytvorili pracovné miesta na samozamestnanie, z toho 24 žien. Z toho bolo **5 OZP vo veku nad 50 rokov z toho 4 ženy**. Predpokladáme, že uvedený pokles súvisí so zníženým záujmom UoZ občanov so ZP o tento nástroj v nadväznosti na zmeny vyplývajúce z novely zákona o službách zamestnanosti podporujúce efektívnosť využitia nástroja (fakultatívnosť nástroja, dvojfázovosť poskytnutia príspevku, použitie príspevku limitované na 6 mesiacov, zníženie výšky poskytnutého príspevku, povinnosť predkladania správ o prevádzkovaní SZČ, preukazovanie čerpania príspevku a vrátenie nevyčerpanej časti príspevku, pri prerušení, resp. skončení prevádzkovania SZČ v období 6 mes. pred zaradením do evidencie UoZ so ZP povinnosť 12-mes. evidencie žiadateľa a príspevok a pod.).

Tabuľka č. 15

I. Rok	Počet vytvorených PM OZP (ženy)	UoZ – OZP vo veku 50+ (ženy)
I. polrok 2014	96 (48)	10 (8)
I. polrok 2015	36 (24)	5 (4)

Príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ - § 50 zákona

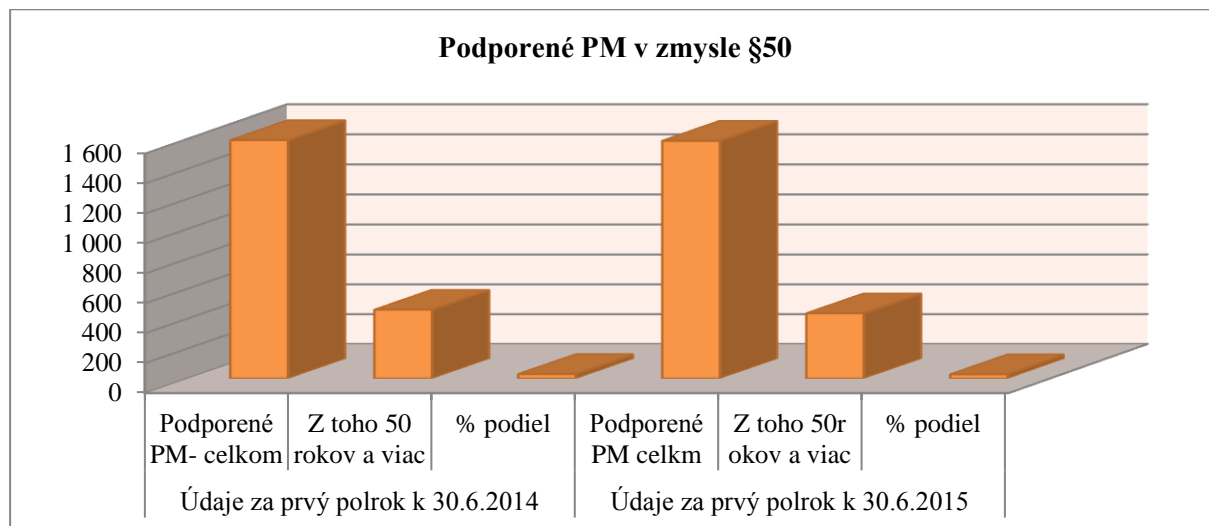
Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto. Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti ich celkovej ceny práce. Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Týmto aktívnym opatrením na trhu práce bolo k 30.6.2014 podporených vytvorenie 1 591 pracovných miest (PM), z toho 460 pre UoZ vo veku 50 rokov a viac, čo z celkového počtu predstavuje 28,90 %, z toho 252 žien a 208 mužov.

V prvom polroku 2015 bolo podporených 1 587 PM, z toho 436 pre UoZ vo veku 50+, čo z celkového počtu predstavuje 27,50 %. Z uvedeného počtu bolo 187 mužov a 249 žien.

Môžeme konštatovať, že v prvom polroku 2015 zaznamenávame oproti prvému polroku 2014 mierny pokles podielu umiestnených UoZ vo veku 50 rokov a viac o 1,40 p.b.

Graf č. 14

Tabuľka č. 16

Počet umiestnených UoZ vo veku 50 rokov a viac podľa vzdelania

	Neukončené základné vzdelanie	Základné vzdelanie	Nižšie stredné odborné vzdelanie	Stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné všeobecné vzdelanie	Vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. st.	VŠ II. st.	VŠ III. st.	Neurčené vzdelanie
I. polrok 2014	2	44	13	210	134	11	3	2	39	2	0
I. polrok 2015	1	49	19	200	115	17	2	1	31	1	0

Z tabuľky vyplýva, že v prvom polroku 2014 bolo pomocou § 50 zákona o službách zamestnanosti, podporené zamestnanie **210 UoZ nad 50 rokov so stredným odborným vzdelaním**. V prvom polroku 2015 sa prostredníctvom tohto aktívneho opatrenia na trhu práce zamestnalo **200 znevýhodnených UoZ starších ako 50 rokov so stredným odborným vzdelaním, čo je tiež najpočetnejšia skupina**.

Z hľadiska dĺžky evidencie z celkového počtu 460 UoZ v I. polroku 2014 bolo až 227 dlhodobo nezamestnaných UoZ a v I. polroku 2015 z celkového počtu 436 UoZ bolo pre dlhodobo nezamestnaných **občanov nad 50 rokov vytvorených 235 nových pracovných miest**.

Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti – § 50j zákona

Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorým je:

- obec alebo samosprávny kraj,
- právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, na zamestnávanie znevýhodnených UoZ starších ako 50 rokov alebo UoZ ktorí dosiahli nižšie ako stredné odborné vzdelanie alebo dlhodobo nezamestnaných UoZ, vedených v evidencii

najmenej tri mesiace ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

K 30.6.2014 bolo týmto nástrojom podporených 2 426 znevýhodnených UoZ z toho **1 154 UoZ vo veku 50 rokov** a viac, čo z celkového počtu predstavuje 47,57 %, z toho bolo 822 žien a 332 mužov.

K 30.6.2015 bolo podporených celkom 1 893 UoZ, z toho **718 UoZ vo veku nad 50 rokov**, čo z celkového počtu predstavuje 37,93 %. Z uvedeného počtu bolo 458 mužov a 260 žien.

V prvom polroku 2015 bolo umiestnených prostredníctvom tohto AOTP o 436 UoZ menej ako v prvom polroku 2014, čo predstavuje pokles o 37,8 %. V prvom polroku 2015 bol zaznamenaný oproti prvému polroku 2014 pokles podielu umiestnených UoZ vo veku 50 a viac rokov o 9,64 p.b.

Tabuľka č. 17

Počet umiestnených UoZ nad 50 rokov a ich dĺžka evidencie pred zaradením na AOTP - § 50j

§ 50j	Počet umiestnených			Dĺžka evidencie UoZ do 3 mesiacov	Dĺžka evidencie UoZ viac ako 3 mesiace menej ako 6 mesiacov vrátane	Dĺžka evidencie UoZ viac ako 6 mesiacov a menej ako 12 mesiacov	Dĺžka evidencie UoZ 12 mesiacov a viac
	UoZ podľa § 8 b) (50+)						
	spolu	Muži	Ženy				
1. polrok 2014	1 154	822	332	63	292	171	628
Podiel		71,23%	28,77%	5,46%	25,30%	14,82%	54,42%
1. polrok 2015	718	458	260	25	156	87	450
Podiel		63,79%	36,21%	3,48%	21,73%	12,12%	62,67%

Ako vyplýva z tabuľky, že hľadiska dĺžky evidencie UoZ z celkového počtu 1 154 sa v I. polroku 2014 až 628 dlhodobo nezamestnaných UoZ umiestnilo na trhu práce a v I. polroku 2015 z celkového počtu 718 UoZ sa umiestnilo na nástroj podľa § 50j **450 dlhodobo nezamestnaných občanov nad 50 rokov**.

Tabuľka č. 18

Počet umiestnených UoZ vo veku 50 rokov a viac podľa vzdelania

	Neukončené základné vzdelanie	Základné vzdelanie	Nižšie stredné odborné vzdelanie	Stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné odborné vzdelanie	Úplné stredné všeobecné vzdelanie	Vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. st.	VŠ II. st.	VŠ III. st.	Neurčené vzdelanie
I. polrok 2014	20	283	71	539	189	16	5	3	28	0	0
I. polrok 2015	13	171	31	334	131	17	2	2	17	0	0

Z uvedeného vyplýva, že v prvom polroku 2014 sa pomocou § 50j zákona, podľa vzdelania najviac umiestnilo, a to v počte 539 uchádzačov so stredným odborným vzdelaním a v prvom polroku roka 2015 sa prostredníctvom spomínaného aktívneho opatrenia na trhu práce umiestnilo najviac **334 UoZ taktiež so stredným odborným vzdelaním.**

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska - § 56

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo na chráneného pracoviska (CHD/CHP) môže úrad poskytnúť právnickej alebo fyzickej osobe, ak na zriadené pracovné miesto prijme uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (UoZ so ZP) vedeným v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac.

Celkový počet UoZ so ZP umiestnených (= vstupujúcich na opatrenie v prvom polroku 2014) na vytvorené pracovné miesta v CHD/CHP podľa § 56 zákona o službách zamestnanosti (vrátane preobsadení) bol **551 (z toho 344 žien)**, z toho počet UoZ so ZP, ktorí v čase začiatku umiestnenia na nástroj AOTP dosiahli vek 50 a viac rokov bol **194**, čo z celkového počtu predstavuje **35,21%**.

Celkový počet UoZ so ZP umiestnených (= vstupujúcich na opatrenie v prvom polroku 2015) na vytvorené pracovné miesta v CHD/CHP podľa § 56 zákona o službách zamestnanosti (vrátane preobsadení) bol **260 (z toho 157 žien)**, z toho počet UoZ so ZP, ktorí v čase začiatku umiestnenia na nástroj AOTP dosiahli vek 50 a viac rokov bol **95**, čo z celkového počtu predstavuje **36,54%**. V porovnaní s prvým polrokom 2014 došlo k miernemu nárastu o 1,33% v počte UoZ so ZP vo veku 50 a viac rokov na celkovom počte UoZ so ZP umiestnených na vytvorené pracovné miesta v CHD/CHP podľa § 56 zákona o službách zamestnanosti.

Tabuľka č. 19

Rok	celkový počet UoZ so ZP umiestnených na opatrenie	z toho počet UoZ so ZP vo veku nad 50 rokov	z toho počet žien vo veku nad 50 rokov
1. polrok 2014	551	194	123
I. polrok 2015	260	95	57

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že medzi rokmi 2013 - 2014 a následne v 1. polroku 2015 došlo k výraznému poklesu v počte novovytvorených pracovných miest, ktorý je dôsledkom novely zákona o službách zamestnanosti účinnej od 1.5.2013. Kým v minulosti bol príspevok podľa § 56 zákona určený tak na náklady na zriadenie CHD/CHP ako aj na náklady na celkovú cenu práce (CCP) občanov so zdravotným postihnutím (OZP), uvedenou novelou sa zmenil účel použitia príspevku výlučne na zriaďovacie náklady CHD/CHP. Z uvedeného dôvodu sa pre potenciálnych zamestnávateľov zamestnancov so ZP, stal tento typ príspevku menej zaujímavým, keďže väčšina zamestnávateľov ho používala práve na financovanie CCP zdravotne postihnutých zamestnancov.

Aj úrady PSVR toto AOTP vyhodnotili ako málo využívané, práve z dôvodu zmeny, ktorú priniesla novela zákona o službách zamestnanosti, pričom maximálnu výšku príspevku zamestnávateľa často nedokážu ani využiť, resp. použiť. Z uvedeného dôvodu sa tento príspevok javí aj ako málo efektívny

Príspevok na činnosť pracovného asistenta - § 59 zákona

Tento príspevok poskytne úrad zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva občana so zdravotným postihnutím (OZP), alebo samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím (SZČO so ZP), ak z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti zamestnanca alebo SZČO vyplýva potreba pracovného asistenta, a to mesačne najmenej vo výške 41 % a najviac vo výške 70 % celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 zákona.

V prvom polroku 2014 bol celkový počet osôb vstupujúcich na toto opatrenie (vrátane preobsadení) **408**, z toho bolo **257 žien**. Počet osôb, ktoré v čase umiestnenia AOTP dosiahli vek 50 a viac rokov bol **101**, čo z celkového počtu predstavuje **24,75 %**.

Oproti tomu, v prvom polroku 2015, bol celkový počet osôb zaradených na toto opatrenie (vrátane preobsadení) **415**, z toho **bolo 263 žien**. Počet osôb, ktorí v čase začiatku umiestnenia na AOTP dosiahli vek 50 a viac rokov bol **122**, čo z celkového počtu predstavuje **29,40 %**.

V porovnaní s prvým polrokom 2014 došlo **k nárastu o 4,65% v počte osôb vo veku 50 a viac rokov** na celkovom počte osôb zaradených na nástroj AOTP podľa § 59 zákona o službách zamestnanosti.

Keďže pri tomto AOTP nie je podmienkou, aby osoba, ktorá má poskytovať pracovnú asistenciu, bola pred zaradením na tento nástroj AOTP vedená v evidencii UoZ, nie sú títo pracovní asistenti zaradení do štatistických zisťovaní v rámci ISSZ, z ktorých by bolo možné poskytnúť podrobnejší prehľad, tak ako je to v iných prípadoch, kedy je na AOTP umiestnený občan, ktorý je vedený v evidencii UoZ.

2.1.3 Opatrenia na podporu udržania existujúcich pracovných miest

Nástroje AOTP zamerané na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní, udržanie existujúcich PM a predchádzanie zrušenia PM alebo hromadného prepúšťania zamestnancov sú:

- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47 zákona),
- príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a zákona účinný do 30. 4. 2013),
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53 zákona),
- príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní (§ 56a zákona),
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60 zákona).

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca - § 47 zákona

VzPrTP zamestnancov vykonávali zamestnávatelia v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov formou všeobecného a špecifického VzPrTP, s cieľom zvýšiť vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu svojich zamestnancov na trhu práce. VzPrTP zamestnancov sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Úrad môže poskytnúť príspevok na VzPrTP zamestnanca zamestnávateľovi, ak sa zamestnávateľ zaviazal, že **po skončení VzPrTP zamestnanca bude zamestnávať týchto zamestnancov najmenej počas 12 mesiacov alebo VzPrTP zamestnancov uskutoční ako súčasť opatrení, ktoré umožňujú predísť HP alebo obmedziť HP**.

V I. polroku roku 2015 bolo na VzPrTP zaradených 29 zamestnancov, z toho 4 zamestnanci starší ako 50 rokov veku (13,79 %). Z celkového počtu zamestnancov starších ako 50 rokov veku boli na vzdelávanie zaradení 2 muži (50 %) a 2 ženy (50 %). V I. polroku 2014 bolo na vzdelávanie zaradených vzdelávaných 1 578 zamestnancov, z toho 173 zamestnancov starších ako 50 rokov veku (10,96 %). Z celkového počtu zamestnancov starších ako 50 rokov veku bolo na vzdelávanie zaradených 152 mužov (87,86 %) a 21 žien (21,13 %).

Celkové počty UoZ zaradených na vzdelávanie zamestnancov v I. polroku 2015 v porovnaní s I. polrokom 2014, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 20

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ 50+	podiel UoZ 50+
I. polrok 2014	1 578	173	10,96 %
I. polrok 2015	29	4	13,79 %

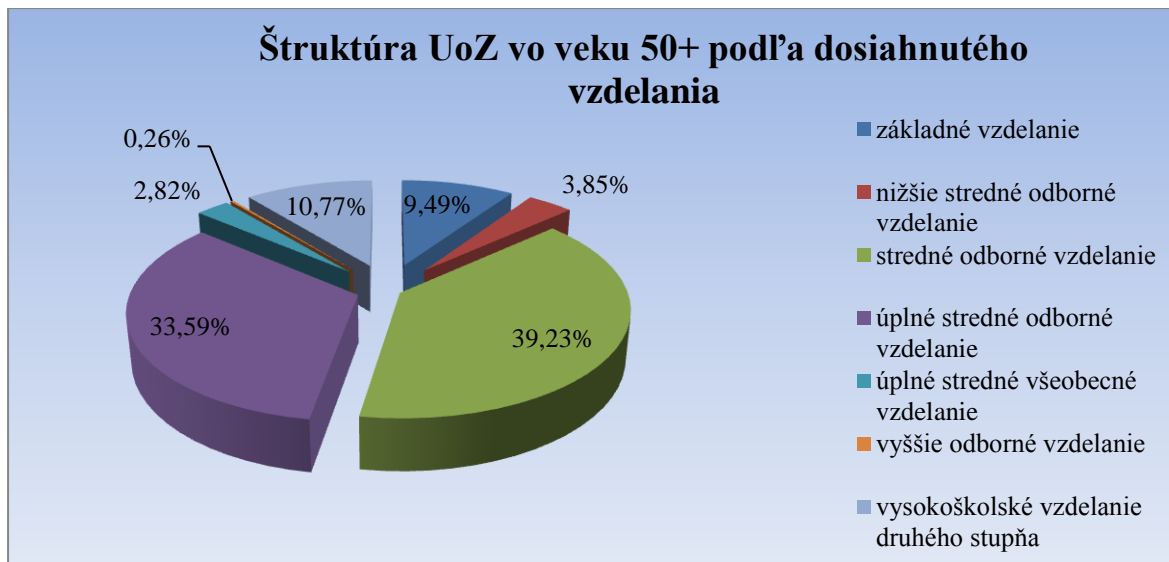
Príspevok na dochádzku za prácou - § 53 zákona

V prvom polroku 2015 bol príspevok na dochádzku za prácou poskytnutý celkom 2 925 žiadateľom, z toho 994 mužom a 1 931 ženám, čo je o 921 žiadateľov menej ako v prvom polroku 2014. Čo sa týka zaradenia UoZ vo veku 50+, bolo zaradených 394 UoZ čo predstavuje 13,47% z celkového počtu zaradených, kde 65,23% (257) UoZ tvorili ženy a 34,77% (137) UoZ tvorili muži.

Z hľadiska znevýhodnenia UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým bol poskytnutý príspevok na dochádzku za prácou, bolo v prvom polroku 2015 201 UoZ vedených v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, druhou skupinou boli UoZ vo veku 50+, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie – 152 UoZ a treťou početnou skupinou boli UoZ, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné –51.

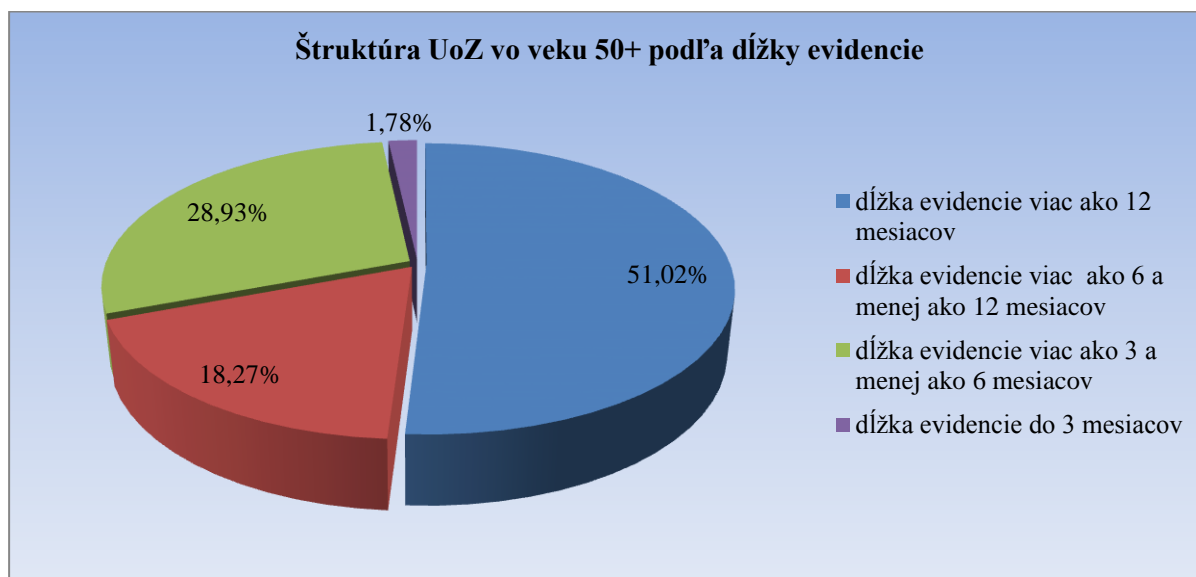
Z hľadiska vzdelania bol v prvom polroku 2015 príspevok poskytnutý 38,83% (153) UoZ vo veku 50+, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie, 33,24% (131) UoZ, ktorí úplné stredné odborné vzdelanie a 9,3% (37) UoZ, ktorí dosiahli základné vzdelanie.

Graf č. 15

Vzhľadom na dĺžku evidencie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorým bol poskytnutý príspevok na dochádzku za prácou 51,01% (201) UoZ bolo v evidencii UoZ 12 mesiacov a viac, 2,9%(114) UoZ boli v evidencii UoZ viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov a 18,27% (72) bolo v evidencii viac ako 6 ale menej ako 12 mesiacov.

Graf č. 16

Príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní - § 56a zákona

Zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % občanov so zdravotným postihnutím (ZP) z priemerného evidenčného počtu svojich zamestnancov, sa poskytuje príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní. Od 1.5.2013 mohol úrad uzatvoriť dohodu o poskytnutí tohto príspevku len s tým zamestnávateľom, ktorý nemal priznané postavenie chránenej dielne.

Príspevok sa poskytuje na občana so ZP, ktorý pre zamestnávateľa vykonáva prácu najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

K 30.6.2015 bolo týmto AOTP podporených 9 zamestnancov, z toho z toho vo veku 50+ boli podporení **6** zamestnanci, čo tvorí **66,7 %** z celkového počtu všetkých podporených zamestnancov.

K 30.6.2014 bolo týmto nástrojom AOTP podporení **4** zamestnanci so ZP, z toho vo veku 50+ boli podporení **3** zamestnanci, čo tvorí **75 %** z celkového počtu podporených zamestnancov.

V porovnaní s prvým polrokom 2014 bol k 30.6.2015 zaznamenaný nárast o **3** podporených zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.

Tabuľka č. 21

Rok	Počet všetkých podporených zamestnancov	Z toho podporení zamestnanci vo veku 50+	Z toho počet žien vo veku 50+
I. polrok 2014	4	3	1
I. polrok 2015	9	6	0

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov - § 60 zákona

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (CHD/CHP) a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiadala najneskôr do konca prvého kalendárneho mesiaca štvrtroka nasledujúceho po štvrtroku, za ktorý príspevok žiada.

V rámci tohto AOTP sa nevytvárajú nové PM, ale podporujú sa už existujúce. Príspevok poskytuje územne príslušný úrad na základe dokladov preukazujúcich vynaložené náklady za príslušný štvrtrok najviac vo výške 25 % z ustanovených súm a to do konca druhého mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí kalendárneho štvrtroka, za ktorý sa príspevok žiadal.

K 30. 6. 2014 bolo prostredníctvom tohto aktívneho opatrenia podporených **15 199** pracovných miest, z toho bolo **6 723** pracovných miest bolo pre zamestnancov vo veku nad 50 rokov, čo predstavuje **44,23 %** z celkového počtu podporených pracovných miest.

K 30. 6. 2015 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených **8 447** pracovných miest z toho bolo **3 858** podporených pracovných miest pre zamestnancov vo veku nad 50 rokov, čo predstavuje **45,67 %** z celkového počtu podporených pracovných miest.

Tabuľka č. 22

Rok	Počet všetkých podporených zamestnancov	z toho podporení zamestnanci vo veku nad 50rokov	z toho počet žien vo veku nad 50 rokov
I. polrok 2014	15 199	6 723	3 839
I. polrok 2015	8 447	3 858	2 215

3. Projekty a programy - § 54 zákona

Osobitné postavenie v systéme AOTP majú programy a projekty podľa § 54 zákona, ktoré, podľa svojho konkrétneho cieľového zamerania môžu byť orientované na hociktorú zo skupín aktívnych opatrení na trhu práce tak na podporu zvýšenia zamestnateľnosti ako aj zvýšenia zamestnanosti a tvorby nových pracovných miest a tiež aj na podporu udržania existujúcich pracovných miest. V rámci tohto paragrafu sa vytvoril okrem celoštátnych projektov aj priestor na realizáciu regionálnych projektov, riešiacich regionálne potreby a špecifiká trhu práce v jednotlivých územných obvodoch úradov. Takýto prístup vytvára väčšiu flexibilitu a priestor pre úrady na rýchlu reakciu v prípade vzniku lokálnych problémov (ekonomické a prevádzkové problémy zamestnávateľov, odchod investora, prepúšťanie a pod.) a na pružnú reakciu pri saturovaní dopytu po pracovnej sile na lokálnych a regionálnych trhoch práce.

K 30. 6. 2015 bolo v rámci všetkých projektov a programov spadajúcich pod § 54 umiestnených celkom **16 636** osôb (z toho 7 816 žien) a počet umiestnených osôb starších ako 50 rokov bolo celkom **4 375** (z toho 1 849 žien), čo tvorí 26,29 %, z celkového počtu umiestnených osôb. V porovnaní s prvým pol rokom 2014 bolo umiestnených o **13 810** osôb viac.

Porovnanie počtu osôb umiestnených cez opatrenie podľa §54 zákona o službách zamestnanosti v 1.polroku 2014 a 1. polroku 2015 z celkového počtu všetkých umiestnených.

Tabuľka č. 23

Rok	Počet všetkých umiestnených osôb	Z toho počet umiestnených osôb vo veku 50+	Počet umiestnených žien vo veku 50+
1. polrok 2014	2 826	62	30
1. polrok 2015	16 636	4 375	1 849

NP č. XXXIV - Podpora rozvoja regionálnej zamestnanosti bez BSK

je zameraný na znižovanie dlhodobej nezamestnanosti v jednotlivých krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len BSK).

Časová realizácia NP je nadstavená na obdobie 6/2014- 11/2015.

NP má dve hlavné aktivity: Poskytovanie príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov (Aktivita č. 1) a poskytovanie príspevkov na podporu vzdelávania zamestnancov prijatých výlučne na vytvorené pracovné miesta v rámci aktivity č. 1 tohto národného projektu (Aktivita č. 2).

Oprávnená cieľová skupina je stanovená zvlášť pre každú aktivitu:

Aktivita č. 1

a) oprávnenou cieľovou skupinou sú UoZ podľa §6 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace,

- b) oprávnenou cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa §8 zákona o službách zamestnanosti vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace

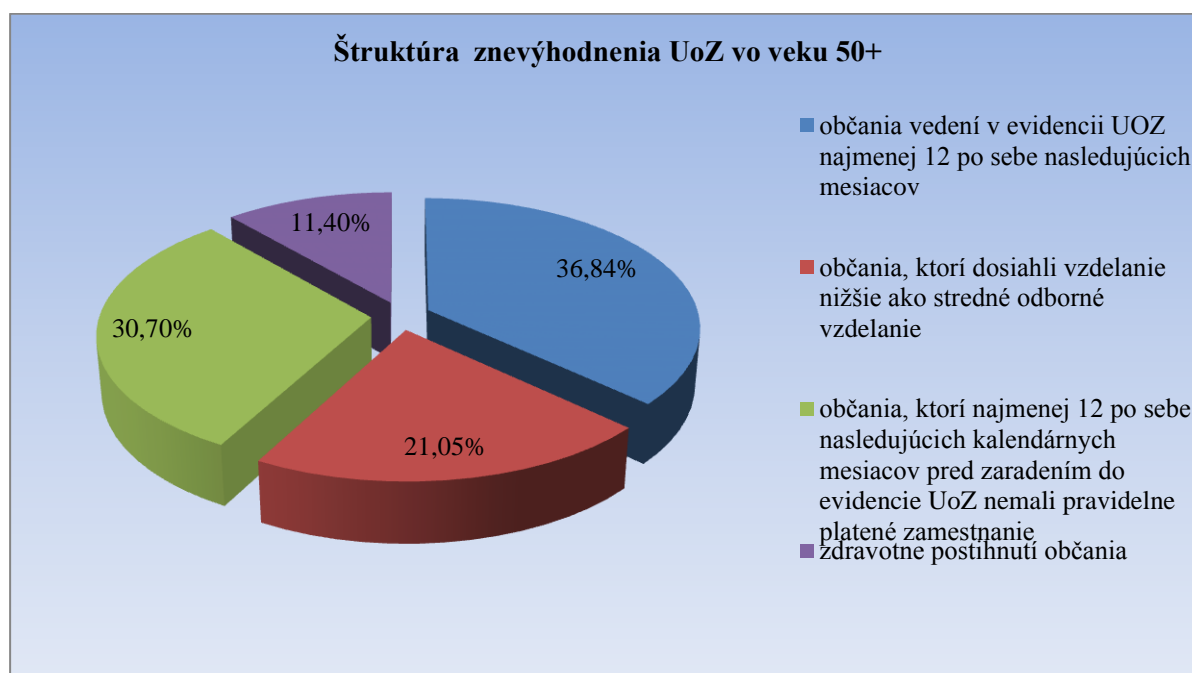
Aktivita č. 2

- a) oprávnenou cieľovou skupinou sú zamestnanci prijatí na vytvorené pracovné miesta v zmysle aktivity č. 1, ktorí boli pred zaradením na vytvorené pracovné miesta UoZ, resp. ZUoZ vedenými v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, ktorá sa pre nezáujem zamestnávateľov o vzdelávanie nerealizovala.

V prvom polroku 2015 bolo na tento projekt umiestnených 751 UoZ z toho 311 mužov a 440 žien. Čo sa týka zaradenia UoZ vo veku nad 50 rokov, bolo umiestnených **105 UoZ čo je 13,98 %** z celkového počtu, kde bolo **38,09% (40) mužov a 61,90% (65) žien**.

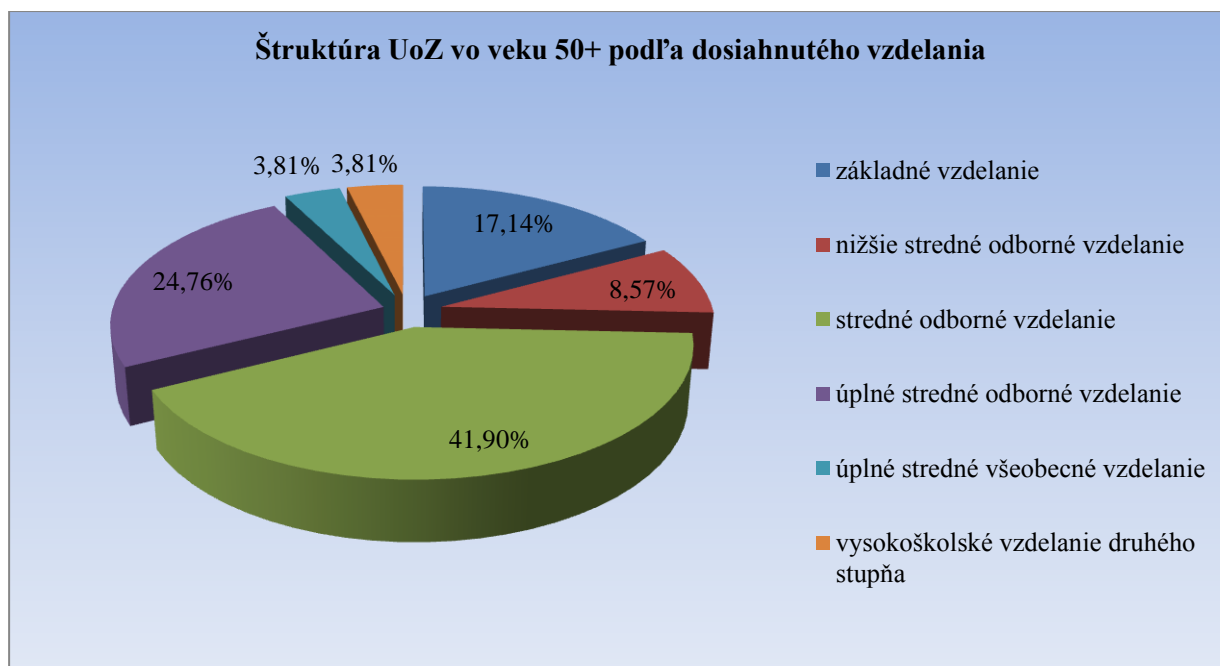
Z hľadiska znevýhodnenia UoZ vo veku 50+ bolo umiestnených 38,84% (42) UoZ, ktorí boli v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, ďalšou skupinou boli UoZ 50+, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie – 30,70% (35) a 21,05% (24) UoZ, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie.

Graf č. 17

Z hľadiska dosiahnutého vzdelania až **41,90% (44) UoZ vo veku nad 50 rokov dosiahlo stredné odborné vzdelanie**, 23,08% (26) UoZ vo veku 50+ dosiahlo úplné stredné odborné vzdelanie a 17,14% (18) UoZ vo veku 50+ dosiahlo základné vzdelanie.

Graf č. 18

Vzhľadom na dĺžku evidencie UoZ vo veku 50+, ktorí boli zaradení na tento národný projekt bolo 40% (42) UoZ vedených v evidencii viac ako 12 mesiacov, 32,38% (34) UoZ vedených v evidencii viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov a 22,85% (24) UoZ vedených v evidencii viac ako 6 a menej ako 12 mesiacov.

NP „Podpora zamestnávania UoZ“ aktivita č. 2 - Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov vo vymedzených oblastiach verejného zamestnávania

V rámci tejto aktivity možno poskytnúť finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

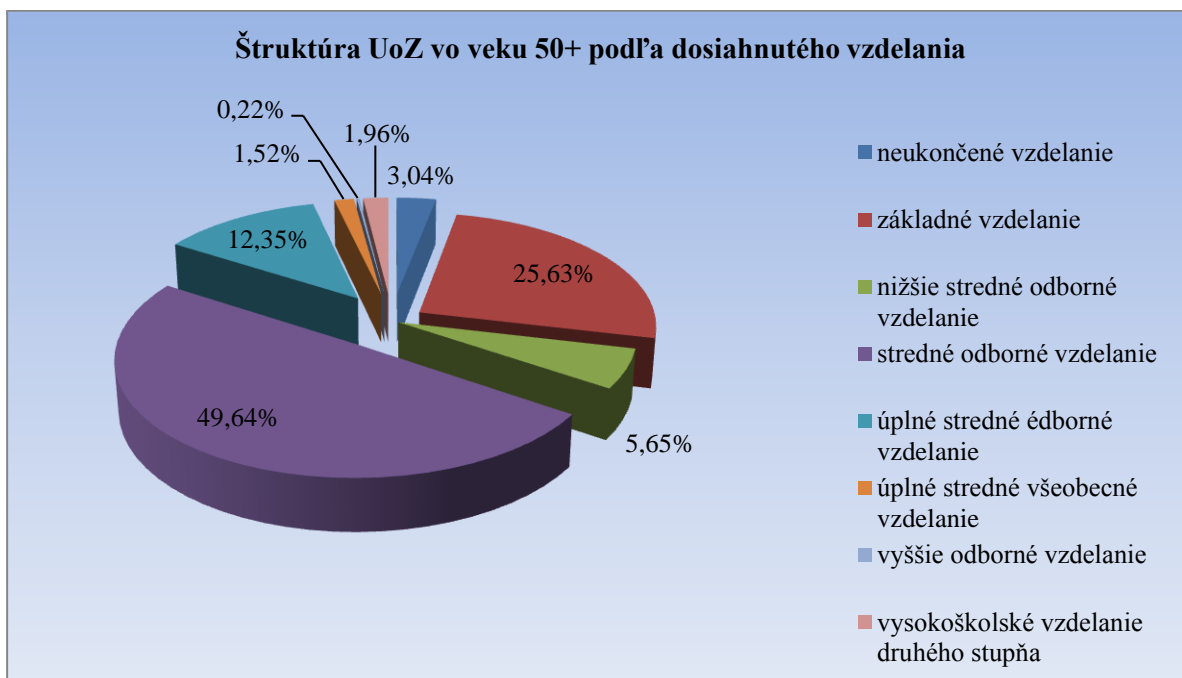
Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa §8 zákona o službách zamestnanosti.

Cieľom je podpora vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie u verejných zamestnávateľov vo vybraných oblastiach verejného zamestnávania z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na dobu **najmenej 3 mesiace**.

V prvom polroku 2015 bolo na tento projekt umiestnených 7 251 UoZ z toho 4 863 mužov a 2 388 žien. Čo sa týka zaradenia UoZ vo veku nad 50 rokov, bolo umiestnených **2 766 UoZ** čo je 38,14 % z celkového počtu, kde bolo umiestnených 80,86% (1 931) mužov a 34,96% (835) žien.

Vzhľadom na typ znevýhodnenia UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí boli umiestnení na tento národný projekt, bolo až **1 805 UoZ vedených v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov**, 1 904 UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie nemal pravidelne platené zamestnanie a 932 UoZ, ktorí dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie.

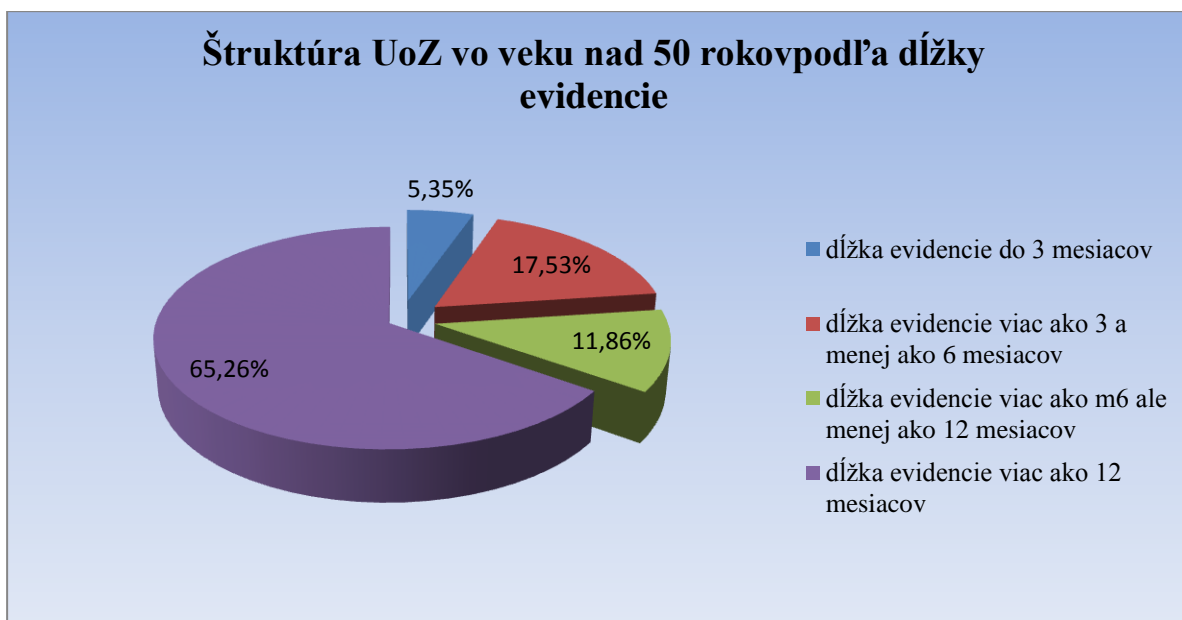
Graf č. 19

Z hľadiska dosiahnutého vzdelania až **49,56% (1 371) UoZ vo veku nad 50 rokov dosiahlo stredné odborné vzdelanie**, 25,59% (708) UoZ vo veku nad 50 rokov dosiahlo základné vzdelanie a 12,32% (341) UoZ vo veku 50+ dosiahlo úplné stredné odborné vzdelanie.

Vzhľadom na dĺžku evidencie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí boli zaradení na tento národný projekt bolo 65,25% (1 805) UoZ evidovaných viac ako 12 mesiacov, 17,53% (485) UoZ bolo evidovaných viac ako 3 ale menej ako 6 mesiacov a 11,85% (328) UoZ bolo evidovaných viac ako 6 ale menej ako 12 mesiacov.

Graf č. 20

Čo sa týka štruktúry UoZ vo veku nad 50 rokov +, podľa profesie, ktorú vykonávali pred zaradením do evidencie, 84,38% (2 334) UoZ patrí do kategórie pomocní pracovníci

a nekvalifikovaní pracovníci, 7,2% (201) UoZ patrí do kategórie pracovníci v službách a obchode a 2,5% (71) UoZ patrí do skupiny kvalifikovaní pracovníci a remeselníci.

Príspevok na rekvalifikáciu (§ 54 ods. 1 písm. d)

Pilotný projekt RE-PAS – rekvalifikácia ako príležitosť k spolupráci UoZ, úradov a vzdelávacích inštitúcií je určený pre všetkých UoZ, vrátane znevýhodnených UoZ na trhu práce, ktorí majú problém pracovne sa uplatniť a potrebujú flexibilne reagovať na požiadavky trhu práce. UoZ si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý má požadovanú rekvalifikáciu zrealizovať. UoZ si môže zabezpečiť rekvalifikáciu, ktorá vyhovuje jeho potrebám, zámeru uplatniť sa na trhu práce, resp. ktorú požaduje potenciálny zamestnávateľ. Úrad UoZ uhradza 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné). UoZ majú najväčší záujem o rekvalifikačné kurzy opatrovateľská starostlivosť, zvráanie, strážna a bezpečnostná služba, obsluha vysokozdvížneho vozíka.

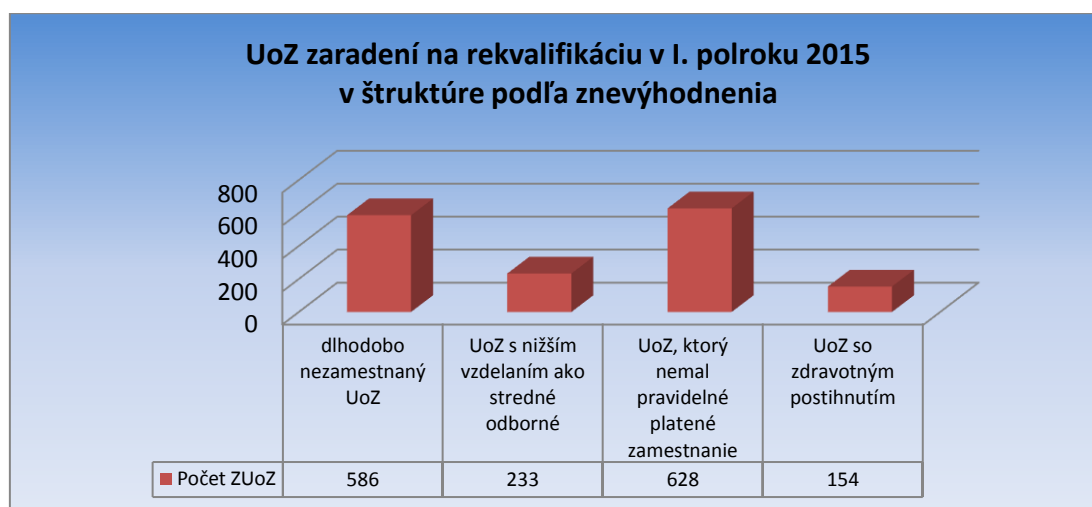
V I. polroku 2015 bolo na rekvalifikáciu zaradených celkovo 7 493 UoZ, z toho 4 652 žien (62,08 %). Z celkového počtu zaradených UoZ **bolo 1 354 UoZ vo veku nad 50 rokov** (18,07 %), z toho žien 941 (12,56 %). Keďže projekt sa začal realizovať až od 20.10.2014, nebudú údaje v tomto vyhodnotení za I. polrok 2015 porovnávané s rovnakým obdobím roka 2014. Celkové počty UoZ zaradených na rekvalifikáciu v I. polroku 2015, ako aj podiel UoZ vo veku nad 50 rokov, sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 24

Obdobie	Spolu UoZ	z toho UoZ 50+	Percentuálny podiel UoZ 50+
I. polrok 2015	7 493	1 354	18,07 %

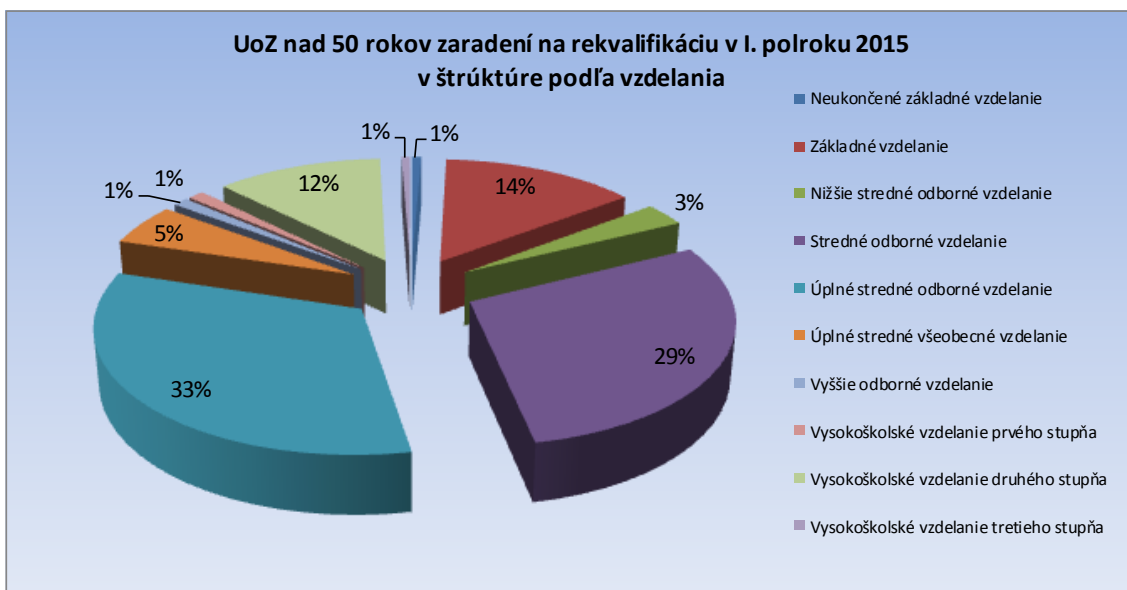
UoZ vo veku viac ako 50 rokov, ktorí sú zaradovaní na rekvalifikáciu majú často aj ďalšie typy znevýhodnení. Najväčšiu skupinu UoZ, ktorí v I. polroku nastúpili na rekvalifikáciu tvorili občania nad 50 rokov, ktorí najmenej 12 po sebe **nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie (46,38%) a dlhodobo nezamestnaní UoZ (43,28 %)**. Štruktúra UoZ podľa znevýhodnenia UoZ nad 50 rokov je vyjadrená v nasledujúcom grafe.

Graf č. 21

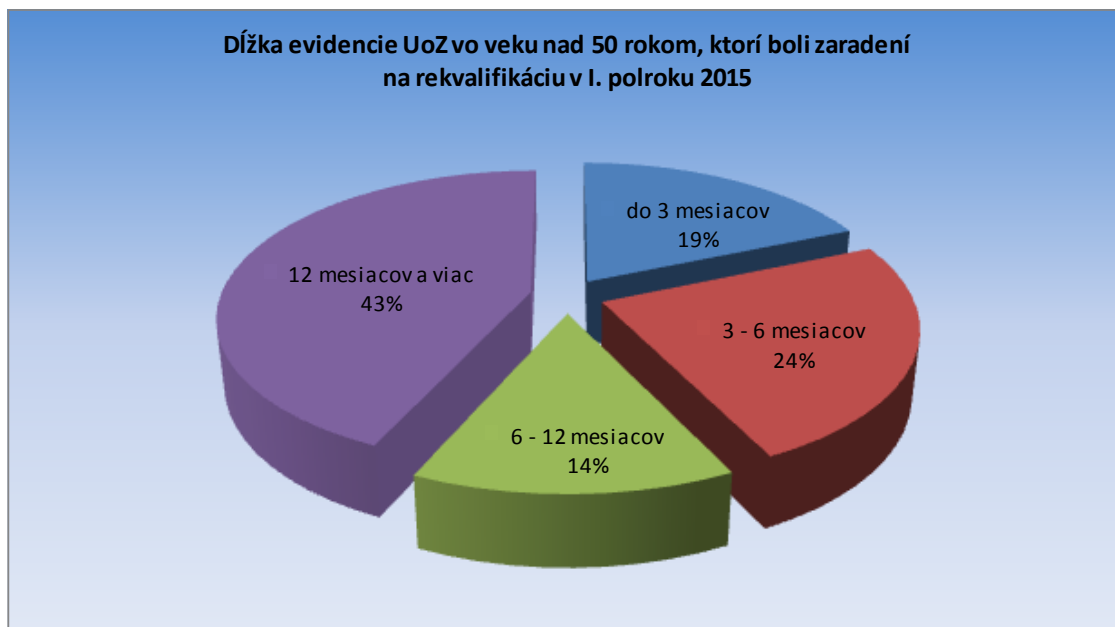
Z hľadiska vzdelania najviac UoZ nad 50 rokov, ktorí nastúpili na rekvalifikáciu v I. polroku 2015 bolo s úplným stredným odborným vzdelaním (32,71 %) a stredným odborným vzdelaním (29,24 %). Štruktúra **UoZ nad 50 rokov podľa vzdelania** je uvedený v grafe.

Graf č. 22

Zastúpenie UoZ vo veku nad 50 rokov, ktorí absolvovali rekvalifikáciu v I. polroku 2015 z hľadiska dĺžky evidencie je uvedené v nasledujúcom grafe je uvedené. **Najviac je zastúpená kategória UoZ evidovaných 12 mesiacov a viac (24 %).**

Graf č. 23

4. Uplatňovanie AOTP– zhrnutie

Uplatňovanie AOTP v I. polroku 2015 ukazuje, že v tomto období bolo zaznamenaných 121 151 intervencií v prospech UoZ prostredníctvom nástrojov zvyšujúcich ich zamestnateľnosť, alebo ich umiestnením na vytvorené podporované pracovné miesta, ale aj podporenie udržania zamestnancov zamestnaní, prispievaním na podporu mobility. Z celkového počtu intervencií bolo 30 297 (25,0%) poskytnutých klientom vo veku nad 50 rokov veku.

V I. polroku 2014 bol celkový počet intervencií 135 094, čo bolo viac o 13 943 ako v I. polroku 2015. Absolútny počet intervencií klientom vo veku nad 50 rokov bol nižší o 3 783. Percentuálne sa však ich podiel na celkovom počte intervencií zachoval na úrovni 25,0% (viď Príloha č.1)

Vo všeobecnosti je potrebné uviesť, že AOTP a v ich rámci poskytované finančné príspevky sú z makroekonomického hľadiska len doplnkovým prostriedkom zmierňovania nerovnováhy na pracovnom trhu v SR. Nie sú rozhodujúcim generátorom tvorby pracovných miest. Tým sú jednoznačne podniky a zamestnávateľia vo všetkých sférach a odvetviach hospodárstva, vo verejnej správe i v treťom sektore. Z hľadiska množstva pracovných príležitostí rozhodujúci podiel na tvorbe PM stále majú MSP.

5. Projekty a programy - § 54 zákona

Komisia pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje, osi 2,3 a 4 schválila zámery národných projektov, v rámci ktorých cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ medzi, ktorých patria aj UoZ vo veku 50 a viac rokov v zmysle § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti.

NP „Šanca na zamestnanie“

Zámer

Zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti na trhu práce, zvýšenie ich zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti.

Cieľ projektu

Aktivácia znevýhodnených UoZ, s osobitným zreteľom na dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie, podporou vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov vo vybraných oblastiach zamestnávania, poskytovaním finančného príspevku zamestnávateľovi.

Cieľová skupina

- znevýhodnení uchádzači o zamestnanie podľa § 8 ods. 1) zákona o službách zamestnanosti

Oprávnená aktivita

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta pre znevýhodnených UoZ prostredníctvom AOTP podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti:

Oprávnené výdavky

Finančný príspevok sa poskytuje :

1. zamestnávateľovi na úhradu **95 % celkovej ceny práce zamestnanca**, najviac však vo výške minimálnej celkovej ceny práce na rok 2015. Mesačná výška príspevku je najviac vo výške MCCP na rok 2015, maximálne **513,76 eur**.
2. na úhradu časti nevyhnutných nákladov súvisiacich s výkonom zamestnávania ako napr. na osobné ochranné pracovné prostriedky, pracovné pomôcky, pracovné náradie vo výške 5 % z CCP na rok 2015 t. j. **56,65 eur**, poskytnutý jednorazovo.

Oprávnené územie: všetky samosprávne kraje Slovenska okrem BSKvneho kraja

Doba realizácie: 10/2015 – 09/2018 (36 mesiacov)

Rozpočet projektu: 50 mil. eur z toho:

NP „Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“

Zámer

Zlepšenie postavenia nezamestnaných občanov starších ako 50 rokov veku, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti.

Cieľ projektu

Zníženie nezamestnanosti vybranej cieľovej skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie starších ako 50 rokov veku podporou vytvárania pracovných miest.

Cieľová skupina

- znevýhodnený UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti - občan starší ako 50 rokov veku s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných.

Oprávnená aktivita

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta pre znevýhodneného UoZ vo veku 50 rokov a viac podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie, platených zamestnávateľom.

Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najviac počas 12 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať pracovné miesto, na ktoré sa príspevok poskytuje najmenej počas týchto 12 kalendárnych mesiacov.

Oprávnené výdavky

- úhrada časti preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie, platených zamestnávateľom, najviac vo výške 1,5 násobku sumy preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrt'rok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku v ktorom sa príspevok poskytuje, pre rok 2015 vo výške najviac 442,44 eur mesačne/ 1 pracovné miesto.

Oprávnené územie: všetky samosprávne kraje Slovenska okrem BSK.

Doba realizácie: 12/2015 – 11/2018 (36 mesiacov)

Rozpočet projektu: 30 mil. eur z toho:

NP „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Zámer projektu

Zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti.

Cieľ projektu

Cieľom je podpora vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok alebo najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, na dobu neurčitú, resp. na dobu určitú minimálne **15 mesiacov**.

Cieľová skupina

Znevýhodnený UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti - občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

Oprávnená aktivita

Finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ evidovaných v evidencii UoZ **menej ako 24 mesiacov** (vrátane), bude poskytovaný zamestnávateľovi na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca platených zamestnávateľom, najviac počas 12 mesiacov. Po uplynutí podpornej doby bude zamestnávateľ povinný udržať toto podporované pracovné miesto po dobu minimálne 3 mesiace.

Finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ evidovaných v evidencii UoZ **viac ako 24 mesiacov**, bude poskytovaný zamestnávateľovi na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca platených zamestnávateľom, najviac počas 15 mesiacov. Po uplynutí podpornej doby nebude mať zamestnávateľ povinnosť pracovné miesto udržať.

Oprávnené výdavky

A Finančný príspevok na úhradu časti celkovej ceny práce

1. V prípade ak zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru **UoZ** evidovaného v evidencii UoZ najmenej **12 - 24 mesiacov** je mesačná výška príspevku **80 % z celkovej ceny práce** zamestnanca, najviac však vo výške **80 % z MCCP**, t.j. na rok 2015 maximálne **411 eur**.
2. V prípade ak zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru **UoZ** vedeného v evidencii UoZ **viac ako 24 mesiacov** je mesačná výška **95 % z celkovej ceny práce** zamestnanca, najviac však vo výške **95% z MCCP**, t.j. na rok 2015 maximálne **488,07 eur**.

* Výška príspevkov bude v priebehu implementácie projektu upravovaná v závislosti od valorizácie minimálnej mzdy.

Ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, výška príspevku sa pomerne kráti.

B Finančný príspevok na pracovného tútora

Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na pracovného tútora, ktorý zabezpečí prijatému zamestnancovi z oprávnenej cieľovej skupiny aktívnu pomoc a podporu pri vykonávaní pracovných činností vo výške najviac **25% z MCCP**, t.j. na rok 2015 **128,44 eur** (príspevok ku mzde). Finančný príspevok na pracovný tútoring bude poskytovaný

zamestnávateľovi najviac počas 3 mesiacov. V rámci projektu bude 1 pracovný tútor zabezpečovať tútoring pre 1 – 3 zamestnancov.

Oprávnené územie: všetky samosprávne kraje Slovenska okrem BSK.

Doba realizácie: 10/2015 – 10/2018 (37 mesiacov).

Rozpočet projektu: 50 mil. eur

5. Sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Opatrenie Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Účelom poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu je zmiernenie alebo prekonanie znevýhodnenia, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok a ktoré nie je schopná z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia prekonať sama.

Zákon upravuje 17 druhov peňažných príspevkov na kompenzáciu, ktoré sa delia na opakované (poskytované mesačne) a jednorazové. Ich poberateľmi sú fyzické osoby s ŤZP, medzi ktoré patria aj starší ľudia (60 a viac rokov), okrem peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný fyzickej osobe vykonávajúcej opatrovanie. Poskytovanie peňažných príspevkov patrí do pôsobnosti úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

V roku 2014 boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 235 910 037 eur. V 1. polroku 2015 čerpanie finančných prostriedkov predstavovalo sumu 113 580 373,10 eur.

Priemerný mesačný počet poberateľov peňažných príspevkov na kompenzáciu, ktoré boli poskytované fyzickým osobám s ŤZP, v roku 2014 tvorilo 170 806 poberateľov a vynaložené finančné prostriedky na tento účel predstavovali sumu 131 600 626 eur. Z uvedeného objemu boli finančné prostriedky vyplatené fyzickým osobám s ŤZP vo veku 60 a viac rokov v sume 54 368 683,52 eur a išlo o 118 536 poberateľov.

V 1. polroku 2015 bol priemerný mesačný počet týchto poberateľov 170 995 a na tento účel boli vynaložené finančné prostriedky v sume 65 333 830,60 eur, z toho fyzickým osobám s ŤZP vo veku 60 a viac rokov bola vyplatená suma 27 538 788,91 eur a išlo o 105 640 poberateľov.

Tabuľka č. 25

rok	Počet poberateľov peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP	Čerpanie finančných prostriedkov (v eurách)
-----	---	---

	celkom	vo veku 60 a viac	celkom	vo veku 60 a viac
2014	170 806	118 536	131 600 626,00	54 368 683,52
1. polrok 2015	170 995	105 640	65 333 830,60	27 538 788,91

Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný opatrovateľom fyzických osôb s ŤZP za rok 2014 bol 58 992 a finančné prostriedky vyplatené týmto fyzickým osobám predstavovali sumu 104 309 411eur. Z uvedeného počtu až 39 218 opatrovateľov vykonávalo opatrovanie fyzických osôb s ŤZP, ktoré sú vo veku 60 a viac rokov.

V 1. polroku 2015 bol priemerný mesačný počet opatrovateľov 57 247 a týmto fyzickým osobám boli vyplatené finančné prostriedky v sume 48 246 542,53 eur. V tomto období opatrovanie fyzických osôb s ŤZP vo veku 60 a viac rokov vykonávalo 37 608 opatrovateľov.

Tabuľka č. 26

rok	Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie		Čerpanie finančných prostriedkov (v eurách)
	celkom	počet poberateľov opatrujúcich FO s ŤZP vo veku 60 a viac	
2014	58 992	39 218	104 309 411,00
1. polrok 2015	57 247	37 608	48 246 542,53

(Zdroj štatistických údajov: RSD OMIS)

Doplnenie správy o plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 za obdobie roka 2015.

6.2.2 Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky

Stav a vývoj nezamestnanosti

Stav celkového počtu UoZ dosiahol v decembri 2015 334 379 osôb. Medziročne poklesol o 39 375 osôb, čo je o 10,54 % menej (v decembri 2014 373 754 osôb).

Priemerný počet disponibilných UoZ dosiahol roku 2015 počet 310 220 osôb. V medziročnom porovnaní je to pokles o 34 929 osôb, o 10,12 % (v roku 2014 345 149 UoZ).

Stav disponibilných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) dosiahol v decembri 2015 286 825 osôb. Medziročne poklesol o 44 908 osôb, čo je o 13,54 % menej (v decembri 2014 331 733 osôb).

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ dosiahla v priemere za rok 2015 úroveň 13,15 % čo predstavuje oproti roku 2014 (14,29 %) pokles o 1,14 p. b.

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ dosiahla v decembri 2015 12,40 %. Medzimesačne, v porovnaní s novembrom 2015 (12,50 %) poklesla o 0,10 p.b.. Medziročne poklesla o 1,45 p.b. (v decembri 2014 13,85 %).

Miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) dosiahla v priemere za rok 2015 11,50 %, čo v porovnaní s rokom 2014 (12,79 %) predstavuje medziročný pokles o 1,29 p.b.

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v decembri 2015 10,63 %. Medziročne poklesla o 1,66 p. b. (v decembri 2014 12,29 %).

Regióny

Z regionálneho hľadiska najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti za rok 2015 bola zaznamenaná v Prešovskom kraji (16,51%). Najnižšia, už tradične, bola dosiahnutá v Bratislavskom kraji (5,85%). Nadpriemerná úroveň MEN nad slovenský priemer (11,50 %) bola zaznamenaná aj v Banskobystrickom kraji s priemerom 16,02 % a Košickom kraji s priemerom 15,37 %.

Medziročný pokles priemernej miery evidovanej zaznamenali všetky kraje, a to Bratislavský o 0,35 p.b. trnavský o 1,02 p.b., Banskobystrický o 1,79 p.b., Trenčiansky o 1,52 p.b., Nitriansky o 1,21 p.b., Žilinský o 1,70 p.b., Prešovský o 1,51 p.b. a Košický kraj o 1,23 p.b..

Najvyšší priemerný počet UoZ v roku 2015 (75 361 osôb) bol zaznamenaný v Prešovskom kraji. Vo všetkých krajoch bol dosiahnutý medziročný pokles v priemernom počte UoZ, najvýraznejší v Žilinskom kraji (o 5 556 osôb) a v Prešovskom kraji (o 5 336 osôb); v rámci SR medziročný pokles činil 31 079 tis. osôb, t.j. 8,06%.

Tab. č. 1 Priemerná MEN v krajoch 2015 - 2014

Územie		Priemerná MEN 2015 (v %)	Priemerná MEN 2014 (v %)	Rozdiel (v %)
Bratislavský kraj	BL	5,85	6,20	-0,35
Trnavský kraj	TA	7,48	8,50	-1,02
Trenčiansky kraj	TC	8,54	10,06	-1,52
Nitriansky kraj	NI	10,50	11,71	-1,21
Žilinský kraj	ZI	9,78	11,48	-1,70
Banskobystrický kraj	BC	16,02	17,81	-1,79
Prešovský kraj	PV	16,51	18,02	-1,51
Košický kraj	KI	15,37	16,60	-1,23
SR	SR	11,50	12,79	-1,29

Tab. č. 2 Priemerný počet UoZ v krajoch 2015 - 2014

Územie		Priem. stav	Priem. stav	Rozdiel	Rozdiel
--------	--	-------------	-------------	---------	---------

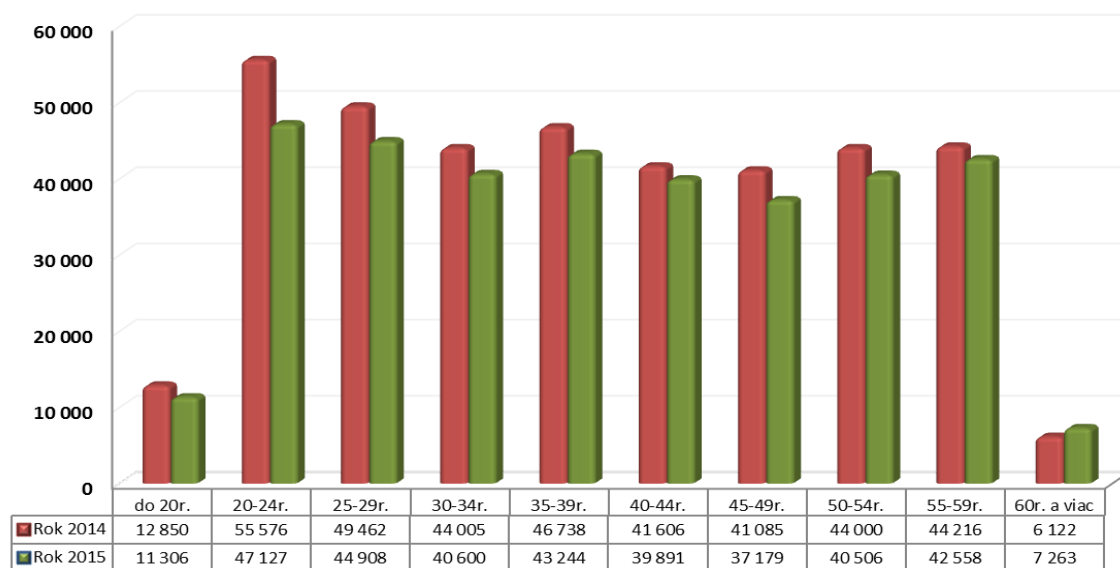
		UoZ 2015	UoZ 2014	(osoby)	(v %)
Bratislavský kraj	BL	20 853	21 854	-1 001	-4,58
Trnavský kraj	TA	24 130	27 239	-3 109	-11,41
Trenčiansky kraj	TC	28 901	33 021	-4 120	-12,48
Nitriansky kraj	NI	41 667	45 748	-4 081	-8,92
Žilinský kraj	ZI	36 819	42 375	-5 556	-13,11
Banskobystrický kraj	BC	60 474	64 921	-4 447	-6,85
Prešovský kraj	PV	75 361	80 697	-5 336	-6,61
Košický kraj	KI	66 378	69 805	-3 427	-4,91
SR	SR	354 582	385 661	-31 079	-8,06

Veková štruktúra uchádzačov o zamestnanie

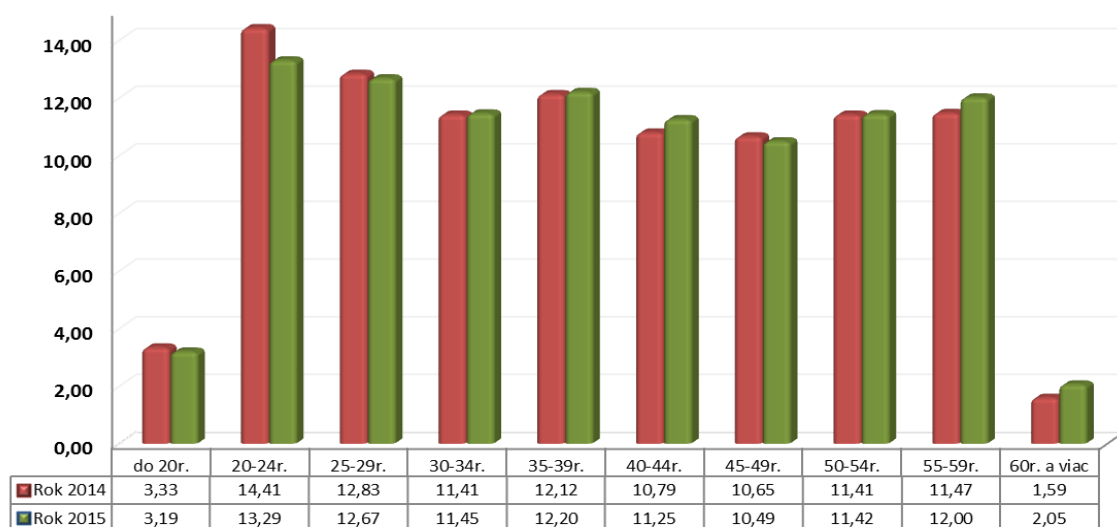
K 31.12.2015 tvorili najpočetnejšiu skupinu medzi uchádzačmi o zamestnanie osoby vo veku 25-29 rokov. Ich podiel tvoril 12,43 % a počet 41 578 osôb. Druhá pozícia patrila osobám vo vekovej kategórii 35–39 rokov počtom 41 131 osôb a podielom 12,30 %, tretia osobám 55–59-ročným počtom 40 640 osôb a podielom 12,15 %. V porovnaní so stavom k 31.12.2014 sa poradie prvých troch kategórií zmenilo. V skupine 20-24 ročných UoZ nastal najvýraznejší pokles počtu UoZ – o 11 097 osôb, resp. o 1,7 p.b. **Oproti minulému roku opäť výrazne stúpol podiel UoZ nad 55 rokov – o 1,09 p.b.**

V priemere za rok 2015 tvorili najpočetnejšiu skupinu medzi uchádzačmi o zamestnanie osoby vo veku 20-24 rokov. Ich podiel tvoril 13,29 % a počet 47 127 osôb. Druhá pozícia patrila osobám vo vekovej kategórii 25–29 rokov počtom 44 908 osôb a podielom 12,67 %, tretia osobám 35–39-ročným počtom 43 244 osôb a podielom 12,20 %. V porovnaní so stavom za rok 2014 sa poradie prvých troch kategórií nezmenilo. Vo vekovej skupine 20-24 ročných UoZ nastal výrazný pokles počtu UoZ – o 8 450 osôb, resp. o 1,12 p.b. **Oproti minulému roku stúpol podiel UoZ nad 55 rokov – o 1,0 p. b.**

Porovnanie priemerných počtov UoZ podľa veku v rokoch 2014 a 2015

**Porovnanie podielov jednotlivých vekových skupín UoZ v % v rokoch
2014 a 2015**

V roku 2015 bol v Trnavskom, Trenčianskom, Žilinskom a Prešovskom kraji zaznamenaný najvyšší počet aj podiel UoZ vo vekovej kategórii 20-24 ročných UoZ. Najnižší počet aj podiel dosiahla vo všetkých krajoch okrem Bratislavského skupina 60 a viac-ročných UoZ.

Územie (kraje, SR)	Priemerné počty UoZ vo vekových skupinách v jednotlivých krajoch SR										spolu
	do 20r.	20-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	60r. a viac	
Bratislavský	360	2 493	2 887	2 670	2 854	2 231	1 789	2 186	2 712	671	20 853
Trnavský	713	3 357	2 979	2 734	3 008	2 630	2 368	2 668	3 158	516	24 130
Trenčiansky	723	4 066	3 722	3 037	3 319	2 969	2 907	3 476	4 018	663	28 901
Nitriansky	1 086	4 910	4 731	4 544	5 255	4 776	4 478	5 119	5 818	950	41 667
Žilinský	1 155	5 588	4 627	3 764	4 039	3 908	3 871	4 329	4 696	844	36 819
Banskobystrický	2 043	7 202	7 213	6 859	7 524	6 996	6 750	7 249	7 516	1 122	60 474
Prešovský	3 269	11 073	10 163	8 976	8 867	8 533	7 847	7 967	7 377	1 287	75 361
Košický	1 958	8 438	8 586	8 017	8 378	7 848	7 169	7 512	7 263	1 210	66 378
Slovensko	11 306	47 127	44 908	40 600	43 244	39 891	37 179	40 506	42 558	7 263	354 582

Tab č. 15

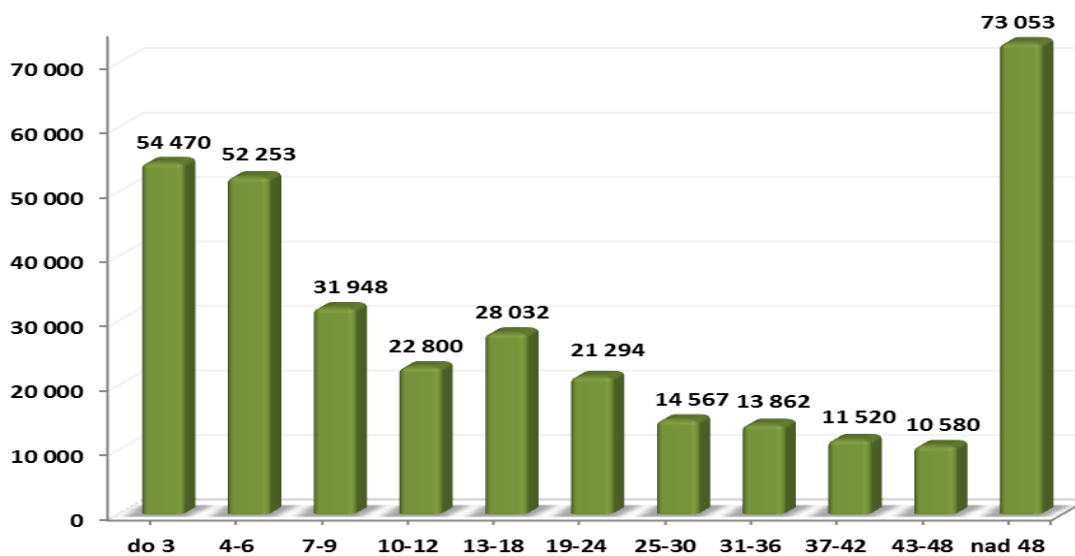
Územie (kraje, SR)	Podiely vekových skupín v jednotlivých krajoch SR (v%)									
	do 20r.	20-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	60r. a viac
Bratislavský	1,73	11,95	13,84	12,80	13,69	10,70	8,58	10,48	13,01	3,22
Trnavský	2,95	13,91	12,35	11,33	12,47	10,90	9,81	11,06	13,09	2,14
Trenčiansky	2,50	14,07	12,88	10,51	11,48	10,27	10,06	12,03	13,90	2,29
Nitriansky	2,61	11,78	11,35	10,91	12,61	11,46	10,75	12,28	13,96	2,28

Žilinský	3,14	15,18	12,57	10,22	10,97	10,61	10,51	11,76	12,76	2,29
Banskobystrický	3,38	11,91	11,93	11,34	12,44	11,57	11,16	11,99	12,43	1,86
Prešovský	4,34	14,69	13,49	11,91	11,77	11,32	10,41	10,57	9,79	1,71
Košický	2,95	12,71	12,93	12,08	12,62	11,82	10,80	11,32	10,94	1,82
Slovensko	3,19	13,29	12,67	11,45	12,20	11,25	10,49	11,42	12,00	2,05

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie

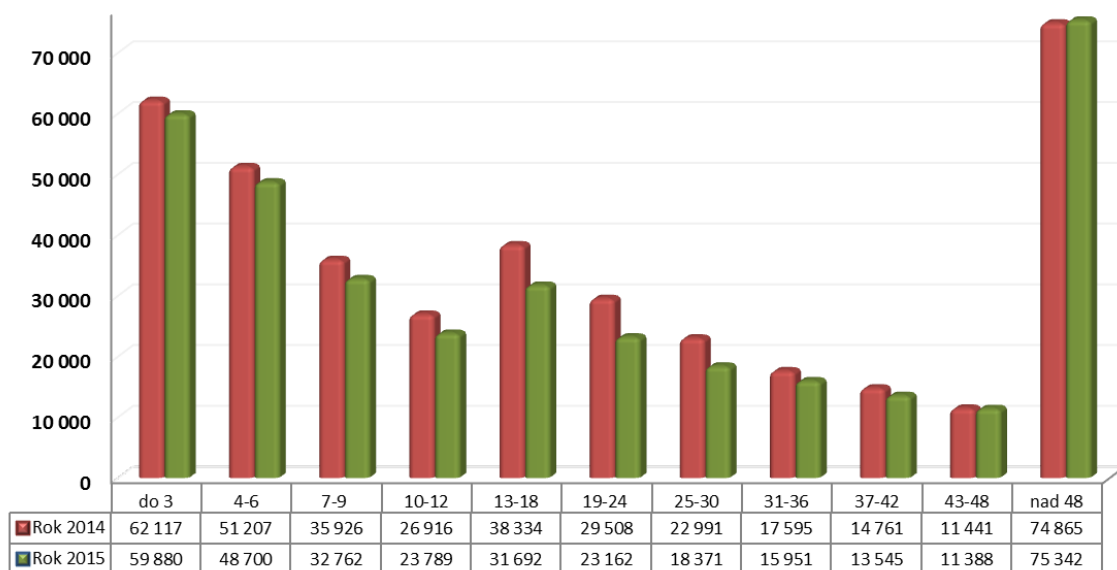
K 31.12.2015 bolo najviac UoZ – 73 053 osôb (podiel 21,85%) s dobou v evidencii UoZ úradov práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej len doba evidencie) nad 48 mesiacov, nasledovali UoZ s dobou evidencie do 3 mesiacov (54 470 osôb, podielom 16,29 %) a UoZ s dobou evidencie do 4-6 mesiacov (52 253 osôb, podiel 15,63 %).

Počet UoZ podľa doby evidencie v SR v roku 2015
(stav k 31.12.2015)

V roku 2015 bol najvyšší priemerný počet UoZ v evidencii nad 48 mesiacov a predstavoval 75 342 osôb, s podielom 21,25 %. Druhý najvyšší počet UoZ bol v evidencii do 3 mesiacov 59 880 osôb, s podielom 16,89 %. Medziročný nárast priemerného počtu bol zaznamenaný len u UoZ v evidencii nad 48 mesiacov.

Porovnanie priemerných počtov UoZ podľa doby evidencie v rokoch 2014 a 2015

Znevýhodnení UoZ

Zákonom č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. mája 2013 boli nanovo zadefinované skupiny UoZ, ktorí sa na účely tohto zákona považujú za znevýhodnené skupiny UoZ:

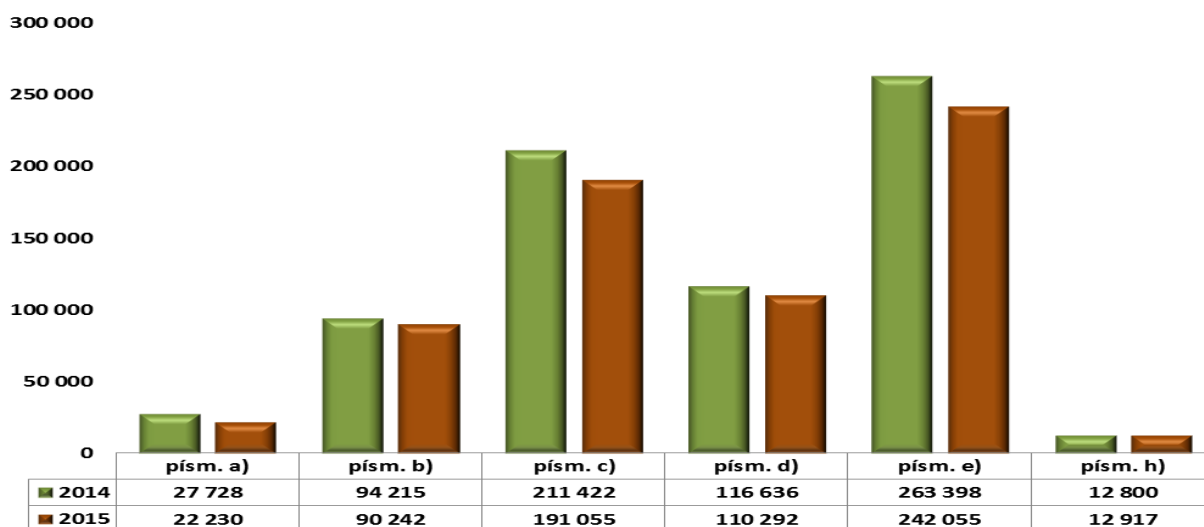
- občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len absolvent školy)
- občan starší ako 50 rokov veku
- občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len "dlhodobo nezamestnaný občan") [do 1.5.2013 občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 mesiacov z predchádzajúcich 16 mesiacov (ďalej len "dlhodobo nezamestnaný občan")]
- občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- občan so zdravotným postihnutím.

Priemerné počty znevýhodnených UoZ za rok 2015 v štruktúre podľa krajov a za SR

Územie	Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.							
	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	1 437	5 562	7 803	3 562	12 271	0	78	398
Trnavský kraj	1 848	6 333	9 559	5 408	14 596	1	68	815
Trenčiansky kraj	2 246	8 151	13 265	5 390	17 496	0	163	1 779
Nitriansky kraj	2 535	11 876	21 062	10 594	27 060	1	544	1 099
Žilinský kraj	3 173	9 855	17 443	7 058	24 253	0	87	1 600
Banskobystrický kraj	2 758	15 875	36 970	22 918	42 992	2	404	1 987
Prešovský kraj	4 730	16 617	45 093	30 458	55 134	1	228	3 162
Košický kraj	3 503	15 972	39 862	24 905	48 253	5	400	2 078
Slovensko	22 230	90 242	191 055	110 292	242 055	10	1 972	12 917

Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písmena g), v Prešovskom kraji (počty znevýhodnených UoZ podľa písmena f) sú zanedbateľné). Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR v roku 2015 sa najvyšší počet znevýhodnených UoZ kumuloval do kategórie občanov, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie (písm. e), dlhodobo nezamestnaných občanov (písm. c), občanov so vzdelaním nižším ako stredné odborné (písm. d) a **UoZ nad 50 rokov (písm. b).**

Porovnanie vývoja priemerných stavov znevýhodnených UoZ 2014 a 2015

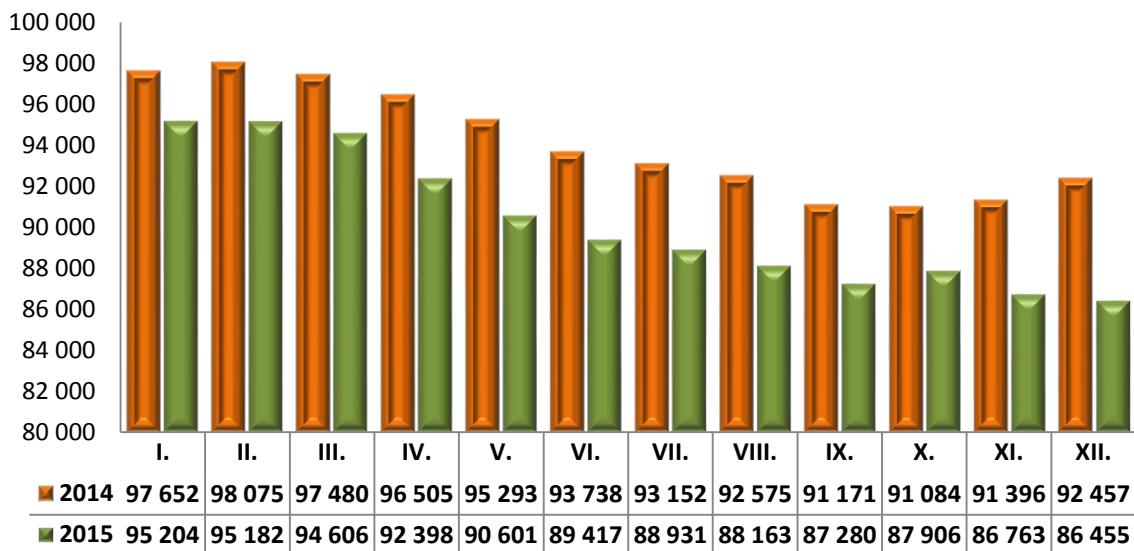
V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka 2014, bol zaznamenaný najväčší pokles priemerných stavov u znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie (pokles o 21 343 osôb) a u dlhodobo evidovaných UoZ (pokles o 20 367 osôb).

V roku 2015 bolo v priemere evidovaných **90 242 UoZ starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2014 (94 215 osôb) bol zaznamenaný pokles o 3 973 osôb (o 4,22 %). Na celkovom

počte UoZ predstavoval podiel UoZ starších ako 50 rokov 25,45 %, čo bol v porovnaní s rokom 2014 (24,43 %) nárast o 1,02 p. b.

K 31.12. 2015 bolo v evidencii 86 455 UoZ nad 50 rokov, čo tvorilo 25,85 % - ný podiel z celkového počtu UoZ. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (92 457) pokles tvoril 6 002 osôb. V roku 2014 bol podiel 24,74% a medziročne to znamenalo nárast o 1,11 perc. bodu.

Vývoj UoZ starších ako 50 rokov

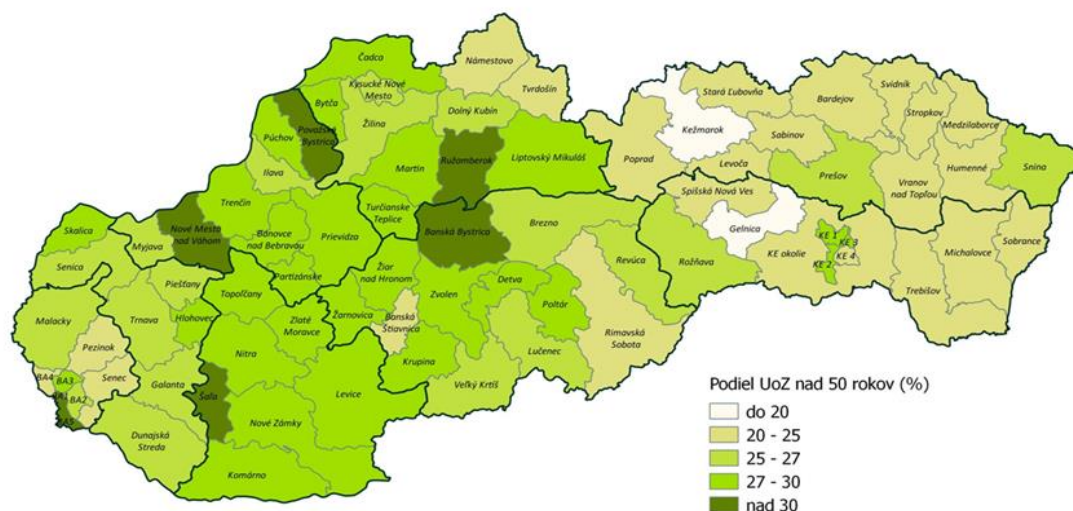

Z pohľadu vzdelania, z celkového počtu UoZ nad 50 rokov tvorili 30,27 % uchádzači s nižším stupňom vzdelania (10-neukončené základné a 11- základné), a 57,37 % - ný podiel mali evidovaní uchádzači so stupňom vzdelania 13-stredné odborné a 14 - úplné stredné odborné.

Z hľadiska dĺžky evidencie bolo až 65,06 % uchádzačov nad 50 rokov v evidencii viac ako 12 mesiacov. Tieto tri faktory ako sú vek, vzdelanie a dĺžka evidencie túto skupinu znevýhodnených podstatne obmedzujú v uplatnení sa na trhu práce.

Z rodového hľadiska bolo k 31.12.2015 v evidencii 43 927 žien nad 50 rokov (podiel na celkovom počte znevýhodnených UoZ nad 50 rokov 50,81 %), čo v porovnaní s rokom 2014 45 334 žien (podiel 49,03 %), znamenalo pokles o 1 407 osôb, ale medziročný podiel vzrástol o 1,78 p.b.

Podiel UoZ nad 50 rokov na celkovom počte UoZ k 31.12.2015

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava

Cieľ 1: Zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí prostredníctvom intenzívnych vzdelávacích kurzov zameraných na prácu s IKT pre ľudí vo veku 50 a viac rokov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

V r. 2015 absolvovalo 1 159 uchádzačov o zamestnanie vzdelávanie v oblasti IKT. Z celkového počtu UoZ bolo 178 UoZ vo veku nad 50 rokov.

Opatrenie:

K riešeniu problému starších ľudí so získavaním zamestnania môže prispieť okrem koncepcných zmien v ekonomike aj prijateľná motivácia zamestnávateľských subjektov. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny môžu pomôcť informačno – poradenskými službami obsahovo zameranými na voľné pracovné miesta, ktoré sú vhodné špeciálne pre starších ľudí evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v pozícii záujemcov o zamestnanie a uchádzačov o zamestnanie. Následne by títo starší nezamestnaní mohli byť pozývaní na výberové konania, kde by sa zamestnávateľom predstavovali ako vhodní zamestnanci. Skupinové poradenské služby pre starších nezamestnaných by preto mali byť orientované aj na aktivovanie schopnosti sebareprezentácie a zvyšovanie sebavedomia starších uchádzačov o prácu. MŠVVŠ SR v súčinnosti s MPSVR SR na základe aktuálnej požiadavky trhu práce bude spolupracovať pri príprave vzdelávacích programov potrebných na doplnenie si zručností pre trh práce

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedeckovýskumné a akademické inštitúcie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

Na úradoch práce sa priebežne poskytujú informačno - poradenské služby všetkým klientom vrátane klientov nad 50 rokov veku. V roku 2014 sa poskytlo pre túto skupinu 161 565 informačno-poradenských služieb, v roku 2015 sa poskytlo pre túto skupinu celkom 288 216 informačno-poradenských služieb. Táto skupina UoZ je pozývaná aj na výberové konania, v roku 2014 sa uskutočnilo 1 398 výberových konaní, v rámci ktorých bolo ponúknutých 7 458 pracovných miest. Celkom bolo prijatých na uvedené pracovné miesta 1 125 uchádzačov o zamestnanie, z toho 173 nad 50 rokov veku. celkom UoZ, z toho nad 50 rokov veku. V roku 2015 sa uskutočnilo 3 624 výberových konaní, v rámci ktorých bolo ponúknutých 30 068 pracovných miest. Celkom bolo prijatých 3 204 uchádzačov o zamestnanie na uvedené pracovné miesta z toho 492 uchádzačov nad 50 rokov veku

Cieľ 5: Aktualizovať existujúce a vytvárať nové nástroje aktívnych opatrení trhu práce na udržanie osôb nad 50 rokov veku na trhu práce.

Opatrenie:

Zdokonaľovať nástroje aktívnych politik trhu práce zamerané na starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri

Termín: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

ÚPSVR realizovalo viaceré národné projekty, do ktorých boli zaradení UoZ nad 50 rokov veku:

Národný projekt **„Podpora pracovných príležitostí“**.

V rámci svojej Aktivity č. 1 Veľtrh práce zrealizoval JOB EXPO 2015, na ktorom sa zúčastnilo celkom 44 044 návštevníkov z radov nie len uchádzačov o zamestnanie, záujemcov o zamestnanie, ale aj tých ktorí mali záujem sa dozvedieť nové trendy na trhu práce, prípadne sa dať otestovať v jazykových, počítačových zručnostiach, hľadajú si inú prácu a pod. Z radov UoZ 6001, z toho nad **50 rokov veku**, podujatie navštívilo podujatie **1163 UoZ nad 50 rokov veku (19.38 %)**.

Národný projekt **„Podpora zamestnávania UoZ“ - aktivita č. 2 Poskytovania príspevku na podporu vytvárania pracovných miest u verejných verejných zamestnávateľov vo vymedzených oblastiach verejného zamestnávania** bol zameraný na vytváranie pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitým zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto z niektorej z vymedzených oblastí na dobu najmenej 3 mesiace. Tento projekt sa realizoval mimo Bratislavského samosprávneho kraja. Prostredníctvom tohto AOTP bolo podporených v roku 2015 **8 189 UoZ z toho 3 104 UoZ (37,9%) bolo vo veku 50 rokov a viac**.

Národný projekt **„Šanca na zamestnanie“** je realizovaný od 25.9.2015 vo všetkých krajoch Slovenska bez Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto z niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace. Pracovný pomer môže byť dohodnutý na obdobie 3 až 9 mesiacov, prípadne na dobu neurčitú. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi najmenej počas 3 a najviac počas 9 kalendárnych mesiacov. Od začiatku realizácie tohto AOTP bolo na tento nástroj umiestnených **3 196 ZUoZ, z toho bolo 1 501 (46,9%) UoZ vo veku 50 rokov a viac.**

Národný projekt **„Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva - 3“** podporoval vytváranie krátkodobých pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ. Do projektu sa v roku 2015 zapojilo 43 subjektov (obcí, občianskych združení, nadácií a PO) v rámci pôsobnosti 22 úradov práce sociálnych vecí a rodiny. Do projektu sa mohli zapojiť len subjekty, ktorým bola schválená dotácia z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v rámci výzvy programu Obnovme si svoj dom, podprogram 1.4 „Obnova a konzervácia torzálnej architektúry“. Na obnovu kultúrnych pamiatok bolo v roku 2015 zaradených **645 UoZ a znevýhodnených UoZ, z toho 164 (25,4%) UoZ vo veku 50 rokov a viac.**

Národný projekt **Vybrané aktívne opatrenia v rámci na trhu práce v rámci SR bez BSK** (v zmysle zákona č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v platnom znení), z toho ustanovenia zákona:

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok môže úrad poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“).

V roku 2015 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených **2 656 UoZ, z toho 203 (7,6%) UoZ vo veku 50 rokov a viac.**

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

V roku 2015 bolo na tento nástroj umiestnených **3 396 znevýhodnených UoZ z toho 925 (27,2%) UoZ vo veku 50 rokov a viac.**

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

V roku 2015 bolo podporených **3 103 znevýhodnených UoZ, z toho 1 189 občanov starších ako 50 rokov.**

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)

V roku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených **24 156 UoZ, z toho 5 156 (21,3%) bolo vo veku 50 rokov a viac.**

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

V roku 2015 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených **12 941 UoZ, z toho 2 938 (22,7%) UoZ vo veku 50 a viac rokov.**

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť.

V roku 2015 poberalo príspevok **5 824 osôb**, z toho **791 (13,6 %) osôb bolo vo veku 50 rokov a viac**.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie pracovného miesta pre OZP v CHD/CHP, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto pracovného miesta.

V roku 2015 bolo týmto opatrením umiestnených **545 UoZ**, z toho bolo **213 (39,1 %) UoZ** vo veku 50 rokov a viac.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v roku 2015 bolo podporené vytvorenie **90** pracovných miest na samozamestnanie OZP, z toho **23** pracovných miest vytvorili UoZ so ZP vo veku 50 rokov a viac.

Od decembra 2015 boli v rámci Operačného programu Ľudské zdroje ústredie a úrady začali implementovať ďalšie národné projekty podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti, z ktorých jeden je zameraný výlučne na cieľovú skupinu uchádzačov a zamestnanie vo veku 50 rokov a viac a druhý, v rámci ktorého sú oprávnenou cieľovou skupinou aj uchádzači o zamestnanie vo veku 50 rokov a viac, pokiaľ zároveň spĺňajú aj podmienku doby evidencie viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

Národný projekt **„Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“**

Zámer

Zlepšenie postavenia nezamestnaných občanov starších ako 50 rokov veku, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti.

Cieľ projektu

Zníženie nezamestnanosti vybranej cieľovej skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie starších ako 50 rokov veku podporou vytvárania pracovných miest.

Cieľová skupina

- znevýhodnený UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti - občan starší ako 50 rokov veku s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných.

Oprávnená aktivita

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta pre znevýhodneného UoZ vo veku 50 rokov a viac podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie, platených zamestnávateľom.

Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najviac počas 12 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať pracovné miesto, na ktoré sa príspevok poskytuje najmenej počas týchto 12 kalendárnych mesiacov.

Oprávnené výdavky

- úhrada časti preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie, platených zamestnávateľom, najviac vo výške 1,5 násobku sumy preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové poistenie z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku v ktorom sa príspevok poskytuje, pre rok 2015 vo výške najviac 442,44 eur mesačne/ 1 pracovné miesto.

Oprávnené územie: všetky samosprávne kraje Slovenska okrem BSK.

Doba realizácie: 12/2015 – 11/2018 (36 mesiacov)

Rozpočet projektu: 30 mil. eur z toho:

Národný projekt „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Zámer projektu

Zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti.

Cieľ projektu

Cieľom je podpora vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok alebo najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, na dobu neurčitú, resp. na dobu určitú minimálne **15 mesiacov**.

Cieľová skupina

Znevýhodnený UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti - občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

Oprávnená aktivita

Finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ evidovaných v evidencii UoZ **menej ako 24 mesiacov** (vrátane), bude poskytovaný zamestnávateľovi na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca platených zamestnávateľom, najviac počas 12 mesiacov. Po uplynutí podpornej doby bude zamestnávateľ povinný udržať toto podporované pracovné miesto po dobu minimálne 3 mesiace.

Finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ evidovaných v evidencii UoZ **viac ako 24 mesiacov**, bude poskytovaný zamestnávateľovi na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca platených zamestnávateľom, najviac počas 15 mesiacov. Po uplynutí podpornej doby nebude mať zamestnávateľ povinnosť pracovné miesto udržať.

Oprávnené výdavky

A Finančný príspevok na úhradu časti celkovej ceny práce

3. V prípade ak zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru **UoZ** evidovaného v evidencii UoZ najmenej **12 - 24 mesiacov** je mesačná výška príspevku **80 % z celkovej ceny práce** zamestnanca, najviac však vo výške **80 % z MCCP**, t.j. na rok 2015 maximálne **411 eur**.
4. V prípade ak zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru **UoZ** vedeného v evidencii UoZ **viac ako 24 mesiacov** je mesačná výška **95 % z celkovej ceny práce** zamestnanca, najviac však vo výške **95% z MCCP**, t.j. na rok 2015 maximálne **488,07 eur**.
 - * Výška príspevkov bude v priebehu implementácie projektu upravovaná v závislosti od valorizácie minimálnej mzdy.

Ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, výška príspevku sa pomerne kráti.

B Finančný príspevok na pracovného tútora

Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na pracovného tútora, ktorý zabezpečí prijatému zamestnancovi z oprávnenej cieľovej skupiny aktívnu pomoc a podporu pri vykonávaní pracovných činností vo výške najviac **25% z MCCP, t.j.** na rok 2015 **128,44 eur** (príspevok ku mzde). Finančný príspevok na pracovný tútoring bude poskytovaný zamestnávateľovi najviac počas 3 mesiacov. V rámci projektu bude 1 pracovný tútor zabezpečovať tútoring pre 1 – 3 zamestnancov.

Oprávnené územie: všetky samosprávne kraje Slovenska okrem BSK.

Doba realizácie: 10/2015 – 10/2018 (37 mesiacov).

Rozpočet projektu: 50 mil. eur

Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 2: Zvýšiť úroveň katastra, geodézie a kartografie pre obyvateľov pomocou moderného informačného systému, zlepšiť prístup k údajom z katastra nehnuteľností z pohľadu efektívnosti pre občanov, vrátane starších ľudí, ako aj zamestnancov rezortu a taktiež neustále udržiavať jeho aktuálnosť a bezpečnosť s cieľom zabezpečiť priority a úlohy na úseku geodézie, kartografie a katastra.

Opatrenie:

Ukončiť implementáciu prebiehajúcich programov - Operačného programu informatizácia spoločnosti – Elektronické služby katastra nehnuteľností (ESKN) a Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZB GIS).

Gestor: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ÚGKK SR a miestne orgány štátnej správy vykonávajúce štátnu správu na úseku geodézie, kartografie a katastra

Termín plnenia: priebežne do roku 2020

Plnenie:

Projekt Elektronické služby katastra nehnuteľností bude poskytovať 45 elektronických služieb. K prvým 15. službám pribudne v roku 2017 ďalších 30 elektronických služieb.

Medzi služby, ktoré sú k dispozícii už od októbra 2015, a sú pre záujmovú skupinu občanov, patrí:

- Poskytnutie informácie z KN o vlastníkoch a iných oprávnených osobách
- Poskytnutie informácie z KN o nehnuteľnostiach
- Poskytnutie informácie z KN o právach k nehnuteľnostiam
- Poskytnutie výpisu z listu vlastníctva z KN
- Poskytnutie informácie z KN o súpise parciel z registra C a E
- Poskytnutie informácie z KN o súpise stavieb
- Poskytnutie informácie z KN o súpise vlastníkov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise správcov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise nájomcov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise iných oprávnených osôb

Realizuje sa poskytovanie výpisov z listov vlastníctva na právne účely prostredníctvom Integrovaných obslužných miest.

Poskytovanie informácií z katastra nehnuteľností sa vykonáva aj cestou Klientskych centier (KAMO), ktoré zriaďuje a riadi Ministerstvo vnútra SR.

Národná banka Slovenska

NBS bola predmetným uznesením vlády Slovenskej republiky ustanovená ako spolupracujúci subjekt v dvoch úlohách vyplývajúcich z NPAS.

Prvou úlohou je spolupracovať pri sprísnení regulácie, dohľade a sankcionovaní predaja tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. V rámci výkonu dohľadu nad finančným trhom, ktorý spadá do kompetencie NBS, nebola doposiaľ zaznamenaná žiadna skúsenosť pri poskytovaní alebo ponúkaní **finančných služieb seniorom** prostredníctvom vyššie popísaných nátlakových spôsobov. V prípade, že by k takémuto zisteniu došlo, mám však za to, že v súčasnosti platná legislatívna úprava poskytuje dostatočnú mieru ochrany klientov na finančnom trhu a zároveň dáva NBS dosť široký diapazón oprávnení na to, aby bol tento prípadný nežiaduci stav eliminovaný.

Druhou úlohou je spolupracovať pri **zvážení prípravy** novej legislatívnej normy umožňujúcej a regulujúcej transformáciu dlhodobých aktív občanov Slovenska na dlhodobý pravidelný príjem v starobe (tzv. reverzné hypotéky). Národná banka Slovenska sa v závere roka 2015 aktívne podieľala na príprave materiálu „Analýza existujúcich legislatívnych noriem upravujúcich fungovanie reverzných hypoték v zahraničí a skúseností s ich fungovaním“, ktorý bol predložený Ministerstvom financií Slovenskej republiky do medzirezortného pripomienkového konania (ďalej len „MPK“). Spolupracovala aj na vyhodnotení pripomienok z MPK a jeho príprave na rokovanie vedenia Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

7.7.5. Cenová dostupnosť energií

Ciel': Prostredníctvom štátnej regulácie sieťových odvetví pri využití možností daných zákonom č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach prijímať opatrenia na ochranu domácností starších ľudí a dôchodcov, ako zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.

Gestor: Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Termín: priebežne do roku 2020

Vykonané opatrenia v tejto oblasti :

1. Cenová regulácia zraniteľných odberateľov elektriny a plynu

Úrad v rámci cenovej regulácie v sieťových odvetviach vykonáva na základe zákona č.250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“) cenovú reguláciu dodávok elektriny a plynu pre zraniteľných odberateľov (domácnosti a malé podniky) formou stanovovania maximálnych cien za dodávku elektriny a plynu. Maximálne ceny vytvárajú cenový strop pre dodávateľov elektriny a plynu, ktorý nemôžu prekročiť, ale na druhej strane môžu ponúkať rôzne produkty a služby, ktoré využívajú zraniteľné skupiny odberateľov. V súčasnosti v SR existuje dostatočná konkurencia v tomto segmente trhu, ktorá zabezpečuje ponuky pre týchto odberateľov elektriny a plynu, ktoré sú cenovo pre nich výhodné a sú nižšie ako maximálne ceny za dodávku elektriny a plynu stanovené úradom. Úrad legislatívnymi opatreniami zabezpečil už v minulosti existenciu tejto konkurencie a neustále sa snaží o ďalší rozvoj trhu s elektrinou a plynom. Maximálne ceny za dodávku elektriny a plynu sú už viac rokov stabilné a majú klesajúci trend. Viac informácií o samotných cenách ako aj celkový prehľad o trhu s elektrinou a plynom je možné nájsť vo výročných správach úradu, ktoré sú zverejnené na jeho webovom sídle.

Nezanedbateľnou súčasťou ochrany zraniteľných odberateľov elektriny a plynu je aj pôsobenie dodávateľa poslednej inštancie na trhu s elektrinou a plynom. Dodávateľ poslednej inštancie je povinný dodávať elektrinu alebo plyn odberateľom elektriny a odberateľom plynu, ktorí sú pripojení k sústave alebo sieti a ktorých dodávateľ stratil spôsobilosť dodávať elektrinu alebo plyn. Úrad určuje kritéria pre výber dodávateľa poslednej inštancie a rozhodnutím schvaľuje dodávateľa poslednej inštancie v elektroenergetike a plynárenstve. Podrobnosti dodávky poslednej inštancie a podmienky začatia a ukončenia dodávky poslednej inštancie upravuje vyhláška úradu č. 24/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom (ďalej len „vyhláška úradu č. 24/2013 Z. z.“).

Okrem toho úrad schvaľuje obchodné podmienky dodávateľov elektriny a plynu, ktorí poskytujú univerzálnu službu, ktoré dodávateľia vypracovali podľa vzorových obchodných podmienok, spracovaných úradom a zverejnených na webovom sídle. Obchodné podmienky tvoria spravidla súčasť zmlúv o dodávke plynu a podrobne upravujú práva a povinnosti dodávateľa plynu a tým, že podliehajú schvaľovaniu úradom, predstavujú účinný nástroj v rámci ochrany zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.

Úrad taktiež na svojom webovom sídle zverejňuje zoznam dodávateľov elektriny a plynu poskytujúcich univerzálnu službu, ktorý slúži pre lepšiu orientáciu odberateľov elektriny

a plynu v domácnosti pri výbere svojho dodávateľa. Užitočným nástrojom pre odberateľov elektriny a plynu, ktorí uvažujú nad zmenou dodávateľa je aj cenová kalkulačka, podľa ktorej si odberatelia elektriny alebo plynu v domácnosti môžu porovnať ceny za dodávku elektriny alebo plynu jednotlivých dodávateľov.

V súčasnosti Regulačná rada (ďalej len „rada“) spolu s úradom pripravuje novú Regulačnú politiku na nadchádzajúce regulačné obdobie, ktoré začína v roku 2017. V návrhu Regulačnej politiky sa nachádza množstvo ustanovení, ktoré kladú veľký dôraz na ochranu zraniteľných odberateľov elektriny a plynu. Regulačná politika predstavuje strategický dokument, na základe ktorého bude úrad vykonávať reguláciu sieťových odvetví najbližších 5 rokov. Regulačnú politiku na nadchádzajúce regulačné obdobie prijme rada do 31. marca 2016.

2. Legislatívne úpravy v rámci sekundárnej legislatívy, vydané úradom

Tu je potrebné dať do pozornosti predovšetkým právne predpisy spracované úradom, ktoré aj v sledovanom období zásadnou mierou prispievajú k ochrane zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.

- a) Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 24/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom. V tomto predpise sú spracované základné náležitosti zmlúv o dodávke elektriny alebo plynu, ktoré majú byť pre všetkých dodávateľov jednotné a vytvárajú predpoklad nezneužitia zraniteľných odberateľov zo strany dodávateľa. Ďalej sú tu spracované podrobnosti k postupu evidencie zraniteľných odberateľov elektriny a plynu v domácnosti, podrobnosti ochrany odberateľov elektriny a plynu v domácnosti ako aj podrobnosti k dodávke poslednej inštancie, ako inštitútu ochrany odberateľov elektriny a plynu pred nezabezpečením dodávky elektriny alebo plynu zo strany ich dodávateľov. Novela tejto vyhlášky, účinná od 1.1.2014 tiež prispela k posilneniu ochrany uvedených odberateľov.
- b) Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 278/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú štandardy kvality uskladňovania plynu, prepravy plynu, distribúcie plynu a dodávky plynu. V predpise sú stanovené štandardy kvality dodávky plynu ako dôležitého nástroja regulácie pri zabezpečovaní vyššej kvality dodávky a poskytovaných služieb a stanovení pravidiel správania sa dodávateľov plynu voči odberateľom plynu vrátane automatických kompenzačných platieb za nedodržanie štandardov kvality.
- c) Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 275/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú štandardy kvality prenosu elektriny, distribúcie elektriny a dodávky elektriny. Vo vyhláške sú stanovené štandardy kvality dodávky elektriny ako dôležitého nástroja regulácie pri zabezpečovaní vyššej kvality dodávky a poskytovaných služieb a stanovení pravidiel správania sa dodávateľov elektriny voči odberateľom elektriny vrátane automatických kompenzačných platieb za nedodržanie štandardov kvality.
- d) Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov. Vo vyhláške sú okrem iného spracované podrobnosti k výkonu cenovej regulácie pre zraniteľných odberateľov elektriny, dodávky elektriny dodávateľom poslednej inštancie a z pohľadu ochrany zraniteľných odberateľov elektriny sú vo vyhláške uvedené zásady tvorby maximálnych cien pre dodávateľov elektriny a podmienky uplatnenia týchto cien pre zraniteľných odberateľov elektriny.
- e) Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 193/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v plynárenstve. Vo vyhláške sú okrem iného spracované podrobnosti k výkonu cenovej regulácie pre zraniteľných odberateľov plynu, dodávky plynu dodávateľom poslednej inštancie a z pohľadu ochrany zraniteľných odberateľov plynu sú

vo vyhláske uvedené zásady tvorby maximálnych cien pre dodávateľov plynu a podmienky uplatnenia týchto cien pre zraniteľných odberateľov plynu.

3. Mimosúdne riešenie sporov

Mimosúdne riešenie sporov je upravené v § 37 zákona o regulácii. Úrad má vytvorený odbor právny, ktorý podľa organizačného poriadku úradu vedie mimosúdne riešenie sporov ako jeden z nástrojov ochrany koncových odberateľov elektriny alebo plynu. Ak sa ohľadom predmetu sporu uskutočnilo reklamačné konanie a koncový odberateľ elektriny alebo plynu nesúhlasí s výsledkom reklamácie alebo so spôsobom jej vybavenia, môže požiadať úrad o mimosúdne riešenie sporu s regulovaným subjektom, ktorý je dodávateľom elektriny alebo plynu, prevádzkovateľom distribučnej sústavy alebo siete. Úrad rieši spor nestranne s cieľom urovnať ho. Výsledkom úspešného riešenia sporu je uzavretie písomnej dohody, ktorá je záväzná pre obe strany sporu. Je na slobodnej vôli strán, či dohodu uzavruť nakoľko úrad nemá právomoc autoritatívne rozhodnúť spor. Úlohou úradu je nestranne pôsobiť na strany sporu, aby dohodu uzavreli. V prípade, že k uzavretiu dohody nedôjde úrad oznámi stranám sporu skončenie mimosúdneho riešenia sporu z dôvodu márneho uplynutia lehoty. Mimosúdne riešenie sporu pred úradom nie je prekážkou, aby sa koncový odberateľ elektriny alebo plynu obrátili na súd.

Okrem toho úrad inicioval stretnutia so zástupcami regulovaných subjektov vykonávajúcich podomový predaj elektriny a plynu. Na týchto stretnutiach boli za účelom ochrany starších ľudí, dôchodcov a ďalších zraniteľných odberateľov elektriny alebo plynu prijaté rôzne opatrenia. Išlo napríklad o označenie podomového predajcu logom dodávateľa elektriny alebo plynu, o poskytnutie dostatočného času na vysvetlenie, prečítanie zmluvy o združenej dodávke elektriny a plynu, o možnosť podpisu zmluvy za prítomnosti inej osoby s nižším vekom, o prehľadnejšiu formu a obsah predtlačenej spotrebiteľskej zmluvy s logom dodávateľa elektriny alebo plynu, o vysvetlenie podomovým predajcom podané odberateľovi, aby vedel čo podpisuje, o uskutočnenie verifikačných telefonátov po podpise zmluvy pri podomovom predaji, o ad hoc prístup k prípadným "sťažnostiam" a vyslovenej nespokojnosti odberateľov elektriny alebo plynu s obsahom uzatvorenej zmluvy pri podomovom predaji atď. Po vykonanom šetrení úradu a zistení čo i len pochybnosti o tom, že odberateľ elektriny alebo plynu mohol byť podomovým predajcom uvedený do omylu, úrad kontaktuje dodávateľa elektriny alebo plynu za účelom individuálneho posúdenia prípadu a možného storna zmluvy uzatvorenej pri podomovom predaji a storna deaktivčných poplatkov, ktoré sú pre uvedenú skupinu ľudí neraz likvidačné.

Úrad vydal brožúru, obsahujúcu všetky informácie užitočné pre odberateľa elektriny alebo plynu v domácnosti, ktorá je zverejnená aj na webovom sídle úradu pod záložkou Pre spotrebiteľa s názvom Užitočné informácie pre odberateľov elektriny a plynu v domácnosti (pdf). Aj takouto formou napomáha úrad ochrane uvedenej skupiny odberateľov.

4. Koncepcia na ochranu odberateľov splňajúcich podmienky energetickej chudoby

Energetická chudoba sa týka aj domácností starších ľudí a dôchodcov, ako zraniteľných odberateľov elektriny a plynu. Zákon o regulácii uložil v § 9 ods. 3 písm. f) úradu vypracovať do 31. decembra 2013 a následne na každé regulačné obdobie v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvom financií Slovenskej republiky a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky koncepciu na ochranu odberateľov splňajúcich podmienky energetickej chudoby, ktorú predloží vláde.

Úrad v súlade so zákonom o regulácii vypracoval v spolupráci s príslušnými ministerstvami koncepciu, ktorá naznačuje, ako by sa mohlo pristúpiť problému, ktoré riešenia podliehajú vláde SR a aké riešenia sú v kompetencii úradu. Konštatoval, že najväčším problémom, ktorý koncepcia nastoľuje, je spôsob ako stanoviť definíciu energetickej chudoby a ako sa má merať jej úroveň. Koncepcia na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby vypracovaná úradom v júni 2014 je zverejnená na webovom sídle úradu.

Rozhlas a televízia Slovenska

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 2: Podporovať prípravu na aktívne starnutie, rúcať stereotypy voči starším ľuďom, posilňovať medzigeneračné vzťahy, zodpovedať otázky zdravia a prevencie chorôb, zdravého životného štýlu, aktívneho využitia voľného času a duševnej očisty prostredníctvom relácií vysielaných v televízii a rozhlase.

Opatrenie:

Každoročne pri tvorbe programovej a vysielacej štruktúry rozhlasového a televízneho vysielania prihliadať na potreby starších ľudí a zaradiť do vysielania relácie pre starších zamerané aj na vzdelávanie.

Gestor: RTVS

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Plnenie:

V súvislosti s realizáciou svojho programového zámeru, venovanému oblasti vysielania relácii zameraných na tematiku seniorského veku, RTVS realizuje svoj programový záväzok v zmysle zákona č. 308/2000 Z. z. Zákon o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách, kde sa venuje aj problematike seniorov.

Napĺňanie verejnej služby RTVS vo vzťahu k starším ľuďom je potrebné chápať aj v širších súvislostiach. Celý program RTVS je koncipovaný na základe univerzality a zabezpečení dostupnosti širokého spektra informácií a zábavy pre všetkých.

Dostupnosť je jednak základnou otázkou ľudských práv a tiež nevyhnutnosťou k čo možno najlepšiemu využitiu potenciálu v daných ekonomických a sociálnych podmienkach.

RTVS má v rámci publicistických relácií priebežne prierezovo vo vysielaní:

- Proces celoživotného vzdelávania aj za hranice odchodu do dôchodku

(Častým problémom prechodu do dôchodku je zmena aktívneho pracovného tempa, zmena pravidelného programu na nepravidelný, ktorý môže postupne viesť až k nečinnosti. Aktívny senior vyhľadáva možnosti rôznych spoločenských aktivít a kultúrnych podujatí, aby zostal fyzicky aj psychicky stále činný. Je dôležité, aby nestratil pocit užitočnosti a sebarealizácie.)

- Zdravé starnutie

- Aktívna práca starších, zamestnanie a uplatnenie seniorov na trhu práce

- Zdravie starších

- Legislatívne zmeny a dôchodky, financie

- Starší a zdravotne postihnutí občania

- Poradenstvo pracovné, sociálne, zdravotné, právne, ekonomické

- Ochrana seniorov pred násilím a všetkými formami zlého zaobchádzania, ochrana

ľudských práv

- Úcta k starším

Vysielanie programov tematicky zameraných na seniorov

STV DVOJKA

Programový typ	Rok výroby	Typ akvizície	Serial	Nazov	Idec	Počet	Premiéra v hod.	Premiéra v min.
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0007	1	0,4	26,5
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0008	1	0,4	26,6
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0009	1	0,5	27,1
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0010	1	0,4	26,4
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0011	1	0,4	27,0
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0012	1	0,4	26,2
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0013	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0014	1	0,5	27,2
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0015	1	0,4	26,2
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0016	1	0,4	26,3
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0017	1	0,4	26,4
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0018	1	0,4	26,4
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0019	1	0,4	27,0
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0020	1	0,4	26,2
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0021	1	0,4	26,7
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0022	1	0,4	26,5
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0023	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0024	1	0,5	27,9
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0025	1	0,5	27,3
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0026	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0027	1	0,4	26,4
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA –	GENERÁCIA –	615-2110-	1	0,4	26,1

Programový typ	Rok výroby	Typ akvizície	Serial	Nazov	Idec	Počet	Premiéra v hod.	Premiéra v min.
			zlaté roky života	zlaté roky života	0024-0028			
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0029	1	0,5	27,0
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0030	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0031	1	0,4	26,8
publicistika	2015	vlastná výroba	GENERÁCIA – zlaté roky života	GENERÁCIA – zlaté roky života	615-2110-0024-0032	1	0,5	28,3
GENERÁCIA – zlaté roky života Celková hodnota						26	11,5	692,6
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Arabesky	615-2110-0022-0017	1	0,4	26,5
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Bazálna stimulácia	615-2110-0022-0009	1	0,4	26,3
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Bol som podvedený...	615-2110-0022-0011	1	0,4	26,0
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Cesta	615-2110-0022-0001	1	0,4	26,0
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Cesta letom	615-2110-0022-0010	1	0,4	26,7
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Cesta v pasáži	615-2110-0022-0008	1	0,4	26,2
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Detská epilepsia	615-2110-0022-0013	1	0,4	26,5
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Iný svet Michala Kurečku	615-2110-0022-0012	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Margarétka pomáha	615-2110-0022-0005	1	0,4	26,0
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Naše krásne leto	615-2110-0022-0014	1	0,4	26,0
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Návšteva lekára	615-2110-0022-0015	1	0,4	26,5
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Nie je škola ako škola	615-2110-0022-0006	1	0,4	26,3
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Pomoc v núdzi	615-2110-0022-0002	1	0,4	26,2
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Poškodená chrbtica a miecha	615-2110-0022-0004	1	0,4	26,7
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Prader-Williho syndróm	615-2110-0022-0018	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Včasná intervencia	615-2110-0022-0016	1	0,4	25,9
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Záhrada	615-2110-0022-0007	1	0,4	26,4
publicistika	2015	vlastná výroba	Cesta	Zdravá chrbtica	615-2110-0022-0003	1	0,4	26,8
Cesta Celková hodnota						18	7,9	473,2
publicistika	2014	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	614-2110-0024-0015	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-0024-0001	1	0,4	26,3
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-0024-0002	1	0,4	26,1
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-0024-0003	1	0,4	26,8
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-	1	0,5	27,0

Programový typ	Rok výroby	Typ akvizície	Serial	Nazov	Idec	Počet	Premiéra v hod.	Premiéra v min.
					0024-0004			
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-0024-0005	1	0,4	26,0
publicistika	2015	vlastná výroba	Senior klub	Senior klub	615-2110-0024-0006	1	0,4	26,4
Senior klub Celková hodnota						7	3,1	184,8

Vysielanie určené prevažne seniorom SLOVENSKÝ ROZHLAS

Nemáme vo vysielaní konkrétnu reláciu, ale celé vysielanie je koncipované tak, aby bolo tematicky a spôsobom spracovania afinitné k záujmom a problémom cieľovej skupiny 55+.

Vo vysielaní máme poradenské rubriky a publicistické seriály, v ktorých radíme spotrebiteľom, poľnohospodárom a farmárom, ľudom so zdravotným znevýhodnením a pod. Pre seniorov môžu byť cenné najmä večerné poradenské relácie Pohotovosť (PO, 21:05 – 22:30) – diskusia s lekárom o vybratom ochorení s možnosťou telefonovať do štúdia, alebo relácia Poradíme – vysvetlíme (ŠTV 21:05 – 22:30) – rady právnikov, mediátorov a ďalších odborníkov na témy ako susedské spory, domáce hospodárenie, dedičstvo a závet a pod.

Pre seniorov sú určite zaujímavé aj folklórne podujatia, ktoré mapujeme v rámci letného projektu Folklórne leto s Rádiom Regina, či rubriky vo vysielaní Rádía Regina BA „Ako žijú tradície“ a „Folklór nám pristane“.

Rádio Regina BB pripravuje seriál Rádio Regina „Medzi seniormi“ a Rádio Regina KE robí rubriku „Na strieborných vlnách“

Týždeň šedin na Rádiu Junior od 20. do 27. októbra 2015 - október Mesiac úcty k starším
Celý týždeň bol venovaný rozprávkam, kde sa stretávajú generácie starých rodičov a ich detí, alebo vnučiek, vnukov.

Celý týždeň bol zameraný na podporu medzigeneračných vzťahov a na zlepšenie postoja súčasnej spoločnosti k seniorom a starobe samotnej.

Staroba je mylne chápaná ako obdobie regresie a to takmer vo všetkých oblastiach života. Staroba je považovaná za niečo, čo nič neprináša, ale iba berie, no a tak teda spoločnosť považuje starobu za záťaž. Povedomie o starobe a senioroch je zaťažené mnohými predsudkami - starý človek nič nepotrebuje a nemá čo ponúknuť.

V neposlednom rade Rozhlas a televízia Slovenska sprístupnila koncerty Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu [SOSR] verejnosti zdarma, čím sprístupnila kultúru širokej verejnosti bez rozdielu veku a finančných možností.

Veríme, že vyššie uvedené informácie nielen v plnej miere naplňujú požiadavky vyplývajúce zo zákona, ale aj spoločnosti ako takej.

Úrad verejného zdravotníctva SR

Z pohľadu verejného zdravotníctva starostlivosť o celú populáciu vyplýva z úloh Zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o znení a doplnení niektorých predpisov. Dôraz sa pritom kladie na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.

V rámci Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, ktorý je v gescii MPSVaR SR, úrady verejného zdravotníctva naplňujú nasledovné ciele:

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 4: *Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, v oblasti preventívneho očkovania s dôrazom na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou výchovy k zdraviu, podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.*

Cieľ 6: *Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.*

Úrad verejného zdravotníctva SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR celospoločenskú prevenciu realizujú prostredníctvom poradenskej činnosti v 36 poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (v poradniach zdravia) a výchovno-vzdelávacími aktivitami pracovníkov odborov podpory zdravia. Poradne zdravia sú určené všetkým obyvateľom SR, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení. Od vzniku základných poradní pre jednotlivých RÚVZ v SR od marca 1993 do decembra 2014 bolo vyšetrených 220 154 klientov a vykonaných 117 365 kontrolných vyšetrení. Počet prvovyšetrených klientov v roku 2014 nad 50 rokov bolo 2483 (813 mužov a 1670 žien), z toho na d 65 rokov 596 klientov (206 mužov a 390 žien). Na opakovanú kontrolu do Základnej poradne zdravia v roku 2014 nad 50 rokov prišlo 2906 klientov (770 mužov a 2136 žien), z toho nad 65 rokov 1104 klientov (311 mužov a 793 žien). V roku 2014 bolo zrealizovaných 451 výjazdov na rôzne miesta v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Pracovníci odborov podpory zdravia počas celého roka realizujú rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia a kvality života seniorov, napr.: merajú tlak krvi, vyšetrujú cholesterol, stanovujú BMI a WHR, poskytujú **odborné poradenstvo** zamerané na zdravý životný štýl, v poradniach zdravia na podporu pohybovej aktivity cvičia so seniormi, prostredníctvom výjazdových poradní prednášajú a besedujú so seniormi na témy napr.: *Zdravý životný štýl, Alzheimerova choroba, Zdravé starnutie, Výhody očkovania proti chrípke a pneumokokom, Pohybová aktivita, Prevencia osteoporózy, Pamäť* a mnohé iné.

Úrad verejného zdravotníctva SR a RÚVZ v SR tiež organizujú **edukačné aktivity** v rámci celého Slovenska **pri príležitosti „svetových dní“**. Jednou z nich je medzinárodná aktivita s názvom *Týždeň mozgu*, nad ktorou ÚVZ SR prevzal záštitu, ďalšími sú napr.: *Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň pohybu, Medzinárodný deň starších, Svetový deň osteoporózy*, či aktivity realizované v októbri, počas *Mesiaca úcty k starším*.

Súčasťou výchovno-vzdelávacích aktivít je **distribúcia edukačných materiálov**, letákov, napr. v roku 2015 (z prostriedkov WHO v rámci spolupráce s MZ SR) Úrad verejného zdravotníctva SR – odbor podpory zdravia spracoval leták *Osteoporóza – tichý zlodej kostí*.

V súvislosti s plnením Dvojročnej dohody o spolupráci (BCA) medzi MZ SR a WHO na roky 2014 – 2015, Národného programu aktívneho starnutia a záverov z 5. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, úrady verejného zdravotníctva SR zrealizovali **kampaň zameranú na zdravý životný štýl seniorov v oblasti prevencie vzniku predčasnej osteoporózy u seniorov** ako rizikového faktora pre pády a zlomeniny. Kampaň prebiehala od 20. októbra do 10. novembra 2014. V rámci kampane pracovníci odborov podpory zdravia všetkých 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR zrealizovali 117 edukačných aktivít, ktorých cieľom bolo zvyšovanie povedomia o osteoporóze a jej prevencii, formovanie správnych postojov k zdravému životnému štýlu a k celkovej zodpovednosti za vlastné zdravie.

V rámci spomínanej kampane Úrad verejného zdravotníctva SR a RÚVZ v SR realizovali **celoslovenský dotazníkový prieskum**, ktorý bol zameraný na znalosti životného štýlu a informovanosť obyvateľov 50+ o osteoporóze. Dotazníkový prieskum prebiehal od 20. októbra 2014 do 10. novembra 2014, výskumnú vzorku tvorilo 1158 respondentov (58 % mužov a 41,1 % žien), priemerný vek respondentov bol 62 rokov. Jeho čiastkové výsledky boli prezentované dňa 15. apríla 2015 na 6. zasadnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, tiež v dňoch 23. - 24. apríla 2015 v Nitre na XXXII. Zoborskom dni a XIII. Západoslovenskom dni o osteoporóze 2015 vo forme posteru s názvom *Osteoporóza vo vedomí obyvateľov Slovenskej republiky*, tiež na XVIII. Medzinárodnom kongrese českých a slovenských osteológov v dňoch 10. – 12. septembra 2015 v Brne.

Od 10. mája (*Svetový deň pohybom ku zdraviu*) do 15. júna 2015 realizovali pracovníci odborov podpory zdravia 22 RÚVZ v SR **edukačné aktivity zamerané na podporu pohybovej aktivity seniorov**, napr. *Deň otvorených dverí*, *Športový deň seniorov*, cvičenia so seniormi, prednášky a besedy, ktoré boli obsahovo zamerané na zdravý životný štýl, význam pohybovej aktivity, jej vplyv na telesné a duševné zdravie.

V súvislosti s plnením úloh v rámci BCA, v oblasti zlepšovania verejných politík pre „Zdravie a aktívne starnutie“, Úrad verejného zdravotníctva SR participoval na príprave **medzinárodného workshopu**, ktorý sa uskutočnil na pôde MZ SR v dňoch 9. a 10. júla 2015 za účasti zástupcov zo Slovinska, Chorvátky, Českej a Slovenskej republiky. Jeho cieľom bolo budovanie kapacít na podporu zavádzania priateľského prostredia pre zdravé starnutie. Na základe získaných príkladov dobrej praxe z miest Bratislava, Banská Bystrica a Trnava regionálne úrady plánujú zintenzívniť spoluprácu úradov verejného zdravotníctva s mestami, prípadne Kanceláriami Zdravých miest na Slovensku. Za Slovensko na spomínanom workshope zástupca ÚVZ SR aktívne vystúpil s prednáškou *Národný rámec na podporu prostredia pre zdravé a aktívne starnutie*.

Národný inšpektorát práce

6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky

Cieľ 1: Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cieľenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Gestor: inšpektoráty práce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

Úloha, tak ako je špecifikovaná v tomto cieľi, bola realizovaná v termíne do 30. októbra 2014 v rámci všetkých krajov Slovenskej republiky. Mimoriadna kontrola bola zameraná na pracovné podmienky zamestnancov vo veku nad 50 rokov. Národný inšpektorát práce pripravil obsahové zameranie pre jednotlivé inšpektoráty, z ktorých každý mal za úlohu vykonať vo svojom kraji kontrolu v piatich subjektoch, v ktorých sú zamestnávajúci zamestnanci vo veku nad 50 rokov. Spolu bolo na území SR vykonaných s týmto zameraním 42 inšpekcií práce. Kontrolovaným subjektom bolo v rámci vykonávaných previerok poskytované bezplatné odborné poradenstvo v zmysle platnej legislatívy.

Cieľom mimoriadnej previerky zameranej na starších zamestnancov bola kontrola stavu bezpečnosti a ochrany zdravia s konkrétnym zameraním na vytvorenie vhodných pracovných podmienok zohľadňujúcich vyšší vek zamestnancov, úpravu ich pracovísk a pracovných miest z ergonomického hľadiska, podmienky práce so zohľadnením zdravotného stavu, psychosociálnej záťaže, faktorov spôsobujúcich stres a vyvolávajúcich zdravotné problémy a pod. Výhodiskom na zhodnotenie uvedených podmienok bola kontrola hodnotenia rizík, t. j. zistenie, či zamestnávateľia v písomnom hodnotení rizík zohľadnili špecifiká týkajúce sa vyššieho veku zamestnancov. Kontrolovaným subjektom bolo v rámci vykonávaných previerok poskytované bezplatné odborné poradenstvo v zmysle platnej legislatívy.

Informácie týkajúce sa postavenia starších zamestnancov a úrovne ich bezpečnosti a ochrany zdravia (ďalej BOZP) na pracoviskách zamestnávateľov budú využité aj ako podklad na získanie príspevkov do súťaže „Dobrá prax“ ku kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorá bude v rokoch 2016 - 2017 zameraná na vytvorenie vhodných podmienok pre BOZP zamestnancov v každom veku, s osobitným dôrazom na starších zamestnancov.

Národný inšpektorát práce vypracoval súhrnnú správu z jednotlivých výstupov mimoriadnej previerky koncom novembra 2014. Na základe získaných poznatkov, ako aj očakávaných poznatkov z účasti na konferencii v Bruseli v septembri 2015, ktorej obsahom je hodnotenie projektu k téme starších zamestnancov, zadaného Európskej agentúre pre bezpečnosť a ochranu zdravia Európskou komisiou, plánujeme ďalšiu inšpekciu cieľenú na vytvorenie vhodných podmienok BOZP starších zamestnancov zabezpečiť v prvom polroku 2016. Jej výsledky budú prezentované v rámci tematického dňa SLIC, ktorý je súčasťou aktivít Predsedníctva SR v Rade EÚ. Bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia podporujeme od druhej polovice roku 2015 prípravou kampane EU-OSHA Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie. Kampaň bude prebiehať v rokoch 2016-2017.

Cieľ 2: *Odhaľovať a následne účinnými opatreniami odstraňovať diskrimináciu na trhu práce z dôvodu veku.*

Gestor: *inšpektoráty práce*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Spôsob plnenia:

V rámci projektu „Zvyšovanie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávaním zamestnancov inšpekcie práce“ bolo v druhom polroku 2013 zrealizované vzdelávanie inšpektorov práce na tému rozpoznávanie diskriminácie, ktorého cieľom bolo prehĺbenie vedomostí inšpektorov práce pri rozoznávaní rôznych foriem diskriminácie, vrátane diskriminácie z dôvodu vyššieho veku zamestnancov. V rámci edície Pravidlá dobrej praxe vydal Národný inšpektorát práce leták Stop diskriminácii, v ktorom sa okrem špecifikácie rôznych foriem diskriminácie uvádzajú spôsoby, ako im zabrániť a aké opatrenia prijať na ich elimináciu. Leták je zverejnený na webovej stránke NIP a prostredníctvom inšpektorátov práce je počas inšpekcií práce v tlačenej podobe distribuovaný verejnosti.

Odhaľovanie diskriminácie na trhu práce z dôvodu veku je obsahom previerok, ktoré vykonávajú inšpektoráty práce v rámci nielen mimoriadnej úlohy zameranej na starších zamestnancov, ale priebežne je sledované aj v rámci iných previerok zameraných na bezpečnosť a ochranu zdravia a pracovnoprávne vzťahy.

V roku 2015 zadal Národný inšpektorát práce jednotlivým IP celoslovenskú úlohu zameranú na diskrimináciu a rodovú rovnosť v pracovno-právnych vzťahoch, a to aj s ohľadom na starších zamestnancov. Zároveň vykonávajú inšpektoráty práce aj preventívnu činnosť a poradenstvo, šetria podnety zamestnancov ak poukazujú na diskriminačné konanie zo strany zamestnávateľa.

Zistenia inšpekcie práce v oblasti diskriminácie, ako aj rodovej rovnosti v pracovnoprávnych vzťahoch, sú taktiež ako osobitne sledovaná oblasť pracovnoprávnych vzťahov uverejnené na webovej stránke NIP formou ročných súhrnných správ.